

Republica Moldova

**Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
ANRE**

str. Alexandr Pușkin, 52A MD-2012 Chișinău, Tel: 022 823 901, anre@anre.md, <http://www.anre.md>

nr. *91/2628* din *30* .06.2023

**Excelenței Sale
Domnului Igor GROSU
Președinte al Parlamentului Republicii Moldova**

Copie: Comisiei Economie, Buget și Finanțe

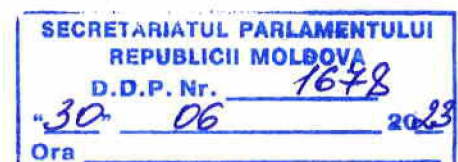
Stimate domnule Președinte,

În conformitate cu prevederile articolului 12 alineat (7) din Legea cu privire la energetică nr. 174 din 21.09.2017, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică Vă expediază Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în anul 2022.

Anexă: Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în anul 2022 (173 file).

Cu respect,

**Veaceslav UNTILA,
Director general**

R A P O R T
**privind activitatea Agenției Naționale
pentru Reglementare în Energetică
în anul 2022**

Cuprins

Cuvânt de deschidere.....	2
1. Statutul și rolul ANRE	4
2. Lacunele de reglementare și alte provocări existente în sectoarele reglementate.....	6
3. Performanța și transparența activității ANRE în anul 2022	15
4. Energie electrică și regenerabilă	
4.1. Evoluția sectorului energie electrică și regenerabilă	16
4.2. Tarifele și prețurile reglementate la energia electrică.....	25
4.3. Calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice	27
5. Gaze naturale și energie termică	
5.1.1. Evoluția sectorului gaze naturale.....	39
5.1.2. Tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale.....	51
5.1.3. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.....	52
5.2.1. Evoluția sectorului termoeenergetic	61
5.2.2. Tarifele și prețurile reglementate la energia termică	70
5.2.3. Calitatea serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice	71
6. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	
6.1. Evoluția serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare	75
6.2. Tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	84
6.3. Calitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.....	91
7. Piața produselor petroliere	
7.1. Evoluția pieței produselor petroliere.....	98
8. Activitatea normativă.....	105
9. Protecția consumatorilor	110
9.1. Examinarea petițiilor consumatorilor	110
9.2. Serviciul de consultare „Linia de informare”	113
9.3. Audiența consumatorilor	115
9.4. Activitatea de informare a consumatorilor	116
10. Activitatea de Licențiere și Control.....	117
11. Activitatea de reprezentare judiciară	125
12. Supravegherea energetică de stat	129
13. Cooperarea internațională	161
14. Comunicare instituțională.....	163
15. Bugetul ANRE	164

Cuvânt de deschidere

În anul 2022 Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) a continuat misiunea de implementare a politicii statului privind reglementarea sectorului energetic, a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, și supravegherea energetică de stat.

ANRE a asigurat reglementarea și monitorizarea funcționării piețelor de energie electrică, gaze naturale, produse petroliere, a sectorului termoelectric și a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate și transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului.

Anul 2022 a fost marcat de o criză energetică fără precedent ca urmare a invaziei militare a Federației Ruse în Ucraina. Pe fundalul unei crize energetice acute care a demarat în a doua jumătate a anului 2021, noul context geopolitic a amplificat și mai mult riscurile de aprovizionare cu resurse energetice și incertitudinile legate de evoluția prețurilor la petrol și gazele naturale în Uniunea Europeană dar și la nivel global.

Din cauza crizei energetice și a riscurilor de sistare a aprovizionării cu gaze naturale pe parcursul anului prețurile la gazele naturale au crescut de circa 2,6 ori, iar la energia electrică s-au majorat de aproximativ 4 ori pentru consumatorii finali.

La 24 februarie 2022 Parlamentul a declarat stare de urgență. În scopul gestionării provocărilor de ordin social, economic și energetic Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a emis mai multe dispoziții în acest sens.

Furnizorului de energie electrică SA „Energocom” i s-a stabilit obligația de serviciu public și obligația de a procura cantitățile de energie electrică necesare furnizorilor serviciului universal și de ultimă opțiune și operatorilor de sistem pentru a fi furnizată consumatorilor finali și a acoperi consumul tehnologic și a pierderilor de energie electrică din rețelele electrice.

Sectorul electroenergetic a fost marcat, de asemenea, de punerea în aplicare a Regulilor pieței energiei electrice și asumarea de către participanții pieței energiei electrice a responsabilității financiare pentru dezechilibrele create în rețeaua electrică. Pe parcursul anului, tarifele și prețurile reglementate la energia electrică au fost modificate de 7 ori, pentru ca titularii de licențe să poată continua prestarea serviciilor de calitate consumatorilor finali și să nu fie perturbări în livrarea energiei electrice consumatorilor finali.

În anul 2022, la ANRE au fost depuse un număr record de cereri de către cei ce vor să producă energie electrică în centralele electrice fotovoltaice la tarife fixe. ANRE a confirmat statutul de producător eligibil pentru producătorii de energie electrică ce urmează să monteze și să pună în funcțiune centrale electrice fotovoltaice capacitatea cărora constituie 133.3 MW, ceea ce denotă că valorificarea potențialului surselor de energie regenerabilă este atrăgător pentru întreprinderile mici și mijlocii.

În decembrie 2022, ANRE a finalizat procedura de certificare provizorie a operatorului sistemului de transport (OST) al energiei electrice Î.S. „Moldelectrica” conform modelului „Operatorului de sistem independent.” Obligația de separare a OST a energiei electrice este o cerință a Pachetului Energetic III al Uniunii Europene, precum și un angajament asumat de Guvernul Republicii Moldova prin Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare (MPEF).

Reducerea considerabilă a volumelor de gaze naturale de la SAP „Gazprom” a dus la declanșarea crizei pe piața gazelor naturale. Urmare a majorării prețurilor de procurare a gazelor naturale a fost necesară intervenția promptă din partea ANRE în scopul ajustării prețurilor reglementate pentru furnizorii de serviciu public.

În anul 2022, ANRE a aprobat *Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale*, cu scopul de a actualiza și corela normele privind măsurarea gazelor naturale aprobate în anul 2010 la legislația existentă. O inovație a acestui regulament constituie prevederile cu privire la conversia volumelor de gaze naturale în cantități de energie. Furnizorii de gaze naturale vor avea obligația de a informa consumatorii finali prin intermediul facturilor lunare, despre consumul de

gaze naturale exprimat în metri cubi, valoarea puterii calorifice superioare folosită la facturare și cantitatea totală de energie consumată.

Modificările aduse la *Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale*, vor reduce numărul de petiții din partea consumatorilor finali, vor evita limitarea sau întreruperea livrării gazelor naturale pentru consumatorii finali și a altor potențiale obstacole la schimbarea furnizorului de gaze naturale. Totodată, modificarea efectuată pe parcursul anului la *Metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale* a permis intervenția promptă prin ajustarea prețurilor reglementate în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor din Republica Moldova și evitării situației de incapacitate de plată a furnizorilor care furnizează gaze naturale la prețuri reglementate.

Majoritatea obiectivelor stabilite în *Programul de activitate al ANRE pentru anul 2022* au fost realizate. Realizarea obiectivelor ce țin de elaborarea actelor normative de reglementare prioritare se datorează inclusiv conlucrării cu Secretariatul Comunității Energetice, USAID (proiectul Securitatea Energetică a Republicii Moldova), precum și alți parteneri externi.

Astfel, urmare a unor modificări legislative și necesități de elaborare și ajustare a actelor normative, pe parcursul anului 2022 Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat 1011 hotărâri, în comparație cu 699 în anul 2021, 570 în anul 2020 și 555 în anul 2019.

În scopul exercitării de către ANRE a atribuțiilor de supraveghere energetică de stat au fost aprobate *Normele minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice*. Aceste norme vin să înlocuiască documentul normativ-tehnic elaborat încă în perioada URSS, „Правила технической эксплуатации электрических станций и сетей” ediția nr. 14 din anul 1989. Obiectivele de bază ale acestei intervenții de reglementare sunt ajustarea cadrului normativ-tehnic la cerințele actuale, asigurarea funcționării sigure, fiabile și eficiente a centralelor și rețelelor electrice, menite să asigure furnizarea neîntreruptă a energiei electrice și satisfacerea cererilor de energie electrică ale consumatorilor finali.

Urmare a consultărilor și asistenței tehnice oferite de Secretariatul Comunității Energetice au fost elaborate și aprobate acte normative care vin să promoveze liberalizarea pieței energetice naționale și integrarea ei în piețele energetice din regiune, contribuind la transpunerea acquis-ului Uniunii Europene (UE) în domeniul energetic.

La elaborarea și aprobarea legislației secundare ANRE a respectat principiul de maximă coerență și transparență, promovând protecția drepturilor și a intereselor consumatorilor.

ANRE va continua să se concentreze pe aspecte legate de crearea condițiilor necesare pentru liberalizarea piețelor reglementate, armonizarea legislației secundare cu prevederile legislației primare și ale codurilor europene, informarea și protecția intereselor legitime ale consumatorilor.

Veaceslav UNTILA
Director General al ANRE

1. Statutul și rolul ANRE

Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică este autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectorul electroenergetic, sectorul gazelor naturale, sectorul termoeenergetic, piața produselor petroliere, domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, cu atribuții de supraveghere energetică de stat.

ANRE are statut de persoană juridică, independentă decizional, organizatoric și funcțional în raport cu alte autorități și instituții publice sau entități private, exercitându-și activitatea sub control parlamentar și judiciar.

ANRE are *misiunea* să implementeze politica statului privind reglementarea în domeniile energeticii și al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, să asigure reglementarea și monitorizarea funcționării eficiente a piețelor de energie electrică, de gaze naturale, de produse petroliere, a sectorului termoeenergetic și a domeniului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate și transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului și să exercite atribuțiile de supraveghere energetică de stat.

Finanțarea cheltuielilor curente ale ANRE este asigurată integral din contul plăților regulatorii stabilite titularilor de licențe. Mărimea plăților regulatorii se stabilește la un nivel suficient să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității ANRE în conformitate cu legea, în baza estimărilor cantităților de energie electrică și energie termică, volumelor de gaze naturale, volumelor de produse petroliere principale și de gaze lichefiate importate pentru anul următor și ale volumului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, prezentate de către titularii de licențe.

Principalele atribuții ale ANRE stabilite în legislația primară sunt:

- elaborarea și aprobarea actelor normative de reglementare din domeniul energeticii și al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, expres prevăzute de legi;
- supravegherea respectării actelor normative în domeniu de către întreprinderile care desfășoară activități licențiate din sectoarele reglementate;
- promovarea, monitorizarea și asigurarea concurenței loiale la desfășurarea activităților în sectoarele reglementate;
- eliberarea licențelor și autorizațiilor pentru desfășurarea activităților autorizate din sectoarele reglementate;
- modificarea, suspendarea temporară și retragerea licențelor în cazurile și conform procedurilor prevăzute de legile sectoriale;
- monitorizarea și controlul, în modul și în limitele stabilite de legile sectoriale, a respectării de către titularii de licențe a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate;
- promovarea politicii tarifare adecvate, care corespunde principiilor economiei de piață, astfel încât să fie asigurată în egală măsură protecția drepturilor consumatorilor și desfășurarea de către întreprinderile reglementate din sectorul energetic și operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare a activităților licențiate la cheltuieli minime justificate și necesare, cu posibilitatea obținerii rentabilității reglementate la investițiile efectuate;
- supravegherea respectării principiului „eficiență maximă la costuri minime” de către întreprinderile din sectorul energetic și din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare la calcularea prețurilor/tarifelor pentru activitățile reglementate și aprobarea acestora;
- promovarea protecției drepturilor și a intereselor legitime ale consumatorilor, exercitarea controlului privind modul de respectare a drepturilor consumatorilor, examinarea petițiilor consumatorilor și soluționarea neînțelegerilor dintre consumatori și furnizori/operatorii, în limita competențelor legale;
- exercitarea atribuțiilor de supraveghere energetică de stat.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE este condusă de Consiliul de Administrație, format din 5 directori, care exercită funcții de demnitate publică. Hotărârile Consiliului de Administrație se aprobă cu votul a cel puțin 3 directori.

Ședințele Consiliului de Administrație se convoacă de către directorul general din oficiu sau la solicitarea a cel puțin doi directori ai Consiliului de Administrație. Procedura de organizare și desfășurare a ședințelor Consiliului de Administrație și procedura de efectuare a lucrărilor de secretariat sunt stabilite într-un regulament aprobat de Consiliul de Administrație.

1. Lacunele de reglementare și alte provocări existente în sectoarele reglementate

În pofida operațiunilor militare declanșate de Federația Rusă în Ucraina în anul 2022 care au provocat mari turbulențe pe piața energetică din regiune, ANRE a reușit să își realizeze atribuțiile conform indicatorilor de progres, materializate prin realizarea eficientă a Programului de activitate al ANRE.

În anul 2022, Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat un set de acte de reglementare care aliniaza cadrul de reglementare secundar aplicabil sectoarelor energiei la acquis-ul comunitar și la cele mai bune practici ale statelor Uniunii Europene.

Totodată, în procesul de monitorizare a sectoarelor reglementate de către ANRE, rămân unele impedimente legislative care generează curențe de implementare, precum și unii factori, care obstrucționează dezvoltarea sectoarelor energiei sau determină inaplicabilitatea cadrului normativ în vigoare.

Soluționarea lacunelor legislative identificate depășesc competențele funcționale ale ANRE și pot fi înlăturate doar prin implicarea autorităților administrative publice centrale (APC) cu inițiativă legislativă, și, după caz, alte entități publice, ANRE urmând să participe activ la procesul de elaborare și de soluționare a divergențelor existente, pentru acordarea asistenței de specialitate necesară.

2.1. Divergențele și lacunele de reglementare care necesită modificarea legislației

Gaze naturale

2.1.1 În prezent, art. 93 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale permite revenirea automată a tuturor consumatorilor finali la furnizorul de serviciu public care furnizează gaze naturale la prețuri reglementate pentru anumite categorii de consumatori fără a face uz de serviciile furnizorului de ultimă opțiune și fără a fi motivat de a lua în considerare alte opțiuni de pe piață.

În condițiile crizei energetice tendința consumatorilor noncasnici de a-și schimba sezonier furnizorul, migrând de la furnizorul de serviciu public către un furnizor la prețuri negociate în perioada în care prețurile de pe piață sunt mai mici și vice-versa, afectează considerabil prețurile reglementate care urmează a fi achitate de consumatorii furnizorului de serviciu public.

Propuneri de soluționare:

Este oportună instituirea condiției de revenire la furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a furniza gaze naturale unor categorii de consumatori doar după o perioadă minimă prestabilită pentru care consumatorul care a ieșit în piața liberă are garantată furnizarea de ultimă opțiune.

2.1.2. Necesitatea uniformizării prevederilor cadrului legal aplicabil sectoarelor reglementate de către ANRE, în partea ce vizează răspunderea pentru încălcarea valorilor admisibile ale indicatorilor de calitate

În conformitate cu prevederile Legii nr.107/2016 cu privire la energia electrică și Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale, pentru titularii de licențe se stabilesc anumite valori admisibile ale indicatorilor de calitate, în cazul nerespectării cărora aceștia sunt penalizați tarifar

sau urmează să achite compensații consumatorilor afectați. Compensațiile reprezintă o reducere a facturii plătite de consumator pentru un serviciu necalitativ.

În acest sens este oportună completarea art. 38 din Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării cu prevederi similare, ce țin de obligațiile furnizorilor de energie termică de a plăti compensații în cazul nerespectării valorilor admisibile ale indicatorilor de calitate ai serviciilor.

Aceeași abordare legală urmează a fi promovată și în cazul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Cerințele privind calitatea serviciilor sunt stabilite în art. 30 din Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare. Legea stipulează că „Indicatorii de calitate ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare furnizate consumatorilor se stabilesc în funcție de necesitățile consumatorilor, de starea tehnică a sistemelor de alimentare, de investițiile efectuate etc.”

Prevederile respective sunt similare celor stabilite în Legile nr.107/2016 și nr.108/2016 în partea ce vizează calitatea serviciilor, însă lipsesc cerințele față de operatori în ce privește evidența strictă a tuturor informațiilor care stau la baza calculului indicatorilor de calitate și, la fel ca și în cazul Legii nr. 92/2014 – lipsesc penalizările și compensațiile pentru nerespectarea indicatorilor de calitate. În acest caz, art. 30 al Legii nr. 303/2013 poate fi aplicat doar pentru anumite evaluări statistice, însă contribuie foarte puțin la îmbunătățirea calității serviciilor prestate.

Propuneri de soluționare:

În scopul uniformizării cerințelor privind calitatea serviciilor prestate de titularii de licențe din sectoarele reglementate de către ANRE și nediscriminarea consumatorilor în funcție de anumite servicii, este necesară completarea art. 30 al Legii 303/2013 și art. 38 al Legii nr. 92/2014 cu prevederi similare celor din Legile nr. 107/2016 și nr. 108/2016 în partea ce vizează calitatea serviciilor.

2.1.3. Necesitatea aducerii în concordanță cu prevederile cadrului legislativ primar a prevederilor Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002

Prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191/2002 nu mai corespund prevederilor Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, în special în partea ce vizează modul de stabilire a volumelor de apă consumată de către locatarii blocurilor multietajate din orașe și municipii, precum și modalitatea de plată.

De asemenea, prevederile Regulamentului respectiv vin în contradicție cu prevederile Legii nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării atât în privința modului de calculare a plăților pentru cantitatea de energie termică consumată la prepararea apei calde menajere și pentru încălzirea apartamentelor/încăperilor locuibile în cămine, cât și în partea ce vizează condițiile de debranșare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică.

Din considerentul că Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002 nu prevede expres cine, din care surse și cum trebuie să achite volumele de apă potabilă, apă menajeră și energie termică apărute în rezultatul diferenței dintre volumele înregistrate de echipamentele de măsurare instalate la bransamentul blocului locativ și totalitatea volumelor prezentate de locatari, prestatorii de servicii continuă să includă în facturile locatarilor blocurilor locative volume suplimentare de apă potabilă și apă caldă menajeră, sub formă de cotă-parte.

Totodată, prevederile acestuia creează confuzii consumatorilor în privința condițiilor ce urmează a fi respectate în cazul solicitării debranșării de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică.

Propuneri de soluționare:

În scopul eliminării lacunelor normative și ajustării prevederilor Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191/2002 la prevederile cadrului legislativ primar, se impune necesitatea demarării de către autoritatea administrativă publică centrală de specialitate a elaborării proiectului de modificare a Regulamentului respectiv.

2.1.4 Necesitatea abrogării actului normativ desuet - Regulamentul privind furnizarea energiei termice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 434/09.04.1998

Ca urmare a adoptării Legii nr. 92/29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, sectorul termoelectric a fost atribuit spre reglementare în competența ANRE, implicit fiind atribuită în competența acesteia elaborarea și aprobarea Regulamentului privind furnizarea energiei termice, fapt stabilit expres la art. 9 alin. (1) și art. 39 alin. (1) din Lege. Astfel, îndeplinirea atribuțiilor de reglementare a sectorului termoelectric și, respectiv, aprobarea de către ANRE a noului Regulament privind furnizarea energiei termice, conform art. 39, alin. (1) al Legii nr. 92/29.05.2014, a determinat caducitatea Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 434 din 09.04.1998 și necesitatea abrogării acestuia de către organul emitent în modul stabilit de lege.

Odată cu intrarea în vigoare a Regulamentului privind furnizarea energiei termice, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 23/2017 din 26.01.2017 (Monitorul Oficial nr. 316321/1581 din 25.08.2017), de către ANRE a fost sesizat în repetate rânduri ministerul de resort în calitate de organ central de specialitate în domeniul energiei, privind inițierea procedurii de abrogare a Hotărârii Guvernului nr. 434/09.04.1998, dar până în prezent chestiunea a rămas nesoluționată, din care considerente ANRE se confruntă cu numeroase interpretări unilaterale din partea titularilor de licențe din sectorul termoelectric, în partea ce vizează aplicabilitatea celor două regulamente sus-nominalizate, care au același obiect de reglementare.

Propuneri de soluționare:

În scopul excluderii incertitudinilor și neclarităților titularilor de licențe din sectorul termoelectric determinate de aplicabilitatea cadrului normativ în vigoare, este necesară abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 434/09.04.1998 în modul stabilit de lege, ca fiind una caducă.

2.1.5. Necesitatea abrogării actului normativ desuet - Hotărârea Guvernului nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților

Ca urmare a implementării Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și aprobării de către ANRE a cadrului normativ de reglementare a sectorului gazelor naturale prevăzut de lege, Hotărârea Guvernului nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților a devenit caducă, fapt despre care a fost informat Guvernul Republicii Moldova.

În prezent, prevederile Hotărârii de Guvern nr. 715/2008 contravin prevederilor Legii nominalizate, care stabilesc expres și exhaustiv atât metodologiile în baza cărora sunt aprobate tarifele reglementate la gazele naturale, cât și tipul tarifelor reglementate în baza cărora operatorii sistemelor de distribuție urmează să-și desfășoare activitatea. Astfel, operatorii sistemului de distribuție sunt în drept să activeze în baza *tarifelor pentru serviciul de distribuție* aprobate de către ANRE, iar în partea ce vizează activitățile auxiliare desfășurate de către aceștia, cadrul legal în vigoare prevede aplicarea *tarifelor auxiliare* aprobate de către ANRE.

Intervenția pentru abrogarea Hotărârii de Guvern respective derivă și din abrogarea documentelor de politici întru implementarea cărora a fost adoptată (a se vedea pct. 2 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 715/2008). Cu titlu de precizare menționăm că, scopul Hotărârii Guvernului a fost realizarea Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 958 din 21 august 2007 (abrogată la data de 08.02.2013), atingerea indicilor prevăzuți de Programul Național „Satul Moldovenesc”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 242 din 1 martie 2005 (abrogat la data de 31.10.2012) și de Programul național de gazificare al

Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1643 din 19 decembrie 2002 (devenit caduc la data de 07.09.2007 odată cu abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 360 din 11 aprilie 2000 despre aprobarea Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2010 – în temeiul căreia a fost aprobat).

Propuneri de soluționare:

În scopul soluționării divergențelor de norme legale, în conformitate cu art. 65 alin. (1) al Legii 100/2017 cu privire la actele normative, se impune abrogarea Hotărârii Guvernului RM nr. 715/2008 cu privire la măsurile de accelerare a procesului de gazificare internă a localităților, având în vedere desuetudinea acestuia și a politicilor guvernamentale în temeiul cărora a fost adoptată.

Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

2.1.6. Necesitatea uniformizării prevederilor cadrului legal aplicabil sectoarelor reglementate de către ANRE, în partea ce vizează răspunderea pentru încălcarea valorilor admisibile ale indicatorilor de performanță

Regulamentul-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare a fost aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 356/2019 din 27.09.2019, în temeiul art. 7 alin. (2) lit. g) din Legea nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

Regulamentul-cadru stabilește: indicatorii de performanță care trebuie să fie respectați de către operatori pentru asigurarea prestării/furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare; autoritățile care aprobă indicatorii de performanță și valorile acestora; modalitatea de prezentare de către operator a rapoartelor privind respectarea indicatorilor de performanță și monitorizarea performanței operatorilor.

Totodată, de menționat, că modificările operate prin Legea nr. 322 din 30.11.2018 la Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare (art. 30), nu stabilesc sancțiuni pentru nerespectarea indicatorilor de performanță sau încălcarea altor prevederi legale.

Cu referire la cele menționate mai sus, ANRE a înaintat propuneri de completare a art. 30 din Legea nr. 303/2013. Modificările propuse au drept scop uniformizarea cerințelor privind calitatea serviciilor prestate de către titularii de licențe care desfășoară activități reglementate de către ANRE. De asemenea, lipsa sancțiunilor duce la nerespectarea continuității furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare de către operator, care sunt obligați să asigure în mod continuu și fiabil furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare consumatorilor, în conformitate cu indicatorii de performanță stabiliți, fapt despre care Agenția este sesizată în plângerile multiple adresate de către consumatori.

Propuneri de soluționare:

În scopul uniformizării cerințelor privind calitatea serviciilor prestate de titularii de licențe din sectoarele reglementate de către ANRE și instituirea unei abordări unice în vederea protecției consumatorilor indiferent de tipul de servicii prestate, este necesară completarea art. 30 al Legii 303/2013 cu prevederi similare celor din Legile nr. 107/2016 și nr. 108/2016.

2.1.7. Instituirea unor prevederi legale ce vizează protecția intereselor legitime ale consumatorilor

Prevederile art. 2 alin. (2) lit. f), art. 12 alin. (1) lit. b), m) și n) din Legea 174/2017 cu privire la energetică, pct. 13 lit. l) din Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 334 din 14.12.2018, stabilesc Agenției atribuții privind protecția drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor; de exercitare a controlului privind modul de respectare a drepturilor consumatorilor de către titularii

de licențe; de examinare a petițiilor consumatorilor și soluționarea, în procedură extrajudiciară, a neînțelegerilor dintre consumatori și titularii de licențe.

Însă, redacția actuală a Legii nr. 303/2013 nu prevede drepturile și obligațiile Agenției în domeniul protecției consumatorilor serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, deși această atribuție reiese din prevederile Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 334 din 14.12.2018 și prevederile Legii 174/2017 cu privire la energetică.

Propuneri de soluționare:

ANRE a elaborat și a înaintat propuneri de completare a Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, cu prevederi cu privire la protecția drepturilor legitime ale consumatorilor serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

2.1.8. Instituirea unor prevederi legale ce va permite operatorilor aplicarea prevederilor Regulamentelor-cadru, în cazul în care autoritățile administrației publice locale nu aprobă Regulamentele proprii, sau în cazul adoptării unor Regulamente ce nu corespund actelor normative de reglementare respective, aprobate de Agenție

În temeiul prevederilor Legii nr. 303/2013 ANRE a elaborat și aprobat prin Hotărârea nr. 355/2019 din 27 septembrie 2019 Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și Regulamentul-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, prin Hotărârea nr. 356/2019 din 27 septembrie 2019

De menționat că, în urma monitorizării activității operatorilor/titulari de licențe pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, până la moment majoritatea autorităților administrației publice locale nu și-au îndeplinit obligația legală prevăzută de art. 8 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 303/2013 de a elabora și aproba Regulamente proprii de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în baza Regulamentului-cadru.

De asemenea, autoritățile administrației publice locale nu și-au îndeplinit obligația legală prevăzută de art. 8 alin. (1) lit. n) din aceeași Lege de a aproba indicatori de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în conformitate cu Regulamentul-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, sau autoritățile administrației publice locale au aprobat indicatori de performanță, care nu corespund prevederilor Regulamentului-cadru, aprobat de Agenție, fapt care generează neînțelegeri dintre operatori și consumatori.

Propuneri de soluționare:

Au fost înaintate propuneri de completare a art. 8 din Legea nr. 303/2013 cu prevederi ce vor permite operatorilor aplicarea prevederilor Regulamentelor-cadru, în cazul neaprobării de către autoritățile administrației publice locale a Regulamentelor proprii, sau în cazul aprobării unor Regulamente ce nu corespund actelor normative de reglementare respective, și aplicarea prevederilor Regulamentelor-cadru aprobate de Agenție.

2.1.9. Instituirea unor prevederi legale privind examinarea petițiilor consumatorilor și soluționarea litigiilor

Odată cu intrarea în vigoare a Codului administrativ (1 aprilie 2019), a fost abrogată Legea cu privire la petiționare nr. 190/1994, însă operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nu cad sub incidența prevederilor Codului administrativ.

Potrivit art. 18⁵ alin. (3) din Legea nr. 105-XV din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor, termenul de soluționare a reclamațiilor consumatorilor este de cel mult 14 zile calendaristice de la data depunerii reclamației, fără să fie prevăzută posibilitatea extinderii termenului de examinare a petiției.

De notat, că în multe cazuri la examinarea petițiilor/reclamațiilor consumatorilor, care sunt de o complexitate deosebită și necesită mai mult timp pentru elucidarea tuturor circumstanțelor și soluționarea problemelor abordate în petiții, sau întocmirea răspunsurilor la toate pretențiile consumatorilor, operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nu se încadrează în termenul de 14 zile calendaristice prevăzut de art. 18⁵ alin. (3) din Legea nr. 105-XV din 13.03.2003. În aceste cazuri apare necesitatea prelungirii termenului de examinare a petițiilor, fapt care pune operatorul în dificultate din cauza lipsei prevederilor legale în acest sens.

Elaborarea și punerea în aplicare a actelor normative, trebuie să se efectueze conform unor principii și norme similare în toate sectoarele reglementate de ANRE. Or, termenul de soluționare a petițiilor consumatorilor finali de energie electrică și gaze naturale conform art. 110 alin. (1) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și art. 92 alin. (1) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, este stabilit de până la 30 de zile lucrătoare. Din aceste considerente propunem să fie oferită operatorului care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare posibilitatea de a prelungi termenul de examinare a petiției cu cel mult 30 de zile lucrătoare, cu informarea obligatorie a petiționarului.

La fel, Legea nr. 303/2013 în redacția actuală nu prevede modul de soluționare a litigiilor dintre consumatori și operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și litigiile dintre operatori.

Propuneri de soluționare:

Completarea Legii nr. 303/2013 cu prevederi suplimentare privind examinarea petițiilor consumatorilor și soluționarea litigiilor. În acest sens, au fost înaintate propuneri de completare a Legii nr. 303/2013.

2.1.10. Instituirea unor prevederi legale ce ar permite Agenției de a aplica sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Legea nr. 303/2013 nu conține prevederi legale cu privire la sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Includerea unor asemenea prevederi este considerată necesară și oportună, pentru a avea un tratament echitabil, nediscriminatoriu și bazat pe criterii similare, a consumatorilor de servicii publice prestate de titularii de licențe din toate sectoarele reglementate, inclusiv aceleași criterii și abordări la aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Totodată, urmează de luat în considerare, că lipsa sancțiunilor financiare duce la nerespectarea continuității furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare de către operatori, care sunt obligați să asigure în mod continuu și fiabil furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare consumatorilor, în conformitate cu indicatorii de performanță stabiliți, Agenția fiind sesizată în plângerile multiple adresate de către consumatori.

Propuneri de soluționare:

Completarea Legii nr. 303/2013 cu prevederi suplimentare privind dreptul Agenției de a aplica sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. De menționat, că în legislația privind reglementarea sectorului gazelor naturale (art. 113 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale) și sectorului electroenergetic (art. 95 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică), sunt prevăzute sancțiuni financiare pentru încălcări similare. Propuneri corespunzătoare de completare a Legii nr. 303/2013 au fost înaintate de ANRE.

2.1.11. Asigurarea furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în limitele unui raion de către un singur operator regional

Aceasta ar permite diminuarea cheltuielilor, aplicarea unui tarif unic pentru întreaga arie de operare, abordare unică în gestionarea rețelelor publice de alimentare cu apă și de canalizare, soluționarea problemei personalului calificat.

Totodată, condiționarea reducerii numărului de operatori va duce la creșterea calității serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. În acest sens este oportun să fie stabilit un termen (de exemplu de 3 ani) pe parcursul căruia autoritățile administrației publice locale la nivel de sat, comună să aprobe deciziile cu privire la delegarea serviciului public de alimentare cu apă și canalizare operatorilor din orașele de reședință ale raioanelor și, în așa mod, să fie posibil de soluționat problemele ce există în sate, comune: sistem de alimentare cu apă și de canalizare, furnizare de apă potabilă consumatorilor, tarife care acoperă cheltuielile justificate și necesare ale operatorului.

În contextul dat, în condițiile existenței (activității) unui număr definit limitat de operatori, ar putea fi reconceptualizate atribuțiile diferitor autorități ale statului, de exemplu, prerogativa de aprobare a tarifelor să revină ANRE, fără a fi necesară o etapă intermediară de avizare a acestora.

2.1.12. Examinarea oportunității reglementării întreprinderilor ce produc apă potabilă și epurează apele uzate, deoarece prețurile pentru aceste servicii sunt determinate și propuse unilateral de către întreprinderi.

Supraveghere energetică

2.1.13. Modificarea unor ordine ale autorității administrației publice centrale în domeniul energetic, prin excluderea documentelor normativ-tehnice aprobate de ANRE, în scopul evitării aplicării în paralel a documentelor normativ-tehnice în domeniul energetic.

În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (1) lit. g¹), g²), g³) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, ANRE a elaborat și aprobat următoarele documente normativ-tehnice:

1) NE1-01:2019 „Norme de exploatare a instalațiilor electrice ale consumatorilor noncasnici”, aprobate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 393/2019 din 01.11.2019 (Monitorul Oficial din 31.01.2020, nr. 24-34 art. 90);

2) NE1-02:2019 „Norme de securitate la exploatarea instalațiilor electrice”, aprobate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 394/2019 din 01.11.2019 (Monitorul Oficial din 31.01.2020, nr. 24-34 art. 91);

3) Normele minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice, aprobate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 155/2022 din 01.04.2022 (Monitorul Oficial din 13.05.2022, nr. 141-150 art. 539, cu intrare în vigoare la data de 13 noiembrie 2022).

Ținând cont de faptul că, documentele normativ-tehnice preluate de la fosta URSS și puse în aplicare în Republica Moldova nu au fost abrogate, la momentul actual, se creează o situație de paralelism și discrepanțe în aplicarea documentelor normativ-tehnice în domeniul energetic, care generează neclarități atât pentru operatorii de sistem, cât și pentru consumatorii finali.

Propuneri de soluționare

Este necesară modificarea unor ordine ale autorității administrației publice centrale în domeniul energetic, prin excluderea documentelor normativ-tehnice după cum urmează:

1) Din Ordinul Ministerului Economiei nr. 221 din 29.12.2010 privind punerea în aplicare a unor documente normativ-tehnice în domeniul securității industriale, Anexa nr. 1 – excluderea „Правила технической эксплуатации электроустановок потребителей”;

2) Din Ordinul Ministerului Energeticii nr. 105 din 28.12.2001 cu privire la păstrarea bazei tehnico-normative al fostului Minister al Energeticii al URSS – excluderea:

- „*Правила техники безопасности при эксплуатации электроустановок потребителей*”;
- „*Правила техники безопасности при эксплуатации электроустановок*”;
- „*Правила технической эксплуатации электрических станций и сетей*”.

3) Din Ordinul Ministerului Economiei și Comerțului nr. 124 din 11.11.2008 cu privire la completarea și perfectarea bazei normativ-tehnice în domeniul electroenergetic – excluderea „*Правила техники безопасности при эксплуатации электроустановок*”;

4) Din Ordinul nr. 10 al Ministerului Energeticii al Republicii Moldova din 25.02.2004 privind documentația normativ-tehnică – excluderea „*Объём и нормы испытаний электрооборудования*”, ediția 6 din anul 1997.

Referitor la cele menționate, ANRE a informat Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale prin scrisoarea nr. 08-01/2432 din 01.08.2022.

2.2. Provocările și problemele în sectoarele reglementate, soluționarea cărora depinde inclusiv de implicarea altor autorități sau instituții publice

Gaze naturale

2.2.1. Rețelele de gaze naturale în privința cărora nu este stabilit dreptul de proprietate

La situația 01.01.2023, în sistemul de gaze naturale se află în funcțiune circa 27,48 mii km de rețele de gaze naturale, din care 1128,6 km (4,1 %) sunt fără proprietar. Aceste rețele sunt la o evidență separată fiind exploatate de către titularii de licențe conform documentelor normativ-tehnice. Problemele legate de rețelele de gaze naturale asupra cărora nu este înregistrat dreptul de proprietate persistă în cazul necesității efectuării lucrărilor de renovare sau reparații capitale, or, după cum rezultă din Regulamentul aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 683/18.06.2004, aceste cheltuieli urmează a fi suportate de proprietarii rețelelor de gaze naturale.

Propuneri de soluționare:

Este necesar ca problema invocată să fie discutată pe platforma Parlamentară cu impunerea de soluții, inclusiv legislative, în scopul soluționării problemei dreptului de proprietate asupra rețelelor de gaze naturale fără proprietar.

2.2.2. Decontarea dezechilibrelor create în rețeaua de gaze naturale de către utilizatorii de sistem din stânga râului Nistru

Implementarea mecanismului de echilibrare a rețelelor de transport al gazelor naturale prevăzut de Codul rețelelor de gaze naturale presupune preluarea obligațiilor financiare aferente acoperirii dezechilibrelor cauzate de către părțile responsabile de echilibrare.

Propuneri de soluționare:

Respectarea cadrului normativ în vigoare de către utilizatorii de sistem din stânga Nistrului prin încheierea contractelor de echilibrare de către toate părțile responsabile de echilibrare, preluarea riscurilor financiare, în scopul acoperirii dezechilibrelor provocate în rețeaua de gaze naturale.

2.2.3 Consolidarea și optimizarea SACET din mun. Chișinău

În municipiul Chișinău activează titularii de licență S.A. „Termoelectrica” (2 CET-uri, CT Sud, CT Vest, 19 CT Suburbane) și S.A. „Apă Canal Chișinău”, ultimul având în gestiune trei centrale termice (Aeroport, Costiujeni, Codru). Activitatea de bază al S.A. „Apă Canal Chișinău” este prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Pe parcursul ultimilor ani a fost abordat acest subiectul de transmitere a celor trei centrale termice și rețele către S.A. „Termoelectrica”, dar până în prezent nu a fost definitivat procesul. Tarifele pentru energia termică la titularii de licență menționați sunt diferite în funcție de sectorul municipal deservit, ceea ce creează nemulțumirea consumatorilor municipiului Chișinău, care achită tarife diferite, neavând posibilitatea de schimbare a furnizorului de energie termică.

În situație similară se afla și mun. Bălți unde pentru activitatea de producere și distribuție dețineau licență doi titulari S.A. „CET-Nord” (1 CET-uri, 1 CT Molodova) și Î.M. „Termogaz Bălți” (întreprindere municipală ce avea în gestiune nouă centrale termice cu rețelele termice). În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 205 din 30.03.2022 cu privire la transmiterea unei întreprinderi municipale, a unor bunuri, precum și reorganizarea unor persoane juridice, Societatea pe Acțiuni „CET-Nord” (persoană juridică absorbantă) a fost reorganizată prin fuziune (absorbție) cu Î.S. „Termogaz-Bălți” (persoană juridică absorbită).

Propuneri de soluționare:

Se propune examinarea și soluționarea de către Guvern și autoritățile locale respectiv Primăria mun. Chișinău a problemei optimizării SACET în mun. Chișinău.

3. Performanța și transparența activității ANRE în anul 2022

Indicatorii de performanță conform Programului de activitatea al ANRE pentru anul 2022

În conformitate cu Programul de activitatea al ANRE pentru anul 2022 au fost stabilite 130 de obiective: realizate – 121 și în proces de realizare – 9.

Realizarea parțială sau nerealizarea obiectivelor stabilite se datorează lipsei amendamentelor și completărilor la legislația sectorială și necesității efectuării procesului deplin al transparenței decizionale prin consultarea Secretariatului Comunității Energetice, instituțiilor guvernamentale și a operatorilor din domeniu, precum și efectuarea expertizelor juridice și a impactului de reglementare. Totodată, a fost necesar de întreprins măsuri pentru îndeplinirea dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și ajustării tarifelor și prețurilor reglementate pentru energia electrică și gaze naturale în regim de urgență.

Indicatorii de transparență decizională pe parcursul anului 2022

În anul 2022, în scopul îndeplinirii atribuțiilor ANRE stabilite de Legea cu privire la energetică, Legea cu privire la energia electrică, Legea cu privire la gazele naturale, Legea cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, Legea cu privire la piața produselor petroliere, Legea privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat 1011 hotărâri. Au fost consultate public 154 de proiecte de hotărâri privind aprobarea sau modificarea actelor normative de reglementare, aprobarea tarifelor și prețurilor reglementate pentru energia electrică, gazele naturale, energia termică și pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

Tabelul 1. Indicatorii transparenței în procesul decizional pentru anul 2022

Indicatorii	2019	2020	2021	2022
Procesul de elaborare a deciziilor				
Numărul hotărârilor adoptate	555	570	699	1011
Numărul hotărârilor adoptate fără consultare, care nu cad sub incidența Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008	500	528	646	857
Numărul proiectelor de hotărâri consultate public, care cad sub incidența Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008	55	42	53	154
Numărul întrunirilor consultative (audieri publice, dezbateri, ședințe ale grupurilor de lucru);	211 - ședințe de lucru 32 – GL (AIR, proiectul actului)	72	107	202
- ședințe de lucru			86	30
- GL (AIR, proiectul actului).			21	12
Numărul recomandărilor recepționate	1798	1175	676	729
Numărul recomandărilor incluse în proiectele de hotărâri	1171	632	348	397
Contestații / sancțiuni	0	0	0	2
Numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității au fost contestate pentru nerespectarea Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008:	0	0	0	2
- în organul ierarhic superior				
- în instanța de judecată				
Numărul sancțiunilor aplicate pentru încălcarea Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008	0	0	0	0

4. Energie electrică și regenerabilă

4.1. Evoluția sectorului energie electrică și regenerabilă

Consumul total de energie electrică în anul 2022 este în diminuare cu circa 2,5 % în comparație cu indicatorul dat revenit anului 2021. Reducerea cantității de energie electrică consumată în anul 2022 a fost cauzată de limitarea cantităților de energie electrică importată începând cu luna septembrie 2022, întreruperile de avarie în livrarea energiei electrice provocate de acțiunile militare din regiune și întreprinderea măsurilor de economisire a energiei electrice de către consumatorii finali, ținând cont de criza energetică și majorarea prețurilor la energia electrică.

Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție și furnizorii au procurat în anul 2022 energie electrică în cuantum de 4 512,9 mil. kWh, ceea ce este cu 78,8 mil. kWh mai puțin față de anul precedent. Cantitatea de energie electrică livrată consumatorilor finali s-a diminuat cu 105,3 mil. kWh, atingând valoarea de 4 050,5 mil. kWh (Tabelul 2).

Tabelul 2. Cantitatea totală de energie electrică procurată și furnizată consumatorilor finali*

Indicator	Unitatea de măsură	2001	2005	2010	2018	2019	2020	2021	2022
1. Cantitatea de energie electrică procurată - total	mil. kWh	3 194,8	3 359,5	3 835,7	4 178,8	4 301,9	4 269,8	4 591,7	4 512,9
	mil. lei	1 161,6	1 180,1	2 905,5	4 152,1	4 542,9	4 154,6	4 779,2	7 807,6
2. Prețul mediu de procurare a energiei electrice	bani/kWh	36,4	35,1	75,8	99,4	105,6	97,3	104,1	173,0
3. Cantitatea de energie electrică livrată consumatorilor finali - total	mil. kWh	2 166,0	2 585,0	3 229,2	3 737,6	3 875,1	3 866,1	4 155,8	4 050,5
	mil. lei	1 376,4	1 943,1	4 320,4	6 926,8	6 806,5	6 798,6	6 400,5	9 834,7
4. Prețul mediu de furnizare a energiei electrice (fără TVA)	bani/kWh	63,6	75,2	133,8	185,3	175,7	175,9	154,0	242,8

* datele din tabel pentru anii 2019, 2020, 2021 și 2022 includ și consumatorii finali care au făcut uz de statutul de consumator eligibil

Prețul mediu ponderat de procurare a energiei electrice s-a majorat cu 68,9 bani/kWh comparativ cu anul precedent, majorarea fiind condiționată atât de creșterea prețului de procurare a energiei electrice de la sursa principală CTE Moldovenească cu circa 37,4 %, ajungând în luna decembrie la valoarea de 73,5 USD/MWh, cât și de procurarea energiei electrice de pe piața energiei electrice din România la prețuri cuprinse între 90 și 250 USD/MWh.

Cantitatea de energie electrică produsă local s-a diminuat cu circa 14 %, ajungând la nivelul de 851,1 mil. kWh (Figura 1), ceea ce este cu 133,6 mil. kWh mai puțin decât în anul 2021. Diminuarea este cauzată de micșorarea cantităților de energie electrică produse de centralele electrice de termoficare urbane, în condițiile restricționării volumelor de gaze naturale furnizate Republicii Moldova de S.A.P. „Gazprom”.

Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” în anul 2022 a generat 41,2 mil. kWh, ceea ce este cu 39 % mai puțin în comparație cu cantitatea de energie electrică produsă în anul 2021. Reducerea a fost cauzată de micșorarea debitului de apă al râului Prut, fiind înregistrat unul din cele mai mici nivele din ultimii 50 de ani.

Cantitatea de energie electrică importată a crescut de 6 ori, importul fiind determinat de sincronizarea sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și Ucrainei cu sistemul electroenergetic ENTSO-E Europa Continentală. Din Ucraina s-au importat circa 492,1 mil. kWh, ceea ce este cu 330,7 mil. kWh mai mult decât în anul 2021, iar din România în premieră s-au importat 464,3 mil. kWh. Datorită sincronizării sistemelor electroenergetice a devenit posibil din punct de vedere tehnic și atractiv din punct de vedere economic exportul de energie electrică, astfel pe parcursul anului 2022 a fost înregistrat export de energie electrică în cuantum de 1,4 mil. kWh.

Cantitatea de energie electrică procurată de la CTE Moldovenească în anul 2022 a constituit circa 2 706 mil. kWh, ceea ce este cu 739,3 mil. kWh mai puțin decât în anul 2021. Diminuarea

este cauzată de reducerea volumelor de gaze naturale disponibile producătorului pentru a funcționa la capacitatea necesară și onorarea obligațiilor contractuale. În Figura 1 este prezentată evoluția procurărilor de energie electrică în perioada 2001 – 2022 de către titularii de licențe din Republica Moldova, divizate pe tipuri de surse.

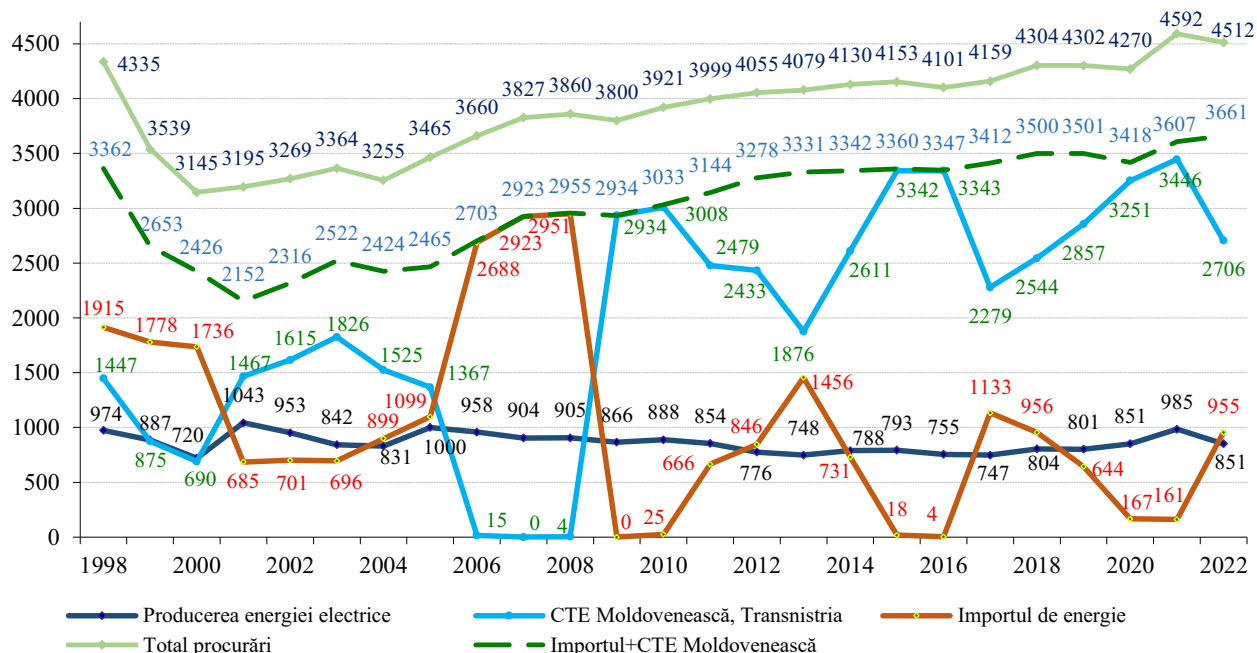

Figura 1. Evoluția producerii, importului și procurărilor de energie electrică în perioada anilor 1997-2022, mil. kWh

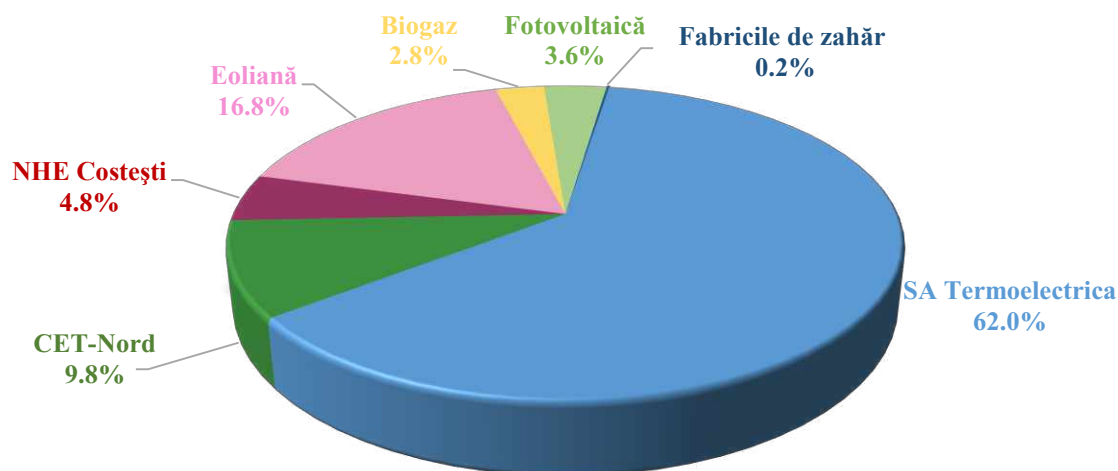

Figura 2. Structura producerii energiei electrice în anul 2022, %

Sursele interne de producere a energiei electrice sunt reprezentate de centralele electrice de termoficare urbane ale S.A. „Termoelectrica” și S.A. „CET Nord”, care au asigurat 71,8 % (611,6 mil. kWh) din cantitatea totală de energie electrică generată de producătorii autohtoni, centralele eoliene, care asigură 16,8 % (143 mil. kWh), centralele fotovoltaice, care asigură 3,6 % (30,3 mil. kWh), centralele electrice pe bază de biogaz, care asigură 2,8 % (23,6 mil. kWh), și centralele electrice de termoficare ale fabricilor de zahăr, care au asigurat 0,2 % din cantitatea de energie electrică produsă local (Figura 2). Î.S. Nodul Hidroenergetic Costești cu o pondere de 4,8 % din cantitatea de energie electrică produsă intern, cumulativ cu ceilalți producători care generează energie electrică din surse regenerabile asigură circa 5,9 % din consumul final de energie electrică.

Tabelul 3. Producția și procurările de energie electrică în perioada anilor 2001-2022

Indicii	2001	2005	2010	2018	2019	2020	2021	2022
Producția de energie electrică (livrată de la liniile electrice de plecare) – total, mil. kWh	1 042,9	999,8	888,1	804,2	801,1	851,4	984,7	851,1
incl: CET-1 (din 2015 – S.A. „Termoelectrica”)	115,4	128,9	82	×	×	×	×	×
CET-2 (din 2015 – S.A. „Termoelectrica”)	812,6	724,7	665,4	651	601,3	621	695,5	528,0
S.A. CET-Nord	31,5	55,5	57,1	53,9	58,3	100,5	102,4	83,6
Î.S. NHE Costești	72,2	83,8	78,3	43,7	64	46,7	67,5	41,2
alți producători din SRE				53,5	74,9	81,3	116,6	197,0
alți producători interni	11,2	6,9	5,3	2	2,5	1,9	2,7	1,4
Procurările de energie electrică – total, mil. kWh	3 194,8	3 465,1	3 915,6	4 303,9	4 301,9	4 269,8	4 591,7	4 512,9
incl: S.A. RED Nord	569,7	588,1	651	85	76,4	74,3	78,1	72,5
S.A. RED Nord-Vest	314,9	287,1	342,4	×	×	×	×	×
Î.C.S. Premier Energy Distribution S.A.	2 310,2	2 484,3	2 842,2	243,2	243,9	226	241,4	228,0
Î.C.S. Premier Energy S.R.L.	×	×	×	2 767,6	2 621,5	2 543,9	2 728,4	2 973,6
S.A. FEE Nord	×	×	×	970	972,7	949	1 046,1	1 067,0
Î.S. Moldeletrica	×	×	×	112,9	106,5	103,4	116,4	161,9
Consumatorii finali ce au utilizat dreptul de consumator eligibil	×	105,6	80	125,1	280,9	373,3	381,2	9,9

Cantitatea de energie electrică furnizată consumatorilor finali în anul 2022 a constituit 4 050,5 mil. kWh, ceea ce este cu 105,3 mil. kWh sau 2,5 % mai puțin în comparație cu indicatorul dat revenit anului 2021.

Tabelul 4. Energia electrică furnizată consumatorilor finali în perioada anilor 2001-2022

Indicii	2001	2005	2010	2018	2019	2020	2021	2 022
Furnizat consumatorilor finali (consumul de energie electrică) – total, mil. kWh	2 166,0	2 695,1	3 311,6	3 862,7	3 875,1	3 866,2	4 155,8	4 050,5
incl: S.A. RED Nord	391,0	483,2	564,7	×	×	×	×	×
S.A. RED Nord-Vest	181,0	220,3	288,6	×	×	×	×	×
Î.C.S. Premier Energy Distribution S.A.	1 594,0	1 881,6	2 375,9	×	×	×	×	×
Î.C.S. Premier Energy S.R.L.				2 767,6	2 621,5	2 543,9	2 728,4	2 973,6
S.A. FEE Nord				970,0	972,7	949,0	1 046,1	1 067,0
Consumatorii finali ce au utilizat dreptul de consumator eligibil	×	101,6	77,4	125,1	280,9	373,3	381,2	9,9
Alți consumatori	×	8,4	5,0	×	×	×	×	×

Furnizorii serviciului universal și de ultimă opțiune Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. și S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” au înregistrat o creștere a cantităților de energie electrică furnizată consumatorilor finali cu 9 % și respectiv 2 %, datorită faptului că au preluat la finele anului 2021 consumatorii finali deserviți anterior de S.R.L. „Furnizare energie”.

Tabelul 5. Structura furnizărilor de energie electrică pe categorii de consumatori finali

Categoriile de consumatori	2020		2021		2022		2021 / 2020			2022 / 2021		
	mil. kWh	%	mil. kWh	%	mil. kWh	%	mil. kWh	%	p. p.	mil. kWh	%	p. p.
Consumul de energie electrică de către consumatorii finali total	3 866,2	100	4 155,8	100	4 050,5	100	289,6	7,5	7,7	-105,3	-2,5	-10,0
incl.: consumatori casnici	1 721,3	44,5	1 818,7	43,8	1 727,6	42,7	97,4	5,7	-0,7	-91,2	-5,0	-1,1
din care din localitățile: urbane	883,9	22,9	938,8	22,6	897,5	22,2	54,9	6,2	-0,3	-41,3	-4,4	-0,4
rurale	837,3	21,6	879,9	21,2	830,0	20,5	42,6	5,1	-0,4	-49,9	-5,7	-0,7
consumatori noncasnici	2 144,9	55,5	2 337,1	56,2	2 322,9	57,3	192,2	9	0,7	-14,2	-0,6	1,1

Diminuarea consumului de energie electrică se atestă atât la consumatorii casnici, cu 5 % față de anul 2021, cât și la consumatorii noncasnici, cu o reducere de 0,6 % față de anul 2021. În același timp, ponderea consumului de energie electrică de către consumatorii casnici în consumul final de energie electrică s-a diminuat cu 1,1 p.p., iar ponderea consumului de energie electrică de către consumatorii noncasnici s-a majorat cu 1,1 p.p.. Consumatorii casnici din mediul urban au înregistrat o diminuare a consumului de energie electrică de circa 4,4 %, iar consumatorii casnici din localitățile rurale au înregistrat o reducere a consumului cu 5,7 %.

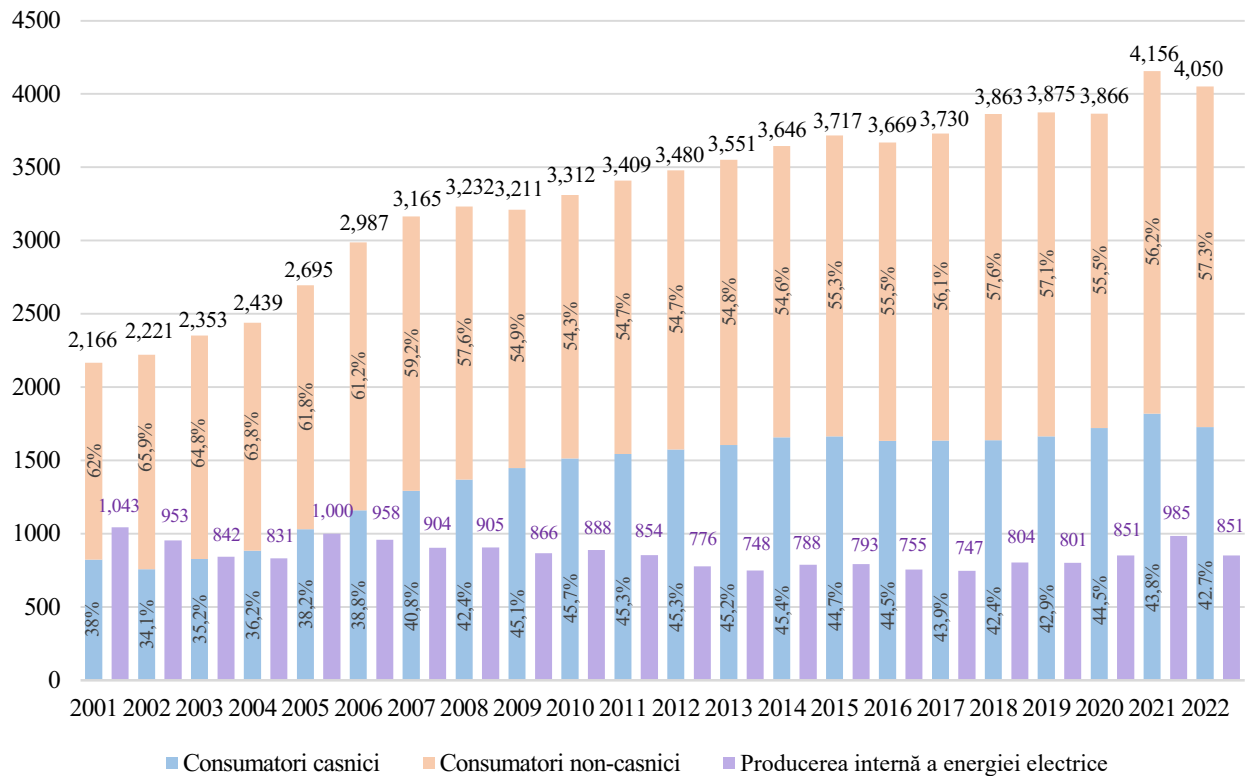

Figura 3. Producerea și consumul de energie electrică în perioada 2001-2022, mil. kWh

Procurările de energie electrică pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport au constituit 161,9 mil. kWh, ceea ce este cu 39 % mai mult față de anul 2021. Creșterea este generată de majorarea fluxurilor de energie electrică prin liniile electrice: LEA 400 kV Isaccea – Vulcănești, LEA 400 kV Vulcănești – CTE Moldovenească, pe liniile cu tensiunea nominală de 330 kV din tranzitul CTE Moldovenească – Chișinău – Strășeni – Bălți – CHE Dnestrovsc și în liniile electrice aeriene de tensiune nominală 110 kV, în special în zona de sud a Republicii Moldova.

Operatorii sistemelor de distribuție au achiziționat 300,5 mil. kWh pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor din rețelele electrice de distribuție. Astfel, consumul tehnologic total de energie electrică și pierderile din rețelele electrice de transport și de distribuție constituie 462,4 mil. kWh sau 10,3 % din cantitatea totală de energie electrică intrată în sistemul electroenergetic național.

Nivelul mediu al consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică per total în rețelele electrice de distribuție s-a diminuat față de anul precedent cu 0,26 p.p. și a constituit 7,26 %. Cu referință la tendința benefică de micșorare a cotei consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică, de notat, că în secțiune pe fiecare operator al sistemului de distribuție acest indicator a înregistrat o diminuare de 0,28 p.p. la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și, respectiv, de 0,026 p.p. în cazul S.A. „RED Nord”.

Tabelul 6. Consumul tehnologic și pierderile de energie electrică în rețelele electrice de distribuție

Operatorul sistemului de distribuție	Consumul tehnologic și pierderile efective (în % față de energia electrică intrată în rețelele electrice de distribuție)								
	2001*	2005*	2010*	2017	2018	2019	2020	2021	2022
S.A. RED Nord	28,4	14,39	10,43	8,74	8,87	7,95	7,71	7,64	7,46
S.A. RED Nord-Vest	39,9	20,07	12,98	9,13	×	×	×	×	×
Î.C.S. Premier Energy Distribution S.A. (RED Union Fenosa)	28	21,44	13,68	8,12	8,13	8,1	7,57	7,49	7,20

* în % față de energia electrică la punctele de ieșire din rețeaua electrică de transport

Producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie (SER)

Conform rapoartelor prezentate de furnizorul central de energie electrică S.A. „Energocom” și operatorul sistemului de transport Î.S. „Moldelectrica”, cantitatea totală de energie electrică generată de instalațiile ce utilizează surse regenerabile, deținătorii cărora beneficiază de schema de sprijin, exceptând Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești” și producătorii care comercializează energia electrică la prețuri negociate, în anul 2022 a constituit 196,3 mil. kWh, ceea ce reprezintă o creștere de circa 68,5 % față de anul 2021. Furnizorul central de energie electrică a eliberat garanții de origine pentru 47,7 mil. kWh de energie electrică produsă din surse regenerabile.

Tabelul 7. Producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie în perioada 2016–2022

Tip SER	Cantitatea de energie electrică generată, mii kWh						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Energie solară (fotovoltaică)	1 311	1 509	1 457	1 437	3 275	7 764	30 297
Biogaz	14 030	21 576	27 961	28 748	27 793	32 239	23 567
Energie eoliană	2 477	7 066	21 968	36 915	50 138	76 310	142 373
Energie hidroelectrică		38	279	330	147	239	96
TOTAL	17 818	30 189	51 665	67 430	81 353	116 552	196 333

Din cantitatea totală de energie electrică generată din surse regenerabile, cea mai mare pondere o deține energia electrică generată utilizând potențialul eolian (72,5 %), urmată de energia electrică produsă din energie solară (15,4 %), energia electrică produsă din biogaz (12,0 %), cea mai mică pondere revenindu-i energiei electrice produsă de instalațiile hidroenergetice¹, mai puțin de un procent (Figura 4).

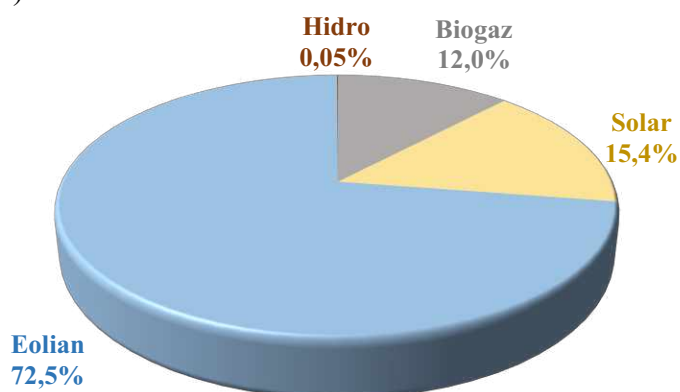

Figura 4. Ponderele energiei electrice generate, în funcție de tipul SER utilizate, %

¹ Energia generată de sursele hidroelectrice în acest capitol nu include energia electrică generată de Î.S. NHE Costești

Concomitent, cea mai mare cantitate de energie electrică livrată de o singură instalație ce utilizează energie din SER provine, ca și în cazul anilor 2020 și 2021, de la centrala electrică ce aparține Î.M. „Sudzucker Moldova” S.A. cu capacitatea instalată de 3,6 MW, aceasta generând în anul 2022 – 15,9 mil. kWh de energie electrică.

Conform datelor existente, puterea totală instalată a capacităților de generare din SER în anul 2022 a fost de 143,8 MW, ceea ce constituie o creștere cu cca 40 MW sau cu 38,5% mai mult față de anul 2021. Astfel, dinamica capacităților instalate luând în considerare tehnologia aplicată indică, că în anul 2022 practic s-a triplat capacitatea instalațiilor ce utilizează potențialul solar. În același timp, a rămas neschimbată puterea instalațiilor ce funcționează în baza potențialul hidroenergetic (Figura 5).

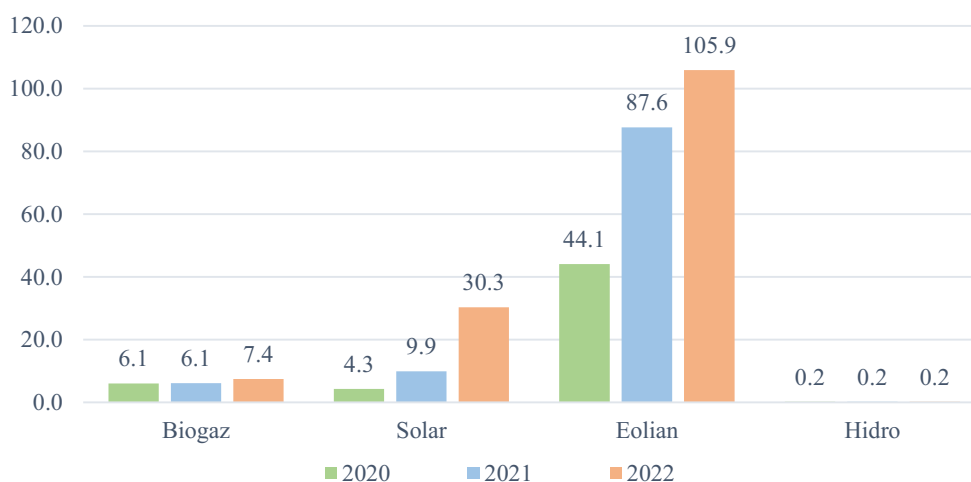

Figura 5. Dinamica puterii instalate a centralelor electrice ce funcționează pe SER 2020-2022, MW

Menționăm că, în vederea aplicării schemelor de sprijin prevăzute de art. 34 din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, Guvernul Republicii Moldova a aprobat prin Hotărârea nr. 401 din 08.12.2021 limitele de capacitate, cotele maxime și categoriile de capacitate în domeniul energiei electrice din surse regenerabile valabile până la data de 31 decembrie 2025. Astfel, din valoarea de 410 MW de capacități de generare ce urmează a fi puse în funcțiune, 245 MW sunt destinați schemei de sprijin „tarif fix”, iar doritorii de a beneficia de aceasta au solicitat pe parcursul anului 2022 confirmarea statutului de producător eligibil de către ANRE.

Cota maximă de capacitate pentru instalațiile solare PV (fotovoltaice) altele decât cele montate pe clădiri (montate pe teren), stabilită conform Hotărârii Guvernului nr. 401 din 08.12.2021 cu privire la aprobarea limitelor de capacitate, a cotelor maxime și a categoriilor de capacitate în domeniul energiei electrice din surse regenerabile valabile până la data de 31 decembrie 2025, a fost epuizată.

În acest sens, Agenția în anul 2022 a confirmat statutul de producător eligibil în baza cererilor, înregistrate conform principiului „primul venit-primul servit”, cu o capacitate sumară de 120 MW, pentru care au fost aprobate 154 hotărâri privind confirmarea statutului de producător eligibil în conformitate cu Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei produse din surse regenerabile și a Regulamentului privind confirmarea statutului de producător eligibil, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 251/2019, din 05.07.2019.

Cota maximă de capacitate pentru instalațiile solare PV (fotovoltaice) montate pe clădiri, a fost completată parțial, în acest sens în anul 2022 au fost aprobate 30 hotărâri privind confirmarea statutului de producător eligibil, iar pentru producătorii ce utilizează instalații de cogenerare pe bază de biogaz au fost aprobate două hotărâri privind confirmarea statutului de producător eligibil.

În procesul de confirmare a statutului de producător eligibil, 14 producători eligibili nu au depus garanțiile de bună execuție a contractului, astfel, în cazul lor ANRE a aprobat 14 hotărâri

privind retragerea statutului de producător eligibil, iar în cazul unui solicitant a fost aprobată hotărârea cu privire la respingerea cererii privind confirmarea statutului de producător eligibil.

În Tabelul 8 sunt prezentate datele privind valorile de capacitate pentru care a fost confirmat solicitanților statutul de producător eligibil în anul 2022 dar și cele disponibile la moment, pentru confirmare în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 401 din 08.12.2021, separat pe fiecare tip de tehnologie de producere a energiei electrice din surse regenerabile.

Tabelul 8. Date privind valorile capacităților pentru care a fost confirmate de ANRE statutul de producător eligibil în anul 2022

Tehnologie	Categoria de capacitate, MW	Valoarea aprobată conform HG nr. 401, MW	Valoarea confirmată de ANRE, MW
Instalații eoliene	0,501-4	12	0
	< 0,5	3	0
instalații PV montate pe clădiri	< 1	20	13,3
instalații PV, altele decât cele montate pe clădiri	< 1	120	120
instalații de cogenerare pe biogaz	–	65	1,4
instalații de cogenerare pe singaz	–	10	0
instalații de cogenerare utilizând ardere directă	–	10	0
instalații hidrologice	< 1	5	0

În anul 2022 numărul consumatorilor finali, care au beneficiat de mecanismul contorizării nete prevăzut de art. 39 din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile a crescut de 4,4 ori, ajungând la finele anului până la 2081. În același timp, pe parcursul anului 2022 puterea instalată s-a majorat de 3,8 ori, la sfârșitul anului fiind înregistrate capacități de 37,8 MW, iar energia electrică livrată în rețeaua electrică de la consumatorii finali, care dețineau surse de energie regenerabile (fotovoltaice) pentru consum propriu, a fost de 11 543,6 mii kWh, o cantitate de 2,8 ori mai mare decât în anul 2021 și de 8 ori mai mare decât în anul 2020 (Tabelul 9).

Tabelul 9. Date privind aplicarea mecanismului de contorizare netă în anul 2022

Furnizorul serviciului universal	Număr de consumatori finali care beneficiază de mecanismul contorizare netă, la finele anului			Puterea totală instalată a instalațiilor de producere la finele anului, kW			Cantitatea de energie electrică livrată în rețeaua electrică, mii kWh		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L.	229	386	1 657	4 081	8 001	27 784	1 169,0	3 485,4	8 858,3
S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	40	87	424	827	1 992	10 032	279,3	615,5	2 685,3
TOTAL	269	473	2 081	4 908	9 993	37 816	1 448,3	4 100,9	11 543,6

Investiții în sistemul electroenergetic în anul 2022

Implementarea proiectelor de investiții în infrastructura electroenergetică reprezintă în continuare o prioritate a Guvernului Republicii Moldova, precum și a întreprinderilor electroenergetice, care dețin în proprietate și gestionează rețelele electrice de transport și de distribuție. Proiectele de investiții implementate în infrastructura existentă vin să asigure fiabilitatea și continuitatea alimentării cu energie electrică a consumatorilor finali, precum și să ofere o diversificare a surselor de import, un grad sporit de securitate energetică, și prețuri competitive, prin realizarea conexiunii cu sistemul electroenergetic al ENTSO-E.

În vederea efectuării unui management strategic sustenabil al rețelelor electrice de transport și de distribuție, operatorii acestora implementează investiții anuale în baza planurilor de dezvoltare pe termen scurt – 3 ani pentru operatorii sistemelor de distribuție, și pe termen mediu în cazul operatorului sistemului de transport – 10 ani. Acestea sunt elaborate de titularii de licențe ținând cont de Strategia energetică a Republicii Moldova în colaborare cu autoritățile administrației publice

locale, care sunt responsabile de elaborarea planurilor urbanistice și de amenajare a teritoriului, precum și cu investitori și alte părți interesate.

Cadrul normativ în vigoare aplicabil procesului de planificare, aprobare și realizare a investițiilor este reprezentat de un șir de acte, cele mai importante fiind:

- Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică;
- Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 283/2016 din 15.11.2016;
- Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 94/2019 din 04.04.2019.

În scopul recuperării prin tarife pentru serviciile de transport și de distribuție a energiei electrice, începând cu anul 2022, a investițiilor realizate de titularii de licențe în anul 2021, ANRE a aprobat pentru operatorul sistemului de transport investiții în valoare de 88,3 mil. lei, pentru operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice, investiții în valoare totală de 528,6 mil. lei, precum și pentru furnizorii de energie electrică - investiții totale de 1,2 mil. lei (Tabelul 10).

Tabelul 10. Investiții aprobate și realizate de operatorii de sistem și furnizorii de energie electrică în 2021

Nr.	Denumirea titularului de licență / operatorului de sistem	Unitatea de măsură	Investiții planificate aprobate de ANRE	Investiții realizate aprobate de ANRE	
1	Operatorul sistemului de transport	Î.S. „Moldelectrica”	mii lei	302 332	88 280
2	Operatorii sistemului de distribuție	Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.	mii lei	310 472	258 142
3		S.A. „RED Nord”	mii lei	297 075	270 456
4	Furnizorii serviciului universal și de ultimă opțiune	Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L.	mii lei	1 223	772
5		S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	mii lei	576	378
TOTAL			mii lei	911 678	618 028

Pentru anul 2022 ANRE a aprobat planurile de investiții pentru operatorul sistemului de transport în valoare totală de 259,8 mil. lei, pentru operatorii sistemelor de distribuție în valoare totală de 556,5 mil. lei, precum și pentru furnizorii de energie electrică în valoare totală de 1,1 mil. lei (Tabelul 11).

Tabelul 11. Investiții planificate și aprobate pentru operatorii de sistem și furnizorii de energie electrică

Nr.	Denumirea titularului de licență / operatorului de sistem	Unitatea de măsură	Investiții planificate aprobate de ANRE în anul 2021	Investiții planificate aprobate de ANRE în anul 2022	
1	Operatorul sistemului de transport	Î.S. „Moldelectrica”	mii lei	302 332	259 762
2	Operatorii sistemelor de distribuție	Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.	mii lei	310 472	352 150
3		S.A. „RED Nord”	mii lei	297 075	204 303
4	Furnizorii serviciului universal și de ultimă opțiune	Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L.	mii lei	1 223	1 025
5		S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	mii lei	576	81
TOTAL			mii lei	911 678	817 321

De menționat, că operatorii sistemelor de transport și distribuție a energiei electrice au respectat exigențele pct. 54 din Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 283 din 15. 11. 2016, care prevăd că aceștia sunt obligați să aloce cel puțin 75 % din valoarea totală a proiectelor de investiții pentru realizarea proiectelor de investiții din categoriile A și B, precum și celor aferente

rețelelor electrice din categoriile D și E, cota investițiilor nominalizate în cazul tuturor operatorilor de sistem depășind 90 % (Figura 6).

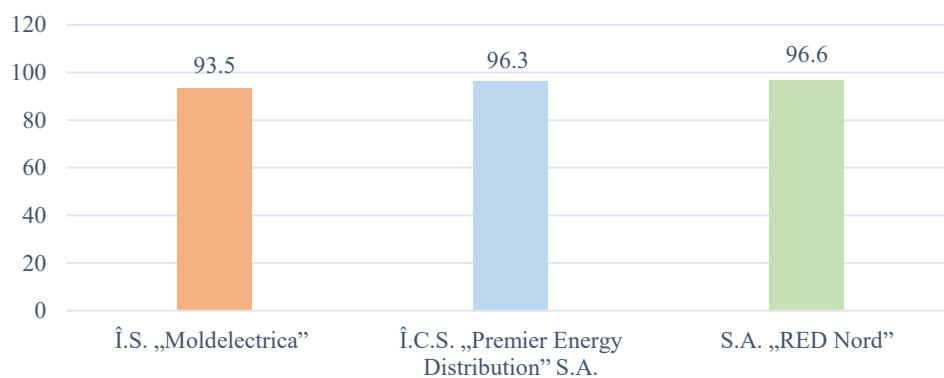

Figura 6. Ponderea cumulativă a investițiilor din categoriile de investiții A, B, D și E în valoarea totală a investițiilor din planul anual de investiții 2022, %

4.2. Tarifele și prețurile reglementate la energia electrică

În conformitate cu prevederile Metodologiilor tarifare și în scopul asigurării fiabilității alimentării continue și neîntrerupte cu energie electrică a consumatorilor finali, având la bază principiul eficienței maxime la costuri minime, pe parcursul anului 2022 au fost ajustate prețurile reglementate pentru furnizarea energiei electrice consumatorilor finali de către furnizorii serviciului universal și de ultimă opțiune de 7 ori și tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice de 3 ori.

În Figura 7 este prezentată evoluția prețurilor medii anuale de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali, în funcție de operatorul sistemului de distribuție în a cărei zonă de activitate sunt racordate la rețeaua electrică de distribuție instalațiile de utilizare ale consumatorilor finali.

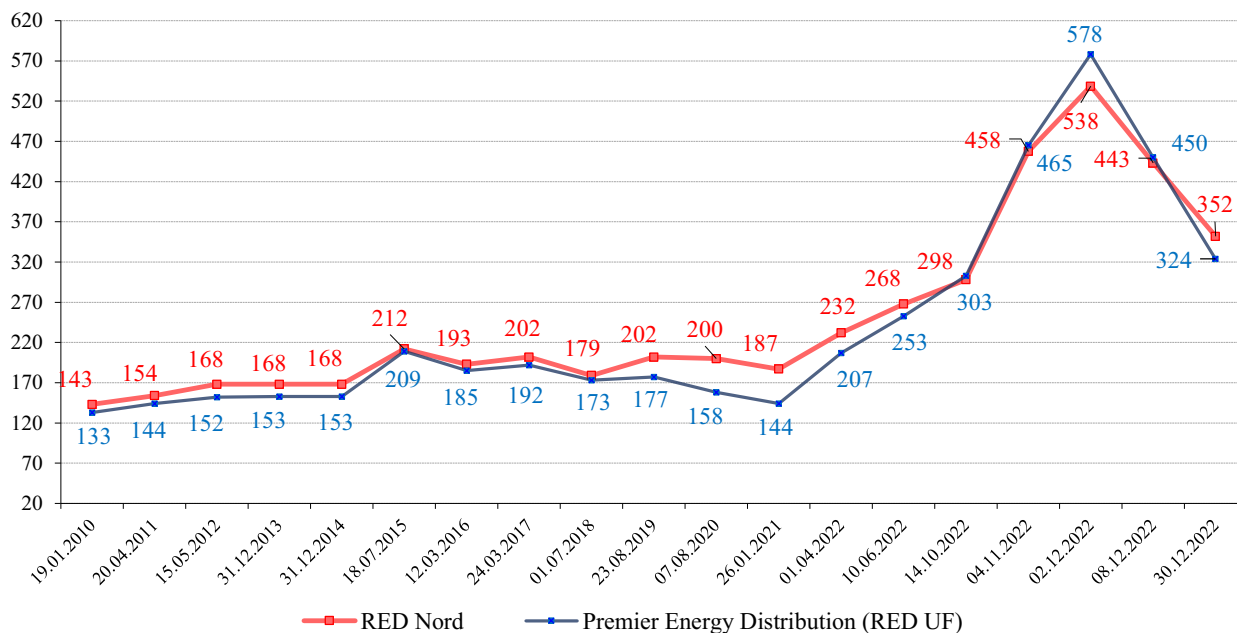

Figura 7. Prețurile reglementate pentru furnizarea energiei electrice consumatorilor finali în anii 2010-2022, bani/kWh

Prețul mediu pentru furnizarea energiei electrice consumatorilor finali deserviți de către Î.C.S. „Premier Energy” S.R.L. pe parcursul anului 2022 a variat de la 207 bani/kWh până la 578 bani/kWh, fiind condiționat de evoluția prețului de procurare a energiei electrice în perioada respectivă, care are o cotă de circa 67 % din venitul reglementat. Pentru consumatorii finali deserviți de către S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” prețul a variat în limitele 232 – 538 bani/kWh, fiind influențat în aceeași măsură de costurile suportate pentru procurarea energiei electrice.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și conform Metodologiei de determinare a tarifelor fixe și a prețurilor la energia electrică produsă de producătorii eligibili din surse regenerabile de energie, pentru producătorii de energie electrică cărora li s-a confirmat statutul de producător eligibil în anul 2020 și anul 2022 au fost ajustate tarifele fixe pentru energia electrică produsă. Astfel, pentru beneficiarii schemei de sprijin care au pus în funcțiune centrale electrice care produc din surse regenerabile până la 1 ianuarie 2023, tariful fix a fost ajustat ținând cont de evoluția cursului de schimb al leului moldovenesc față de dolarul SUA.

De asemenea, în rezultatul ajustării extraordinare a prețurilor pentru energia electrică produsă în regim de cogenerare de către centralele electrice de termoficare urbane, datorită modificării prețurilor la gazele naturale pe piața internă, a fost revizuit prețul reglementat de furnizare a energiei electrice de către furnizorul central de energie electrică S.A. „Energocom”.

Î.C.S. „PREMIER ENERGY”
S.R.L. 2022

S.A. „FURNIZAREA ENERGIEI
ELECTRICE NORD” 2022

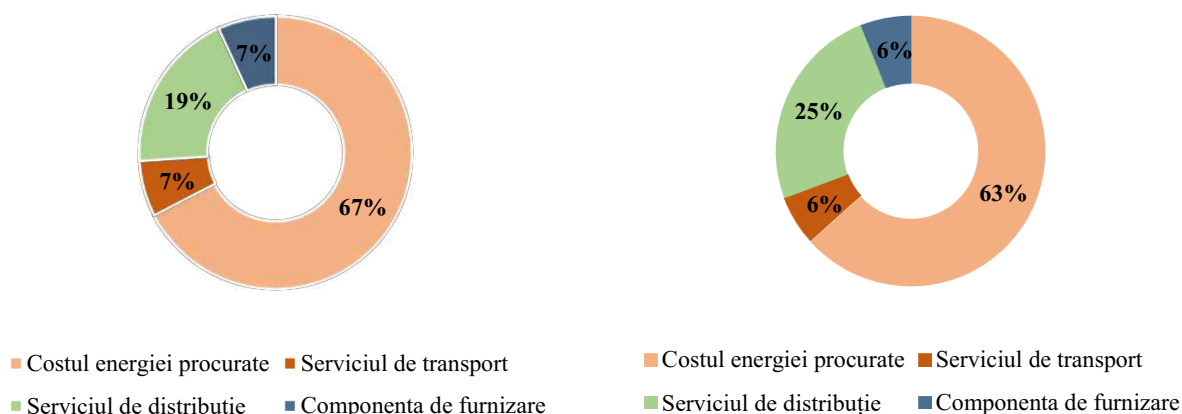

Figura 8. Ponderea costurilor suportate de către furnizori în structura venitului reglementat pentru anul 2022

În temeiul prevederilor Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem din sectorul electroenergetic, au fost aprobate tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.. Tarifele pentru serviciile auxiliare constituie plățile care trebuie să fie achitate de utilizatorii sistemului de distribuție pentru un șir de servicii prestate de operatorul sistemului de distribuție cum ar fi: racordarea la rețeaua electrică, punerea sub tensiune, reamplasarea echipamentelor de măsurare, precum și sigilarea-desigilarea echipamentelor de măsurare.

4.3. Calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice

Evaluarea calității serviciului de distribuție a energiei electrice în anul 2022 s-a efectuat în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 537/2020 din 24.12.2020 (în continuare Regulament) în baza informației prezentate de operatorii de sistem conform anexelor la Regulament.

Procesul de monitorizare de către ANRE a calității serviciilor de distribuție a energiei electrice prestate de operatorii sistemelor de distribuție s-a realizat având la bază următoarele criterii:

- Continuitatea prestării serviciului (întreruperi în prestarea serviciului);
- Respectarea parametrilor de calitate a energiei electrice;
- Calitatea comercială, sau calitatea relațiilor dintre operatorii de sistem și utilizatorii de sistem;

Pentru fiecare aspect menționat sunt stabiliți:

- Indicatori generali – se calculează la general pe întreprindere, pentru care autoritatea de reglementare stabilește nivele de performanță iar în cazul nerespectării de către operatori a nivelului de performanță stabilit poate aplica penalități sub formă de reducere de tarife.
- Indicatori garantați - indicatori de calitate care sunt stabiliți pentru un consumator final sau utilizator de sistem individual (număr de întreruperi pentru un loc de consum, nivelul tensiunii la locul de consum al consumatorului final etc.).

4.3.1. Continuitatea livrării energiei electrice consumatorilor finali

Conform Regulamentului aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 537/2020, pentru analiza continuității serviciului de distribuție a energiei electrice se utilizează indicatorii generali de continuitate (SAIDI, SAIFI, CAIDI), care reflectă situația în general pe întreprindere referitor la întreruperile neprogramate (avariate) și indicatorii garantați, care vizează fiecare consumator final în parte.

Indicatorii generali de continuitate se calculează în funcție de durata întreruperilor, numărul de consumatori finali afectați de o întrerupere și numărul total de locuri de consum deservite de un operator al sistemului de distribuție. Pe parcursul anului 2022 operatorii sistemelor de distribuție (în continuare - OSD): Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și S.A. „RED-Nord” au deservit un număr total de 1423590 locuri de consum.

Raportul numărului de locuri de consum deservite de cei doi operatori ai sistemelor de distribuție se menține același: 65% din totalul locurilor de consum sunt deservite de Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și 35% - de S.A. „RED Nord” S.A. (Figura 9).

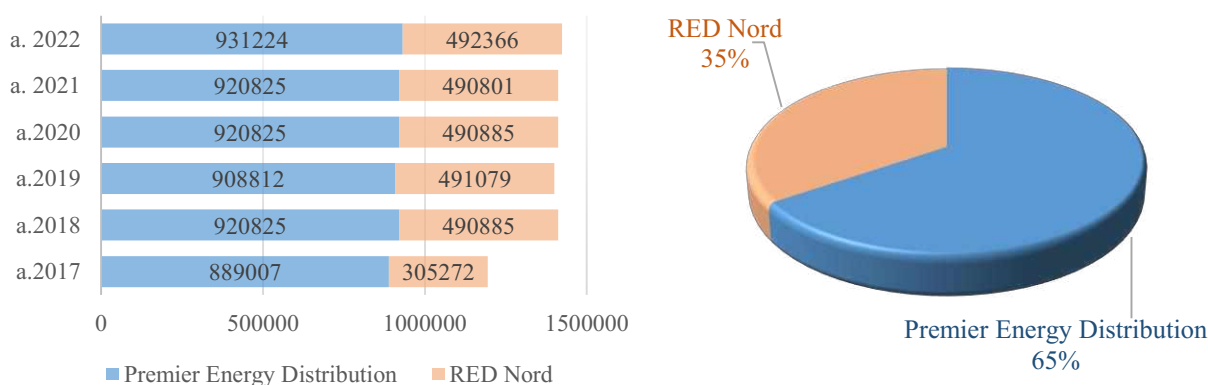

Figura 9. Numărul de locuri de consum deservite de către OSD pe parcursul perioadei 2017-2022

Sursa: ANRE

Indicatorii generali de continuitate a serviciului de distribuție a energiei electrice

Pentru anul 2022, conform punctului 33 din Regulament, operatorii sistemelor de distribuție au fost obligați să mențină valoarea anuală a indicatorului SAIDI la un nivel ce nu depășește valoarea medie anuală a indicatorului SAIDI, calculată pe baza informațiilor despre întreruperile înregistrate pe parcursul ultimilor trei ani până la anul de raportare. Ținând cont de aceste prevederi, valorile de referință (SAIDI_{3ani}) ale indicatorilor înregistrați de operatori s-au calculat pentru perioada 2019-2021 și constituie:

- 107 minute - pentru S.A. „RED Nord”
- 110 minute - pentru Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.

Analizând situația în dinamică, pentru o perioadă de 10 ani (2012-2022), (Figura 10), constatăm că valoarea indicatorului SAIDI mediu pe țară (care cuprinde ambii OSD), a scăzut treptat.

Figura 10. Evoluția indicatorului SAIDI, min. (2012-2022)

Sursa: ANRE

Nivelul mediu al indicatorului SAIDI pe țară în anul 2022 a fost de 82 de minute, în scădere cu 17 minute comparativ cu anul precedent.

De menționat că nivelul indicatorului SAIDI, reflectat în figura de mai sus, este calculat doar pentru întreruperile care pot fi clasificate ca fiind din vina operatorului de sistem (conform Regulamentului – aceste întreruperi sunt notate cu AC „Alte cauze”), și nu includ întreruperile cauzate de persoane terțe sau de instalațiile utilizatorului de sistem (notate cu AT), întreruperile de scurtă durată și întreruperile tranzitorii (ÎST) și întreruperile produse în cazul impedimentului care justifică neexecutarea obligației sau condiții meteorologice speciale, inclusiv următoarele 48 ore după perioada recunoscută ca impediment care justifică neexecutarea obligației sau condiții meteorologice speciale (FM).

Potrivit pct. 18 din Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, astfel de condiții se demonstrează de către operatori prin utilizarea metodei statistice MED (Major Events Days), descrisă în standardul internațional **IEEE Std 1366-2003**.

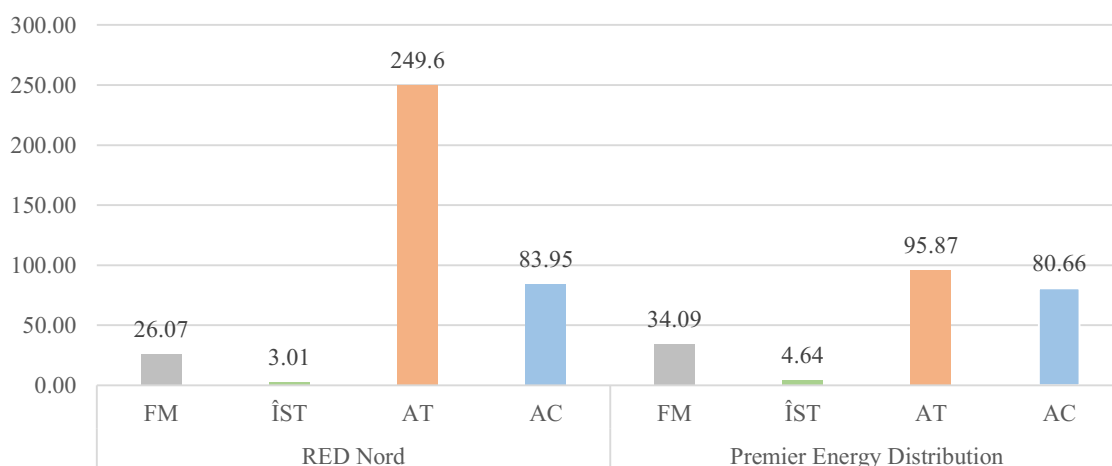

Figura 11. Nivelul indicatorului SAIDI (minute) în anul 2022, în funcție de cauzele întreruperilor

Comparativ cu anul precedent, în anul 2022 rețelele electrice de distribuție din gestiunea ambilor operatori de sistem au fost mai mult afectate de acțiunea terților sau defecte în instalațiile consumatorilor finali. Dacă în anul 2021 S.A. „RED Nord” a raportat valoarea SAIDI, calculată pentru întreruperile produse de defecte în instalațiile consumatorilor finali, de 58,64 minute, în 2022 această valoare a crescut de patru ori, ajungând la 249,6 minute. La OSD Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. situația este practic similară anului trecut – ponderea întreruperilor produse de acțiunea terților sau defecte în instalațiile consumatorilor finali a scăzut de la 99,0 minute în anul 2021 până la 95,87 minute în 2022.

În același timp valorile SAIDI_{FM}, SAIDI_{AC}, și SAIDI_{ÎST} s-au diminuat față de anul precedent.

Alți doi indicatori de continuitate, sunt indicatorii SAIFI (System Average Interruption Frequency Index) și CAIDI (Customer Average Interruption Duration Index). Potrivit pct. 29 din Regulament, operatorii sistemelor de distribuție sunt obligați să monitorizeze și să raporteze anual valorile indicatorilor SAIFI (frecvența medie a întreruperilor în rețea) și CAIDI (indicele duratei medii a unei întreruperi pentru un consumator final).

Evoluția indicatorilor SAIFI și CAIDI în perioada 2015-2022 este prezentată în Figura 12.

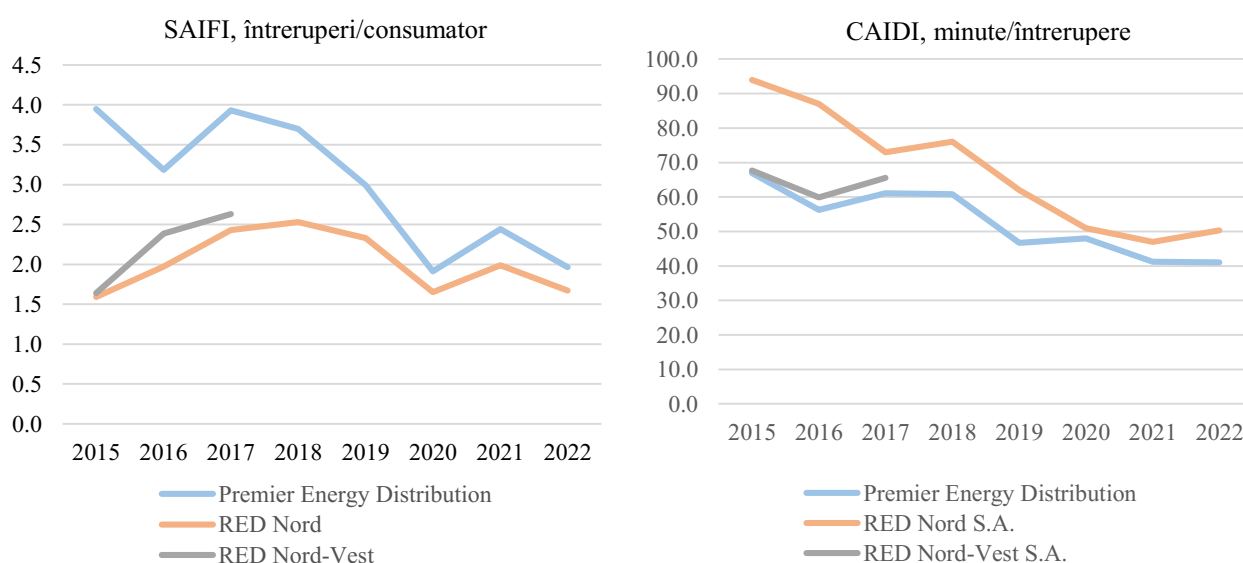

Figura 12. Evoluția indicatorilor SAIFI și CAIDI în perioada anilor 2015-2022

Sursa: ANRE

În comparație cu anul precedent, valoarea frecvenței întreruperilor a scăzut la ambii operatori de sistem: de la 2,44 la 1,97 la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și de la 1.99 la 1.67 la S.A. „RED Nord”.

În pofida unui număr mai mic de întreruperi (un indicator SAIFI mai mic comparativ cu anul precedent), resimțită de consumatorii finali (utilizatorii de sistem) durata întreruperilor (CAIDI) la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a rămas similară anului trecut de 41 minute, iar la S.A. „RED Nord” a crescut de la 47 la 50 minute. Astfel, în condiții normale de exploatare (cu excepția situațiilor de condiții meteo speciale), operatorii sistemelor de distribuție, cu mijloacele existente, sunt capabili să respecte cerințele stabilite de Regulament privind continuitatea serviciilor de distribuție prin rețelele electrice de medie tensiune.

Așa cum s-a menționat mai sus, toate întreruperile produse în rețelele electrice de distribuție sunt clasificate în 4 categorii:

- FM – întreruperi produse în condiții extraordinare, inclusiv situațiile excepționale prevăzute de Legea cu privire la energia electrică, condiții de forță majoră sau condiții meteorologice speciale;
- ÎST – întreruperi scurte și tranzitorii (cu durata ≤ 3 minute);
- AT - Acțiunea terților sau defecte în instalația consumatorului final;
- AC – întreruperi cauzate de instalațiile operatorului de sistem.

Ponderea fiecărei cauze a întreruperilor în valoarea indicatorului SAIDI, calculat ca valoare medie pe țară, cu considerarea tuturor cauzelor întreruperilor din rețelele electrice de medie tensiune, este reflectată în Figura 13.

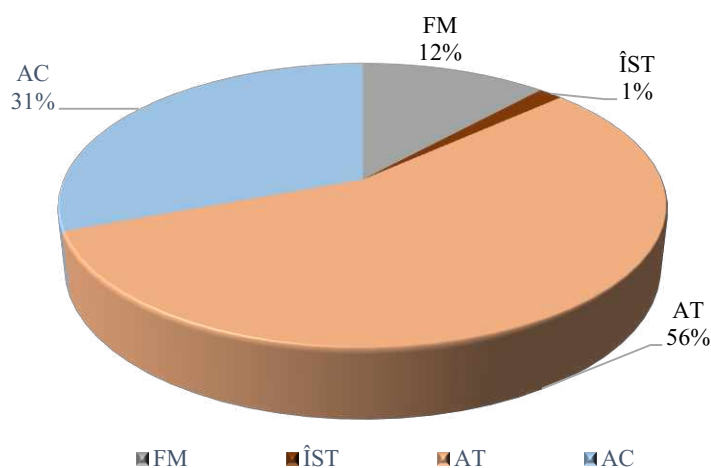

Figura 13. Ponderea cauzelor întreruperilor în valoarea totală a indicatorului SAIDI calculat ca valoare medie pentru toată țara ($SAIDI_{MT}=266$ minute).

Sursa: ANRE

În rezultatul analizei Figurii 13 observăm că în valoarea totală a SAIDI, ponderea întreruperilor scurte și tranzitorii constituie doar 1%, celelalte 99% se distribuie între celelalte 3 tipuri majore de întreruperi, din care întreruperile de care se fac responsabili operatorii sistemelor de distribuție constituie 31%.

Pentru comparație, potrivit raportului CEER (Council of European Energy Regulators) „**7th CEER benchmarking report on the quality of electricity and gas supply**”, în marea majoritate a țărilor europene valoarea indicatorului SAIDI (toate întreruperile), este circa 200 minute, iar SAIDI calculat cu excluderea evenimentelor excepționale de circa 100 minute. Astfel, ponderea evenimentelor excepționale în totalul întreruperilor (inclusiv acțiunea terților) este de 50%, pe când în Moldova – 68%.

FIGURE 2-9: Unplanned long interruptions, SAIDI, all events (minutes per customer per year) – time series

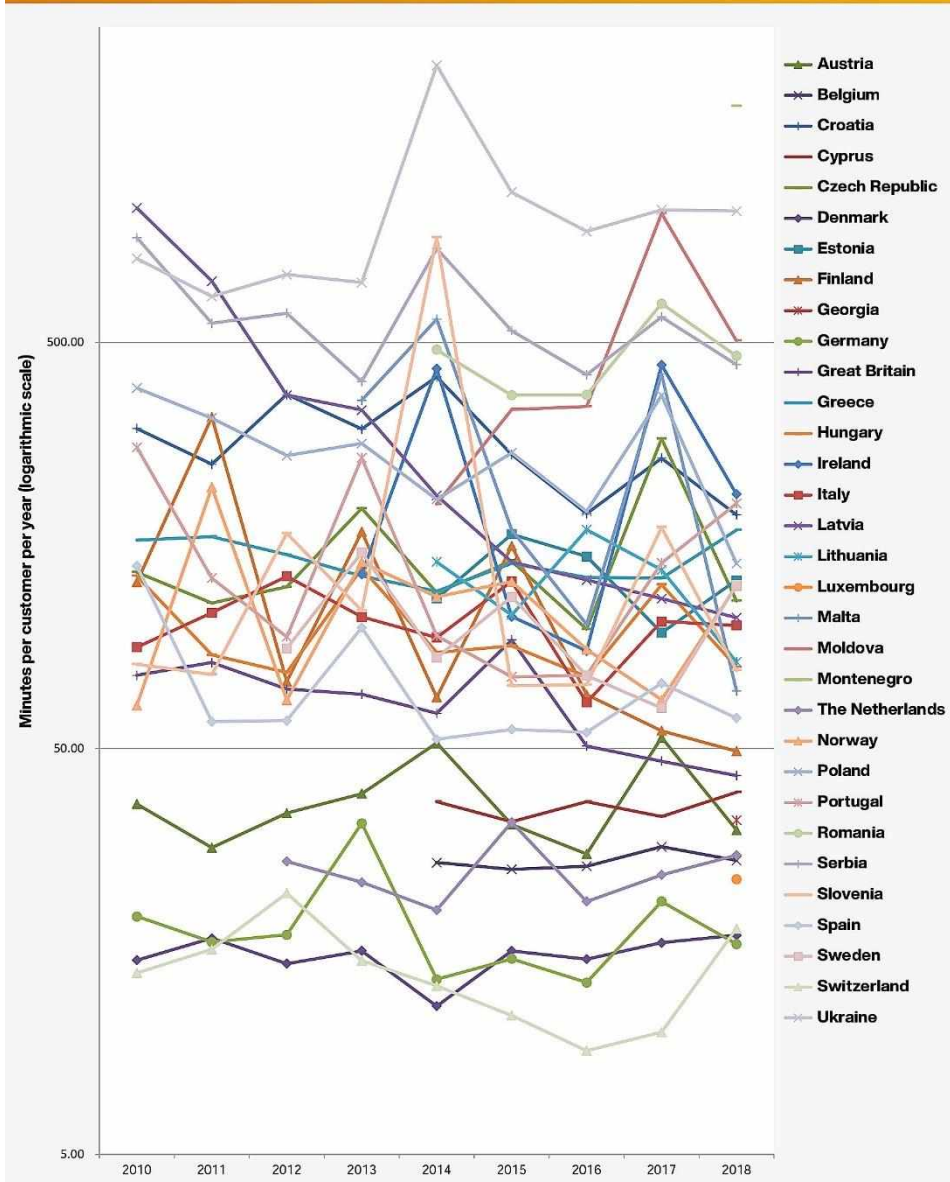

Figura 14. Valorile indicatorului SAIDI în țările UE
(calculate pentru toate întreruperile neprogramate)

Sursa: <https://www.ceer.eu/documents/104400/-/-/15277cb7-3ffe-8498-99bb-6f083e3ceecb>

FIGURE 2-17: Unplanned long interruptions excluding exceptional events, SAIDI (minutes per customer per year) – time series

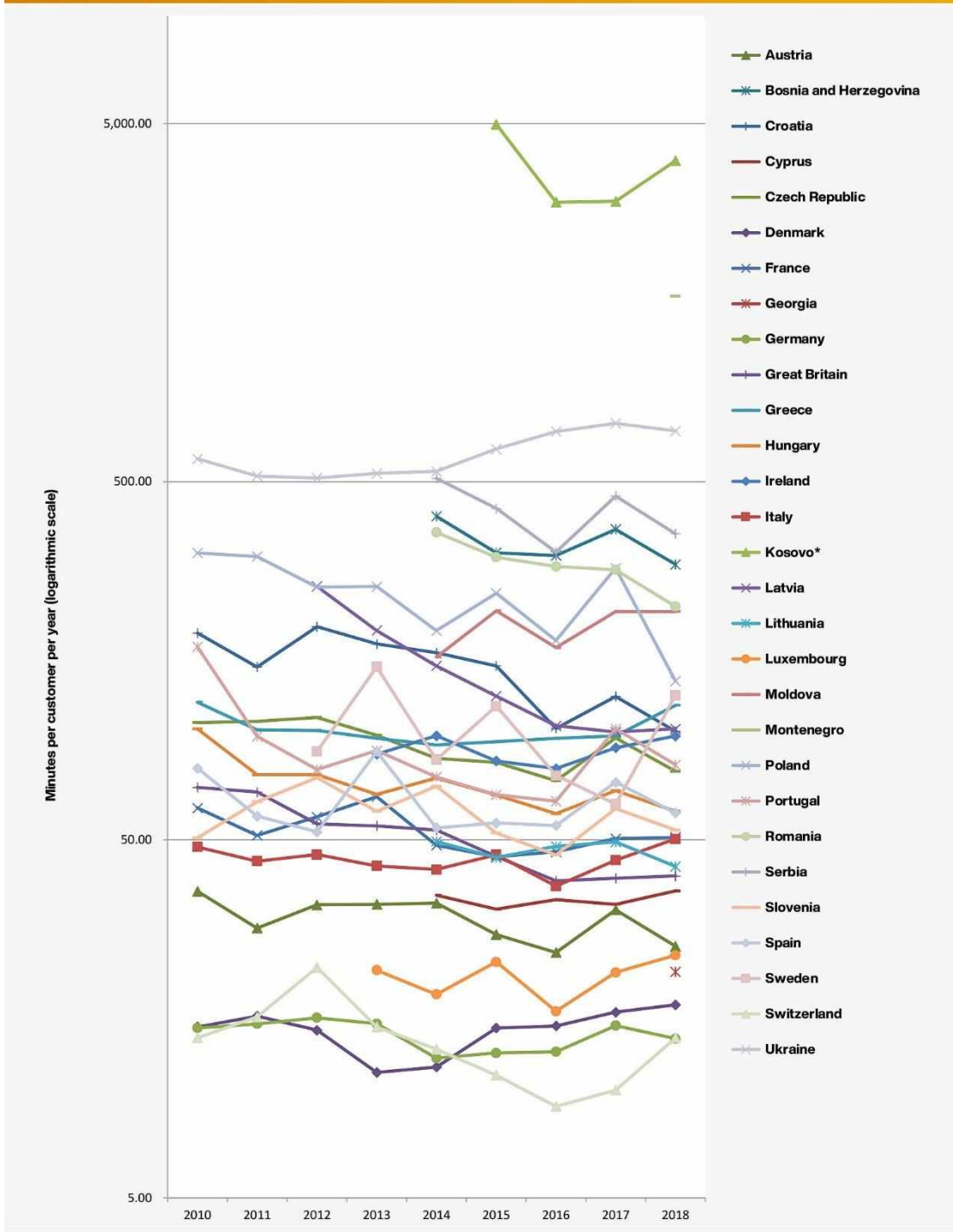

Figura 15. Valorile indicatorului SAIDI în țările UE (calculate cu excluderea întreruperilor cauzate de evenimente excepționale)

Sursa: <https://www.ceer.eu/documents/104400/-/-/15277cb7-3ffe-8498-99bb-6f083e3ceecb>

Conform datelor din raportul CEER, explicația acestei diferențe se găsește în arhitectura rețelelor electrice de distribuție și raportul dintre lungimea liniilor electrice în cablu vizavi de lungimea liniilor electrice aeriene. Liniile electrice în cablu sunt mai puțin afectate de fenomene meteorologice și de acțiuni ale terților comparativ cu liniile electrice aeriene, respectiv în țările în care aceste predomină astfel de instalații – valoarea SAIDI pentru evenimente excepționale este mai mică.

În concluzie, valorile SAIDI înregistrate de operatorii sistemelor de distribuție din Republica Moldova sunt comparabile cu cele din țările UE, însă ANRE urmează să stabilească gradul de responsabilitate al operatorilor în raport cu utilizatorii de sistem, în cazul întreruperilor cauzate de terți: efectele unei întreruperi sunt resimțite la fel de un utilizator de sistem sau consumator final, indiferent de cauza acestei întreruperi.

Continuitatea serviciului de distribuție a energiei electrice în raioanele republicii

Analiza regională a indicatorilor de continuitate, în funcție de localitățile teritoriilor autorizate ale OSD, permite de a evalua situația comparativ cu indicatorii medii înregistrați de fiecare operator de sistem, cât și de a analiza în dinamica schimbării situației din teritoriu.

În acest sens s-au utilizat datele înregistrate în ultimii trei ani pentru fiecare raion deservit de OSD. Ținând cont de valoarea reglementată a SAIDI, calculată conform pct. 33 din Regulament, pe parcursul anului 2022 se constată depășirea valorii reglementate a SAIDI (pentru Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. – 110 minute), în raioanele Criuleni, Strășeni, Cimișlia, Leova și Vulcănești (Figura 16). În raioanele enumerate situația s-a agravat comparativ cu anii precedenți, iar pentru raioanele Leova și Vulcănești situația ar putea fi caracterizată ca „constant gravă”, atâta timp cât valorile locale ale SAIDI în ultimii ani depășesc cu mult media raportată de Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.

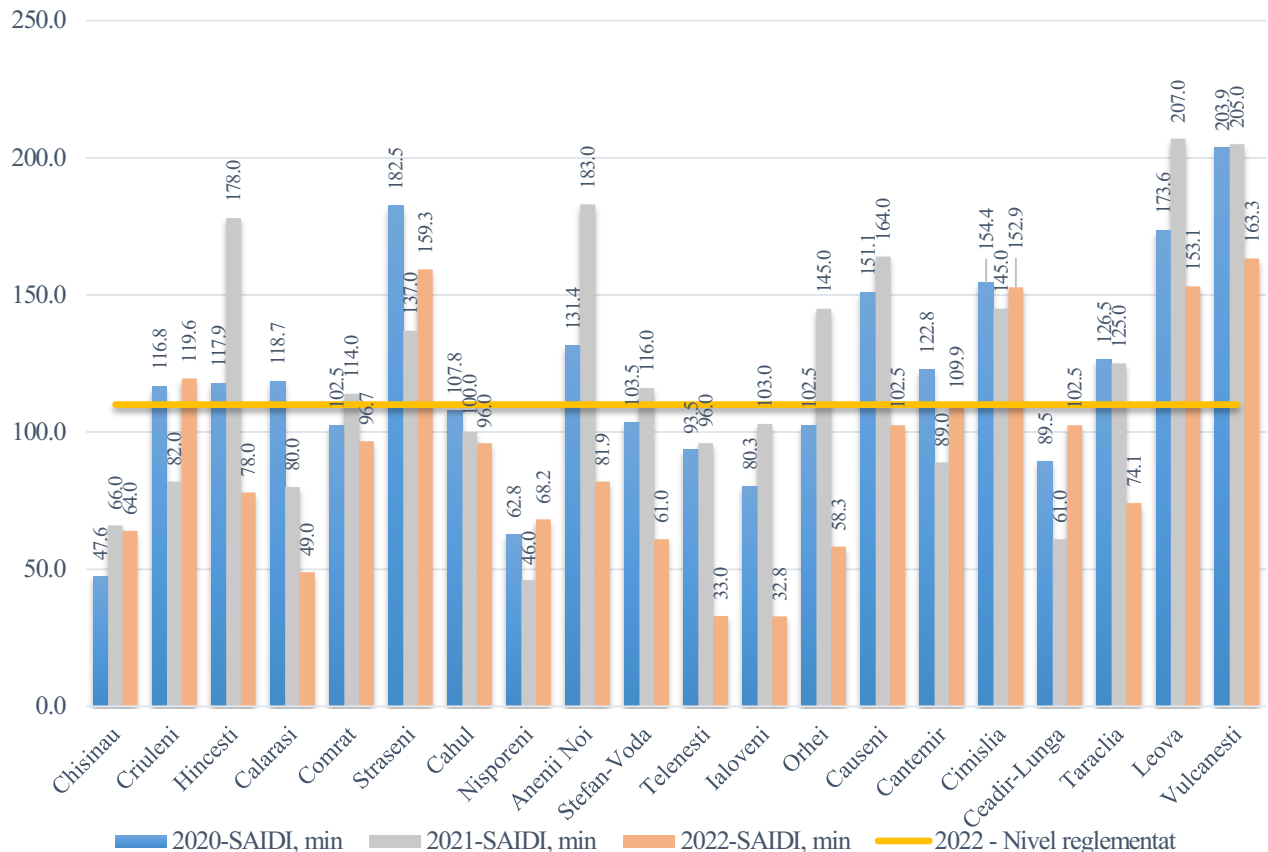

Figura 16. Valoarea SAIDI (min) în raioanele deservite de ÎCS "Premier Energy Distribution" S.A., 2020-2022

Sursa: ANRE

La S.A. „RED Nord” situația este următoarea (Figura 17):

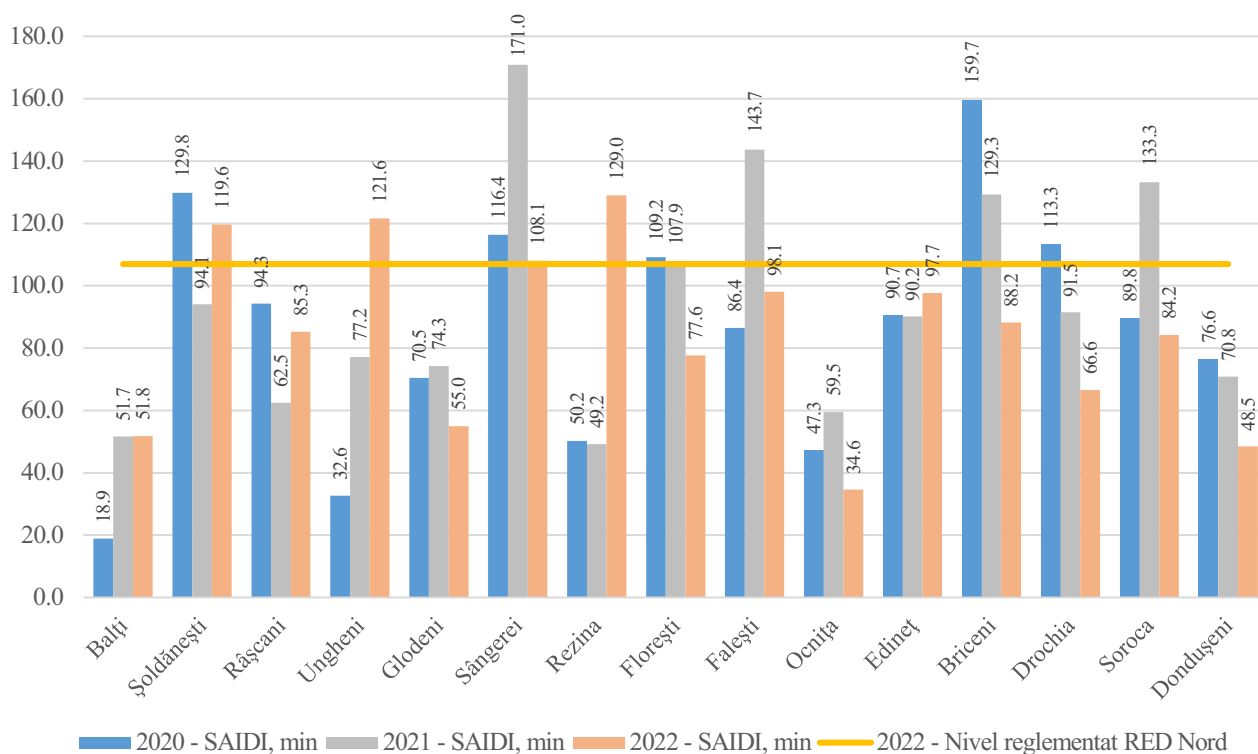

Figura 17. Valoarea SAIDI (minute) în raioanele deservite de S.A. "RED Nord" (2020-2022)

Sursa: ANRE

Valoarea reglementată a SAIDI de 107 minute a fost depășită în raioanele Șoldănești, Ungheni, Sângerei și Rezina. Totodată în raioanele Ungheni și Rezina au fost înregistrate creșteri semnificative a valorii indicatorului SAIDI comparativ cu anul precedent (2021).

Pentru anul 2021, datele operatorului sistemului de distribuție S.A. „RED Nord” indică depășirea valorii reglementate a SAIDI în 1 din cele 15 raioane deservite, iar în 2022 valoarea reglementată a SAIDI a fost depășită în 4 raioane deservite.

Indicatorii garanți de continuitate a serviciului de distribuție a energiei electrice

Indicatorii garanți de continuitate, stabiliți de Regulament, reprezintă un set de cerințe minime care caracterizează calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice pentru fiecare utilizator separat al sistemului de distribuție. În cazul încălcării (depășirii valorilor stabilite ale acestor indicatori, OSD sunt obligați să achite utilizatorilor de sistem compensații bănești, care se calculează în funcție de gradul de depășire a indicatorilor garanți și prețul pentru furnizarea energiei electrice, achitat de consumatorul final (utilizatorul de sistem respectiv).

Conform prevederilor pct. 34 din Regulament, indicatorii garanți de continuitate a serviciului de distribuție a energiei electrice sunt:

- Durata unei întreruperi de lungă durată (cu durata mai mare de 3 minute);
- Numărul anual de întreruperi de lungă durată pentru un utilizator de sistem.

Valorile limită ale acestor indicatori se stabilesc de ANRE o dată la 5 ani, iar pentru perioada 2021-2025 acestea au fost stabilite după cum urmează:

- o Durata admisă a unei întreruperi **programate**
- ✓ **8 ore** pentru lucrări de reparații, mentenanță, realizarea racordărilor și reconectărilor;
- ✓ **12 ore** în cazul scoaterii în reparație a sistemelor de bare a stațiilor electrice de transformare;

- Durata admisă a unei întreruperi **neprogramate** (avariate):
 - ✓ **12 ore** pentru utilizatorii sistemelor de distribuție din mediul rural;
 - ✓ **6 ore** pentru utilizatorii sistemelor de distribuție din mediul urban;
- Numărul anual admis de întreruperi **neprogramate** pentru un utilizator de sistem:
 - din mediul urban:**
 - ✓ **6 întreruperi**, dacă instalația utilizatorului de sistem este racordată la rețeaua electrică de medie tensiune;
 - ✓ **9 întreruperi**, dacă instalația utilizatorului de sistem este racordată la rețeaua electrică de joasă tensiune;
 - din mediul rural:**
 - ✓ **9 întreruperi**, dacă instalația utilizatorului de sistem este racordată la rețeaua electrică de medie tensiune;
 - ✓ **12 întreruperi**, dacă instalația utilizatorului de sistem este racordată la rețeaua electrică de joasă tensiune.

De notat că la depășirea numărului/duratelor întreruperilor neprogramate, cu originea în rețelele electrice de medie tensiune, cât și în cazul tuturor întreruperilor programate, operatorii sistemelor de distribuție au obligația de a constata de sine stătător abaterea și de a achita automat (prin intermediul facturii) compensația calculată pentru fiecare consumator final (utilizator de sistem) afectat. În cazul întreruperilor din rețelele electrice de distribuție de joasă tensiune – pentru a beneficia de compensații consumatorii finali pot înregistra o solicitare prin telefonul serviciului 24/24, poștă, email etc.

În Tabelul 12 este reflectată situația privind respectarea de către cei doi operatori de sistem a indicatorilor garanțați de continuitate.

Tabelul 12. Situația privind respectarea indicatorilor garanțați de continuitate a serviciului de către operatorii de sistem și plata automată a compensațiilor

	Î.C.S. "Premier Energy Distribution" S.A.	S.A. "RED Nord"
Respectarea duratei întreruperii <u>programate</u> pentru un utilizator de sistem		
Număr total de întreruperi programate	13 879	26 267
Cu depășirea duratei admise	28	15
Numărul de consumatori pentru care s-a depășit durata admisă a întreruperii	4 373	1 206
Numărul de compensații plătite	3 929	1 137
Suma compensațiilor achitate consumatorilor finali (automat), lei	28 235	15 322
Respectarea duratei întreruperii <u>neprogramate</u> pentru un utilizator de sistem		
Total întreruperi neprogramate	6 882	4 341
Cu depășirea duratei admise	529	25
Numărul de consumatori pentru care s-a depășit durata admisă a întreruperii	33 880	1 695
Numărul de compensații plătite	574	1 695
Suma compensațiilor achitate consumatorilor finali (automat), lei	21 956	70 300
Indicatori privind numărul anual de întreruperi		
Număr total de întreruperi neprogramate, imputabile OSD, mediu URBAN	1927	741
Număr total de întreruperi neprogramate, imputabile OSD, mediu RURAL	4955	3600
Numărul de consumatori pentru care s-a depășit numărul anual admis de întreruperi	4402	797
Numărul de compensații plătite	980	588
Suma compensațiilor achitate, lei	24417	10724

Conform datelor prezentate, pentru depășirea indicatorilor garanțați de continuitate, operatorii sistemelor de distribuție au achitat (automat) pe parcursul anului 2022 compensații în

valoare de circa **171 mii lei**. Distribuția compensațiilor achitate pentru depășirea fiecărui grup de indicatori garantați este prezentată în următoarea imagine.

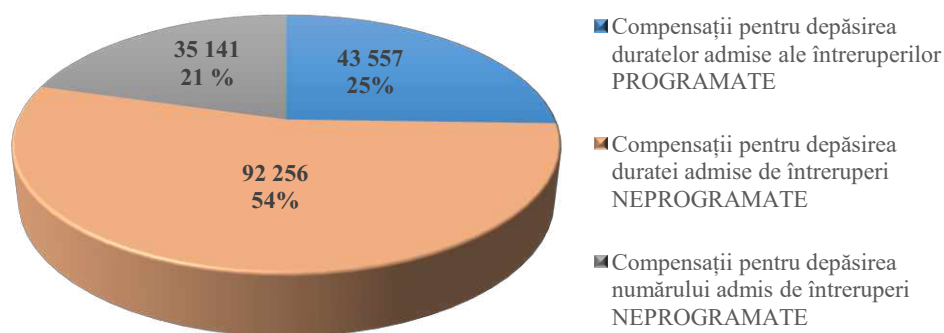

Figura 18. Compensații achitate (lei) și distribuția compensațiilor pe indicatori garantați de continuitate

4.3.2. Soluționarea problemelor legate de calitatea energiei electrice livrate

Potrivit datelor prezentate, nerespectarea caracteristicilor tensiunii normate în punctele de racordare a instalațiilor de utilizare la rețelele electrice de distribuție a generat în anul 2022 pentru OSD obligații de plată a prejudiciilor cauzate în valoare de **695 544 lei**, sume achitate utilizatorilor de sistem (consumatorilor finali) de operatorii sistemelor de distribuție Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și S.A. „RED Nord” pentru reparația receptoarelor electrice ale consumatorilor finali, defectate în urma livrării de energie electrică cu încălcarea parametrilor de tensiune stabiliți de standardul SM EN 50160:2014 „Caracteristici ale tensiunii în rețelele electrice publice de distribuție”.

În cazul defectării receptoarelor electrice, Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a plătit consumatorilor finali afectați în mediu câte 2123 lei, iar S.A. „RED Nord” – 1200 lei.

De menționat că în teritoriul autorizat al Î.C.S. „Premier Energy Distribution” consumatorii finali se adresează mult mai frecvent pentru repararea prejudiciilor materiale (553 adresări în 2022) comparativ cu S.A. „RED Nord” (1 adresare). În ce privește rata de satisfacere de către operatorii sistemelor de distribuție a cererilor de reparare a prejudiciilor, aceasta constituie 59 % pentru Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și 100 % pentru S.A. „RED Nord”.

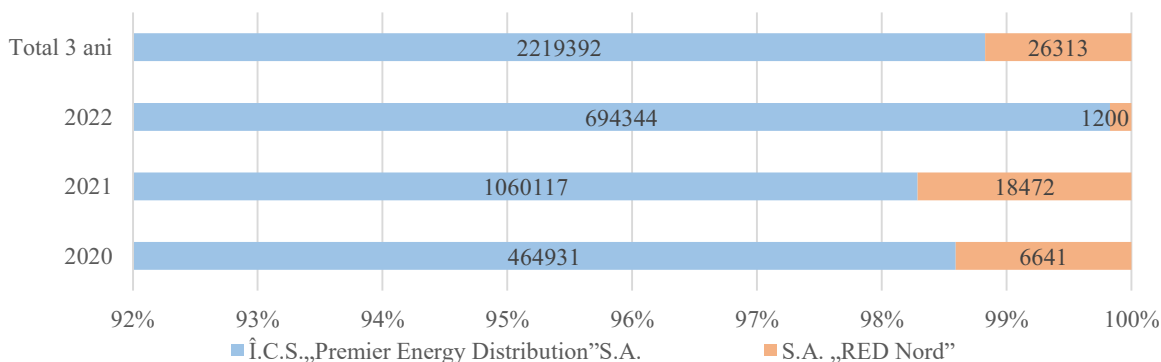

Figura 19. Sumele achitate de OSD în anii 2020-2022 consumatorilor finali pentru repararea prejudiciilor materiale cauzate de livrarea energiei electrice cu încălcarea caracteristicilor normate ale tensiunii

O altă problemă reflectată în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, este modul de soluționare a reclamațiilor consumatorilor finali privind caracteristicile tensiunii curentului electric în punctele de racordare la rețelele electrice de distribuție. În majoritatea situațiilor consumatorii finali se plâng de nerespectarea valorilor standard ale tensiunii în rețeaua electrică de distribuție.

Conform punctului 63 din Regulament, operatorii de sistem sunt obligați să soluționeze cerințele consumatorilor finali, legate de supratensiuni, în cel mult 24 de ore din momentul înregistrării solicitării. Din informația prezentată de operatorii sistemelor de distribuție, în anul 2022 la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. numărul de adresări ale consumatorilor finali, legate de supratensiuni și goluri repetate de tensiune a fost de 6571 (în scădere comparativ cu anii precedenți). Din numărul total de solicitări primite s-au soluționat, cu încălcarea termenului stabilit de pct. 63 din Regulament, 358 cazuri, ceea ce constituie 5% din total (în anul 2021 – 7%). La S.A. „RED Nord” s-au înregistrat 1596 de adresări, iar depășiri ale termenului de 24 de ore nu s-au atestat.

În cazul reclamațiilor consumatorilor finali legate de depășirea abaterii admisibile a tensiunii, depuse de consumatorii finali în conformitate cu pct. 65 din Regulament, termenul de soluționare a acestor solicitări este de 30 zile calendaristice. Dacă termenul dat nu se respectă – consumatorii finali au dreptul la compensații bănești (echivalentul bănesc a 25% din energia electrică consumată pe parcursul perioadei în care energia s-a livrat cu încălcarea parametrilor de calitate).

Compensațiile menționate sunt plătite automat de către operatori, fără a fi necesară o cerere suplimentară de plată de la consumatorul final (utilizatorul de sistem).

Operatorul S.A. „RED Nord” a raportat despre 7 reclamații, depuse de consumatorii finali conform pct. 65, iar Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. - 247 reclamații. Conform rapoartelor prezentate, toate reclamațiile au fost soluționate în termen.

4.3.3. Calitatea comercială a serviciilor de distribuție a energiei electrice

Calitatea comercială a serviciilor de distribuție a energiei electrice, în sensul Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și distribuție a energiei electrice, se apreciază în baza următorilor indicatori:

- anunțarea întreruperilor programate;
- eliberarea în termenele stabilite a avizelor de racordare;
- respectarea termenelor de racordare a instalațiilor solicitanților la rețeaua electrică de distribuție;
- respectarea termenelor de reconectare a instalațiilor consumatorilor finali deconectate de la rețeaua electrică.

Potrivit prevederilor din Anexa nr. 3 la Regulament, pentru nerespectarea obligațiilor referitoare la anunțarea întreruperilor programate și eliberarea avizelor de racordare (pct. 89, 90 și 92), în cel puțin 95% din cazuri, operatorii sistemelor de distribuție pot fi penalizați, prin reducerea tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice cu 1% pentru fiecare indicator. Dacă însă operatorii sistemelor de distribuție încalcă termenele de racordare sau de reconectare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali la rețeaua electrică de distribuție, aceștia sunt obligați să achite consumatorilor finali compensații, care se calculează ca 25% din costul serviciului de reconectare sau după caz – racordare, pentru fiecare zi de întârziere.

Conform rapoartelor prezentate, ambii operatori ai sistemelor de distribuție, cu unele excepții, au respectat cerințele cu privire la anunțarea întreruperilor programate. Anunțarea consumatorilor finali se face prin diferite metode. Astfel, în localitățile rurale se plasează anunțuri pe panourile de la primării și se anunță autoritățile administrației publice locale. În localitățile urbane se fac anunțuri prin intermediul presei scrise, la posturile de televiziune și radio. Informația

respectivă este de asemenea accesibilă și pe paginile electronice ale întreprinderilor. Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a raportat despre 109 întreruperi programate neanunțate din totalul de 10004, iar S.A. „RED Nord” a raportat despre lipsa întreruperilor neanunțate (din totalul de 26267).

Tabelul 13. Indicatorii calității comerciale, înregistrați de operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice în anul 2022

		Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.	S.A. „RED Nord”
Pct. 89	Anunțarea întreruperilor programate		
	Total întreruperi programate	10004	26267
	Întreruperi programate neanunțate	109	0
Pct. 92	Eliberarea avizelor de racordare		
	Cereri de eliberare a avizului de racordare la rețeaua electrică de distribuție a instalațiilor electrice ale potențialilor consumatori finali (10 zile) dintre care:	9116	3655
	număr de avize eliberate în termen	8037	3655
	număr de refuzuri	903	0
	Cereri de eliberare a avizului de racordare la rețeaua electrică de distribuție a centralelor electrice (30 zile):	2490	1059
	număr de avize eliberate în termen	2161	1027
	număr de refuzuri	320	32
Pct. 94	Racordarea la rețeaua electrică de distribuție a instalațiilor solicitanților		
	Numărul de cereri de racordare	11377	2412
	Numărul de consumatori finali racordați în termen mai mare de 2 zile calendaristice	4	0
	Suma compensațiilor, lei	315,6	0
Pct. 95	Reconectarea instalației de utilizare a consumatorului la rețeaua electrică de distribuție		
	Numărul total de consumatori reconectați	13157	4724
	Numărul de consumatori reconectați în termen mai mare de 2 zile calendaristice	1	0
	Suma compensațiilor achitate, lei	69,6	0

Pentru anul 2022, Întreprinderea Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. raportează că din cele 13879 de întreruperi programate, 28 s-au efectuat cu încălcarea obligației de anunțare prealabilă a consumatorilor finali. S.A. „RED Nord” a efectuat 26267 de întreruperi programate, 15 s-au efectuat cu încălcarea obligației de anunțare prealabilă a consumatorilor finali.

Avizele de racordare se eliberează cu respectarea termenelor. Numărul de cereri pentru racordarea la rețeaua electrică de distribuție a centralelor electrice, examinate de OSD în anul 2022 a fost de 2490 (în 2021 - 514) la Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. și 1059 (în 2021 – 176) la S.A. „RED Nord”. În general, numărul de cereri de eliberare a avizelor pentru racordarea centralelor electrice este în creștere în raport cu datele pentru anul precedent.

Referitor la respectarea termenelor de racordare și reconectare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali la rețeaua electrică de distribuție, s-a raportat despre 4 cazuri de depășire, pentru care Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a achitat compensații în sumă de 315,6 lei. În ce privește respectarea termenelor de reconectare (2 zile calendaristice), s-a raportat despre 1 caz de depășire, pentru care Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A. a achitat compensație în sumă de 69,6 lei.

5. Gaze naturale și energie termică

5.1.1. Evoluția sectorului gazelor naturale

În domeniul reglementării pieței gazelor naturale, ANRE îndeplinește activitatea de monitorizare continuă a relațiilor economice din sectorul gazelor naturale în baza datelor și informațiilor prezentate de către titularii de licențe. Analiza datelor prezentate de către titularii de licențe care au desfășurat activități în sectorul gazelor naturale pe parcursul anului 2022 indică următoarele.

Volumul total de gaze naturale procurate în anul 2022 s-a diminuat cu 336,5 mil. m³ sau cu 27,9 % comparativ cu anul precedent și constituie 869,2 mil. m³. Astfel, volumul gazelor naturale procurate de la S.A.P. „Gazprom” constituie 863,1 mil. m³, iar cele procurate de la S.A. „Energom” 6,1 mil. m³.

În vederea sporirii securității energetice prin majorarea rezervelor de gaze naturale, în conformitate cu Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe parcursul anului 2022, furnizorul de gaze naturale S.A. „Moldovagaz” a livrat către furnizorul S.A. „Energom” 89,9 mil. m³. Ulterior, în decembrie 2022, pentru a îndeplini obligația de serviciu public de furnizare de ultimă opțiune, prin Dispoziția nr. 54 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, S.A. „Moldovagaz” a achiziționat gazele naturale de la S.A. „Energom” cu scopul de a le livra către consumatorii finali exclusiv pe teritoriul țării.

De notat că, conform datelor din Tabelul 14, volumul gazelor naturale livrate în Republica Moldova în anul 2022 s-a diminuat, comparativ cu anul precedent, cu 377,4 mil. m³ sau cu 30,8 %. Pentru anul 2022 prețul mediu de procurare a gazelor naturale a constituit 841,6 \$/1000 m³, acesta fiind de 2,7 ori mai mare decât cel achitat în anul 2021.

Tabelul 14. Volumele de gaze naturale procurate și furnizate în anii 2018-2022

Indicii	Unitatea de măsură	2018	2019	2020	2021	2022	Modificări			
							2021/2020		2022/2021	
							Suma	%	Suma	%
1. Volumul de gaze naturale procurate - total	mil. m ³	1129.7	1057.7	1127.0 [*]	1205.7	869.2	78.7	7.0	- 336.5	- 27.9
	mil. lei	4146.0	4298.7	2934.9	6594.5	13232.7	3659.6	124.7	6638.1	100.7
2. Prețul mediu de procurare a gazelor naturale	\$/1000 m ³	217.5	233.7	148.87	309.5	841.6	160.6	107.9	532.1	171.9
	lei/1000 m ³	3670.0	4064.3	2604.5	5469.3	15830,6	2865.1	110.0	10361,3	189,4
3. Volumul de gaze naturale furnizat (inclusiv din rețelele de transport) - total	mil. m ³	1069.5	1015.6	1046.3	1224.7	847.3	178.4	17.0	- 377.4	-30.8
	mil. lei	5384.6	4834.6	4741.3	6720.4	15309.0	1979.2	41.7	8588.6	127.8
4. Prețul mediu de furnizare a gazelor naturale (cu TVA)	lei/1000 m ³	5034.8	4760.1	4531.5	5487.6	18068.7	956.1	21.1	12581.1	229.3

**inclusiv stocul de gaze naturale.*

Prețul mediu de procurare a gazelor naturale, exprimat în lei moldovenești, a înregistrat o creștere de la 5469,3 lei la 15830,6 lei pentru 1000 m³, de 2,9 ori mai mare decât cel din anul 2021 sau cu 189,4 % (Figura 20).

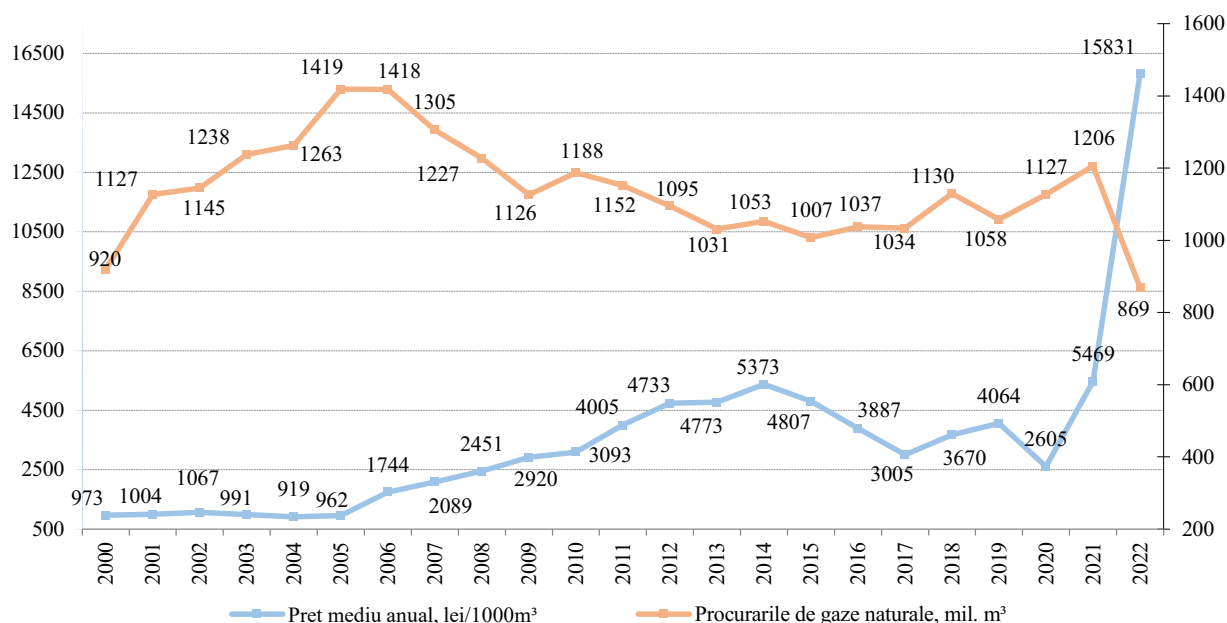

Figura 20. Procurările de gaze naturale și prețul mediu de import în perioada 2000-2022

Volumele de gaze naturale procurate au scăzut cu 27,9 %. Astfel, dinamica livrărilor de gaze naturale consumatorilor finali deserviți de către operatorii sistemelor de distribuție (în continuare – OSD) în anul 2022 este în diminuare. Respectiv, volumele gazelor naturale distribuite în anul curent de către OSD-urile afiliați S.A. „Moldovagaz” constituie 803,3 mil. m³, cu 343,6 mil. m³ sau cu 30% mai puțin comparativ cu anul 2021 (Tabelul 15). Cea mai mare diminuare a volumelor distribuite în anul 2022, de 48,4%, a fost înregistrată la operatorul sistemului de distribuție S.R.L. „Edineț-gaz”, urmat de către S.R.L. „Bălți-gaz” cu o diminuare a volumelor distribuite de 43,7% și S.R.L. „Florești-gaz” cu 36,6%. Alți OSD licențiați, în anul 2022, au distribuit 19,2 mil. m³, cu 31,1 % mai puțin decât în anul precedent.

Dinamica neuniformă a consumului de gaze naturale în teritoriile autorizate ale OSD, în anul 2022 a generat modificări ale ponderii acestora în livrările de gaze naturale consumatorilor finali. În mediu, operatorii sistemelor de distribuție au înregistrat o diminuare de 30 % a volumelor de gaze naturale distribuite. Totodată, cota-parte a consumului de gaze naturale în zonele de activitate ale operatorului sistemului de distribuție S.R.L. „Chișinău-gaz” s-a majorat cu 2,2 p.p.

Tabelul 15. Evoluția volumelor de gaze naturale distribuite de către OSD (2020-2022)

Nr	Denumirea întreprinderii	Distribuit, mil. m ³					Ponderea în total, %				
		2020	2021	2022	Modificări		2020	2021	2022	Modificări	
					2021/2020 %	2022/2020 %				2021/2020 p.p.	2022/2021 p.p.
1	S.R.L. „Chișinău-gaz”	599.7	661.8	481.6	+10.4	-27.2	58.2	56.3	58.6	-1.9	+2.2
2	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	75.1	91.7	68.1	+22.1	-25.8	7.3	7.8	8.3	+0.5	+0.5
3	S.R.L. „Bălți-gaz”	94.1	93.5	52.7	-0.7	-43.7	9.1	8.0	6.4	-1.2	-1.6
4	S.R.L. „Edineț-gaz”	40	51	26.3	+27.6	-48.3	3.9	4.3	3.2	+0.5	-1.1
5	S.R.L. „Florești-gaz”	36.9	43.6	27.7	+18.2	-36.6	3.6	3.7	3.4	+0.1	-0.3
6	S.R.L. „Orhei-gaz”	32.5	43.4	32.3	+33.8	-25.5	3.2	3.7	3.9	+0.5	+0.2
7	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	16.5	21.9	15.2	+32.3	-30.8	1.6	1.9	1.8	+0.3	0
8	S.R.L. „Găgăuz-gaz”	38,3	47.1	32.9	+22.9	-30.2	3.7	4.0	4.0	+0.3	0
9	S.R.L. „Cahul-gaz”	24.6	30.2	22.4	+22.8	-26.0	2.4	2.6	2.7	+0.2	+0.1
10	S.R.L. „Taraclia-gaz”	13	15.3	10.9	+17.8	-28.9	1.3	1.3	1.3	0	0
11	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	15.6	19	13.7	+22.1	-27.9	1.5	1.6	1.7	+0.1	0
12	S.R.L. „Ungheni-gaz”	22.4	28.4	19.6	+26.7	-31.0	2.2	2.4	2.4	+0.2	0
13	Alți OSD	21.5	27.9	19.2	+29.8	-31.1	2.1	2.4	2.3	+0.3	0
	Total	1030.0	1174.8	822.5	+14.0	-30.0	100	100	100		

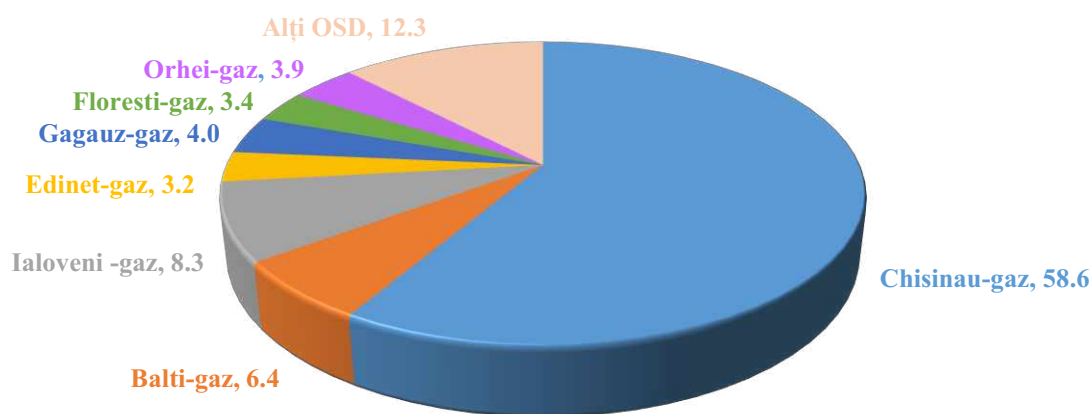

Figura 21. Repartizarea pe întreprinderi a volumelor de gaze naturale distribuite în anul 2022, %

Volumele gazelor naturale consumate de fiecare din categoriile de consumatori în perioada anilor 2020 - 2022 sunt reflectate în Tabelul 16.

Tabelul 16. Structura furnizării gazelor naturale pe categorii de consumatori (2020 - 2022)

Categoriile de consumatori	2020		2021		2022		2021 / 2020		2022 / 2021	
	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%
Consumul de gaze naturale, total	1046.3	100.0	1224.7	100.0	847.3	100.0	+178.4	+17.0	-377.4	-30.8
incl.: consumatori casnici	372.7	35.6	461.6	37.7	343.8	40.6	+88.9	+23.8	-117.8	-25.5
instituții publice	41.5	4.0	51.5	4.2	36.8	4.3	+10.0	+24.1	-14.8	-28.7
sectorul energetic	371.4	35.5	390.9	31.9	252.8	29.8	+19.4	+5.2	-138.1	-35.3
alți agenți economici	260.6	24.9	320.6	26.2	213.9	25.2	+60.0	+23.0	-106.7	-33.3

Comparativ cu anii precedenți, atât volumele de gaze naturale procurate cât și cele furnizate consumatorilor finali s-au diminuat considerabil. Diminuarea semnificativă a consumului de gaze naturale în anul 2022 comparativ cu perioada anului precedent, cu 138,1 mil. m³ sau cu 35,3 %, a fost înregistrată la sectorul energetic, urmată de diminuarea consumului de gaze naturale la consumatorii casnici, cu 117,8 mil. m³ sau cu 25,5 %.

La categoria alți agenți economici consumul de gaze naturale a scăzut cu 106,7 mil. m³ sau cu 33,3 %. Consumul de gaze naturale în instituțiile publice de asemenea a fost în scădere, cu 14,8 mil. m³ sau cu 28,7% comparativ cu anul 2021.

Cel mai semnificativ factor care a dus la diminuarea consumului de gaze naturale în sectorul energetic a fost faptul că S.A. "Termoelectrica" în anul de gestiune 2022, suplimentar la gazele naturale consumate în scopuri tehnologice, la sursa 1 (CET 2), pentru producerea energiei electrice și termice a utilizat surse alternative de combustibil - păcură.

În structura furnizării gazelor naturale în anul 2022, cea mai mare pondere, de 40,6%, le-a revenit consumatorilor casnici cu o creștere de 2,9 p.p. față de anul 2021, urmată de consumul întreprinderilor din sectorul energetic cu ponderea de 29,8%, cu o diminuare cu 2,1 p.p. comparativ cu anul precedent.

Totodată, ponderea consumului de gaze naturale atribuită altor agenți economici constituie 25,2 %. Cota-parte a consumului de gaze naturale atribuită instituțiilor publice este cea mai mică în perioada de referință și a constituit 4,3% (Figura 22).

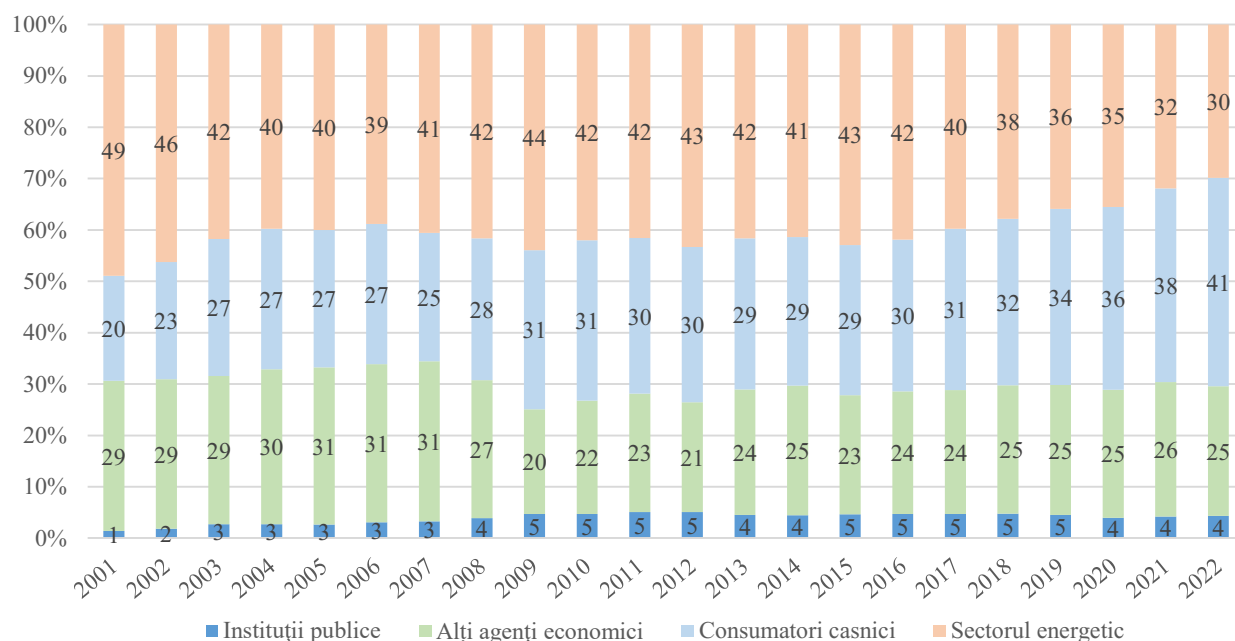

Figura 22. Structura consumului de gaze naturale pe categorii de consumatori 2001-2022, %

Dezvoltarea rețelelor de gaze naturale este o prioritate a titularilor de licențe stabilită de Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și actele normative de reglementare a activităților licențiate, care se realizează prin implementarea planurilor de dezvoltare a rețelelor de gaze naturale și a planurilor anuale de investiții. Principalele funcții și obligații ale titularilor de licențe prevăd exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor de gaze naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului. La fel, aceștia au obligația să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor de gaze naturale pentru a acoperi cererile rezonabile, elaborând și executând planuri de dezvoltare a rețelelor de gaze naturale, asigurând securitatea aprovizionării cu gaze naturale și fiabilitatea sistemului de gaze naturale pe teritoriul Republicii Moldova.

Actualmente, transportul gazelor naturale se realizează de doi titulari de licențe - operatori ai sistemului de transport (OST) SRL „Moldovatransgaz” și SRL „Vestmoldtransgaz”, care au în exploatare **1682,5 km** de rețele de transport. În anul 2022 au fost actualizate planurile de dezvoltare ale OST SRL „Moldovatransgaz” și SRL „Vestmoldtransgaz” pentru următorii 10 ani 2023-2031, care ulterior au fost aprobate de Consiliul de Administrație al ANRE. Dinamica extinderii rețelelor de transport la OST din Republica Moldova este prezentată în Figura 23.

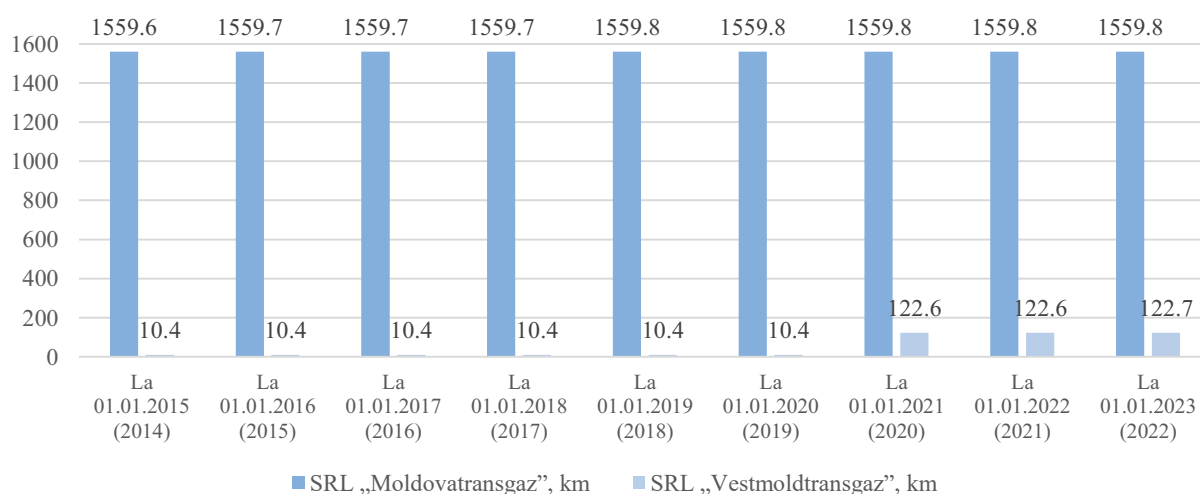

Figura 23. Dinamica rețelelor de transport al gazelor naturale la OST din Republica Moldova în anii 2014-2022

În anul 2022 activitatea de transport al gazelor naturale a fost înregistrată la ambii OST care au transportat în total 1683,8 mil. m³ de gaze naturale. Din aceste volume 941,8 mil. m³ au fost preconizate spre rețelele de distribuție și instalațiile de gaze naturale ale consumatorilor finali racordate la rețeaua de transport din Republica Moldova și 526,4 mil. m³ către punctele de ieșire din rețeaua de transport al gazelor naturale spre rețelele de transport din statele vecine interconectate. Comparativ cu anul 2021 în 2022 volumele gazelor naturale transportate revenite la 1 km de rețea de transport la OST SRL „Moldovatrangaz” a constituit 1,1 mil. m³/1 km, iar la OST SRL „Vestmoldtrangaz” acesta a constituit 0,3 mil. m³/1 km. În mediu, la 1 km de rețea de transport în anul 2022 i-a revenit un volum de 1,0 mil. m³ și este cel mai redus nivel al utilizării rețelelor de transport. Dinamica volumelor de gaze naturale transportate care revin la 1 km de rețea de transport (indicatorul utilizării rețelei de transport) aflate în exploatare la OST în anii 2014-2022 este prezentată în Figura 24.

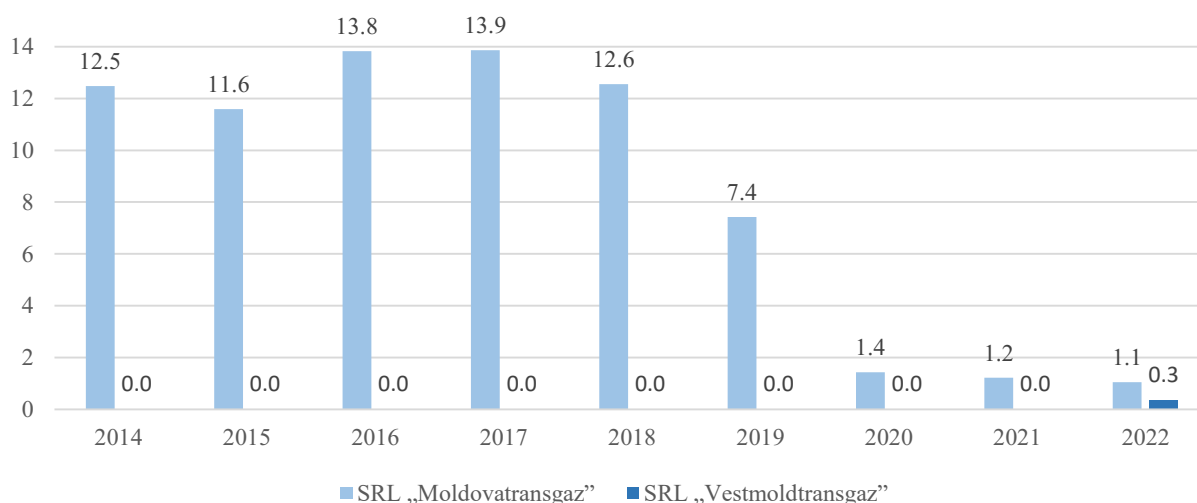

Figura 24. Dinamica volumelor de gaze naturale transportate care revin la 1 km de rețea de transport ale OST în anii 2014-2022, mil. m³/1 km

Dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale rămâne, la fel, o prioritate și a titularilor de licențe pentru distribuția gazelor naturale - operatori ai sistemelor de distribuție (OSD) pentru a asigura capacitatea pe termen lung a rețelelor de distribuție. Acest fapt se confirmă prin creșterea lungimii rețelelor de distribuție aflate în exploatare la majoritatea OSD. În anul 2022 au fost actualizate planurile de dezvoltare ale OSD pentru următorii 3 ani 2023-2025, care ulterior au fost aprobate de Consiliul de Administrație al ANRE. Dinamica extinderii rețelelor de distribuție este prezentată în Tabelul 17. Cea mai mare creștere a lungimii rețelelor de distribuție a gazelor naturale din anul 2022 a fost înregistrată la SRL „Chișinău-gaz” cu 76,1 km, SRL „Orhei-gaz” cu 66,0 km și SRL „Ștefan Vodă-gaz” cu 55,0 km.

Tabelul 17. Dinamica extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale în Republica Moldova în anii 2014-2022, km

Nr	Denumirea întreprinderii	Lungimea rețelelor de distribuție a gazelor naturale							Creștere 2022 / 2021	
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ¹⁾	km	%
1.	S.R.L. „Chișinău-gaz”	2979,5	3034,5	3130,3	3187,6	3274,6	3373,8	3449,9	76,1	2,3%
2.	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	3541,0	3558,2	3588,4	3647,3	3688,2	3737,4	3755,6	18,2	0,5%
3.	S.R.L. „Bălți-gaz”	1804,5	1826,5	1847,6	1871,7	1896,4	1967,8	2009,9	42,1	2,1%
4.	S.R.L. „Edineț-gaz”	1883,8	1909,7	1924,5	1947,7	1976,2	2008,2	2024,9	16,7	0,8%
5.	S.R.L. „Florești-gaz”	1578,4	1582,9	1599,9	1621,1	1650,4	1705,1	1748,8	43,8	2,6%
6.	S.R.L. „Orhei-gaz”	2027,9	2060,8	2125,6	2170,9	2232,4	2320,5	2386,5	66,0	2,8%
7.	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	1404,0	1406,1	1413,7	1427,5	1444,1	1466,9	1521,9	55,0	3,7%
8.	S.R.L. „Găgăuz-gaz”	1890,7	1901,3	1905,8	1921,9	1929,1	1943,1	1953,0	9,8	0,5%
9.	S.R.L. „Cahul-gaz”	1394,4	1420,8	1438,9	1471,6	1497,0	1537,7	1561,4	23,8	1,5%
10.	S.R.L. „Taraclia-gaz”	627,4	633,7	635,0	635,7	638,0	640,6	644,1	3,5	0,5%
11.	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	1264,2	1277,7	1326,3	1357,0	1403,8	1448,2	1473,4	25,2	1,7%
12.	S.R.L. „Ungheni-gaz”	1354,9	1386,7	1489,5	1537,1	1597,1	1654,1	1694,9	40,8	2,5%
13.	ÎCS „Nord Gaz - Sîngerei” SRL	66,9	69,6	72,4	73,4	75,8	88,7	92,1	3,4	3,8%
14.	ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL	1128,5	1115,1	1132,3	1181,1	1229,8	1297,6	1332,3	34,7	2,7%
15.	„Candelux Com” SRL	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,0	0,0%
16.	„Proalfa Service” SRL	3,2	3,5	3,5	3,6	3,6	3,8	4,1	0,4	9,9%
17.	FPC „Lăcățuș” SRL	15,8	15,8	15,8	18,2	18,2	18,2	23,3	5,0	27,7%
18.	SRL „BV Group Company”	77,9	77,9	77,9	77,9	80,1	80,1	80,1	0,0	0,0%
19.	SRL „Compania Doboș”	0,0	8,4	10,2	22,8	23,6	24,5	42,5	18,0	73,5%
Total OSD	km	23043,7	23289,9	23738,3	24174,8	24659,2	25317,1	25799,6	482,5	1,9%
	Creștere, km	275,6	246,2	448,4	436,5	484,4	657,9	482,5	x	x
	Creștere %	1,2%	1,1%	1,9%	1,8%	2,0%	2,7%	1,9%	x	x

Notă: ¹⁾ Începând cu anul 2022 din informație sunt excluși titularii de licențe pentru distribuția gazelor naturale cărora li s-au retras licențele de activitate („Darnic-Gaz” SA, SRL „NIAGORS”, SRL „Belvilcom”), la fel, și acelor titulari de licență cărora li s-au eliberat autorizații pentru sisteme de distribuție închise a gazelor naturale (SRL „Pielart Service”).

La situația 01.01.2023 în Republica Moldova de către OSD se exploatează cca 25,8 mii km de rețele de distribuție de diferite presiuni, din care 93,9 % sunt în exploatare la OSD afiliați SA „Moldovagaz”, iar 6,1 % din rețele revin altor OSD, a vedea Figura 25.

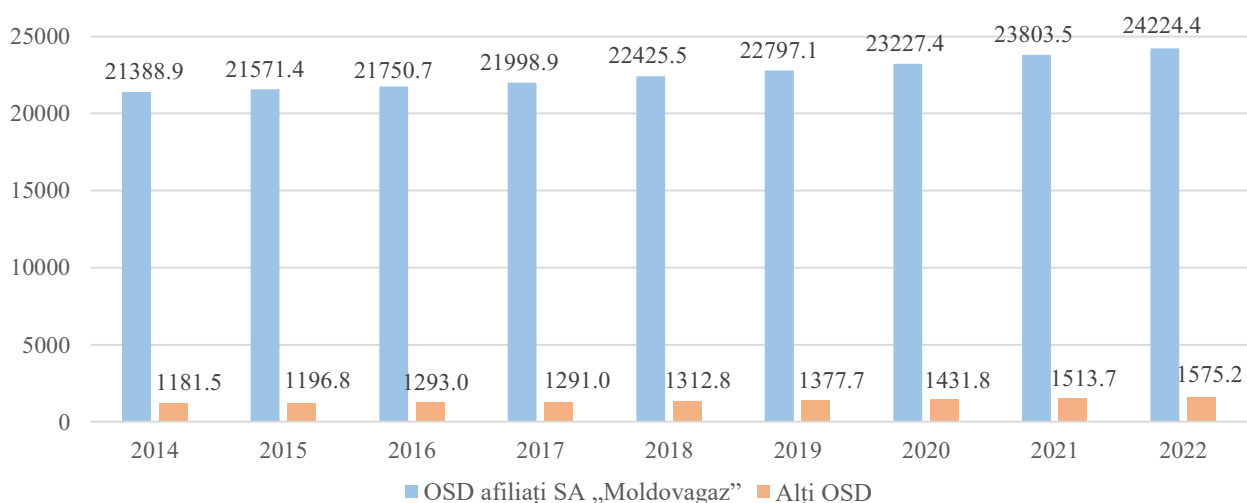

Figura 25. Dinamica extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale la OSD în Republica Moldova în anii 2014 - 2022, km

Conform rapoartelor prezentate de OSD la situația 01.01.2023 distribuția de gaze naturale se efectua pentru 814363 de consumatori din care 798595 consumatori casnici și 15768 consumatori noncasnici. Din totalul consumatorilor 788225 sau 96,8 % se deservesc de OSD afiliați SA „Moldovagaz”, iar 26138 de consumatori sau 3,2 % se deservesc de alți OSD. Concentrația medie a consumatorilor la 1 km de rețea de distribuție la OSD afiliați SA „Moldovagaz” în anul 2022 a rămas neschimbată, iar la alți OSD a înregistrat o ușoară creștere, care la finele anului 2022 a atins un indicator de 16,6 consumatori la 1 km, Figura 26.

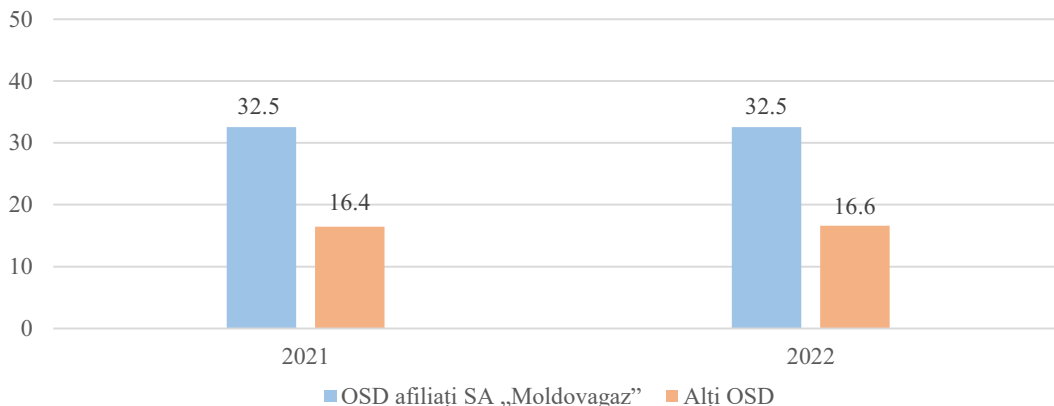

Figura 26. Concentrația medie a consumatorilor racordați la 1 km de rețea de distribuție la OSD în anii 2021-2022

În sectorul gazelor naturale al Republicii Moldova consumurile tehnologice și pierderile tehnice de gaze naturale (CTPT) au loc, atât în rețelele de transport, cât și în rețelele de distribuție. Reducerea CTPT în sectorul de gaze naturale este un important obiectiv specific stabilit în Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030 și este un indicator al activității eficiente ai tuturor operatorilor de sistem. CTPT în rețelele de transport al gazelor naturale sunt generate la stațiile de comprimare, la stațiile de măsurare, la stațiile de predare, cât și în conducte. Începând cu anul 2011 în rețelele de transport ale SRL „Moldovatransgaz” este înregistrată o tendință evidentă de micșorare a volumelor de gaze naturale utilizate ca CTPT. În anul 2022 în rețelele de transport ale OST - SRL „Moldovatransgaz” au fost înregistrate CTPT de 0,796 mil. m³ sau cu 58,4 mil. m³ mai puțin decât cele înregistrate în anul 2011 (Figura 27).

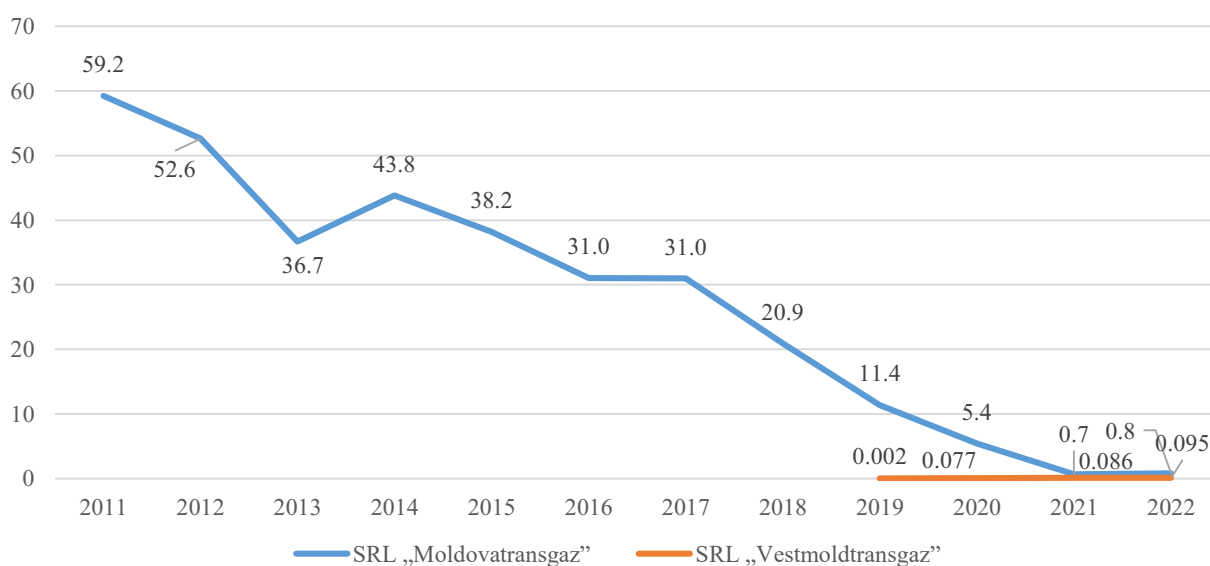

Figura 27. Dinamica consumurilor tehnologice și al pierderilor tehnice de gaze naturale în rețelele de transport ale OST în anii 2011-2022, mil m³

Referitor la CTPT în rețelele de distribuție în perioada 2011-2022 la OSD, la fel, s-a înregistrat o dinamică pozitivă în reducerea CTPT de gaze naturale, astfel acestea s-au micșorat cu cca 21,1 mil. m³ sau 48,7 % (Figura 28).

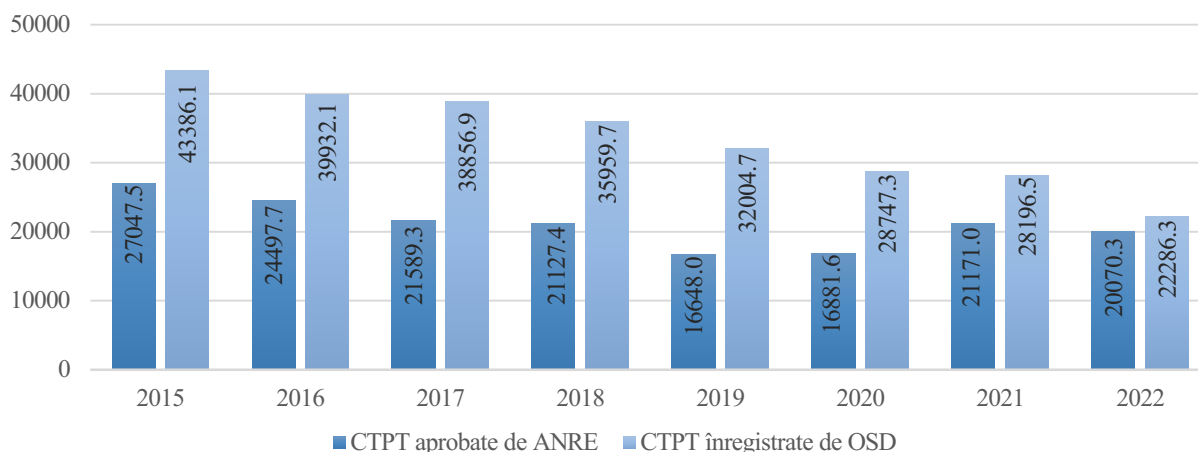

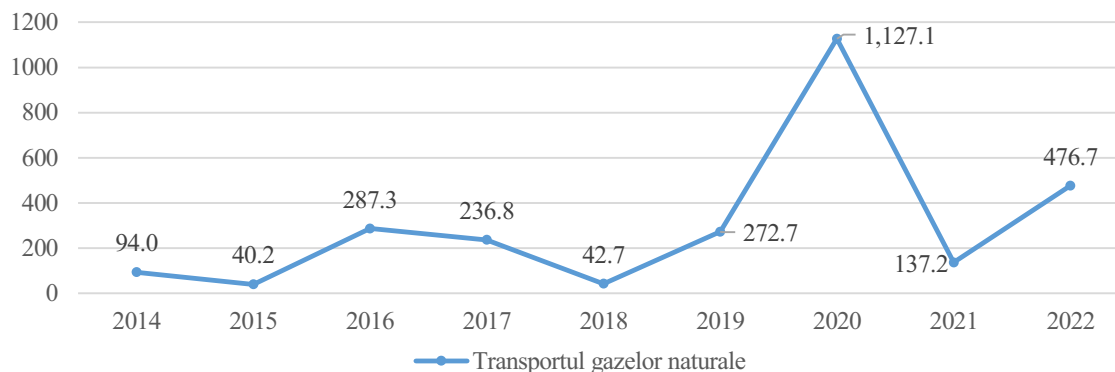
Figura 28. Dinamica consumurilor tehnologice și al pierderilor tehnice de gaze naturale în rețelele de distribuție ale OSD în anii 2011-2022, mii m³

În conformitate cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, în anul 2022 ANRE a stabilit modul de determinare al consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale în rețelele de transport, în rețelele de distribuție a gazelor naturale. Acesta se justifică prin stabilirea trendului de reducere al consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale pe perioada valabilității metodologiilor tarifare și implementarea mecanismelor de stimulare a eficienței, ținând cont de obiectivele stabilite și de volumele de gaze naturale injectate în rețelele de transport și în rețelele de distribuție a gazelor naturale. Este de menționat că la capitolul consumurilor tehnologice și pierderilor tehnice mai sunt necesare eforturi organizatorice și investiționale pentru a diminua pierderile în rețelele de gaze naturale.

În perioada anilor 2014-2022, în conformitate cu prevederile legislației și a actelor normative de reglementare, ANRE a aprobat planurile de investiții ale titularilor de licențe din sectorul gazelor naturale în valoare totală de 4614,7 mil. lei, din care:

- pentru activitatea de transport – 3695,1 mil. lei ce constituie sau 80,0 %;
- pentru activitatea de distribuție – 880,0 mil. lei sau 19,1%;
- pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale – 39,6 mil. lei sau 0,9 % din investițiile planificate în sectorul gazelor naturale.

Investițiile realizate și acceptate de ANRE în scopuri tarifare pe activitățile licențiate, sunt prezentate în Figurile 29 - 31.

Notă: Pentru anul 2022 investițiile vor fi precizate după finalizarea procedurii de examinare a acestora.

Figura 29. Dinamica investițiilor realizate în activitatea de transport al gazelor naturale în anii 2014-2022, mil. lei

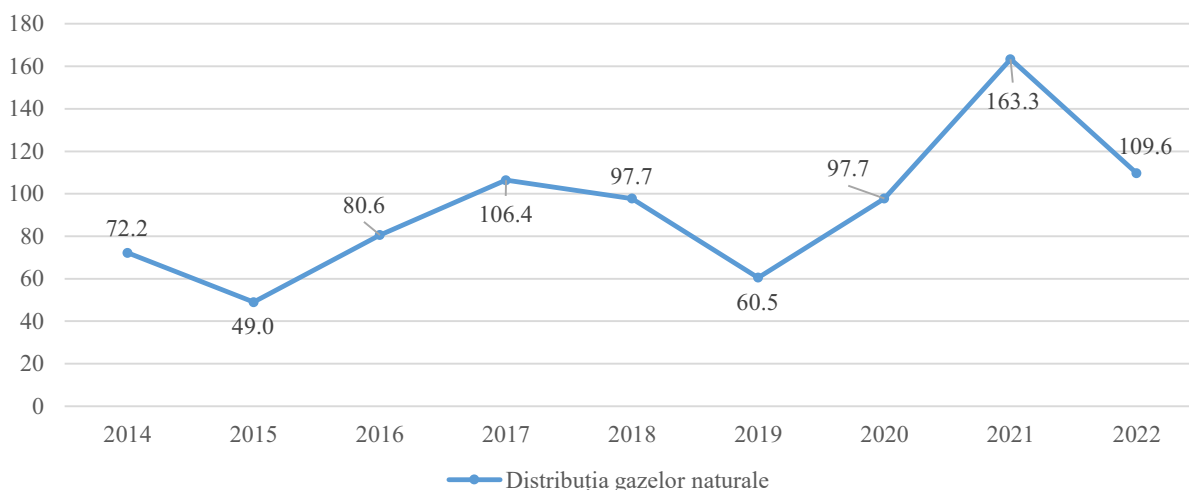

Figura 30. Dinamica investițiilor realizate în activitatea de distribuție a gazelor naturale în anii 2014-2022, mil. lei

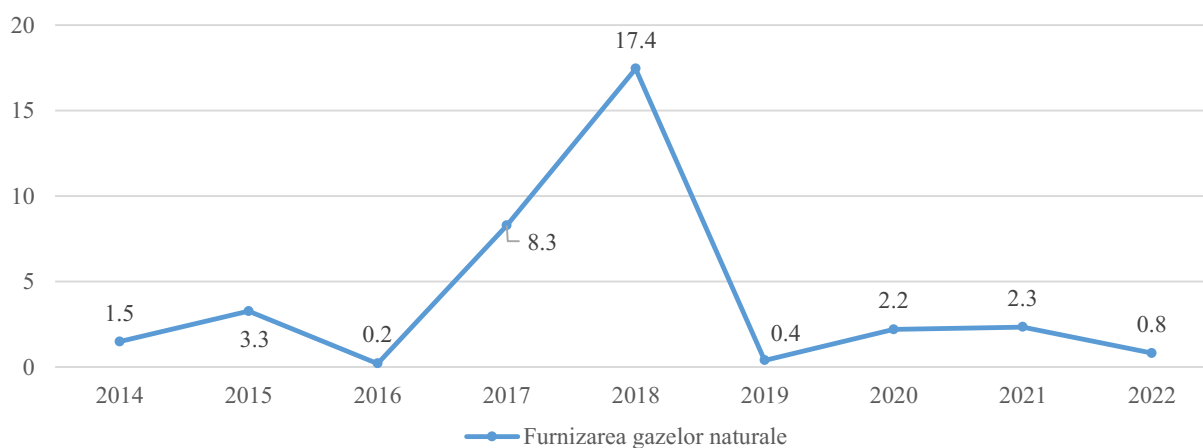

Figura 31. Dinamica investițiilor realizate în activitatea de furnizare a gazelor naturale în anii 2014-2022, mil. lei

Nivelul mediu de realizare a investițiilor în perioada anilor 2014-2022 a constituit 77,8 % din investițiile aprobate. În special, la activitatea de transport al gazelor naturale s-au realizat și au fost acceptate de ANRE în scopuri tarifare 73,5 % din investițiile planificate, în activitatea de distribuție – 95,1 %, iar în activitatea de furnizare a gazelor naturale – 91,8 %.

Pentru anul 2023 ANRE a aprobat planurile de investiții ale titularilor de licențe cu o valoare totală de circa 195,5 mil. lei. Din totalul investițiilor aprobate – 35,7 % revin la activitatea de transport al gazelor naturale, 63,4 % - la activitatea de distribuție, iar 0,9 % - la activitatea de furnizare a gazelor naturale. În conformitate cu Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale titularul de licențe urmează să prezinte Agenției până la 30 aprilie raportul privind realizarea investițiilor pentru anul precedent.

Conform rapoartelor prezentate de titularii de licențe pentru distribuția gazelor naturale, la situația 01.01.2023 în Republica Moldova (fără unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului) din 1533 de localități, la rețelele de distribuție a gazelor naturale au acces 961 de localități ce constituie un nivel mediu de 62,7 %. Accesul este confirmat prin existența, în aceste localități, a rețelelor de distribuție a gazelor naturale la care sunt racordați consumatori finali. Informația privind nivelul de acces la rețelele de gaze naturale al localităților din raioanele Republicii Moldova, actualizată la situația 01.01.2023, este prezentată în Tabelul 18.

Tabelul 18. Informația privind nivelul de acces la rețelele de gaze naturale al localităților din raioanele Republicii Moldova la situația 01.01.2023

Nr. de ord.	Denumirea municipiului, raionului	Total localități	din care:			Localități cu acces la rețelele de gaze naturale							
			Municipii	Orașe	Comune și sate	Total		din care:					
						Localități	Nivel de acces	Municipii		Orașe		Comune și sate	
								Localități	Nivel de acces	Localități	Nivel de acces		Localități
1	Chișinău	35	1	6	28	33	94,3%	1	100,0%	6	100,0%	26	92,9%
2	Anenii Noi	45		1	44	40	88,9%			1	100,0%	39	88,6%
3	Strășeni	39	1	1	37	37	94,9%	1	100,0%	1	100,0%	35	94,6%
4	Criuleni	43		1	42	43	100,0%			1	100,0%	42	100,0%
5	Dubăsari	15			15	15	100,0%					15	100,0%
6	Ialoveni	34		1	33	30	88,2%			1	100,0%	29	87,9%
7	Bălți	3	1		2	3	100,0%	1	100,0%			2	100,0%
8	Sîngerei	70		2	68	27	38,6%			2	100,0%	25	36,8%
9	Glodeni	35		1	34	11	31,4%			1	100,0%	10	29,4%
10	Rîșcani	55		2	53	27	49,1%			2	100,0%	25	47,2%
11	Fălești	76		1	75	15	19,7%			1	100,0%	14	18,7%
12	Edineț	49	1	1	47	19	38,8%	1	100,0%	1	100,0%	17	36,2%
13	Dondușeni	30		1	29	12	40,0%			1	100,0%	11	37,9%
14	Ocnîța	33		3	30	26	78,8%			3	100,0%	23	76,7%
15	Briceni	39		2	37	30	76,9%			2	100,0%	28	75,7%
16	Florești	74		3	71	57	77,0%			3	100,0%	54	76,1%
17	Soroca	68	1		67	24	35,3%	1	100,0%			23	34,3%
18	Drochia	40		1	39	26	65,0%			1	100,0%	25	64,1%
19	Orhei	75	1		74	59	78,7%	1	100,0%			58	78,4%
20	Rezina	41		1	40	31	75,6%			1	100,0%	30	75,0%
21	Șoldănești	33		1	32	19	57,6%			1	100,0%	18	56,3%
22	Telenești	54		1	53	23	42,6%			1	100,0%	22	41,5%
23	Cimișlia	39		1	38	31	79,5%			1	100,0%	30	78,9%
24	Basarabeasca	10		1	9	8	80,0%			1	100,0%	7	77,8%
25	Leova	40		2	38	28	70,0%			2	100,0%	26	68,4%
26	Hîncești	63	1		62	18	28,6%	1	100,0%			17	27,4%
27	Ștefan Vodă	26		1	25	26	100,0%			1	100,0%	25	100,0%
28	Căușeni	48		2	46	35	72,9%			2	100,0%	33	71,7%
29	UTA Găgăuzia	32	2	1	29	31	96,9%	2	100,0%	1	100,0%	28	96,6%
30	Cahul	55	1		54	50	90,9%	1	100,0%			49	90,7%
31	Cantemir	51		1	50	17	33,3%			1	100,0%	16	32,0%
32	Ungheni	74	1	1	72	24	32,4%	1	100,0%		0,0%	23	31,9%
33	Călărași	44		1	43	38	86,4%			1	100,0%	37	86,0%
34	Nisporeni	39		1	38	23	59,0%			1	100,0%	22	57,9%
35	Taraclia	26		2	24	25	96,2%			2	100,0%	23	95,8%
Total Republica Moldova*		1533	11	44	1478	961	62,7%	11	100,0%	43	97,7%	907	61,4%

*Notă: Datele sunt fără unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului.

În top-ul celor 10 raioane cu cel mai înalt nivel de acces la rețelele de gaze naturale, fără mun. Chișinău și Bălți, ca și în anul 2021, sunt: raioanele Criuleni, Dubăsari și Ștefan Vodă cu un nivel de 100 %; UTA Găgăuzia - 96,9 %; Taraclia - 96,2 %; Strășeni - 94,9 %; Cahul - 90,9 %; Anenii Noi - 88,9 %; Ialoveni - 88,2 % și raionul Călărași - 86,4 %. Sub nivelul mediu sunt 13 raioane, iar cele 5 raioane cu nivelul cel mai scăzut de acces la rețelele de gaze naturale sunt: Fălești - 19,7 %; Hîncești - 28,6 %; Glodeni - 31,4 %; Ungheni - 32,4 % și Cantemir cu 33,3 %, (Figura 32).

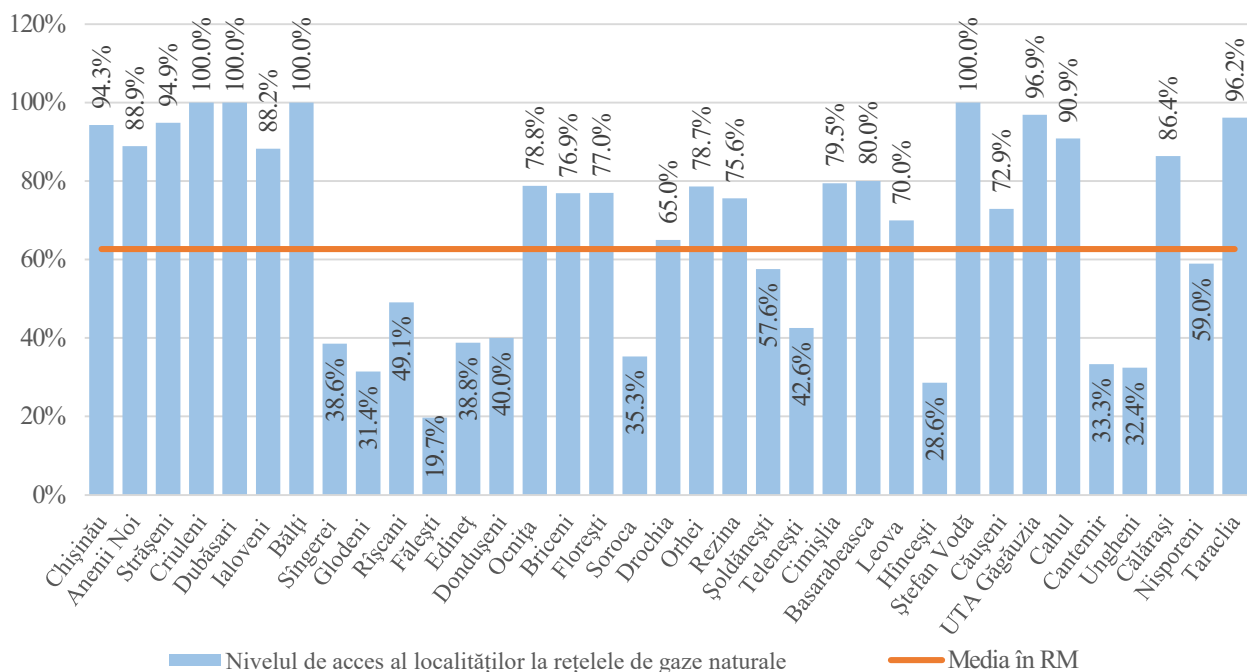

Figura 32. Nivelul de acces la reţelele de gaze naturale al localităţilor din raioanele Republicii Moldova, la 01.01.2023

Din 961 de localităţi, în care există reţele de distribuţie a gazelor naturale, în 911 de localităţi (94,8 %) îşi desfăşoară activitatea de distribuţie a gazelor naturale cei 12 operatori ai sistemelor de distribuţie afiliaţi SA „Moldovagaz”, iar alţi 4 titulari de licenţe pentru distribuţia gazelor naturale au teritoriul autorizat în 50 de localităţi (5,2 %). Totodată este de menţionat că ceilalţi 3 titulari activi de licenţe pentru distribuţia gazelor naturale (SRL „Candelux Com”, SRL „Proalfa Service” şi FPC „Lăcătuş” SRL) au ca teritoriu autorizat unele cartiere şi zone restrânse din localităţile alimentate cu gaze naturale, dar cu un număr mic de consumatori finali (Tabelul 19).

Tabelul 19. Informaţia privind activitatea titularilor de licenţă pentru distribuţia gazelor naturale în localităţi, la situaţia 01.01.2023

Titulari de licenţă pentru distribuţia gazelor naturale	Localităţi cu acces la RDGN			din care:					
	Total		Nivel de acces la reţelele de gaze naturale, %	Municipii		Oraşe		Sate şi comune	
	Localităţi	Cota, %		Total	Nivel de acces, %	Total	Nivel de acces, %	Total	Nivel de acces, %
OSD afiliaţi SA „Moldovagaz”	911	94,8%	59,4%	10	90,9%	41	93,2%	860	58,2%
Alţi OSD, inclusiv:	50	5,2%	3,3%	1	9,1%	2	4,7%	47	3,2%
1 ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL	41	4,3%	2,7%	1	9,1%	1	2,3%	39	2,6%
2 ÎCS „Nord Gaz Singerei” SRL	1	0,1%	0,1%	0	0,0%	1	2,3%	0	0,0%
3 SRL „BV Group Company”	6	0,6%	0,4%	0	0,0%	0	0,0%	6	0,4%
4 SRL „Compania Doboş”	2	0,2%	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,1%
TOTAL	961	100,0%	62,7%	11	100,0%	43	97,7%	907	61,4%

Comparativ cu anul 2021, în anul 2022 nivelul de acces al localităţilor la reţelele de distribuţie a gazelor naturale a crescut cu 0,7 %. Astfel, accesul la reţelele de gaze naturale este asigurat în toate cele 11 municipii, în oraşe nivelul de acces la reţele este de 97,7 %, unicul oraş

care nu are acces la rețelele de gaze naturale este orașul Cornești din raionul Ungheni. De notat, că în anul 2022, numărul satelor și comunelor cărora le este asigurat accesul la rețelele de gaze naturale s-a majorat până 907 din numărul total 1478 (61,4 %), în creștere cu 10 localități. Activitatea în aceste localități o desfășoară SRL „Cimișlia-gaz” (s. Colibabovca raionul Leova), SRL „Ungheni-gaz” (s. Șicovăț din raionul Ungheni), SRL „Edineț-gaz” (s. Plop din raionul Dondușeni) și SRL „Orhei-gaz” (s. Mincenii de Jos și Mincenii de Sus din raionul Rezina; s. Recești și Zahorna din raionul Șoldănești; s. Bănești din raionul Telenești și s. Butuceni din raionul Orhei) și SRL „BV Group Company” (s. Victorovca din raionul Cantemir).

5.1.2. Tarifele și prețurile reglementate la gazele naturale

În anul 2022 ANRE a examinat mai multe solicitări ale furnizorului de gaze naturale S.A. „Moldovagaz” privind ajustarea prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale. Respectiv, în conformitate cu prevederile Legii nr.108/2016 cu privire la gazele naturale și Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 355 din 13.08.2021, ANRE a aprobat 4 Hotărâri cu privire la prețurile la gazele naturale furnizate de către S.A. „Moldovagaz”, în contextul obligației de serviciu public. Prețurile reglementate la gazele naturale au fost majorate comparativ cu perioada precedentă, factorul determinant de creștere a prețurilor la gazele naturale furnizate consumatorilor finali fiind majorarea semnificativă a prețului mediu anual de procurare a gazelor naturale importate și diminuarea consumului de gaze naturale pentru toate categoriile de consumatori.

Reprezentarea grafică a evoluției prețurilor medii în MDL și \$ pentru gazele naturale furnizate consumatorilor finali este reflectată în Figurile 33 și 34.

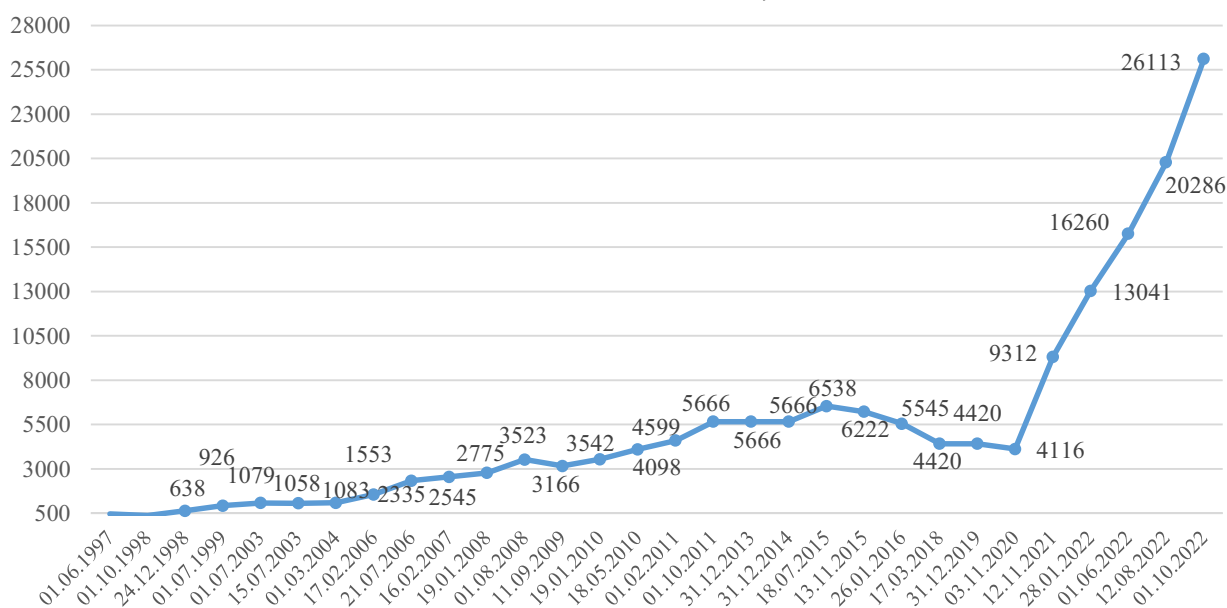

Figura 33. Evoluția prețurilor medii la gazele naturale în 1997-2022, MDL/1000 m³

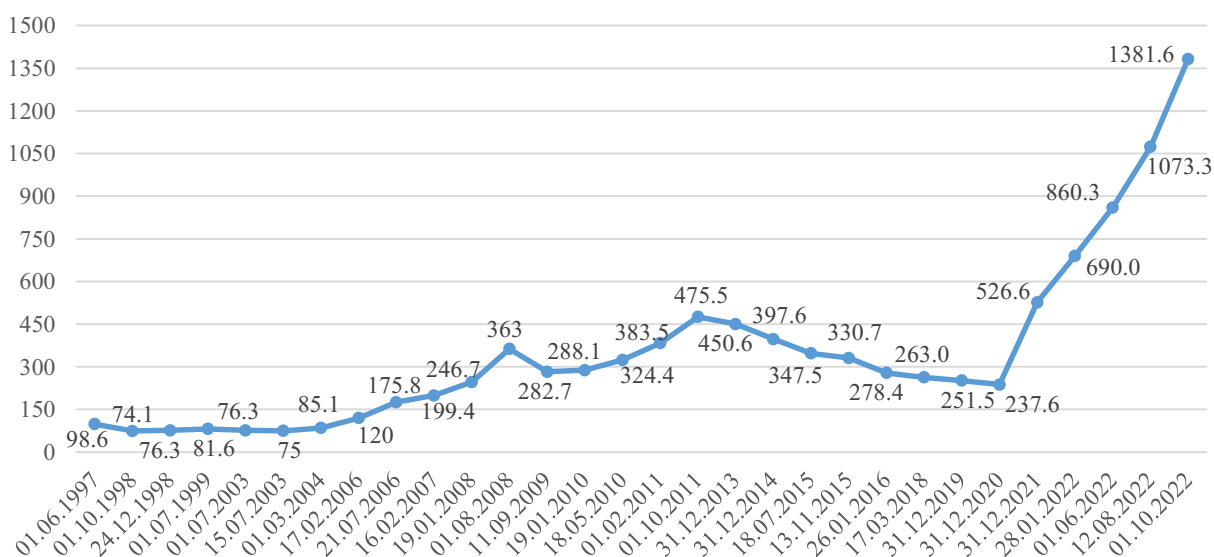

Figura 34. Evoluția prețurilor medii la gazele naturale în 1997-2022, USD/1000 m³

5.1.3. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale

Conform art. 68, alin. (1) din Legea nr. 108/2016 din 27 mai 2016 cu privire la gazele naturale (în continuare – Lege) „Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale se evaluează în baza indicatorilor de calitate, stabiliți de Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, care reflectă continuitatea livrării gazelor naturale, parametrii de calitate a gazelor naturale livrate și calitatea relațiilor dintre operatorul de sistem și utilizatorii de sistem. Agenția stabilește indicatori generali de calitate, care se calculează pentru operatorul de sistem, și indicatori garantați, care vizează utilizatorul de sistem individual, precum și valorile minime ale indicatorilor de calitate, care se actualizează în funcție de situația obiectivă din sectorul gazelor naturale și de cerințele utilizatorilor de sistem”.

Potrivit art. 7, alin. (1), lit. l) din Lege, Agenția „elaborează și aprobă Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, monitorizează respectarea de către operatorii de sistem a indicatorilor de calitate”.

Pentru evaluarea calității serviciului de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și pentru monitorizarea respectării de către operatorii de sistem a indicatorilor de calitate definiți în Regulament, potrivit prevederilor pct. 65, alin. 1) din actul normativ nominalizat, OST și/sau OSD au obligația de a transmite la Agenție, până la data de 1 martie a fiecărui an, pentru anul precedent, raportul privind calitatea serviciului de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale.

Reieșind din obligațiile prevăzute de Regulament, OSD și OST au prezentat ANRE în modul și termenul stabilit rapoarte privind valorile realizate ale indicatorilor de calitate pentru anul de activitate 2022, care se referă la:

- **Continuitatea livrării gazelor naturale** (valorile SAIDI și SAIFI, datele privind întreruperile programate și neprogramate);
- **Calitatea comercială a serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale** (eliberarea avizului de racordare solicitanților, racordarea și reconectarea la rețeaua de gaze naturale, durata medie de procesare a reclamațiilor/sesizărilor).

Indicatorii de calitate realizați de către operatorii de sistem asigură o evaluare integrată a performanței serviciului de transport și de distribuție a gazelor naturale, concomitent, făcând posibilă identificarea problemelor cu care se confruntă operatorii în cadrul activității desfășurate, precum și consumatorii finali deserviți de către aceștia.

Indicatorii menționați sunt structurați în:

indicatori de calitate generali – care permit evaluarea calității serviciilor prestate de operatorii sistemului de transport și/sau distribuție, se calculează la nivel de întreprindere iar pentru nerespectarea valorilor limită stabilite în Regulament, ANRE este în drept să reducă tarifele de transport și/sau distribuție al gazelor naturale cu **până la 10% din valoarea tarifului respectiv**;

indicatori de calitate garantați – permit evaluarea calității serviciilor prestate de operatorii de transport și/sau de distribuție în raport cu fiecare utilizator de sistem, iar în cazul nerespectării valorilor minime ale acestor indicatori, consumatorii finali/utilizatorii de sistem afectați au dreptul de a beneficia de **compensații bănești individuale** care urmează a fi achitate de operatorul de sistem.

Analiza calității serviciului de transport și de distribuție a gazelor naturale s-a efectuat în baza datelor reflectate în rapoartele prezentate de către titularii de licențe din sectorul gazelor naturale – 18 operatori ai sistemului de distribuție și 2 operatori ai sistemului de transport.

I Continuitatea livrării gazelor naturale

Operatorul de sistem este obligat să asigure continuitatea livrării gazelor naturale consumatorilor finali și utilizatorilor de sistem, în conformitate cu valorile indicatorilor de calitate. Pentru a asigura livrarea gazelor naturale în mod continuu și fiabil, operatorii de sistem au dreptul să limiteze și/sau să întrerupă prestarea serviciului de distribuție/transport pentru timpul necesar executării lucrărilor de dezvoltare, reabilitare, reparație, exploatare, modernizare a rețelei de gaze.

Valorile SAIDI și SAIFI

Pentru evaluarea continuității serviciului, suplimentar indicatorilor garanți de calitate utilizați în acest scop (numărul anual și durata întreruperilor programate/neprogramate), Regulamentul stabilește și indicatori generali de calitate: SAIDI - durata medie a întreruperii în rețeaua de distribuție a gazelor naturale și SAIFI - frecvența medie a întreruperilor în rețeaua de distribuție. Indicatorii generali de calitate se înregistrează și se calculează anual doar de către operatorii sistemului de distribuție, în baza informației cu privire la întreruperile înregistrate. Indicatorii generali de continuitate (SAIDI și SAIFI) se calculează în funcție de durata întreruperii, numărul de locuri de consum afectate de întrerupere și numărul de locuri de consum deservite de întreprindere în perioada de referință.

Pentru anul 2022, durata medie a întreruperilor neprogramate și programate produse în rețelele de distribuție a gazelor naturale ale operatorilor sistemului de distribuție, conform pct. 8 din Regulament, a constituit următoarele valori:

Tablelul 20. Durata medie a întreruperilor neprogramate și programate produse în rețelele de distribuție a gazelor naturale ale operatorilor sistemului de distribuție

Întreprindere	SAIDI (întreruperi neprogramate) min			SAIDI (întreruperi programate) min
	AC (alte cauze)	AT (acțiunea terților)	FM (forță majoră)	
1. SRL „Chișinău-gaz”	8.06	0.65	0.008	56.51
2. SRL „Bălți-gaz”	0	0.37	0.06	353.94
3. SRL „Edineț-gaz”	2.76	62.56	0.13	481.3
4. SRL „Florești-gaz”	0.00	56.3	0.00	857.8
5. SRL „Orhei-gaz”	0.17	10.38	0.00	538.88
6. SRL „Cimișlia-gaz”	0	17.4	0.00	2595.3
7. SRL „Ștefan Vodă-gaz”	0.00	0.33	0.00	98.21
8. SRL „Găgăuz-gaz”	3.25	43.7	0.00	5038.7
9. SRL „Cahul-gaz”	2.3	0.4	0.00	7792.7
10. SRL „Taraclia-gaz”	2.84	251.74	0.00	1928.12
11. SRL „Ungheni-gaz”	0	0.58	0	535.38
12. SRL „Ialoveni-gaz”	0.5	4.5	0.00	986
13. SRL „Rotalin Gaz Trading	0.03	25.4	0	71.5

Valorile SAIDI înregistrate de operatorii sistemului de distribuție în anul de activitate 2022, vor servi la crearea bazei de date statistice cu privire la întreruperi și ulterior vor fi luate în considerare de ANRE la stabilirea și aprobarea (pentru fiecare OSD separat) limitelor admisibile ale indicatorului SAIDI.

Întreruperi programate (ÎP)

La nivelul anului 2022, în urma analizei datelor raportate, constatăm operarea a **7311** întreruperi programate (cu 1279 cazuri mai puțin comparativ cu anul 2021, cu 4241 mai mult ca în 2020 și cu 5422 cazuri de întreruperi programate realizate mai mult comparativ cu anul de activitate 2019), legate de executarea lucrărilor de întreținere a rețelei de gaze naturale, reparații curente, racordare și modernizare – lucrări necesare pentru exploatarea fiabilă a rețelei.

Din totalul de întreruperi, **7240 cazuri (99%)** au fost înregistrate de către operatorii de sistem din cadrul S.A. „Moldovagaz” și **71 cazuri** de alți operatori de sistem, în timp ce 4 titulari de licență („Proalfa-Service” SRL, FPC „Lăcătuș” SRL, „Candelux-Com” SRL și „BV Group Company” SRL) nu au operat nici o întrerupere cu caracter planificat. Cele mai multe întreruperi programate au fost înregistrate de către SRL „Chișinău-gaz” – 2238 întreruperi, ceea ce constituie 30.6% din totalul de cazuri pe țară, fiind urmată de SRL „Cahul-gaz” – cu 2089 cazuri, sau în expresie procentuală 28.6%.

Tabelul 21. Date cu privire la întreruperile programate din rețelele de distribuție a gazelor naturale, anul 2022

Total pe țară	Total întreruperi	Durata admisibilă					
		8 ore	36 ore	48 ore	72 ore	120 ore	<120 ore Presiune înaltă
		Presiune joasă/medie					
	7311	2257	4627	267	98	59	3
	100%	30.9%	63.3%	3.7%	1.3%	0.8%	
<i>OSD afiliați S.A. „Moldovagaz”</i>	7240	2257	4582	255	84	59	3
	99%						
<i>Alți OSD</i>	71	0	45	12	14	0	0
	1%						

Ce ține de *Durata întreruperilor*, 13 titulari de licențe din cei 14 care au operat întreruperi cu caracter planificat au informat Agenția despre respectarea cerințelor privind indicatorul de calitate în discuție, indicând prin prezentare de date încadrarea în limitele admisibile a duratei întreruperilor programate specificate pentru fiecare tip de lucrări în parte, cu lichidarea ulterioară a lor în termen normativ și-n proporție deplină. Cu referire la operatorii de sistem care au raportat inclusiv, și cazuri de depășire a duratei admisibile – SRL „Cahul-gaz”- 3 întreruperi, menționăm că acest fapt se datorează lucrărilor realizate în ordine succesivă de operatorul sistemului de transport „Moldovatrangaz” și de operatorul sistemului de distribuție „Cahul-gaz”, astfel durata întreruperilor fiind constituită atât din timpul OST care s-a încadrat în limitele admisibile, cât și din timpul OSD, care la rândul său nu a admis abateri de la durata normativă. În concluzia celor expuse, menționăm că vina pentru nerespectarea valorii minime a indicatorului de calitate garantat în discuție („durata întreruperii”) nu-i poate fi imputată doar operatorului sistemului de distribuție „Cahul-gaz” sau „Moldovatrangaz” atât timp cât nu au fost admise de fiecare în parte careva abateri de la valorile normative. Mai mult, în vederea elucidării pe viitor a unor situații similare, se face necesară delimitarea clară a responsabilităților OST și OSD în cazurile când au fost înregistrate depășiri ale duratei întreruperilor în livrarea gazelor naturale.

La nivel de țară, starea de lucruri se prezintă în felul următor: la nivelul de presiune medie și joasă au fost înregistrate **30.9%** - întreruperi cu durata de 8 ore; **63.3%** - cu durata de 36 ore; **3.7%** - cu durata de 48 ore, **1.3%** - cu durata de 72 ore, și cu durata de 120 ore, au fost înregistrate **0.8%** din numărul total de întreruperi, în timp ce la nivelul de presiune înaltă au fost înregistrate 3 întreruperi cu caracter planificat.

În termenele și condițiile stabilite de Regulament, operatorul de sistem **informează din timp consumatorii proprii despre data și durata sistării livrării gazelor naturale.**

Informarea trebuie să fie clară, corectă și deplină.

În urma analizei informației prezentate, se conturează o situație de respectare a cerințelor privind informarea consumatorilor finali deserviți despre sistarea livrării gazelor naturale. Informația respectivă a fost pusă la dispoziția consumatorilor prin metodele prevăzute în actul de reglementare: lipirea de afișe (anunțuri) la limita de proprietate a consumatorilor finali și/sau utilizatorilor de sistem, anunțuri publice realizate prin intermediul mass-media, prin poștă/poșta electronică sau fax (pentru consumatorii noncasnici). Adicional, informația dată a fost plasată inclusiv, și pe pagina WEB a întreprinderilor.

Comunicarea cu privire la întreruperi a fost făcută cu 3 zile calendaristice anterior întreruperii programate, indicându-se motivul, data și ora întreruperii, precum și data/ora reluării prestării serviciului.

Analizând indicatorul de calitate în discuție, realizat în anul de activitate 2022, concluzionăm că similar anului de activitate 2021, toți OSD au îndeplinit condiția pentru performanța indicatorului aferent obligației operatorilor de sistem de a informa consumatorii finali despre întreruperile în livrarea gazelor naturale care urmează a fi realizate.

Înteruperi neprogramate (ÎN)

Responsabilitatea pentru continuitatea serviciului poate fi pusă-n seama operatorilor de sistem doar parțial, deoarece din totalul întreruperilor produse în rețea, nu toate au loc din culpa lor. În cazurile când este periclitată sănătatea/viața oamenilor ori integritatea bunurilor, pentru prevenirea sau extinderea avariilor în instalațiile/echipamentele rețelei de transport/distribuție și alte situații cu caracter de urgență, operatorului de sistem îi revine obligația de a sista serviciul de livrare a gazelor naturale către utilizatori, urmând să depună toate eforturile pentru reducerea duratei întreruperilor.

În baza informațiilor prezentate de titularii de licențe, constatăm că pe parcursul anului de referință, au fost înregistrate **380** de întreruperi neprogramate, din care **370 sau 97.4%** - la operatorii sistemului de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz” și **10 cazuri, sau 2.6%** - alți operatori.

Dacă în anul de activitate 2018 numărul întreruperilor neprogramate înregistrate (149 cazuri) au cunoscut o scădere considerabilă, de 40%, comparativ cu anul 2017 (248 cazuri), concluzionăm că începând cu anul 2019, valoarea înregistrată ne indică o creștere ușoară a sistărilor cu caracter avariat. Pentru anul 2019, vorbim de o creștere cu 32.8%, față de anul 2018 iar pentru anul de activitate 2020, s-a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de întreruperi neprogramate, cu 52.4% comparativ cu anul precedent. Cu privire la anul de referință – 2022, remarcăm din nou o ușoară scădere a numărului de întreruperi neprogramate comparativ cu anul 2021 - cu 6 cazuri mai puțin sau în expresie procentuală, 1.6% (Figura 35).

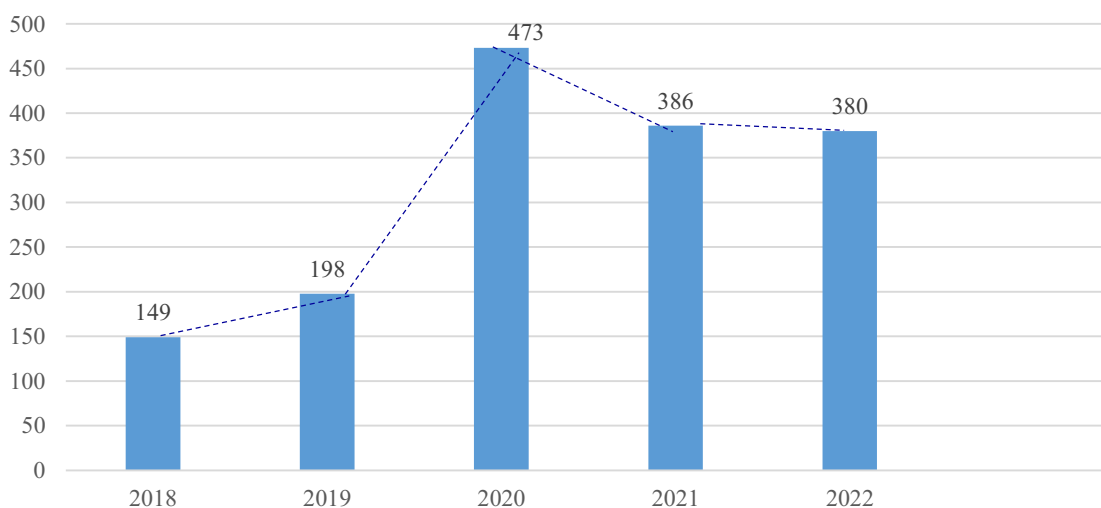

Figura 35. Dinamica întreruperilor neprogramate pe parcursul perioadei 2018-2022

Lider la capitolul dat este operatorul sistemului de distribuție SRL „Cahul-gaz”, care a înregistrat un număr de 141 întreruperi avariate (cu 14 cazuri mai mult comparativ cu anul de activitate 2021), din care 139 întreruperi au avut o durată de până la 36 ore/2 întreruperi cu durata de până la 48 ore.

Din totalul de 380 de întreruperi cu caracter neprogramat înregistrate la nivel de țară, majoritatea au fost condiționate de evenimente cauzate de terțe persoane, prin: deteriorarea gazoductului subteran urmare a lucrărilor de terasament neautorizate, deteriorarea gazoductului supraterran urmare a accidentelor rutiere, umplerea gazoductului cu apă în urma conectărilor ilicite.

Pe parcursul primilor ani (perioada anilor 2011-2015) de la momentul punerii în aplicare a reglementărilor privind calitatea serviciilor de transport și distribuție a gazelor naturale, prestate de către operatorii de sistem (OST și OSD), în repetate rânduri s-a constatat neexecutarea obligației de *informare a consumatorilor despre întreruperile neprogramate*. Începând cu anul 2016 și până-n prezent, datele comunicate de operatorii de sistem ne vorbesc despre o redresare a situației. Consumatorii finali și/sau utilizatorii de sistem au fost informați în măsură deplină despre motivul întreruperii și despre termenul preconizat pentru reluarea serviciului, cu respectarea termenului

normativ prevăzut pentru informarea consumatorilor afectați de întreruperile neprogramate. Pentru OST, termenul dat este de până la 6 ore iar pentru OSD – până la 12 ore.

***Mențiune** - conform pct. 38 din Regulament, indicatorul de calitate (în continuare – IC) *Informarea despre întreruperile programate și neprogramate* se consideră respectat dacă este îndeplinită condiția: $IC \geq 98\%$ - pentru OST și $IC \geq 95\%$ - pentru OSD. Pentru nerespectarea valorilor IC stabilite, potrivit pct. 42, Agenția este în drept să reducă tariful pentru serviciul de transport și de distribuție cu până la 10%.

Referitor la continuitatea serviciului de transport al gazelor naturale, operatorul de sistem SRL „Moldovatransgaz” a raportat operarea a 18 întreruperi planificate – realizate din necesitatea desfășurării lucrărilor profilactice planificate, cu înștiințarea preventivă a operatorilor sistemului de distribuție racordați la rețeaua de transport al gazelor naturale. Întreruperi cu caracter avariat nu au fost înregistrate.

Totalizând informația expusă, cu excepția cazurilor menționate supra, concluzionăm respectarea de către titularii de licențe a prevederilor Regulamentului privind *continuitatea serviciului*:

- **întreruperile programate** au fost realizate cu informarea prealabilă (în termen normativ de 3 zile calendaristice) a consumatorilor finali și/sau utilizatorilor de sistem și lichidate în termenul prevăzut de Regulament;

- în cazul **întreruperilor neprogramate**, vorbim de o redresare a situației. Operatorii de sistem au acționat în vederea eficientizării lucrului echipelor operative, reușind astfel reducerea duratei întreruperilor, lichidarea incidentelor fără depășirea termenelor reglementate, reducerea gradului de afectare a consumatorilor finali și utilizatorilor de sistem.

Suplimentar, s-a reușit și îmbunătățirea evidenței consumatorilor finali/utilizatorilor de sistem afectați de întreruperi. Dacă în anii precedenți au fost constatate erori privind evidența situațiilor descrise în Regulament, pentru anul de activitate 2020, 2021 și 2022 inclusiv, toți OSD au raportat cu exactitate datele solicitate de Agenție.

II. Calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale

Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale stabilește obligația operatorului de sistem de a asigura livrarea gazelor naturale utilizatorilor de sistem, la parametrii de calitate a gazelor naturale, stabiliți în standardele de calitate aprobate de organismul național de standardizare.

În vederea aplicării indicatorilor de calitate și monitorizării situației privind calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale, în Regulament este prevăzută și obligația operatorilor de sistem de a raporta date cu privire la numărul de reclamații ale consumatorilor finali cu privire la presiunea gazelor naturale adresate operatorului, precum și numărul de reclamații procesate în termen normativ. Concomitent, a fost modificat și termenul reglementat, sau durata admisibilă de procesare a reclamațiilor referitor la nerespectarea nivelului necesar al presiunii gazelor naturale – termenul de 30 de zile calendaristice a fost substituit cu 15 zile lucrătoare. Adicional, au fost introduse și compensații bănești care urmează a fi achitate consumatorilor afectați pentru depășirea/nerespectarea termenului normativ, prevăzut pentru:

- verificarea la fața locului a presiunii gazelor naturale și remedierea situațiilor de livrare a gazelor naturale de calitate necorespunzătoare;
- procesarea reclamației și oferirea unui răspuns reclamantului.

Compensațiile vor constitui:

- suma fixă în valoare de 100 lei;
- suplimentar, 25 lei pentru fiecare zi calendaristică de întârziere de la data expirării termenului prevăzut de Regulament.

Potrivit datelor prezentate de respondenți, 3 din cei 18 operatori ai sistemului de distribuție au raportat despre înregistrarea reclamațiilor în care a fost invocată problema nivelului de presiune

a gazelor naturale livrate. Reclamațiile parvenite în adresa OSD au fost procesate în termen normativ, cu respectarea procedurii de examinare prevăzută de Regulament.

Reieșind din totalul de adresări survenite la ANRE în anul 2022, pentru sectorul Gaze Naturale, niciuna nu se referă la calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale.

III. Calitatea relațiilor dintre operatori și consumatorii finali/utilizatorii de sistem

Calitatea relațiilor între operatori și consumatorii finali și/sau utilizatorii de sistem, în sensul Regulamentului se apreciază în baza următorilor indicatori de calitate:

- *eliberarea avizului de racordare solicitanților;*
- *racordarea la rețeaua de gaze naturale;*
- *reconectarea instalației de utilizare a consumatorilor finali la rețeaua de gaze naturale.*

1.1 Eliberarea avizului de racordare la rețelele de distribuție a gazelor naturale

Potrivit pct. 52 din Regulament, operatorul de sistem are obligația de a răspunde la cererea solicitantului, pentru eliberarea avizului de racordare, în termen de cel mult 15 zile calendaristice de la data înregistrării cererii. Răspunsul poate fi eliberarea/expedierea avizului de racordare sau eliberarea/expedierea refuzului argumentat de a elibera avizul de racordare solicitat.

În cazul în care, operatorul de sistem va depăși termenul normativ prevăzut pentru prezentarea unui răspuns (eliberarea avizului sau refuzul argumentat de a elibera avizul de racordare), intervine obligația acestuia de a achita următoarele compensații bănești solicitantului:

- 1) o sumă fixă în valoare de:
 - 300 lei, de către OST
 - 100 lei, de către OSD
- 2) suplimentar, pentru fiecare zi calendaristică de întârziere, începând cu a 16-a zi calendaristică de la data înregistrării cererii privind eliberarea avizului de racordare:
 - 50 lei, de către OST
 - 10 lei, de către OSD

În urma examinării datelor reflectate în rapoartele prezentate de către operatorii de sistem, se constată conformarea operatorilor cu cerințele stabilite. În anul 2022, solicitanții avizelor de racordare au înaintat către OSD **10928** cereri pentru eliberarea avizului de racordare, dintre care **10597** sau **97%** au fost depuse la operatorii sistemelor de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz” și **331** cereri sau **3%** la alți OSD. Cu respectarea termenului normativ de 15 zile calendaristice, s-a oferit răspuns pentru toate solicitările privind eliberarea avizului de racordare din totalul de cereri înregistrate la nivel de țară. Din numărul total de refuzuri, 48 cazuri față de 99 de cazuri înregistrate în anul de activitate 2021 și, față de 678 refuzuri eliberate în anul de activitate 2020, au fost eliberate de către SRL „Chișinău-gaz” care a invocat drept motiv, lipsa de capacitate tehnică a rețelei de distribuție a gazelor naturale existente.

1.2 Racordarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale

Referitor la indicatorul de calitate *Racordarea*, situația existentă este reflectată în Tabelul 22.

Tabelul 22. Racordarea la rețeaua de gaze naturale, anul 2022

Total pe țară	Total cereri de racordare	Realizate:	
		În termen normativ (4 zile lucrătoare)	După 4 zile
	9519	9518 99.9%	1
Operatorii de sistem afiliați S.A. „Moldovagaz”	8526	8526 100%	0
Alți operatori ai sistemului de distribuție	993	992 0.1%	1

Dacă în anul 2020, a fost înregistrată o creștere a numărului de cereri de racordare, comparativ cu anii precedenți 2018/2019 – creștere generată în principal de extinderea rețelelor de distribuție a gazelor naturale, de fenomenul dezvoltării imobiliare dar și de orientarea noilor consumatori către utilizarea gazelor naturale în locul altor combustibili tradiționali, începând cu anul 2021, cu precădere în anul 2022, atestăm o scădere considerabilă la nivel de țară a numărului de cereri de racordare la rețeaua de gaze naturale. Din datele raportate de către titularii de licență pentru distribuția gazelor naturale, se constată că au fost depuse 9519 cereri de racordare la rețea, fiind vorba de o scădere de 35.6% față de anul 2021.

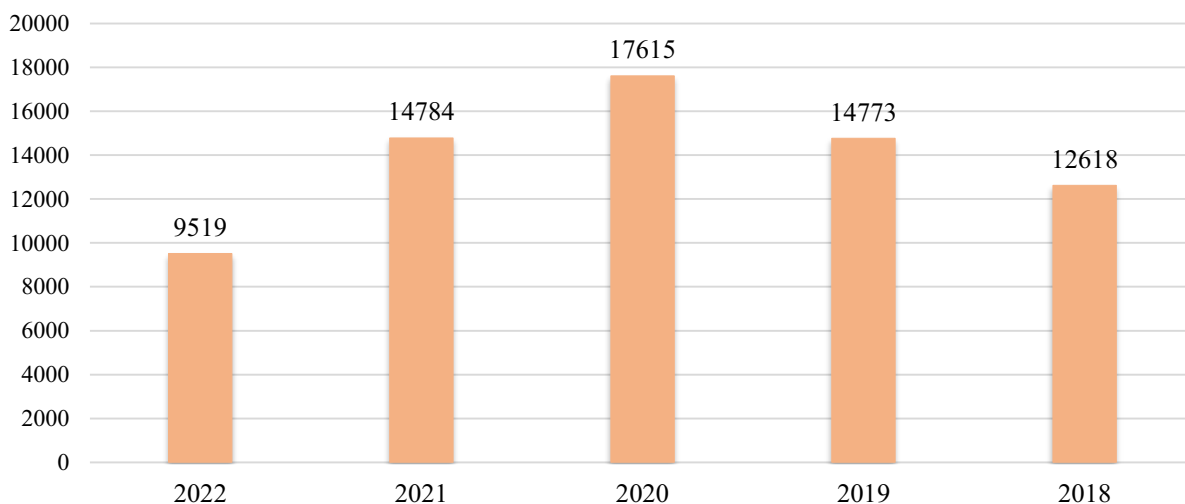

Figura 36. Numărul de cereri de racordare la rețeaua de gaze naturale

1.3 Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale

Operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețeaua de gaze naturale instalațiile de gaze naturale ale consumatorului final/utilizatorului de sistem în cazul neonorării obligațiilor de plată, a conectării neautorizate a aparatelor sau a instalațiilor de gaze naturale la rețeaua de gaze naturale, în cazul consumului de gaze naturale prin evitarea echipamentului de măsurare, refuzul nemotivat al consumatorului final de a acorda accesul personalului operatorului de sistem la locul de consum, pentru citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, montarea/demontarea echipamentului de măsurare în scopul verificării metrologice periodice, expertizei metrologice, în cazul punerii în pericol a persoanelor, bunurilor sau mediului, precum și în alte situații prevăzute expres în *Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale*, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 112/2019 din 19.04.2019.

Reconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final se va efectua în termen de cel mult 2 zile lucrătoare de la data depunerii cererii de reconectare, după înlăturarea motivului de deconectare și achitarea de către consumatorul final a tarifului pentru reconectare.

*Se interzice perceperea tarifului pentru reconectare în cazul în care, deconectarea instalațiilor de gaze naturale ale consumatorului final a avut loc din vina furnizorului sau operatorului de sistem.

La capitolul *Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale*, făcând o evaluare a activității operatorilor de sistem în baza datelor colectate, raportate la prevederile Regulamentului, constatăm o respectare a termenului normativ (2 zile lucrătoare) în proporție deplină de 100%.

IV Evidențe și rapoarte

Suplimentar, în vederea monitorizării și evaluării performanței activităților desfășurate de către OST și OSD, cu precădere a aspectului ce ține de calitatea relației operator-consumator, în noua redacție a Regulamentului a fost introdusă și obligația operatorilor de sistem de a ține evidența solicitărilor/sesizărilor/reclamațiilor primite, a răspunsurilor transmise, separat pe fiecare indicator de calitate a serviciului de transport și/sau de distribuție a gazelor naturale, precum și obligația de a prezenta anual sau la fiecare solicitare a Agenției, date cu privire la **timpul mediu de procesare a reclamațiilor** (Tm), care se calculează în baza formulei prezentate în pct. 65, 3) din Regulament.

Astfel, la nivelul anului 2022, se conturează o situație de conformare față de noile cerințe stabilite.

Similar anului de activitate 2021, din 12 OSD afiliați S.A. „Moldovagaz”, 8 au declarat că în adresa întreprinderii pe care o reprezintă, nu a fost depusă nici-o reclamație/sesizare referitor la activitatea desfășurată – SRL „Edineț-gaz”, SRL „Florești-gaz”, SRL „Orhei-gaz”, SRL „Cimișlia-gaz”, SRL „Găgăuz-gaz”, SRL „Taraclia-gaz”, SRL „Ștefan Vodă-gaz” și SRL „Ungheni-gaz”. Ceilalți 4 titulari de licențe afiliați SA „Moldovagaz”- SRL „Chișinău-gaz”, SRL „Ialoveni-gaz”, SRL „Bălți-gaz”, SRL „Cahul-gaz” și întreprinderea ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL au informat despre faptul că în adresa întreprinderii au parvenit reclamații din partea consumatorilor/utilizatorilor de sistem, reușind să prezinte în mod deplin date cu privire la numărul total de reclamații înregistrate pe parcursul anului de referință, durata de procesare a reclamațiilor respective (exprimată în zile), precum și valoarea Tm înregistrată de întreprindere. Astfel, starea de lucruri se prezintă în felul următor:

Tabelul 23. Numărul de reclamații înregistrate la nivel de țară pentru anul de gestiune

Denumire OSD	Nr. de reclamații înregistrate	Tm (timpul mediu) de procesare a reclamațiilor, exprimat în zile
SRL „Chișinău-gaz”	3360	21.5
SRL „Ialoveni-gaz”	41	1
SRL „Bălți-gaz”	3	9.7
SRL „Cahul-gaz”	4	1
ÎM „Rotalin Gaz Trading” SRL	260	1

Analiza rapoartelor prezentate de către titularii de licențe care desfășoară activitatea de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și monitorizarea activității desfășurate de operatorii de sistem, permite să constatăm următoarele:

1. Urmare a acțiunilor întreprinse de către ANRE (organizarea ședințelor, oferirea de suport informațional la cererea titularilor de licențe) s-a reușit substanțial redresarea situației în ce privește înregistrarea/menținerea evidenței datelor privind continuitatea serviciului de transport și de distribuție, calcularea corectă a indicatorului general de calitate SAIDI cu respectarea tuturor condiționalităților de aplicare a formulei de calcul și divizare pe categorii de întreruperi.

2. Potrivit pct. 10 din Regulament, „fiecare OSD este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru a menține valoarea anuală a indicatorului SAIDI calculat pe întreprindere, în limitele admisibile stabilite de Agenție pentru toate întreruperile ce s-au produs în rețelele de distribuție a gazelor naturale. Limitele admisibile ale indicatorului SAIDI se vor stabili și se vor aproba de Agenție începând cu 1 ianuarie 2022 în baza informației despre întreruperi colectate de la operatori”.

Noile exigențe care impun o evidență mai riguroasă a activității desfășurate, cu precădere a aspectului legat de continuitatea serviciului de distribuție și lipsa de experiență în calcularea indicatorului general SAIDI a creat dificultăți în crearea bazei de date statistice cu privire la întreruperi, indispensabilă, pentru stabilirea de către Agenție a limitelor admisibile ale SAIDI pentru fiecare întreprindere separat. De aici, lipsa unei statistici veritabile a făcut imposibilă stabilirea

limitelor admisibile SAIDI în termenul stipulat în Regulament concomitent, impunându-se și necesitatea prelungirii termenului respectiv.

3. Se face necesară delimitarea clară a responsabilităților OST de OSD în situațiile în care au fost înregistrate depășiri ale duratei întreruperilor iar această durată reprezintă atât timpul OST, cât și timpul OSD înregistrat la realizarea succesivă a anumitor lucrări la rețeaua de gaze naturale.

4. Pentru a asigura compensarea integrală a tuturor consumatorilor afectați de prestarea unor servicii necalitative de către operatorii de sistem, conchidem necesitatea substituirii mecanismului existent de plată a compensațiilor bănești doar „la cererea consumatorului” cu cel ce presupune „plata automată” a compensațiilor – fără a fi necesară o solicitare din partea consumatorului final.

5.2.1. Evoluția sectorului termoeenergetic

Pe parcursul anului 2022, serviciile publice de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate au fost asigurate de către 11 titulari de licențe, care desfășoară activități de producere, distribuție și furnizare a energiei termice.

La nivelul național, din datele anului 2022, raportate de titularii de licențe, energia termică produsă de către centralele electrice de termoficare și centralele termice ale întreprinderilor reglementate din sectorul termoeenergetic, constituie 1 639.18 mii Gcal, din care 1 290,94 mii Gcal sau 78,75 % reprezintă energia termică produsă în regim de cogenerare.

Balanța energiei termice în perioada anilor 2020-2022 relevă pentru anul 2022 o micșorare a cantității totale de energie termică livrată în rețea de către centralele electrice de termoficare și centralele termice ale întreprinderilor reglementate din sectorul termoeenergetic (fără consumul tehnologic și consumul propriu), (Tabelul 24).

Tabelul 24. Evoluția balanței energiei termice în anii 2020-2022

Denumirea întreprinderilor	Energia termică livrată în rețea, mii Gcal			Pierderi de energie termică, mii Gcal			Livrat util consumatorilor finali, mii Gcal			Ponderea în totalul de livrări, %		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Perioada												
S.A. „Termoelectrica”	1498.3	1684.1	1395.1	285.1	293.1	263.3	1213.2	1391.1	1131.8	87.19	87.27	86.82
S.A. „CET-Nord”	175.4	193.2	169.0	40.2	41.6	37.3	135.2	151.6	131.7	9.72	9.51	10.10
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	23.0	27.2	22.0	2.2	2.6	1.7	20.8	24.7	20.3	1.50	1.55	1.56
Î.M. „Termogaz-Bălți”	10.0	10.5	5.3	1.2	1.1	0.2	8.7	9.5	5.1	0.63	0.59	0.39
S.A. „Comgaz Plus”	5.2	6.1	4.6	0.7	0.9	0.8	4.5	5.4	3.9	0.32	0.34	0.30
Î. M. R. C.T. Comrat	6.6	8.0	5.4	0.2	0.3	0.2	6.4	7.7	5.2	0.46	0.49	0.40
Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	1.9	2.0	1.5	0.1	0.1	0.1	1.7	1.9	1.3	0.13	0.12	0.10
Î.M. „Antermo”	0.3	0.7	0.6		0.036	0.031	0.3	0.6	0.6	0.02	0.04	0.04
Î.M. „Rețele Termice Florești”	0.4	1.6	1.3				0.4	1.6	1.3	0.03	0.10	0.10
Î.M. „S.C.L. Orhei”			2.9			0.5			2.4			0.19
Î.M. „Termotrans Taraclia”			0.1			0.028			0.1			0.01
S.A. „Rețelele Termice Cahul”	0.3			0			0.3			0.02		
Total întreprinderi reglementate	1721.3	1933.5	1607.8	329.8	339.6	303.7	1391.5	1594.0	1303.6	100	100	100

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

În anul 2022 cantitatea totală de energie termică livrată în rețea a constituit 1607,8 mii Gcal, cu o diminuare de 325,7 mii Gcal (- 20,26 %) comparativ cu cantitatea de energie termică livrată în anul 2021. Durata de funcționare a surselor de generare în sezonul de încălzire 2022 a constituit circa 3 523 h, (media ponderată a duratei efective a sezonului de încălzire și a livrărilor energiei termice de la colectoarele centralelor).

Cel mai important furnizor de energie termică S.A. „Termoelectrica” a înregistrat în anul 2022, comparativ cu anul 2021, o micșorare a cantității de energie termică livrată în rețea cu 289,1 mii Gcal (- 17,16 %).

Al doilea ca importanță furnizor de energie termică S.A. „CET - Nord” a înregistrat în anul 2022 comparativ cu anul 2021 o micșorare de 24,3 mii Gcal (- 12,56 %).

Cantitatea de energie termică livrată în rețea s-a diminuat și la titularii de licențe după cum urmează: la Î.M.R.C.T. Comrat – cu 2,57 mii Gcal (- 32,16 %), la S.A. „Comgaz Plus” - cu -1,43 mii Gcal (- 23,7 %), la S.A. „Apă-Canal Chișinău” - cu 5,21 mii Gcal (-19,15 %), la Î.M. „Servicii Comunale Glodeni” – (-28,57 %), ÎM „Rețele Termice Florești” cu 0,30 mii Gcal (- 18,12 %), Î.M. „Antermo” - cu 0,3 mii Gcal (- 8,18 %).

Î.M. „Termogaz - Bălți” a înregistrat în anul 2022 o reducere a livrărilor cu 5,2 mii Gcal (- 49,43 %), în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 205 din 30.03.2022 cu privire la transmiterea unei întreprinderi municipale, a unor bunuri, precum și reorganizarea unor persoane juridice,

Societatea pe Acțiuni „CET-Nord” (persoană juridică absorbantă) urmează să fie reorganizată prin fuziune (absorbție) cu Î.S. „Termogaz-Bălți” (persoană juridică absorbită), ca urmare a fost retrasă licența pentru activitatea de producere, distribuție și furnizare a titularului Î.M. „Termogaz Bălți” și concomitent a fost reperfectată licența titularului S.A. „CET Nord”, care în sezonul de încălzire 2022-2023 a alimentat consumatorii de energie termică de la Î.M. „Termogaz-Bălți”.

Livrările utile de energie termică consumatorilor în anul 2022 au constituit – 1 303,6 mii Gcal, cu o diminuare de 18,22 % față de anul 2021 când livrările utile consumatorilor constituiau 1 933,5 mii Gcal (Tabelul 25).

Tabelul 25. Dinamica livrărilor de energie termică în perioada 2017-2022

Denumirea întreprinderilor	Livrat util consumatorilor, mii Gcal				Modificări, %			
	2019	2020	2021	2022	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021
S.A. „Termoelectrica”	1228.11	1213.20	1391.08	1131.77	-10.63	-1.21	14.66	-18.64
S.A. „CET-Nord”	137.61	135.23	151.58	131.66	-17.52	-1.73	12.09	-13.14
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	20.82	20.81	24.66	20.28	-16.61	-0.04	18.47	-17.73
Î.M. „Termogaz-Bălți” *	9.47	8.74	9.46	5.08	-14.28	-7.72	8.21	-46.29
S.A. „Comgaz Plus”	5.15	4.49	5.36	3.86	-17.33	-12.92	19.53	-28.05
Î. M. R. C.T. Comrat	6.59	6.36	7.73	5.21	-13.43	-3.43	21.58	-32.64
I.M. „Servicii Comunale Glodeni”	1.78	1.74	1.92	1.31	-6.21	-1.92	10.26	-31.82
ÎM „Antermo”	0.00	0.26	0.62	0.57			141.44	-7.76
ÎM „Rețele Termice Florești”	0.00	0.38	1.64	1.34			330.14	-18.12
Î.M. „S.C.L. Orhei”**				2.42				
Î.M. „Termotrans Taraclia” **				0.07				
SA „Rețelele Termice Cahul” ***		0.32						
Total întreprinderi reglementate	1409.5	1391.5	1594.05	1303.6	-11.5	-1.28	14.55	-18.22

* în anul 2022 titularul și-a retras licența

** datele anului 2022 constituie livrările utile din momentul obținerii licenței

*** în anul 2021 titularul și-a retras licența.

Livrările utile de energie termică consumatorilor în anul 2022 au constituit 1303,6 mii Gcal cu o diminuare de 290,48 mii Gcal față de efectivul anului 2021. Din totalul livrărilor utile de energie termică 76,9 % constituie livrările utile către consumatorii casnici, 14,3 % livrările către instituțiile bugetare, livrările către agenții economici constituie 8,8 %.

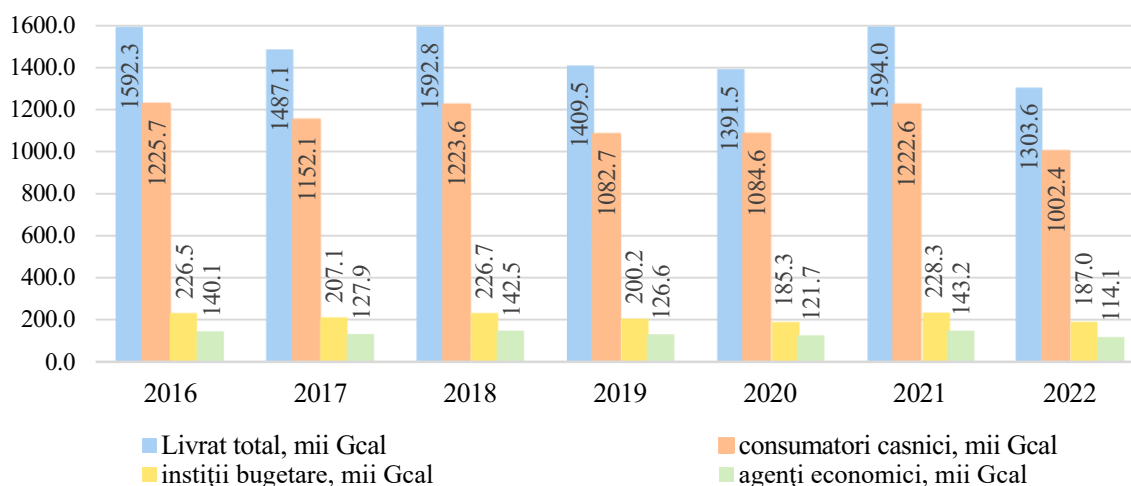

Figura 37. Livrarea energiei termice pe categorii de consumatori în anii 2016-2022

Analiza pe categorii de consumatori a evoluției livrărilor energiei termice în anul 2022, relevă o micșorare cu 220,1 mii Gcal (- 18,0 %) a consumului energiei termice pentru consumatorii casnici, la fel s-au diminuat cu 18,1 % și livrările utile de energie termică la instituțiile bugetare comparativ cu perioada anului 2021. Livrările utile de energie termică către agenții economici au înregistrat o micșorare cu 20,3 % (Tabelul 26).

Tabelul 26. Livrarea energiei termice pe categorii de consumatori, mii Gcal

Categoriile de consumatori	2019	2020	2021	2022	Modificări					
					2020/2019		2021/2020		2022/2021	
	mii Gcal	mii Gcal	mii Gcal	mii Gcal	mii Gcal	%	mii Gcal	%	mii Gcal	%
Consumatori casnici	1082.70	1084.59	1222.57	1,002.4	1.89	0.17	137.99	12.72	-220.1	-18.0
Instituții bugetare	200.20	185.27	228.29	187.0	-14.93	-7.46	43.01	23.22	-41.3	-18.1
Agenți economici	126.60	121.66	143.19	114.1	-4.94	-3.90	21.52	17.69	-29.1	-20.3
Total livrat util consumatorilor	1409.50	1391.52	1594.05	1,303.6	-17.98	-1.28	202.52	14.55	-290.5	-18.2

În anul 2022 livrările utile de energie termică în valori absolute au înregistrat cea mai mică valoare din întreg istoricul titularilor de licențe. Dacă în anul 2020 în raport cu anul 2021 livrările utile de energie termică pe categorii de consumatori denotă o majorare de 202,52 mii Gcal (14,55 %), atunci în anul 2022 în raport cu anul 2021 s-a înregistrat o situație diametral opusă, ce denotă o micșorare cu 290,5 mii Gcal (- 18,2 %).

Titularii de licențe la nivel de țară asigură cu serviciul public de alimentare cu energie termică inclusiv prin sistemele centralizate peste 40392 de edificii, inclusiv 238 instituții bugetare, 1674 agenți economici (Tabelul 27).

Tabelul 27. Numărul de consumatori și livrările utile de energie termică

Denumirea întreprinderilor	Numărul Consumatorilor			Livrări Utile de energie termică, mii Gcal							
	cascnici	nonscasnici		Total	Consumatori casnici, 76,7 %			Consumatori nonscasnici, 23,30 %			
		bugetari	agenți economici		mii Gcal	mii Gcal	%	mii Gcal	%	mii Gcal	%
S.A. „Termoelectrica”	4411	156	1157	1131.8	883.5	78.1%	146.9	13.0%	101.4	9.0%	
S.A.„CET-Nord” *	33511	43	463	131.7	101.0	76.7%	23.1	17.5%	7.6	5.8%	
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	416	4	27	20.3	13.5	66.4%	2.1	10.1%	4.8	23.4%	
Î.M. „Termogaz-Bălți”				5.1	3.4	67.5%	1.4	28.3%	0.2	4.2%	
S.A. „Comgaz - Plus”	104	9	6	3.9	0.2	5.7%	3.6	93.3%	0.0	1.0%	
ÎM a RCT Comrat	3.00	19.00	3.00	5.2	0.6	11.4%	4.5	87.2%	0.1	1.4%	
Î.M. „S.C. Glodeni”	57	8		1.3	0.2	12.5%	1.1	87.5%			
Î.M. „Antermo”		4	1	0.6			0.55	95.3%	0.03	4.7%	
Î.M. „Rețelele Termice Florești”		5		1.3			1.3	100 %			
Î.M. „S.C.L. Orhei”		8		2.4	0.1	3.7%	2.3	96.3%			
Î.M. „Termotrans Taraclia”		3		0.1			0.05	72.7%	0.02	27.3%	
Total	38,502	259	1,657	1303.6	1002.4	76.9%	187.00	14.3%	114.12	8.8%	

* Contracte directe cu deținătorii de apartamente

Sursa: Raportările titularilor de licențe – sintetizate ANRE

Consumul tehnologic și pierderile de energie termică în sectorul termoenergetic

Cantitatea de energie termică produsă de către sursele de generare ale întreprinderilor reglementate ce prestează servicii publice de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate constituie 1639,18 mii Gcal, din care 1 290,9 mii Gcal sau 78,8 % reprezintă energia termică produsă în regim de cogenerare. Energia termică livrată de la colectoare centralelor constituie 1 611,2 mii Gcal. Consumul tehnologic are o valoare de 28 mii Gcal sau 1,7 % din cantitatea de energie termică produsă, înregistrând o creștere procentuală de + 28,5 % (6,21 mii Gcal) comparativ cu perioada anului 2021. Consumul de energie termică pentru necesități proprii constituie 3,4 mii Gcal.

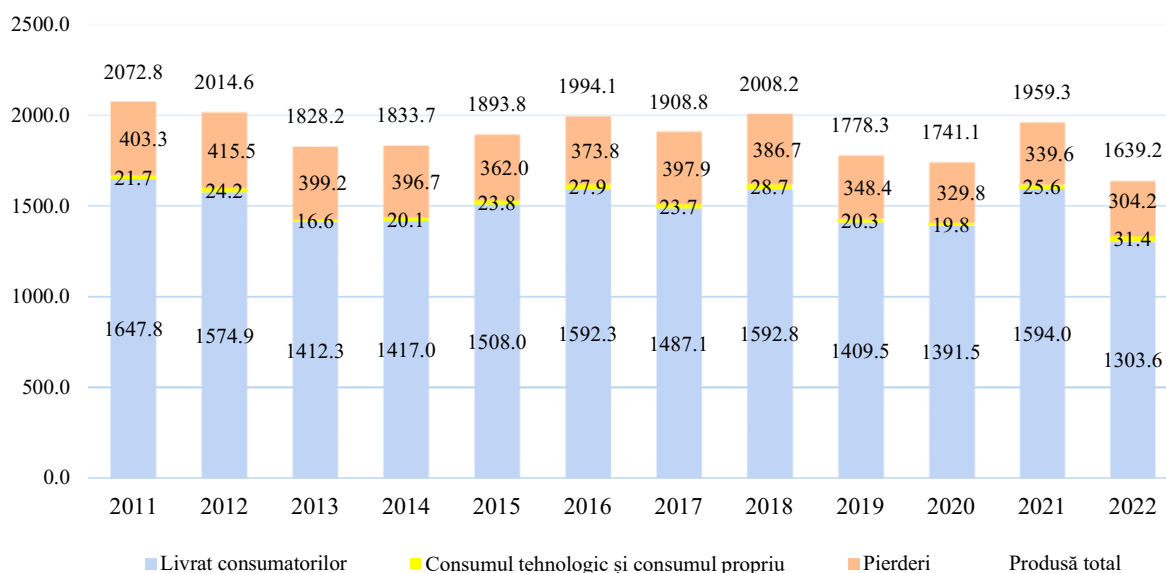

Figura 38. Producerea și livrarea energiei termice consumatorilor, mii Gcal

Pierderile efective de energie termică în anul 2022, declarate de titularii de licențe, au constituit 304,2 mii Gcal. În temeiul art. 45 alin.(4) din Legea nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării – „Tarifele și componentele tarifelor pentru energia termică nu includ și nu iau în calcul pierderile supranormative de energie termică, precum și alte consumuri sau cheltuieli nejustificate” și aplicând prevederile Metodologiei de determinare a valorilor normative ale pierderilor de energie termică, de agent termic și a valorilor indicilor normativi de funcționare a rețelelor termice cu apă, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 742 din 18.12.2014, cât și a cerințelor stabilite în pct. 141 din Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 396/2019 din 01.11.2019, pe parcursul anului 2022, de către ANRE au fost acceptate în scopuri tarifare valorile admise ale pierderilor normative de energie termică la parametrii efectivi pentru perioada anului 2021.

Tabelul 28. Pierderile de energie termică efective și cele aprobate de ANRE

Denumirea întreprinderilor	Pierderi de energie termică, declarate de titulari, mii Gcal						Pierderi de energie termică, aprobate de ANRE mii Gcal						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
S.A. „Termoelectrica”	324.3	349.6	335.8	304.1	285.1	293.1	291.6	324.27	295.1	287.6	279.9	283.1	
S.A. „CET-Nord”	43.3	42.5	45.0	38.1	40.2	41.6	41.8	40.99	44.25	35.16	40.22	41.65	
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	2.4	2.7	3.2	3.5	2.2	2.6	2.2	2.32	2.38	2.29	2.13	2.25	
Î.M. „Termogaz-Bălți”	1.3	1.2	1.3	1.2	1.2	1.1	1.27	1.21	1.20	1.13	1.13	1.06	
S.A. „Comgaz Plus”	1.4	1.0	0.9	1.1	0.7	0.87	0.82	0.82	0.88	0.97	0.69	0.87	
Î. M. R. C.T. Comrat	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2	0.3	0.22	0.34	0.28	0.24	0.20	0.26	
Î.M. „S. C. Glodeni”	0.1	0.2	0.1	0.2	0.1	0.1	0.08	0.20	0.12	0.19	0.15	0.12	
ÎM „Antermo”						0.04						0.04	
Total pe întreprinderile reglementate	mii Gcal	373.8	397.9	386.7	348.4	329.8	339.6	338.0	370.2	344.2	327.5	324.4	329.4
	%	19.0	21.1	19.5	19.8	19.12	17.53	17.2	19.6	17.4	18.6	18.81	17.00

Valoarea admisă a pierderilor normative de energie termică la parametrii efectivi pentru anul 2021 în sectorul termoenergetic constituie 329,4 mii Gcal sau 17 % cu 10,2 mii Gcal (-0,5 %) mai puțin decât valoarea efectivă declarată de titularii de licențe (Figura 39). Valoarea admisă a pierderilor normative de energie termică la parametrii efectivi pentru anul 2020 în sectorul

termoenergetic a constituit 324,4 mii Gcal sau 18,81 % cu 5,4 mii Gcal (-0,3 %) mai puțin decât valoarea declarată de titularii de licențe pe parcursul anului 2020, înregistrând cea mai mică valoare din istoricul titularilor de licențe.

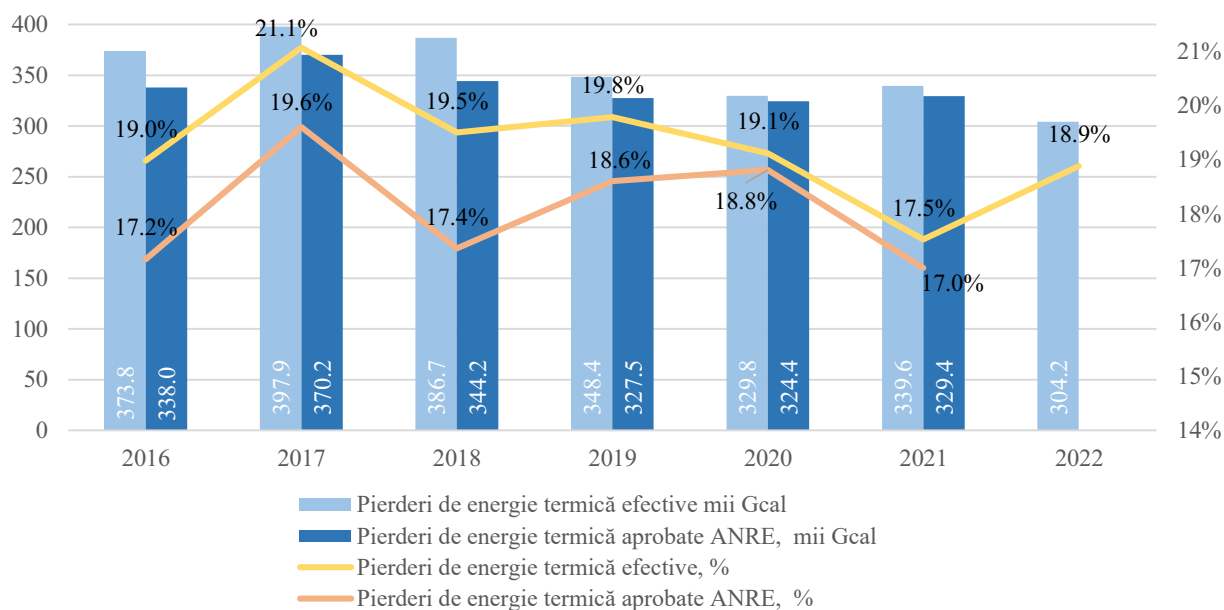

Figura 39. Dinamica pierderilor efective și pierderilor aprobate de către ANRE

Pierderile efective de energie termică în anul 2022 au constituit 304,2 mii Gcal ceea ce constituie 18,88 % din cantitatea energiei termice livrate de la colectoarele centralelor. Valoarea pierderilor de energie termică efective înregistrate în anul 2022, a atestat o creștere de 1,4 %, comparativ cu perioada anului 2021, în mare parte din cauza începerii tardive și încheierii pretimpurii a sezonului de încălzire, precum și de menținerea unui regim de temperatură mai scăzut în contextul crizei din sectorul energetic. Valoarea pierderilor de energie termică în anul 2022, comparativ cu perioada anului 2020, menține o tendință de micșorare cu 0,2 % când valoarea procentuală a pierderilor efective constituia 19,12 %.

Tabelul 29. Pierderile de energie termică pentru perioada anilor 2021, 2022

Denumirea întreprinderilor	Pierderi de energie termică, declarate de titularii de licențe						Pierderi de energie termică, aprobate ANRE		
	2021			2022			2021		
	mii Gcal	%	% 2021/2020	mii Gcal	%	% 2022/2021	mii Gcal	%	% 2022/2021
S.A., „Termoelectrica”	293.1	17.4	-1.6	263.30	18.8	1.5	283.13	16.79	-1.87
S.A. „CET-Nord”	41.6	21.4	-1.4	37.30	21.9	0.5	41.65	21.42	-1.37
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	2.6	9.4	-0.2	1.71	7.8	-1.6	2.25	8.24	-1.00
Î.M. „Termogaz-Bălți”	1.1	10.1	-2.1	0.24	4.5	-5.6	1.06	10.11	-1.29
S.A. „Comgaz Plus”	0.87	13.7	0.6	0.760	16.12	2.4	0.87	13.70	0.63
Î. M. R. C.T. Comrat	0.3	3.2	0.2	0.213	3.9	0.7	0.26	3.23	0.21
Î.M. „S. C. Glodeni”	0.12	6.0	-1.9	0.15	10.23	4.3	0.12	5.96	-1.91
ÎM „Antermo”	0.04	5.6	5.6	0.03	5.1	-0.4	0.04	5.55	5.55
Î.M. „S.C.L. Orhei” *				0.48	16.4	16.4			
Î.M. „Termotrans Taraclia” **				0.03	29.4	29.4			
Total pe întreprinderile reglementate	339.6	17.53	-1.6	304.2	18.88	1.4	329.4	17.0	-1.81

*Titularii au fost licențiați în anul 2022.

**Titularul de licență ÎM „Rețele Termice Florești” nu calculează pierderile de energie termică.

Consumatorii achită integral toată cantitatea de gaze.

Investițiile în sectorul termoelectric

Investițiile în sectorul termoelectric contribuie la asigurarea unui serviciu public de alimentare centralizată cu energie termică cât mai eficient și viabil, contribuie la funcționalitatea și fiabilitatea întregului sistem de alimentare centralizată cu energie termică, inclusiv pentru prepararea apei calde menajere. Scopul primordial fiind menținerea stării funcționale, modernizarea, reabilitarea, re tehnologizarea și extinderea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică prin modernizarea surselor de producere și a rețelelor termice, reducerea pierderilor de energie termică, și ca finalitate îmbunătățirea calității serviciilor, asigurarea fiabilității și continuității livrărilor de energie termică.

Cadrul de reglementare în baza căruia ANRE își îndeplinește atribuțiile monitorizării investițiilor în sectorul termoelectric înglobează o multitudine de acte, printre care cele mai importante:

- Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării;
- Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 396/2019.

Pe parcursul anului 2022, prin Hotărârile Consiliului de Administrație al ANRE au fost aprobate Rapoartele privind realizarea Planurilor anuale de investiții pentru anul 2021 la 6 titulari de licențe.

În sectorul termoelectric, pe parcursul anului 2021 s-au efectuat investiții totale în valoare de 424.9 milioane lei, față de o valoare prognozată de 678,4 milioane lei, procentul de realizare a investițiilor constituind 62,6 %. Concomitent pe parcursul anului 2022, ANRE a aprobat planurile anuale de investiții pe perioada anului 2023 pentru 4 titulari de licențe în valoare de 219,3 mil lei. În Figura 40 sunt prezentate în dinamică valorile investițiilor planificate și realizate pentru perioada anilor 2015-2023.

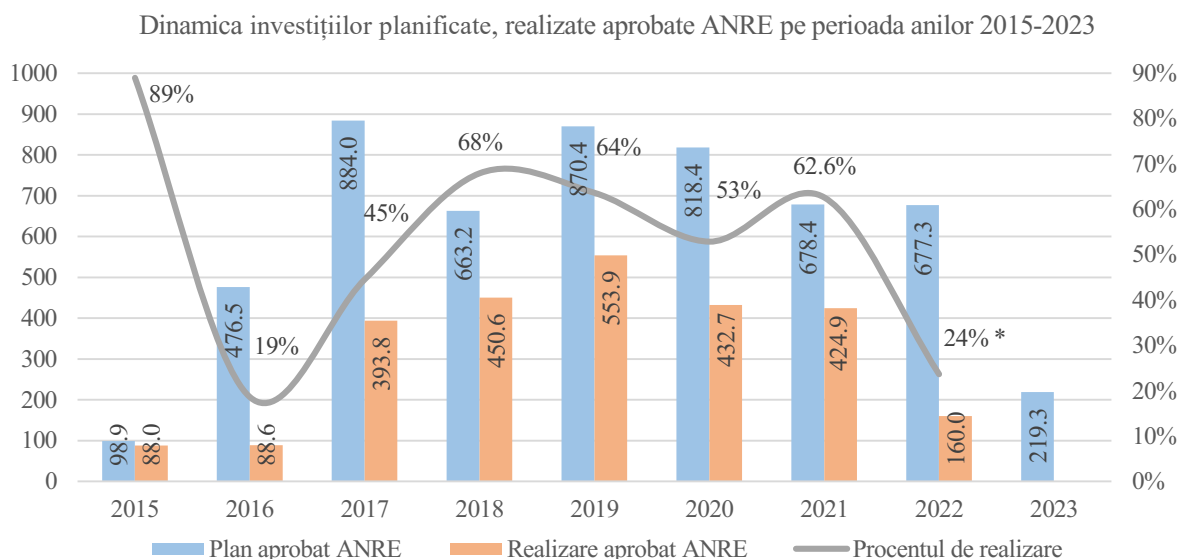

Figura 40. Dinamica realizării planurilor anuale de investiții, mil lei

* Pentru anul 2022 este indicată valoarea realizată prezentată de titulari

Valoarea investițiilor planificate a fi realizate în sistemul termoelectric pentru perioada anului 2021 a fost estimată la **678 448,6 mii lei**, în descreștere cu 17,1 % față de perioada anului 2020. Procentul de realizare a investițiilor efectuate pe parcursul anului 2021 este în creștere cu 9,8 % comparativ cu procentul de realizare a investițiilor efectuate pe parcursul anului 2020. Din totalul investițiilor efectuate 90,1 % constituie investițiile realizate de către S.A. „Termoelectrica”, 9,5 %

investițiile realizate de S.A. „CET Nord”, 0,18 % – S.A. „Apă Canal Chișinău”, 0,19 % – Î.M. „Termogaz Bălți”, 0,08 % - Î.M. a „Rețelelor și Centralelor Termice Comrat” și 0,01 % - S.A. „Comgaz – Plus”.

Divizarea investițiilor realizate, aprobate ANRE pentru anul 2022 pe titulari de licențe

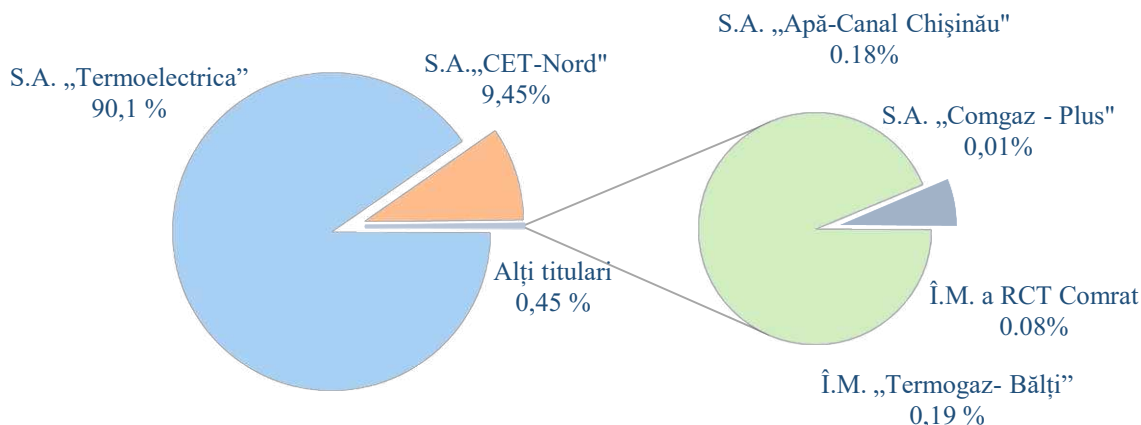

Figura 41. Divizarea investițiilor planificate pentru anul 2022

Din totalul investițiilor realizate pe parcursul anului 2022, obiectele de investiții ce vizează activitatea de distribuție constituie 227 639,9 mii lei sau 53 %, iar investițiile legate de activitatea de producere constituie 186 207 mii lei sau 44 %, activitatea comună - 11 043,9 mii lei sau 3 %.

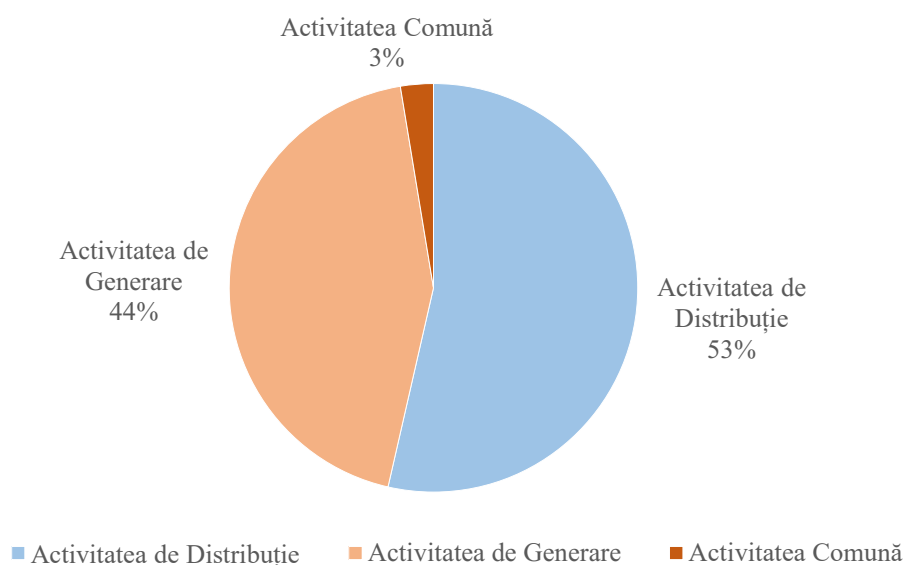

Figura 42. Divizarea investițiilor realizate pe tip de activitate reglementată pentru anul 2022

Partea componentă cea mai mare din obiectele de investiții realizate, aprobate de către ANRE – 84 % constituie investițiile din categoria B - *Investiții în rețele termice și capacități de producere existente (reconstrucție, modernizare și re tehnologizare, efectuarea reparațiilor capitale ale rețelelor, a instalațiilor de producere)*. Investițiile realizate în construcția de noi rețele termice și noi capacități de producere constituie 7,9 % din totalul investițiilor efectuate pe parcursul anului 2022, informația detaliată pentru celelalte categorii este reflectată în Figura 43.

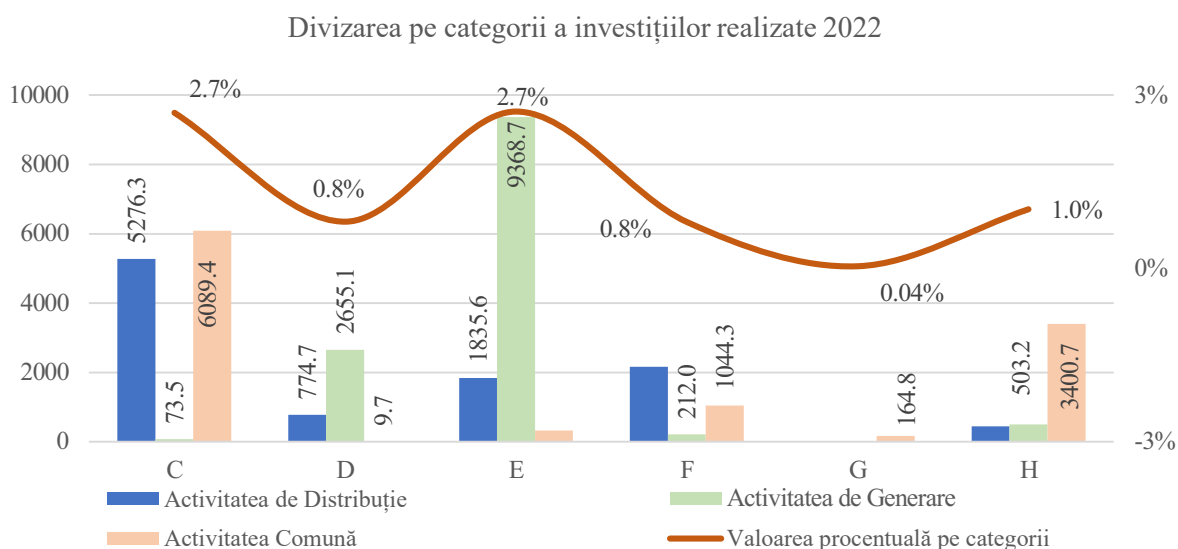

Figura 43. Divizarea pe categorii a investițiilor realizate pentru anul 2022

Pe parcursul anului 2022, din cei 11 titulari de licențe reglementați în sectorul termoelectric, doar 4 au prezentat spre aprobare Agenției planul anual de investiții pentru anul 2023. Valoarea investițiilor planificate și propuse a fi realizate pentru perioada anului 2023 a fost estimată la **249 mil lei**, în diminuare cu 63 % față de valoarea planificată aprobată pentru perioada anului 2022. Ponderea cea mai mare în structura investițiilor din sectorul termoelectric pentru anul 2023 o are titularul de licență S.A. „Termoelectrica”, valoarea procentuală din totalul investițiilor planificate pentru anul 2023 constituie 84,46 %, succedat de S.A. „CET-Nord” – 11,94 %, S.A. „Apă-Canal Chișinău” – 3,4 % și Î.M. a „Rețelelor și Centralelor Termice Comrat” - 0,18 %.

Divizarea investițiilor planificate pentru 2023 pe titulari de licențe

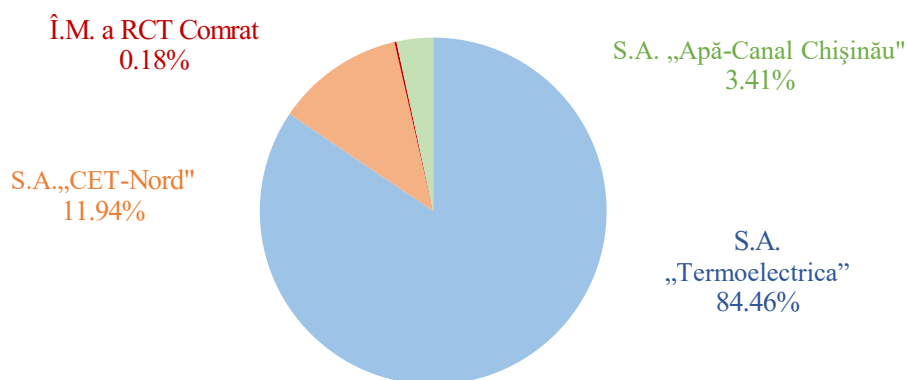

Figura 44. Divizarea investițiilor planificate pentru anul 2023

Toți titularii au direcționat proiectele de investiții propuse spre implementare în rețele termice și capacități de producere existente - reconstrucție, modernizare și rețehnologizare, efectuarea reparațiilor capitale ale rețelelor, ale instalațiilor de producere. Categoria B de investiții constituie circa 227 mil lei, sau 89,7 % din valoarea planificată.

Tabelul 30. Structura Planului anual de investiții pentru anul 2023, sectorul termoeenergetic, mii lei

Categoria de investiții	Distribuție Generare Comune	Categoria de investiții, denumirea și caracteristicile proiectului de investiții	Total sector termoeenergetic	S.A. „Termoelectrica”	S.A. „CET- Nord”	S.A. „Apă- Canal Chișinău”	Î.M. a „Rețelelor și Centralelor Termice Comrat”
A	D	Investiții în construcții de noi rețele și noi capacități de producere	2,487.17	1,700.00		707.165	80.00
	P		2,600.00	2,600.00			
B	D	Investiții în rețele și capacități de producere existente	59,878.73	46,440.87	9,165.60	4,272.26	
	P		167,126.52	152,666.76	14459.76		
C	C	Investiții în mijloace de transport, mașini, mecanisme, utilaje mecanice	15.00		15.00		
	D		60.00				60.00
	P		2,359.78		200.00	1,889.78	270.00
D	D	Investiții în echipamente de măsurare, aparate de control și diagnostică, inclusiv aferente rețelelor	149.67	63	86.67		
	G		514.54	210.00	304.54		
E	D	Investiții în clădiri și construcții, inclusiv aferente rețelelor	1,586.65	914.48	672.17		
	P		1,615.50			1615.5	
	C		5,655.19	2,706.10	2,899.09		50.00
F	C	Investiții în tehnica de calcul, telecomunicații	877.00	695.00	182.00		
G	C	Investiții în immobilizări necorporale	1,756.60		1756.60		
H	C	Alte investiții legate de activ. licențiată	2,321.00	2,321.00			
TOTAL			249,003.33	210,317.21	29,741.42	8,484.70	460.00
TOTAL Distribuție			64,162.21	49,118.35	9,924.44	4,979.42	140.00
TOTAL Producere			174,216.34	155,476.76	14,964.30	3,505.28	270.00
TOTAL Comune			10,624.79	5,722.10	4,852.69	0.00	50.00

5.2.2. Tarifele reglementate la energia termică

Pe parcursul anului 2022, ca urmare a majorărilor semnificative a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale de către S.A. „Moldovagaz”, în contextul obligației de serviciu public, a realizării măsurilor specificate în dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, a diminuărilor de energie termică livrată consumatorilor, cu 18.22% în anul de gestiune 2022 comparativ cu anul precedent, Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat în ședințe publice o serie de ajustări a tarifelor reglementate pentru energia termică livrată consumatorilor (Tabelul 31).

Tabelul 31. Tarife pentru energia termică livrată consumatorilor

Nr. d/o	Titularul de licență	Tarife în vigoare pentru energia termică, lei/Gcal (fără TVA)		
		din 01.01.2022	în perioada 01.10.2022-22.12.2022	în perioada 23.12.2022-31.12.2022
1	S.A. „Termoelectrica”	2 169	2854	2854
2	S.A. „CET-Nord”	2 115	3052	3905
3	Î.M. „Termogaz-Bălți” *	2 538	-	-
4	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	2 059	3134	4271
5	Î.M. a „R.C.T. Comrat”	2 451	3342	4355
6	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	2 274	3230	4208
7	S.A. „Comgaz-Plus”	2 718	3766	4806
8	Î.M. „Antermo”	-	3187	4208
9	Î.M. „S.C.L. Orhei”	-	3512	4445
10	Î.M. „Termotrans Taraclia” **	-	4307	4307

* În conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 205 din 30.03.2022 Întreprinderea Municipală „Termogaz-Bălți” a fost reorganizată prin transformare în Întreprinderea de Stat „Termogaz-Bălți”, iar Societatea pe Acțiuni „CET-Nord” (persoană juridică absorbantă) a fost reorganizată prin fuziune (absorbție) cu Întreprinderea de Stat „Termogaz-Bălți” (persoană juridică absorbită).

**Tariful reglementat pentru energia termică aferent titularului de licență Î.M. „Termotrans Taraclia” a fost în vigoare începând cu data de 16.12.2022 (aprobat pe data de 09.12.2022).

În Figura 45 este reflectată dinamica tarifelor la energia termică livrată consumatorilor, aprobate de ANRE, pe parcursul anului 2022.

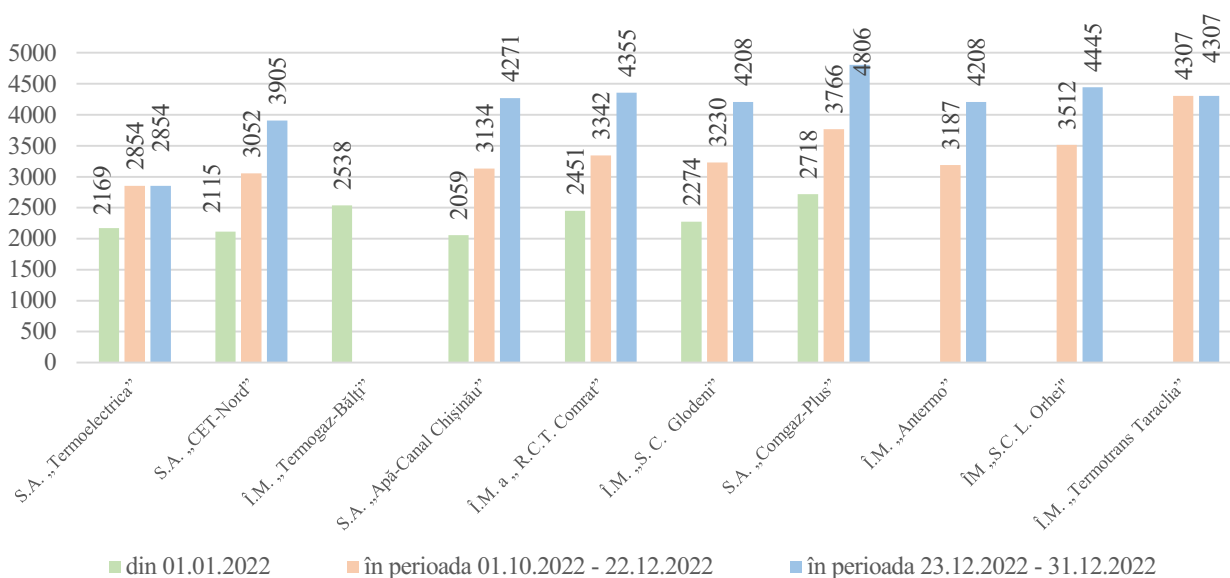

Figura 45. Dinamica tarifelor la energia termică livrată consumatorilor, lei/Gcal

În anul 2022 rezultatele activității titularilor de licență din sectorul termoeenergetic au fost determinate și de deciziile Consiliului de Administrație al ANRE cu privire la stabilirea cheltuielilor de bază:

- Î.M. „*ANTERMO*” - Hotărârea Consiliul de Administrație al ANRE nr. 154 din 01.04.2022 privind stabilirea cheltuielilor de bază aferente activității de producere, distribuție și furnizare a energiei termice;
- Î.M. „*Servicii Comunal – Locative*” Orhei - Hotărârea Consiliul de Administrație al ANRE nr. 824 din 08.11.2022 privind stabilirea cheltuielilor de bază aferente activității de producere a energiei electrice și termice, activității de distribuție și furnizare a energiei termice.
- Î.M. „*Termotrans Taraclia*” - Hotărârea Consiliul de Administrație al ANRE nr. 960 din 23.12.2022 privind stabilirea cheltuielilor de bază aferente activității de producere a energiei electrice și termice, activității de distribuție și furnizare a energiei termice.

5.2.3 Calitatea serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice

Analiza calității serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice, prestat de unitățile termoeenergetice s-a efectuat în conformitate cu prevederile **Regulamentului cu privire la indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice**, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr.484/2017 din 13.12.2017 (în continuare - Regulament) în baza datelor reflectate în rapoartele prezentate de către 9 titulari de licențe.

Pentru evaluarea calității serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice, precum și pentru monitorizarea respectării de către titularii de licențe a indicatorilor de calitate definiți în Regulament, potrivit pct. 71 din actul normativ nominalizat, unitatea termoeenergetică prezintă anual Agenției, până la 1 martie, Raportul cu privire la indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice (în continuare – Raport) pentru anul precedent.

Reieșind din obligațiile prevăzute de Regulament, titularii de licențe au prezentat Agenției rapoarte cu privire la indicatorii de calitate realizați în anul de activitate 2022, care se referă la:

- Continuitatea furnizării energiei termice (întreruperi planificate și întreruperi neplanificate);
- Eliberarea avizului de racordare;
- Reclamațiile consumatorilor finali privind calitatea energiei termice livrate.

Gradul realizării indicatorilor de calitate în discuție, ne asigură o cuantificare a calității serviciului prestat de către unitățile termoeenergetice, concomitent făcând posibilă identificarea dificultăților cu care se confruntă aceștia în cadrul activității desfășurate, precum și identificarea problemelor pe care le întâmpină consumatorii finali.

Continuitatea furnizării energiei termice consumatorilor finali

Unitățile termoeenergetice au obligația de a furniza energie termică către locurile de consum în mod continuu și fiabil, cu respectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate prestabilite în Regulament. Potrivit prevederilor pct. 64, 4) din **Regulamentul privind furnizarea energiei termice**, aprobat prin HCA al ANRE nr. 23 din 26.01.2017 (în continuare – Regulament cu privire la furnizare), furnizorul are dreptul „să efectueze întreruperi planificate în alimentarea cu energie termică pentru efectuarea lucrărilor de întreținere, revizii și reparații executate la instalațiile sale, cu anunțarea în prealabil a consumatorului”. Adicional, pct. 64, 5) și 6) al aceluiași act de reglementare stipulează expres că furnizorul are dreptul să „limiteze sau să întrerupă alimentarea cu energie termică în cazul unei situații excepționale sau a unei crize de combustibil survenite la nivel național...și în cazul în care este pusă în pericol viața sau sănătatea oamenilor, apare pericolul de prejudiciere a proprietății, inclusiv a terților”.

Continuitatea serviciului se apreciază în funcție de *durata înregistrată a întreruperii planificate/neplanificate și informarea în termen normativ* (pct. 33 din Regulament – întreruperea furnizării energiei termice pentru lucrări planificate se anunță cu cel puțin 2 săptămâni înainte) *a consumatorilor finali* referitor la data și durata întreruperii.

Informația trebuie să fie clară, corectă și deplină.

În urma analizei datelor raportate de către titularii de licențe, la nivelul anului 2022 se conturează următoarea situație:

SA „Termoelectrica” a operat 3 **întreruperi planificate**, cu 9 mai puțin comparativ cu anul de activitate 2021, ceea ce reprezintă în expresie procentuală o micșorare de 75% și cu 7 întreruperi mai puțin ca în anul 2020 - 67%. Întreruperile în alimentarea cu energie termică au fost operate din necesitatea realizării lucrărilor de reparație capitală a conductelor/rețelelor termice, înregistrând o durată medie de 89.3 ore. Menționăm că lucrările date au fost realizate în afara sezonului de încălzire.

Cu referire la titularul de licență SA „CET-Nord” datele raportate ne indică operarea a 14 întreruperi planificate realizate cu scopul efectuării lucrărilor de întreținere a rețelei termice, cu 3 întreruperi mai mult comparativ cu anul precedent. Celelalte unități termoelectrice, cu excepția Întreprinderii Municipale „Antermo” din or. Anenii Noi care a operat 3 întreruperi planificate, nu au raportat careva sistări ale serviciului cu caracter programat.

Responsabilitatea pentru continuitatea serviciului poate fi pusă-n seama unităților termoelectrice doar parțial, deoarece din totalul întreruperilor produse în rețea, nu toate au loc din culpa lor. În cazurile când este periclitată sănătatea/viața oamenilor ori integritatea bunurilor, pentru prevenirea sau extinderea avariilor și a altor situații cu caracter de urgență, titularului de licență îi revine obligația de a întrerupe alimentarea cu energie termică. Dacă e să ne referim la **întreruperile neplanificate**, care de altfel reprezintă acele întreruperi cu caracter avariat, menționăm că la nivel de țară starea de lucruri se prezintă-n felul următor: pe parcursul anului 2022, SA „Termoelectrica” a înregistrat 587 întreruperi neplanificate care, în mare parte au fost generate de coroziunea interioară/exterioară/locală a rețelelor/conductelor. Dacă în anul de activitate 2021, numărul întreruperilor neprogramate înregistrate (829 cazuri) a cunoscut o creștere de 11.6% comparativ cu anul 2020 (733 cazuri), concluzionăm că în anul de referință – 2022, valoarea înregistrată ne indică o scădere considerabilă - cu 242 de cazuri mai puțin sau 29.2% comparativ cu anul de activitate 2021.

Timpul de remediere a deranjamentelor care au condiționat întreruperea neplanificată a livrării energiei termice către consumatorii finali nu a depășit termenul normativ prevăzut în pct. 35 din Regulament: 10 ore pentru deranjamentele produse în conductele cu diametrul nominal de 500 mm inclusiv, în conductele cu diametrul de 600-1000 mm – 16 ore pentru cazurile când lucrările de terasament pot fi executate în prealabil și 20 de ore când lucrările de terasament nu pot fi executate în prealabil.

Cu referire la titularul de licență SA „CET-Nord”, datele reflectate în rapoartele prezentate pentru anii de activitate 2020/2021/2022 ne indică o creștere treptată a numărului de întreruperi cu caracter avariat: a.n. 2020-15 cazuri, a.n. 2021-41 cazuri și a. n. 2022-69 cazuri. Drept motiv al întreruperilor respective l-a servit apariția fisurilor la rețelele termice subterane cauzate de uzura fizică/coroziunea rețelei aflată în gestiunea unității termoelectrice.

Titularul de licență „Comgaz-Plus” SA, din or. Ungheni, a informat Agenția că în anul de activitate 2022 a înregistrat 12 întreruperi neplanificate, cu o durată medie care variază de la 1.5 ore la 4.5 ore. La baza motivului întreruperilor date au stat defecțiunile produse în rețeaua termică și întreruperile în alimentarea cu energie electrică. Întreprinderea „Rețele Termice Florești” a raportat înregistrarea a 3 întreruperi cu caracter avariat.

Dacă în anul 2021 SA „Apă-Canal Chișinău” a înregistrat 3 întreruperi neplanificate, pentru anul de activitate 2022 nu au fost raportate careva cazuri. Ceilalți titulari de licențe, similar anilor precedenți, nu au înregistrat sistări avariate a livrării energiei termice către consumatori.

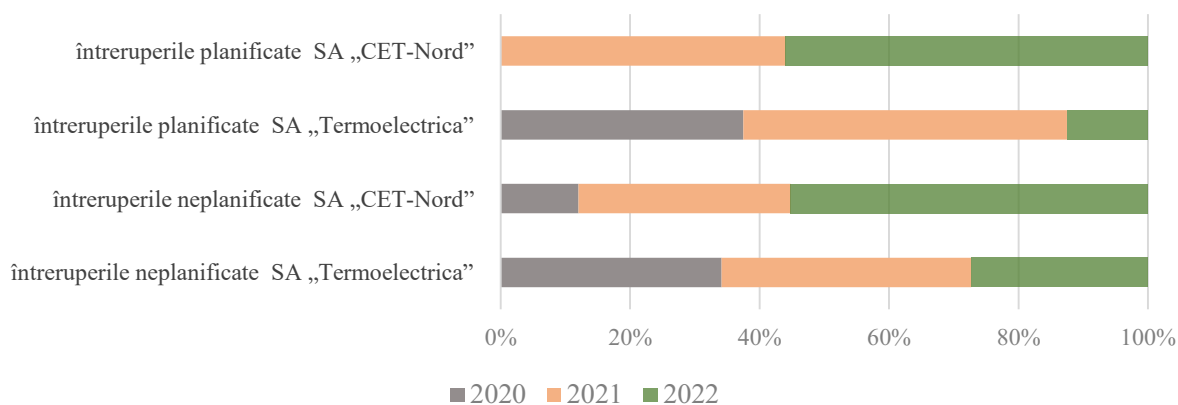

Figura 46. Dinamica comparativă a numărului înregistrat de întreruperi neplanificate/planificate

Calitatea și parametrii tehnici de alimentare cu energie termică

Potrivit art. 65, 1) din Regulamentul cu privire la furnizare „furnizorul îi revine obligația de a livra energia termică eficient, fără întreruperi și cu respectarea indicatorilor de calitate a serviciului de distribuție, de furnizare a energiei termice sau a parametrilor agentului termic până în punctul de delimitare, în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu reglementările tehnice și standardele din domeniu în vigoare și/sau în contractele de furnizare a energiei termice”.

În continuare, art. 38, (5) din **Legea 92 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării** din 29.05.2014, indică expres că „distribuitorii și furnizorii poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat consumatorilor prin nerespectarea, la punctul de delimitare, a calității agentului termic și a cantității de energie termică stipulate în licențe și/sau în contractele de furnizare a energiei termice, conform legii...”

În vederea aplicării indicatorilor generali anuali de calitate privind calitatea energiei termice livrate, evaluării calității serviciului prestat de către unitățile termoelectrice și monitorizării respectării de către titularii de licențe a condiționalităților ce li se impun privind calitatea și parametrii tehnici de alimentare cu energie termică, în Regulament este prevăzută obligația unităților termoelectrice de a raporta date cu privire la **numărul de reclamații întemeiate privind calitatea energiei termice livrate consumatorilor**.

Potrivit datelor prezentate de 9 respondenți, pe parcursul anului 2022 furnizorii de energie termică au înregistrat 416 reclamații în care a fost abordată problema calității agentului termic livrat și 16 reclamații referitoare la serviciul de alimentare cu apă caldă menajeră (ACM). Din totalul de reclamații 196 cazuri au fost adresate SA „Termoelectrica” (160 cazuri-agentul termic, 16 cazuri-ACM) iar 236 cazuri – titularului de licență SA „CET Nord”.

Din informația reflectată în rapoarte constatăm că în anul de referință, unitatea termoelectrică SA „Termoelectrica” a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de reclamații privind calitatea energiei termice livrate consumatorilor, parvenite în adresa întreprinderii – cu 130 cazuri mai puțin comparativ cu anul 2021, sau în expresie procentuală 42%. Celelalte 236 de cazuri au fost înregistrate de către SA „CET Nord” și se referă la calitatea agentului termic livrat. Similar SA „Termoelectrica”, numărul de reclamații înregistrate la fel s-a micșorat comparativ cu anul precedent – cu 58 cazuri mai puțin, ceea ce constituie 20%. Ceilalți titulari de licențe nu au raportat recepționarea reclamațiilor.

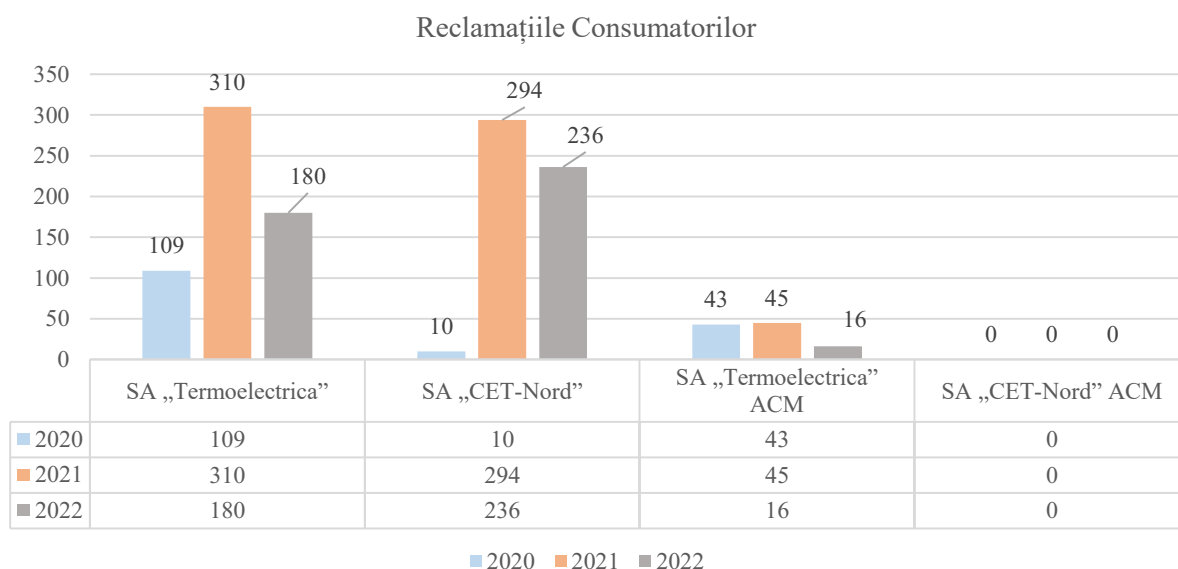

Figura 47. Situația cu privire la indicatorii de calitate privind reclamațiile consumatorilor înregistrate de SA „Termoelectrica” și SA „CET-Nord”

Accesul la rețea

Respectarea de către unitățile termoelectrice a drepturilor consumatorilor în ce privește accesul la rețea este evaluată în baza următorilor indicatori:

- numărul de solicitări ale consumatorilor pentru eliberarea avizelor de racordare;
- numărul de solicitări pentru eliberarea avizului de racordare, soluționate în termen mai mic de 15 de zile;

Conform prevederilor Regulamentului, la solicitarea scrisă a oricărui consumator potențial sau existent de energie termică, cu privire la eliberarea avizului de racordare, unitatea termoelectrică este obligată să emită avizul de racordare la sistemul de distribuție și furnizare a energiei termice în termen de 15 zile de la data înregistrării cererii.

Făcând o totalizare a datelor reflectate în rapoartele prezentate de furnizorii de energie termică, se constată o creștere a numărului de solicitări ale consumatorilor pentru eliberarea avizelor de racordare (serviciul apă fierbinte) adresate SA „CET Nord” – 83 cazuri comparativ cu 22 cazuri înregistrate în anul de activitate 2021. La titularul de licență SA „Termoelectrica” situația rămâne similară: 94 solicitări comparativ cu 98 solicitări adresate în 2021.

Ceilați titulari de licențe, cu excepția SA „Comgaz-Plus” – 3 solicitări de eliberare a avizelor de racordare, nu au raportat înregistrare de solicitări.

Ca urmare a aplicării în practică a Regulamentului existent, se conturează necesitatea de revizuire și actualizare a Regulamentului, în scopul alinierii cerințelor din documentul respectiv la situația reală din sector, dar și la prevederile din reglementările similare pentru alte sectoare (energie electrică, gaze naturale). Se impun ajustări ale compartimentelor ce țin de contractarea, măsurarea energiei termice, modul de soluționare a reclamațiilor, astfel încât datele colectate să permită evaluarea corespunzătoare a indicatorilor de calitate a serviciilor prestate de către titularii de licență. Suplimentar, este necesară completarea documentului cu noțiunile relevante prevăzute de cadrul legal, care să stabilească aspectele calității serviciilor prestate de furnizor, în același timp în redacția actuală a Regulamentului există și prevederi inaplicabile, care ar trebui eliminate. În sfârșit, un moment important este stabilirea unor valori limită / valori de referință ale indicatorilor de calitate, în lipsa cărora evaluarea calității este problematică.

6. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

6.1 Evoluția serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

În conformitate cu atribuțiile prevăzute de Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și cu Programul de activitate pentru anul 2022, ANRE a monitorizat activitatea economico-financiară a operatorilor, titulari de licențe, care prestează/furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de raion, municipiu și oraș și, după caz, la nivel de sat/comună dotate cu sisteme centralizate de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate, în baza indicatorilor din rapoartele de activitate prezentate de aceștia.

La sfârșitul anului 2022, desfășurau activitate licențiată în domeniul prestării/furnizării serviciului public de alimentare cu apă și/sau canalizare 44 de titulari de licențe.

Dinamica volumelor de apă captată, procurată, precum și furnizată consumatorilor în perioada anilor 2020 - 2022 este reflectată în Tabelul 32.

Tabelul 32. Evoluția serviciului public de alimentare cu apă în anii 2020-2022
(activitatea reglementată)

	Denumirea întreprinderii	Volumul de apă captată/procurată, mii m ³			Dinamica 2022/2021 %	Volumul de apă potabilă/tehnologică furnizată, mii m ³			Dinamica 2022/2021 %
		2020	2021	2022		2020	2021	2022	
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	68.119,3	65.997,4	66.368,6	100,6	43.843,7/ 1.439,3	44.050,7/ 1.458,4	44.650,2/ 1.356,9	101,4/ 93,0
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	231,7/ 10.495,9	205,8/ 10.473,1	205,8/ 11.123,3	100,0/ 106,2	4.426,6	4.512,8	4.567,8	101,2
3	Î.M. „Apă-Canal” Cantemir	247,5	224,4	229,4	102,2	175,3	173,1	170,9	98,7
4	S.A. „Apă-Canal” Cahul	2.568,6	2.521,2	2.632,1	104,4	1.244,9	1.311,0	1.316,7	100,4
5	Î.M. „Apă-Canal” - Ungheni	1.716,5	1.486,1	1.468,2	98,8	1.270,2	1.229,3	1.198,2	97,5
6	Î.I.S. „ACVA-Nord”	12.790,7	12.741,3	13.645,1	107,1	12.382,6	12.322,0	13.182,2	107,0
7	S.A. Regia „Apă-Canal” Orhei	1.555,1	1.468,8	1.455,7	99,1	1.086,8	1.051,9	1.047,7	99,6
8	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	260,5	308,5	312,5	101,3	189,0	204,9	229,2	111,9
9	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”	665,6/ 9,8	692,2/ 8,9	646,0/ 11,1	93,3/ 124,7	371,7	380,4	397,0	104,4
10	Î.M.D.P. „Apă-Canal” or. Ștefan Vodă	227,9	222,5	216,2	97,2	164,7	172,3	172,7	100,2
11	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Telenești	214,0	195,2	203,9	104,5	102,6	107,1	110,5	103,2
12	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	616,8	645,0	694,5	107,7	320,1	318,6	332,5	104,4
13	S.A. „Servicii Comunale Florești”	886,7/ 18,0	916,2/ 17,0	890,7/ 20,4	97,2/ 120,0	655,7	634,2	673,5	106,2
14	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	423,7	437,7	458,8	104,8	282,6	297,3	320,5	107,8
15	Î.M. „Apă-Canal” Taraclia	517,1	517,6	538,8	104,1	321,8	316,4	328,8	103,9
16	Î.M. „Apă-Canal” Drochia	869,8	791,4	791,0	99,9	395,3	346,6	405,3	116,9
17	S.A. „APĂ-TERMO”	852,8	792,9	773,9	97,6	525,8	546,1	546,6	100,1
18	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	0,0/ 1.367,2	0,0/ 1.459,2	0,0/ 1.445,8	0,0/ 99,1	879,6	884,0	889,4	100,6
19	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	301,5	317,2	304,7	96,1	244,6	240,3	251,0	105,5
20	S.A. „Apă - Canal Leova”	418,3	423,3	633,9	149,8	285,0	289,0	439,6	152,1
21	Î.M. „Regia Comunal Locativă” Cricova	439,6	381,4	426,7	111,9	320,8	308,9	349,1	113,0
22	Î.M. „Apă - Canal Ocnița”	128,9	126,7	116,8	92,2	96,7	93,9	91,0	96,9
23	Î.M.D.P. „Apă - Canal” Sîngerei	440,5	408,7	422,7	103,4	268,2	277,4	276,0	99,5
24	Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Briceni”	228,3	228,3	226,4	99,2	160,6	164,2	168,4	102,6
25	Î.M. „D.P. a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	525,5/ 18,1	478,2/ 18,3	407,9/ 18,0	85,3/ 98,4	315,1	310,6	327,2	105,3
26	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	606,0	556,9	572,0	102,7	316,1	303,2	373,3	123,1
27	Î.M. „SU-Canal” Comrat	1.542,9	1.478,9	1.454,2	98,3	599,0	604,8	648,6	107,2
28	Î.M. „Servicii Comunal Locative” Rezina	454,2	467,0	431,8	92,5	274,9	294,6	271,7	92,2
29	Î.M. „Comunservicii” Criuleni	411,2	414,7	416,1	100,3	198,2	222,1	224,0	100,9
30	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	490,6	423,0	448,5	106,0	314,6	329,3	350,4	106,4

31	Î.M. „AQUA Basarabasca”	253,1	217,5	224,4	103,2	99,5	92,0	94,6	102,8
32	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	4,9/ 241,0	8,4/ 218,7	43,7/ 158,2	520,2/ 72,3	158,6	164,3	162,6	99,00
33	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni	940,9	853,0	756,5	88,7	429,7	421,3	488,8	116,0
34	Î.M. „Apă-Canal” Edineț	1.274,5	1.246,8	1.236,1	99,1	309,9	349,5	283,3	81,0
35	S.A. „Apă Canal Nisporeni”	392,5	369,6	406,1	109,9	294,1	275,2	310,2	112,7
36	S.A. „Apă-Canal Basarabasca”	228,5	162,8	146,2	89,8	88,9	90,5	91,4	101,0
37	Î.M. „Apă-Canal Magdacesti”	159,7	140,2	160,2	114,3	151,4	133,2	152,6	114,6
38	S.R.L. „Petcom-Lux”	73,9	71,0	82,2	115,8	71,5	68,5	71,6	104,5
39	S.R.L. „Izvor Cristalini” ¹	14,3	14,9			14,0	14,8		
40	Î.M. „Regia Apa Șoldănești”	166,9	185,0	165,0	89,2	104,7	108,8	103,0	94,7
41	Î.M. „Pro Mediu-Cocieri”	164,6	149,7	148,7	99,3	117,4	84,4	114,1	135,2
42	Î.M. „Apă-Canal Dondușeni”	170,5	187,8	185,0	98,5	105,1	114,3	113	98,9
43	Î.M. „Servcom Căinari” ²	0,0	96,8	111,8	115,5		61,1	71,5	117,0
44	Î.M. „Iurceni Servicii” ³	0,0	29,1	27,0	92,8		23,0	23,1	100,4
Total		102.596,1/ 12.150,0	99.600,9/ 12.195,2	101.085,8/ 12.776,8	101,5/ 104,8	73.977,6/ 1.439,3	74.297,8/ 1.458,4	76.389,8/ 1.356,9	102,8/ 93,0

¹ Licența retrasă din 09. 09. 2022

² Deține licența din 16. 02. 2021

³ Deține licența din 14. 05. 2021

Din analiza informației prezentate, titularii de licențe în anul 2022 au captat un volum de 101 085,8 m³ de apă, cu 1 484,9 m³ de apă (sau 1,5 %) mai mult decât în anul 2021. Totodată, se observă, că pe parcursul anului 2022 volumul apei potabile furnizate a constituit 76 389,8 m³, atestându-se o creștere față de anul precedent cu 2 092,0 m³, sau cu 2,8 %.

Cea mai semnificativă creștere a volumelor de apă furnizată prin rețele publice de alimentare cu apă potabilă se constată la S.A. „Apă-Canal Leova” (+52,1 %), Î.M. „Pro Mediu-Cocieri” (+35,2 %), Î.M. „Servicii Publice Cimișlia” (+23,1%).

6.1.1. Consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă în perioada 2020-2022

Dinamica consumului tehnologic și pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă pentru anul 2022 sunt reflectate în Tabelul 33.

Tabelul 33. Consumul tehnologic și pierderile de apă efective în sistemul public de alimentare cu apă în anii 2020-2022 (activitatea reglementată)

Denumirea întreprinderii	2020		2021		Dinamica 2021/2020 %	2022		Dinamica 2022/2021 %
	mii m ³	%	mii m ³	%		mii m ³	%	
1 S.A. „Apă-Canal Chișinău”	22 692,7	33,3	20 467,9	31,0	90,2	20.252,8	30,5	98,9
2 Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	6 301,0	58,7	6 166,0	57,7	97,9	6.761,3	59,7	109,7
3 Î.M. „Apă-Canal” Cantemir	72,2	29,2	51,3	22,9	71,1	58,5	25,5	114,0
4 S.A. „Apă-Canal” Cahul	1.323,8	51,5	1.210,2	48,0	91,4	1.315,4	50,0	108,7
5 Î.M. „Apă-Canal” - Ungheni	446,3	26,0	256,8	17,3	57,5	270,0	18,4	105,1
6 Î.I.S. „ACVA-NORD”	408,1	3,2	419,3	3,3	102,7	462,9	3,4	110,4
7 S.A. Regia „Apă-Canal” Orhei	468,3	30,1	416,9	28,4	89,0	376,0	25,8	90,2
8 Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	71,5	27,4	103,6	33,6	144,9	83,3	26,7	80,4
9 S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”	303,7	45,0	320,7	45,7	105,6	260,1	39,6	81,1
10 Î.M.D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	63,2	27,7	50,2	22,6	79,4	43,5	20,1	86,7
11 Î.M.D.P. „Apă-Canal” Telenești	111,4	52,1	88,1	45,1	79,1	93,4	45,8	106,0
12 Î.M.D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	296,7	48,1	326,4	50,6	110,0	362,0	52,1	110,9
13 S.A. „Servicii Comunale Florești”	248,9	27,5	298,9	32,0	120,1	237,6	26,1	79,5
14 Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	140,9	33,3	140,4	32,1	99,6	138,3	30,1	98,5
15 Î.M. „Apă-Canal” Taraclia	195,3	37,8	201,2	38,9	103,0	210,0	39,0	104,4
16 Î.M. „Apă-Canal” Drochia	474,5	54,6	444,8	56,2	93,7	385,7	48,8	86,7
17 S.A. „APĂ-TERMO”	327,0	38,3	246,8	31,1	75,5	227,3	29,4	92,1
18 S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	487,6	35,7	575,2	39,4	118,0	556,4	38,5	96,7
19 Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	56,9	18,9	76,9	24,2	135,1	53,7	17,6	69,8
20 S.A. „Apă - Canal Leova”	133,3	31,9	134,3	31,7	100,8	194,3	30,7	144,7
21 Î.M. „Regia Comunal Locativă” Cricova	118,8	27,0	72,5	19,0	61,0	77,7	18,2	107,2
22 Î.M. „Apă - Canal Ocnița”	32,2	25,0	32,8	25,9	101,9	25,8	22,1	78,7
23 Î.M.D.P. „Apă - Canal” Singerei	172,3	39,1	131,3	32,1	76,2	146,7	34,7	111,7
24 Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Briceni”	67,7	29,7	64,1	28,1	94,7	58,0	25,6	90,5
25 Î.M. „D.P. a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	228,5	42,0	185,9	37,4	81,4	98,7	23,2	53,1
26 Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	289,9	47,8	253,7	45,6	87,5	198,7	34,7	78,3
27 Î.M. „SU-CANAL” Comrat	943,3	61,1	874,1	59,1	92,7	805,6	55,4	92,2
28 Î.M. „Servicii Comunal Locative” Rezina	179,3	39,5	172,4	36,9	96,2	160,1	37,1	92,9
29 Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	213,0	51,8	192,6	46,4	90,4	192,1	46,2	99,7
30 Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	176,1	35,9	93,7	22,2	53,2	138,1	30,8	147,4
31 Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	153,6	60,7	125,5	57,7	81,7	129,8	57,8	103,4
32 Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	87,2	35,5	62,8	27,7	72,0	39,3	19,5	62,6
33 Î.M. „Apă-Canal” Strășeni	511,2	54,3	431,7	50,6	84,4	267,7	35,4	62,0
34 Î.M. „Apă-Canal” Edineț	964,6	75,7	897,3	72,0	93,0	952,8	77,1	106,2
35 S.A. „Apă Canal Nisporeni”	98,4	25,1	94,4	25,5	95,9	95,9	23,6	101,6
36 S.A. „Apă-Canal Basarabasca”	139,6	61,1	72,3	44,4	51,8	54,8	37,5	75,8
37 Î.M. „Apă-Canal Magdacești”	8,2	5,1	7,0	5,0	84,9	7,7	4,8	110,0
38 S.R.L. „Petcom-Lux”	2,4	3,2	2,5	3,5	104,2	10,6	12,9	424,0
39 S.R.L. „Izvor Cristalin” ¹	0,2	1,4	0,2	1,3	80,0	-	-	-
40 Î.M. „Regia Apa Șoldănești”	62,2	37,3	76,2	41,2	122,5	62,0	37,6	81,4
41 Î.M. „Pro Mediu-Cocieri”	47,2	28,7	65,3	43,6	138,3	34,6	23,3	53,0
42 Î.M. „Apă-Canal Dondușeni”	65,4	38,4	73,5	39,1	112,4	72,0	38,9	98,0
43 Î.M. „Servcom Căinari” ²	-	-	35,7	36,9	-	40,2	36,0	112,6
44 Î.M. „Iurcenii Servicii” ³	-	-	6,1	21,0	-	3,9	14,4	63,9
Total	39.184,6	34,1	36.019,6	32,2	91,9	36 015,3	31,6	100,0

¹ Licența retrasă din 09. 09. 2022

² Deține licența din 16. 02. 2021

³ Deține licența din 14. 05. 2021

Consumul tehnologic și pierderile de apă efective în sistemul public de alimentare cu apă pe parcursul anului 2022 au însumat 36 015,3 mii m³, ce constituie 31,6 % din volumul de apă captat, în diminuare cu 0,6 % față de anul precedent. Cele mai semnificative descreșteri ale consumului tehnologic și pierderilor de apă în sistemul public de alimentare cu apă față de anul 2021 au obținut Î.M. „Pro Mediu-Cocieri” (-47,0 %), Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești (-46,9 %), Î.M. „Apă-Canal” Strășeni (-38,0 %), Î.M. „Servicii Comunale Glodeni” (-37,4 %).

În același timp, „performanțele” aferente consumului tehnologic și pierderilor de apă a 18 operatori au fost sub nivelul așteptărilor, acestea fiind în creștere de la 1,6 % până la 47,4 %, iar în cazul S.R.L. „Petcom-Lux” chiar de 4,2 ori. Cu cele mai proaste performanțe s-au evidențiat Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași” (+47,4 %), S.A. „Apă-Canal Leova” (+44,7 %),

Î.M. „Apă-Canal” Cantemir (+14,0 %), Î.M. „Servcom Căinari” (+12,6 %), Î.M.D.P. „Apă-Canal” Sîngerei (+11,7 %), Î.M.D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi (+10,9 %), Î.I.S. „Acva-Nord” (+10,4 %), Î.M. „Apă-Canal Magdacesti” (+10,0 %).

În perioada anilor 2020-2022 ANRE a aprobat valorile consumului tehnologic și pierderilor de apă ale titularilor de licențe care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare prezentate conform termenelor stabilite în Regulamentul cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 180/2016 din 10 iunie 2016.

Conform prevederilor Regulamentului cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă, anual, până la finele lunii ianuarie, operatorii care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, titularii de licențe, prezintă ANRE calculele consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare actualizate pentru anul precedent în baza parametrilor efectiv înregistrați și a celor prognozate pentru anul de gestiune.

De menționat că, pe parcursul anului 2022 din 43 titulari de licențe 38 au prezentat spre examinare și aprobare de ANRE valorile consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă.

Tabelul 34. Valorile consumului tehnologic și pierderile de apă, actualizate pentru anii 2020-2022

Nr d/ o	Titularul de licență	Valorile consumului tehnologic și pierderile de apă aprobate de ANRE în scopuri tarifare, mii m ³			Valorile consumului tehnologic și pierderile de apă supranormative, mii m ³		
		2020	2021	2022	2020	2021	2022
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	12040.80	11672.68	11512,2	10795.50	8815.58	8740,6
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	1323.17	1669.00	1953.00	4977.83	4497.04	4808.30
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	52.61	51.25	58,50	19.59	0.05	0,00
4	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	673.87	699.44	1087,43	649.83	510.76	228,00
5	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	363.40	256.80	233.80	82.90	0.00	36.20
6	Î.I.S. „ACVA-NORD”	402.72	416.11	292.40	5.38	3.19	170.50
7	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	107.50	102.45		360.80	314.45	
8	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	52.69	49.09	83.30	18.81	54.51	0.00
9	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”		309.50	260.10		11.20	0.00
10	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	24.21	30.04	23.50	38.99	20.16	20.00
11	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	22.00	22.70			65.40	
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi		35.32	75.20		291.10	286.80
13	S.A. „Servicii Comunale Florești”	154.80	158.21	167.30	94.20	140.74	70.10
14	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni		53.96	138.30	141.10	86.44	0.00
15	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”			54.90			155.10
16	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”		70.97			373.83	
17	S.A. „APĂ-TERMO”		71.90	67,02		174.92	160,30
18	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	101.90	114.75	82.90	385.70	460.45	473.60
19	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”		19.85	19.80		57.05	33.89
20	S.A. „Apă-Canal Leova”	116.28	134.28	188.80	17.02	0.02	5.50
21	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”		20.96	29.50		51.54	48.20
22	Î.M. „Apă-Canal Ocnîța”		31.60	25,80		1.20	0,00
23	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Singerei	46.27	34.27	25.30	126.03	97.03	121.40
24	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”		59.26	55.17		4.86	2.83
25	Î.M. „Direcția de Producție Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	93.26	146.89	36.40	135.24	39.01	62.35
26	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”		78.97			174.77	
27	Î.M. „SU-CANAL” Comrat		76.85			797.25	
28	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina	32.59	33.31	37.13	146.71	139.09	122.97
29	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni		30.56	38.03		162.02	154.06
30	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	90.93	55.07	80.04	85.07	38.63	58.03
31	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”						
32	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	29.27	50.22	34.06	58.03	12.58	5.24
33	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni		84.24	46.10		347.46	221.60
34	Î.M. „Apă-Canal” Edineț	482.50	383.94	427.4	482.10	513.36	524.3
35	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	66.66	64.38	63.90	31.74	30.02	32.00
36	Î.M. „Apă-Canal din Basarabasca”						
37	Î.M. „Apă-Canal Măgdăcești”		4.35			2.61	
38	S.R.L. „PETCOM-LUX”			7.85			2.75
39	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	15.96	33.97	53.80	46.24	42.23	8.20
40	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”		9.82	9.04		55.45	25.36
41	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”			16.50			55.53
42	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”		23.40			12.29	
43	Î.M. „IURCENI SERVICII”		5.40	3.90		0.70	0.00
	TOTAL	16293,4	17165,74	17288,4	18698,8	18399	16633,6

Sursa: Calculele consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă prezentate de titularii de licențe – prelucrare ANRE

Tabelul 35. Ponderea consumului tehnologic și a pierderilor de apă din volumul de apă captat, procurat, actualizate pentru anul 2021, %

Nr. d/o	Titularul de licență	Valoarea procentuală prezentată spre aprobare de titularul de licență	Valoarea procentuală aprobată de ANRE	Valoarea procentuală efectiv înregistrată de titularul de licență
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	22.06	17.69	31.01
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	14.74	15.63	57.74
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	30.46	22.84	22.86
4	Î.M. „Apă-Canal” Cahul	41.90	27.74	48.00
5	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	17.27	17.28	17.28
6	Î.I.S. „ACVA-NORD”	3.29	3.27	3.29
7	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	6.67	6.97	28.38
8	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	18.99	15.91	33.58
9	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”	43.56	44.14	45.74
10	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	16.18	13.50	22.56
11	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	12.88	11.63	45.13
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	6.32	5.48	50.60
13	S.A. „Servicii Comunale Florești”	16.56	16.95	32.03
14	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	32.19	12.33	32.08
15	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	31.70	8.97	56.20
16	S.A. „APĂ-TERMO”	8.54	9.07	31.13
17	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	8.09	7.86	39.42
18	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	7.16	6.26	24.24
19	S.A. „Apă-Canal Leova”	35.83	31.72	31.73
20	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”	8.26	5.50	19.01
21	Î.M. „Apă-Canal Ocnița”	69.18	24.94	25.89
22	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Singerei	8.70	8.39	32.13
23	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”	28.07	25.96	28.08
24	Î.M. „Direcția de Producție Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	30.52	29.58	37.44
25	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”		14.18	45.56
26	Î.M. „SU-CANAL” Comrat	12.20	5.20	59.10
27	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina	18.27	7.13	36.92
28	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	8.45	7.37	46.44
29	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	14.54	13.02	22.15
30	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	22.20	22.11	27.65
31	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni	9.56	9.88	50.61
32	Î.M. „Apă-Canal” Edineț	40.87	30.79	71.97
33	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	20.96	17.42	25.54
34	Î.M. „Apă-Canal Măgdăcești”	3.19	3.10	4.99
35	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	28.29	18.36	41.19
36	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	5.65	6.56	43.62
37	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”	36.86	24.17	36.88
38	Î.M. „IURCENI SERVICII”	0.43	18.56	20.96

Din analiza datelor reflectate în Tabelul 35 se observă că valoarea efectivă, exprimată în procente, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă efectiv înregistrate de operatorii care au prezentat consumurile tehnologice și pierderile de apă în sistemele publice de alimentare cu apă spre examinare de ANRE, variază de la 3,29% până la 71,97%. Valorile mari ale consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă se datorează stării deplorabile a rețelelor publice de alimentare cu apă, lipsa investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă, management defectuos. Este oportun ca operatorii, titularii de licențe și autoritățile administrației publice locale să identifice surse financiare pentru modernizarea sistemelor publice de alimentare cu apă și să stabilească planuri de acțiuni pe termen scurt, mediu și lung pentru reducerea consumurilor tehnologice și a pierderilor de apă, asigurarea continuității, fiabilității și calității serviciului prestat.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate de operatori ANRE a aprobat 38 Hotărâri privind aprobarea valorilor actualizate pentru anul 2021 și prognozate pentru anul 2022 a consumurilor tehnologice și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă.

Volumele apelor uzate deversate în rețelele publice de canalizare sunt reflectate în Tabelul 36.

Tabelul 36. Evoluția volumelor apelor uzate deversate în rețelele publice de canalizare în perioada 2020-2022

Denumirea întreprinderii		2020, mii m ³	2021, mii m ³	Dinamica 2021/2020, %	2022, mii m ³	Dinamica 2022/2021, %
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	42.374,5	42.255,7	99,7	42.074,0	99,6
2	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	71,5	82,8	115,8	101,3	122,3
3	S.R.L. „GLORIN INGINERING”	8.421,8	9.942,0	118,1	9.402,7	94,6
4	S.A. „Apă-Canal” Cahul	971,6	840,2	86,5	836,5	99,6
5	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	823,0	845,0	102,7	794,4	94,0
6	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	883,1	925,3	104,8	913,0	98,7
7	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	58,8	67,0	113,9	68,6	102,4
8	S.A. „Operator Regional Apa-Canal Hîncești”	230,2	255,8	111,1	253,2	99,0
9	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	107,6	116,0	107,8	113,6	97,9
10	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	156,3	108,2	69,2	108,7	100,5
11	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	148,0	157,3	106,3	153,7	97,7
12	S.A. „Servicii-Comunale Florești”	244,3	250,8	102,7	245,4	97,8
13	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	175,6	198,5	113,0	206,0	103,8
14	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”	164,1	173,8	105,9	177,1	101,9
15	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	283,1	261,7	92,4	279,6	106,8
16	S.A. „APĂ-TERMO”	303,8	325,5	107,1	337,0	103,5
17	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	544,4	586,7	107,8	590,4	100,6
18	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	109,4	116,3	106,3	117,2	100,8
19	S.A. „Apă - Canal Leova”	125,2	128,1	102,3	146,5	114,4
20	Î.M. „Regia Comunală Locativă Cricova”	294,5	303,8	103,2	338,0	111,3
21	Î.M. „Apă - Canal Ocița”	50,8	51,7	101,8	50,9	98,5
22	Î.M.D.P. „Apă - Canal” Singerei	130,4	140,9	108,1	137,2	97,4
23	Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Briceni”	130,3	134,2	103,0	134,7	100,4
24	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	206,8	214,7	103,8	225,6	105,1
25	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	105,6	119,5	113,2	125,3	104,9
26	Î.M. „SU-CANAL” Comrat	256,0	266,8	104,2	263,6	98,8
27	Î.M. „Servicii Comunal Locative” Rezina	217,2	236,2	108,7	217,5	92,1
28	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	92,9	97,9	105,3	156,1	159,4
29	Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Călărași”	236,8	221,0	93,3	222,5	100,7
30	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	94,9	100,9	106,3	99,2	98,3
31	Î.M. „Apa-Canal” Strășeni	202,8	232,4	114,6	241,1	103,7
32	Î.M. „Apa-Canal” Edineț	356,0	567,6	159,4	460,8	81,2
33	S.A. „APĂ CANAL NISPOREN”	121,2	130,8	107,9	149,3	114,1
34	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	79,2	79,9	100,9	80,1	100,3
35	Î.M. „Apa-Canal Măgdăcești”	90,6	98,0	108,1	110,3	112,6
36	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	51,9	54,0	104,0	49,7	92,0
37	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	3,6	3,9	107,5	4,0	102,6
38	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”	117,0	117,5	100,4	114,5	97,4
39	Î.M. „Servcom Căinari” ¹		5,9		5,0	84,7
40	Î.M. „Iurceni Servicii” ²		11,7		12,7	108,5
	TOTAL	59.034,9	60.826,0	103,0	60.117,0	98,8

¹ Deține licența din 16.02.2021

² Deține licența din 14.05.2021

Conform datelor prezentate în Tabel, pe parcursul anului 2022 volumul de ape uzate deversat în rețelele publice de canalizare a constituit 60 117,0 mii m³, ce denotă o descreștere față de anul precedent cu 709 mii m³, sau cu (-1,2 %).

Cele mai semnificative diminuări ale volumelor de ape uzate deversate în sistemul public de canalizare le-au înregistrat Î.M. „Apa-Canal” Edineț (-18,8 %), Î.M. „Servcom Căinari” (-15,3 %), Î.M. „Regia Apa Șoldănești” (-8,0 %), Î.M. „Servicii Comunal Locative” Rezina (-7,9 %).

Dinamica structurii rețelelor publice de alimentare cu apă și de canalizare este reflectată în Tabelul 37.

Tabelul 37. Dinamica structurii rețelelor publice de alimentare cu apă și de canalizare în perioada 2020-2022

Denumirea întreprinderii		Lungimea rețelelor publice de alimentare cu apă, km					Lungimea rețelelor publice de canalizare, km				
		2020	2021	Dinamica 2021/ 2020, %	2022	Dinamica 2022/ 2021, %	2020	2021	Dinamica, 2021/ 2020%	2022	Dinamica 2022/ 2021,%
1	SA „Apă-Canal Chișinău”	1926,7	1937,5	100,6	3803,3	196,3	1116,8	1116,8	100,0	2970,1	265,9
2	I.M. Regia,, Apă-Canal Bălți	241,5	244,2	101,1	244,2	100,0					
3	Î.M. „Apă-Canal” Cantemir”	82,1	82,1	100,0	82,1	100,0	10,8	10,8	100,0	26,3	243,5
4	S.R.L. „GLORIN INGINERING”						152,4	152,4	100,0	152,4	100,0
5	S.A. „Apă-Canal” Cahul	246,7	271,1	109,9	271,5	100,1	74,3	74,3	100,0	74,3	100,0
6	Î.M. „Apă-Canal” Ungheni	139,1	139,1	100,0	139,1	100,0	66,5	66,5	100,0	66,5	100,0
7	Î.I.S. „ACVA-NORD”	73,7	73,7	100,0	73,7	100,0					
8	S.A. „Regia Apă-Canal” Orhei	298,6	303,6	101,7	303,6	100,0	99,1	99,7	100,6	99,7	100,0
9	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	50,3	50,9	101,2	50,9	100,0	17,6	17,6	100,0	17,6	100,0
10	S.A. „Operator Regional Apa-Canal Hîncești”	133,0	133,1	100,1	133,1	100,0	26,7	26,7	100,0	26,7	100,0
11	Î.M.D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	45,8	45,8	100,0	45,8	100,0	24,6	24,6	100,0	24,6	100,0
12	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Telenesti	27,6	27,6	100,0	27,6	100,0	36,6	36,6	100,0	36,6	100,0
13	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	69,9	69,9	100,0	69,9	100,0	93,4	94,5	101,2	94,5	100,0
14	SA „Servicii Comunale Florești”	428,9	488,5	113,9	529,3	108,4	39,9	45,7	114,5	46,7	102,2
15	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	94,2	94,2	100,0	94,2	100,0	44,9	44,9	100,0	44,9	100,0
16	Î.M. „Apă-Canal” Taraclia	57,8	57,8	100,0	57,8	100,0	13,4	14,4	107,5	14,4	100,0
17	Î.M. „Apă-Canal” Drochia	70,5	70,5	100,0	89,5	127,0	45,5	45,5	100,0	45,5	100,0
18	S.A. „APĂ-TERMO”	249,2	249,2	100,0	250,1	100,4	84,9	92,4	108,8	94,2	101,9
19	SA „Regia Apă-Canal Soroca”	204,4	204,4	100,0	229,7	112,4	54,8	54,8	100,0	54,8	100,0
20	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	58,9	58,9	100,0	58,9	100,0	20,7	20,7	100,0	20,7	100,0
21	S.A. „Apă - Canal” Leova	120,2	127,0	105,7	308,1	242,6	24,2	24,2	100,0	38,3	158,3
22	Î.M. „Regia Comunal Locativă” Cricova	24,6	24,6	100,0	24,6	100,0	14,9	14,9	100,0	14,9	100,0
23	Î.M. „Apă - Canal Ocnîța”	35,4	35,4	100,0	35,4	100,0	4,6	4,6	100,0	4,6	100,0
24	Î.M.DP „Apă - Canal” Singerei	50,5	50,5	100,0	50,5	100,0	16,0	16,6	103,8	17,2	103,6
25	Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Briceni”	48,5	48,5	100,0	48,5	100,0	30,0	30,0	100,0	30,0	100,0
26	Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	47,2	53,3	113,1	47,2	88,6	40,1	41,9	104,6	41,8	99,8
27	Î.M. „Servicii Publice” Cimișlia	78,9	78,9	100,0	78,9	100,0	26,6	26,6	100,0	26,6	100,0
28	Î.M. „SU-CANAL” Comrat	138,4	140,8	101,7	142,7	101,3	44,6	44,6	99,9	45,7	102,5
29	Î.M. „Servicii Comunal Locative” Rezina	35,0	37,3	106,6	43,9	117,7	26,0	26,4	101,5	28,1	106,4
30	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	59,5	64,5	108,5	61,3	95,0	24,0	24,1	100,3	28,1	116,6
31	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	64,0	64,0	100,0	86,2	134,7	44,7	44,7	100,0	44,7	100,0
32	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	24,6	25,1	102,0	25,1	100,0					
33	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	34,9	34,9	100,0	34,9	100,0	18,2	18,2	100,0	18,2	100,0
34	Î.M. „Apa Canal” Strășeni	93,8	93,8	100,0	93,8	100,0	44,8	44,8	100,0	58,9	131,5
35	Î.M. „Apa Canal” Edineț	118,2	118,2	100,0	118,2	100,0	52,7	52,7	100,0	52,7	100,0
36	S.A. „APĂ CANAL NISPOREN”	138,0	143,3	103,8	142,7	99,6	34,6	43,5	125,7	43,5	100,0
37	S.A. „Apă Canal Basarabeasca”	34,6	34,6	100,0	34,6	100,0	16,3	16,3	100,0	16,3	100,0
38	Î.M. „Apa Canal Măgdăcesti”	33,6	33,6	100,0	33,6	100,0	21,4	21,4	100,0	21,4	100,0
39	S.R.L. „PETCOM-LUX”	28,7	28,7	100,0	28,7	100,0					
40	S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”	5,4	5,4	100,0							
41	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”	43,0	43,0	100,0	43,0	100,0	20,0	20,0	100,0	20,0	100,0
42	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	25,6	28,0	109,4	28,5	101,8	3,1	3,1	100,0	3,1	100,0
43	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”	43,0	43,0	100,0	34,2	79,5	15,7	16,0	101,9	16,2	101,3
44	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”		44,3		44,3	100,0		1,3		1,3	100,0
45	Î.M. „IURCENI SERVICII”		27,0		27,0	100,0		6,0		6,0	100,0
	Total	5 824,4	6 029,8	103,5	8 170,2	135,5	2 545,3	2 580,8	101,4	4 488,1	173,9

Pe parcursul perioadei analizate, titularii de licențe au raportat despre deținerea în gestiune a 8 170,2 km de rețele publice de alimentare cu apă și 4 488,1 km de rețele publice de canalizare, sau o extindere de 2 140,4 km (+35,5 %) a rețelelor publice de alimentare cu apă și de 1 907,3 km (+73,9 %) a rețelelor publice de canalizare față de anul precedent.

În urma luării în gestiune, construcției și/sau inventarierii, se atestă o extindere a rețelelor publice de alimentare cu apă. Cea mai mare extindere a rețelelor publice de alimentare cu apă se atestă la S.A. „Apă-Canal” Leova (de 2,4 ori), S.A. „Apă-Canal Chișinău” (de 2,0 ori, în urma inventarierii rețelelor), și Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași” (+34,7 %).

Cele mai mari extinderi de rețele publice de canalizare pe parcursul anului 2022 față de anul 2021 au înregistrat următorii titulari de licențe: SA „Apă-Canal Chișinău” (de 2,7 ori, în urma inventarierii rețelelor), Î.M. „Apă-Canal” Cantemir” (de 2,4 ori) și S.A. „Apă - Canal” Leova (+58,3%).

Tabelul 38. Numărul consumatorilor care beneficiază de servicii publice de alimentare cu apă și de canalizare în anii 2020-2022

Denumirea întreprinderii	Nr. consumatorilor de servicii publice de alimentare cu apă					Nr. consumatorilor de servicii publice de canalizare				
	2020	2021	Dinamica 2021/2020, %	2022	Dinamica 2022/2021, %	2020	2021	Dinamica 2021/2020, %	2022	Dinamica 2021/2020, %
1 S.A. „Apă-Canal Chișinău”	96121	108334	112,7	120725	111,4	73127	83816	114,6	95550	114,0
2 Î.M. Regia „Apă-Canal” Bălți	51746	52093	100,7	52883	101,5					
3 Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	2940	3046	103,6	3096	101,6	1445	1688	116,8	1722	102,0
4 SRL „GLORIN INGERING”						3896	4313	110,7	4805	111,4
5 S.A. „Apă-Canal” Cahul	17509	17866	102,0	18158	101,6	9812	10031	102,2	10189	101,6
6 Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	15439	15131	98,0	15022	99,3	9626	9691	100,7	9896	102,1
7 Î.L.S. „ACVA-NORD”	99	101	102,0	106	105,0					
8 S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	30527	31090	101,8	31106	100,1	18156	18477	101,8	18479	100,0
9 Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	3830	4138	108,0	4174	100,9	1391	1391	100,0	1395	100,3
10 S.A. „Operator Regional Apa-Canal Hîncești”	6663	6805	102,1	6954	102,2	3108	3182	102,4	3182	100,0
11 DP „Apă-Canal” din or Ștefan Vodă	3229	3252	100,7	3260	100,3	2140	1974	92,2	2162	109,5
12 Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	2187	2398	109,6	2425	101,1	1549	1717	110,8	1762	102,6
13 Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	5045	4742	94,0	4776	100,7	1905	1968	103,3	1981	100,7
14 S.A. „Servicii Comunale Florești”	13881	14550	104,8	15065	103,5	4471	4445	99,4	4456	100,3
15 Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	5735	5826	101,6	6012	103,2	3291	3296	100,2	3485	105,7
16 Î.M. „Apă-Canal Taraclia”	4116	4148	100,8	4145	99,9	1679	1720	102,4	1738	101,1
17 Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	8589	8741	101,8	8879	101,6	6124	6180	100,9	6235	101,9
18 S.A. „APĂ-TERMO”	10632	10546	99,2	10415	98,8	4771	4894	102,6	4990	102,0
19 S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	14762	14858	100,7	14961	100,7	8090	8134	100,5	8158	100,3
20 Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	4815	4901	101,8	4937	100,7	1812	1817	100,3	1851	101,9
21 S.A. „Apă - Canal Leova”	5146	5149	100,1	7011	136,2	2277	2277	100,0	2448	107,5
22 Î.M. „Regia Comunală Locativă Cricova”	3126	3126	100,0	3198	102,3	1860	1860	100,0	1898	102,0
23 Î.M. „Apă - Canal Ocnîța”	3333	3558	100,8	3371	94,7	1700	1772	104,2	1744	98,4
24 Î.M.D.P. „Apă - Canal” Singerei	4992	5012	100,4	5107	101,9	2126	2129	100,1	2176	102,2
25 Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Briceni”	3444	3478	101,0	3513	101,0	2589	2601	100,5	2612	100,4
26 Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or Fălești	6258	6349	101,5	6394	100,7	3667	3749	102,2	3774	100,7
27 Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	6068	6013	99,1	6723	111,8	2089	1709	81,8	1816	106,3
28 Î.M. „SU-CANAL” Comrat	9243	9426	102,0	9351	99,2	3806	3896	102,4	3539	90,8
29 Î.M. „Servicii Comunal Locative” Rezina	5257	5257	100,0	5279	100,4	4916	4916	100,0	4934	100,4
30 Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	3270	3307	101,1	3335	100,9	1945	1973	101,4	1979	100,3
31 Î.M. „Gospodăria Comunal Locativă Călărași”	6441	6504	101,0	6605	101,6	3727	3811	102,3	3944	103,5
32 Î.M. „AQUA BASARABEASCA”	2233	2142	95,9	2142	100,0					
33 Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	3639	3700	101,7	3737	101,0	2157	2158	100,0	2159	100,1
34 Î.M. „Apa-Canal” Strășeni	6805	7098	104,3	7204	101,5	3267	6771	207,3	6936	102,4
35 Î.M. „Apa-Canal” Edineț	16966	17025	100,3	18115	106,4	10011	1070	10,7	1176	109,9
36 S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”	5830	5955	102,1	6287	105,6	2056	2110	102,6	2421	114,7
37 Î.M. „Apa-Canal din Basarabasca”	2181	2181	100,0	2181	100,0	1428	1428	100,0	1428	100,0
38 Î.M. „Apa-Canal Măgdăcești”	1291	1322	102,4	1354	102,4	1007	1042	103,5	1118	107,3
39 S.R.L. „PETCOM-LUX”	1050	1188	113,1	1188	100,0					
40 S.R.L. „IZVOR CRISTALIN”	282	280	99,3							
41 Î.M. „REGIA APA SOLDĂNEȘTI”	2254	2392	106,1	2485	103,9	1035	1047	101,2	1063	101,5
42 Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”	1021	1141	111,8	1150	100,8	32	39	121,9	38	97,4
43 Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”	4734	4755	100,4	4811	101,2	4737	3782	79,8	3819	101,0
44 Î.M. „SERVICOM CĂINARI”		1195		1195	100,0		48		48	100,0
45 Î.M. „IURCENI SERVICII”		522		538	103,1		331		331	100,0
Total	402 729	420 641	104,4	439 373	104,5	212 825	219 253	103,0	233 437	106,5

Cu referire la numărul consumatorilor, beneficiari ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare se constată, că la finele anului 2022 au existat 439 373 consumatori ai serviciului public de alimentare cu apă și 233 437 consumatori ai serviciului public de canalizare.

În anul 2022 au fost înregistrați 18 732 de noi consumatori ai serviciului public de alimentare cu apă, numărul acestora majorându-se cu 4,5 % comparativ cu anul precedent. Corespunzător, în anul 2022 au fost înregistrați 14 184 consumatori noi de serviciu public de canalizare, ceea ce constituie o creștere de 6,5 %.

Cele mai multe instalații interne de apă ale consumatorilor noi de serviciu public de alimentare cu apă au fost bransate la sistemul public de alimentare cu apă de către S.A. „Apă-Canal” Leova (+36,2 %), Î.M. „Servicii Publice Cimișlia” (+11,8 %), S.A. „Apă-Canal Chișinău” (+11,4 %), iar cele mai multe racordări a utilizatorilor noi la serviciul public de canalizare au înregistrat S.A. „Apă Canal Nisporeni” (+14,7 %), S.A. „Apă-Canal Chișinău” (+14,0 %), S.R.L. „Glorin Inginering” (+11,4 %).

6.2. Tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

Pe parcursul anului 2022 au fost în examinare **20 de solicitări** ale titularilor de licențe privind avizarea/aprobarea cheltuielilor de bază aferente prestării/furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, dintre care 10 solicitări au fost depuse în 2021, iar 2 solicitări au fost respinse pe motiv că nu au fost prezentate conform cerințelor metodologice.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate de operatori, Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat:

- **15 hotărâri** privind avizarea cheltuielilor de bază, acestea fiind expediate consiliilor locale spre aprobare;
- **1 hotărâre** privind aprobarea cheltuielilor de bază, în cazul în care consiliile locale au delegat Agenției dreptul deplin de aprobare a tarifelor în baza art. 7 alin. (2) lit. l);
- **1 hotărâre** privind aprobarea cheltuielilor de bază ce nu au fost aprobate de consiliile locale, după avizarea de către ANRE, în baza art. 7 alin. (2) lit. m) al Legii nr. 303/2013, în cazul neaprobării acestora de către consiliile locale;
- **1 hotărâre** privind aprobarea cheltuielilor de bază pentru titularul de licență ce furnizează serviciul de producere și/sau transportare a apei în vederea redistribuirii, furnizat/prestat la nivel de raion.

Totodată, pe parcursul anului 2022 au fost examinate **46 de solicitări** ale titularilor de licențe privind avizarea/aprobarea tarifelor la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, dintre care 13 solicitări nu au fost admise din cauza prezentării neconforme cerințelor metodologice, sau au fost suspendate de operator din motivul reperfectării contractului de gestiune delegată a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare prin care să prevadă includerea mărimii redevenței.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate de operatori, Consiliul de Administrație a aprobat:

- **19 hotărâri** privind avizarea tarifelor pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, acestea fiind expediate consiliilor locale spre aprobare;
- **7 hotărâri** privind aprobarea tarifelor pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare pentru titularii de licențe ce activează în condițiile unor acorduri sau contracte încheiate cu organisme financiare internaționale, ratificate sau aprobate de către Parlament, Guvern sau de consiliile locale;
- **1 hotărâre** privind aprobarea tarifelor pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în cazul în care consiliile locale au delegat Agenției dreptul deplin de aprobare a tarifelor în baza art. 7 alin. (2) lit. l) din Legea nr. 303/2013;

- **4 hotărâri** privind aprobarea tarifelor pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare ce nu au fost aprobate de consiliile locale, după avizarea de către ANRE, în baza art. 7 alin. (2) lit. m) al Legii nr. 303/2013;
- **2 hotărâri** privind avizarea/aprobarea tarifelor pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în regim extraordinar, pentru titularii de licență ce au înregistrat devieri de 5 și mai mult la sută față de venitul reglementat, luat în calculul tarifelor avizate/aprobate pentru acest an de reglementare.

De asemenea, pe parcursul anului 2022 au fost examinate – **21 de solicitări** ale titularilor de licențe privind avizarea/aprobarea tarifelor pentru serviciile auxiliare prestate consumatorilor aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, dintre care o solicitare nu a fost admisă pe motiv că nu a întrunit cerințele metodologice.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate de operatori, Consiliul de Administrație a aprobat:

- **13 hotărâri** privind avizarea cuantumurilor tarifelor pentru serviciile auxiliare, ulterior expediate consiliilor locale spre aprobare;
- **4 hotărâri** privind aprobarea tarifelor pentru serviciile auxiliare prestate consumatorilor de titularii de licențe ce activează în condițiile unor acorduri sau contracte încheiate cu organismele financiare internaționale, ratificate sau aprobate de către Parlament, Guvern sau de consiliile locale;
- **3 hotărâri** privind aprobarea tarifelor pentru serviciile auxiliare prestate consumatorilor de titularii de licențe ce nu au fost aprobate de consiliile locale, după avizarea de către ANRE, în baza art. 7 alin. (2) lit. m) al Legii 303/2013, în cazul neaprobării acestora de către consiliile locale.

ANRE a avizat/aprobat până la 31 decembrie 2022 următoarele tarife pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, care sunt redate în tabelul următor.

Tabelul 39. Tarife avizate/aprobate de ANRE pentru prestarea/furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, lei/m³ la situația din 31.12.2022

Nr. crt.	Titularul de licență	Tarife medii avizate de ANRE pentru prestarea/furnizarea		Tarife aprobate ANRE pentru prestarea/furnizarea			
		serviciului public de alimentare cu apă potabilă	serviciului public de canalizare	serviciului public de alimentare cu apă		serviciului public de canalizare	
				pentru consumatorii casnici	pentru consumatorii noncasnici	pentru consumatorii casnici	pentru consumatorii noncasnici
1	S.A. "Apă-Canal Chișinău"			8,65	13,29 8,86*	2,04	11,17
2	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	17,12	19,08				
3	S.A. "Apă-Canal" Cahul			13,98	22,45	8,18	15,30
4	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni			13,40	22,15	7,07	16,32
5	Î.M. "Apă-Canal" Vulcănești	21,60	23,01	19,37	44,50	16,98	40,50
6	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”			21,82	50,28	14,65	23,51
7	D.P. „Apă-Canal” din Ștefan Vodă			20,51	48,74	18,34	24,50
8	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	20,77	15,30				
9	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	16,39	24,09				
10	S.A. „Servicii Comunale Florești”			23,70	35,09	17,67	37,76
11	Î.M. "Apă-Canal" Căușeni			14,00	26,55	13,67	23,00
12	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	17,31	15,21				
13	S.A. "Apă-Termo"			16,20	18,70	18,18	30,00
14	S.A. "Regia Apă-Canal Soroca"			15,39	35,20	1,60	12,33
15	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	12,44	21,90				
16	S.A. „Apă-Canal Leova”			16,34	30,00	9,59	30,14
17	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”	9,71	6,01				
18	Î.M. ”Apă - Canal Ocnița”			25,38	39,95	16,38	36,33
19	Î.M.D.P. ”Apă - Canal” Singerei	14,62	12,75				

20	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”	19,22	25,88				
21	Î.M. ”DPGCL Fălești”	22,53	25,91				
22	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina	18,39	13,55				
23	Î.M. ”Comunservice” Criuleni	13,70	13,70				
24	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	19,97	15,07				
25	Î.M. ”AQUA Basarabasca”	18,70		15,77	36,00		
26	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”			27,68	54,83	27,74	52,99
27	Î.M. ”Apa-Canal” Strășeni	16,29	10,93				
28	Î.M. ”Apa-Canal” Edineț	28,29	13,55				
29	S.A. ”Apa Canal Nisporeni”	22,62	22,17	17,99	37,23	18,02	28,00
30	S.A. ”Apa Canal Basarabasca”	21,92	20,15	20,00	36,00	14,90	34,00
31	Î.M. „Regia Apa Șoldănești”	20,98	9,50	20,98	20,98	9,50	9,50
32	Î.M. „Pro Mediu-Cocieri”	8,53	20,92				
33	Î.M. „Servcom Căinari”	12,19	10,35				
34	Î.M. „Iurcenii Servicii”	17,84	4,48				

* Tarif pentru serviciul public de alimentare cu apă tehnologică

6.2.1. Investițiile în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare în perioada anilor 2019-2022

În perioada anilor 2019-2022 ANRE a aprobat/avizat Planurile de investiții ale titularilor de licențe care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare prezentate conform cerințelor stabilite în Regulamentul privind principiile de efectuare a investițiilor în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 357/2019 din 27 septembrie 2019.

Conform Regulamentului nominalizat, până la 1 martie a fiecărui an de gestiune operatorii prezintă Raportul privind realizarea Planului de investiții, aprobat/avizat de către ANRE, pentru anul precedent. În corespundere cu prevederile Regulamentului privind principiile de efectuare a investițiilor în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare, autoritatea competentă examinează Raportul privind realizarea Planului anual de investiții pentru anul precedent și aprobă Hotărârea/Decizia privind acceptarea în scopuri tarifare a investițiilor realizate în anul precedent de către titularii de licențe.

În anul 2022 au fost aprobate/avizate de către ANRE Planurile de investiții ale 36 de operatori în valoare totală de 1 011,4 mil. lei, sau cu 64,2 % mai mult față de anul 2021 și cu 0,8 % mai mult față de anul 2020.

Rapoartele privind realizarea Planurilor de investiții aprobate/avizate de ANRE pentru anul 2021 au fost examinate pe parcursul anului 2022 de către ANRE în corespundere cu solicitările a 17 titulari de licențe. Valoarea investițiilor realizate acceptate în scopul recuperării prin tarife constituie 104,5 mil. lei. În Tabelul 40 sunt prezentate valorile investițiilor acceptate de ANRE în scopul recuperării prin tarife pe parcursul anilor 2019-2022.

Tabelul 40. Investițiile planificate și realizate de titularii de licențe în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare, pe parcursul anilor 2019-2022

Nr. d/o	Titularul de licență	Investițiile realizate, acceptate de ANRE în scopul recuperării prin tarife, mii lei						
		2019	2020	Dinamica 2020/2019, %	2021	Dinamica 2021/2020, %	2022	Dinamica 2022/2021, %
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	399482.82	17258.12	4.32	47336.91	274.29		
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”		27.54		1502.28	5454.90	75.06	5.00
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”		139		156.04	112.26	107.9	69.15
4	S.R.L. „GLORIN-INGINERUNG”							
5	S.A. „Apă-Canal” Cahul	2342.1		0.00	86.2			
6	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	8506	346.09	4.07	1148.309	331.79	1543.6	134.42
7	Î.I.S. „ACVA-NORD”						178.2	
8	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	8646.7	1123.8	13.00	2259.101	201.02	1671.8	74.00
9	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești				53.8		425.4	790.71
10	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”		3329		224.525	6.74		
11	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă							
12	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Telenești	465.77		0.00				
13	Î.M. D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi						76.8	
14	S.A. „Servicii Comunale Florești”	8797.91	1078.56	12.26	1035.826	96.04	1183	114.21
15	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	790.6	441.75	55.88	492.671	111.53	175	35.52
16	Î.M. „Apă-Canal Taraclia”							
17	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”							
18	S.A. „APĂ-TERMO”	2006.5	518.4	25.84	517.345	99.80	1562.2	301.96
19	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”						138.4	
20	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”						367.9	
21	S.A. „Apă-Canal Leova”		218.9		46715.71	21341.12	1192.8	2.55
22	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”							
23	Î.M. „Apă-Canal Ocița”						795.1	
24	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Singerei		546.5		73.1	13.38	352.2	481.81
25	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”		80,1		582.25		373.6	64.16
26	Î.M. „Direcția de Producție Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	880	493.9	56.13	2197.9	445.01	37604.7	1710.94
27	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”							
28	Î.M. „SU-CANAL” Comrat							
29	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina				55.23		175.05	316.95
30	Î.M. „COMUNSERVICE” Criuleni	170		0.00			132.15	
31	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”				103.7			
32	Î.M. „AQUA BASARABEASCA”							
33	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”							
34	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni						30.8	
35	Î.M. „Apă-Canal” Edineț							
36	S.A. „APĂ CANAL NISPORENI”							
37	Î.M. „Apă-Canal din Basarabasca”							
38	Î.M. „Apă-Canal Măgdăcești”						2.2	
39	S.R.L. „PETCOM-LUX”							
40	Î.M. „REGIA APA ȘOLDĂNEȘTI”							
41	Î.M. „PRO MEDIU-COCIERI”						446	
42	Î.M. „APĂ-CANAL DONDUȘENI”							
43	Î.M. „SERVCOM CĂINARI”							
44	Î.M. „IURCENI SERVICII”							
	TOTAL	432088.4	25521.56		104540.89		48909.86	

Sursa: Planurile de investiții/Rapoartele privind realizarea Planurilor de investiții prezentate de titularii de licențe – prelucrare ANRE

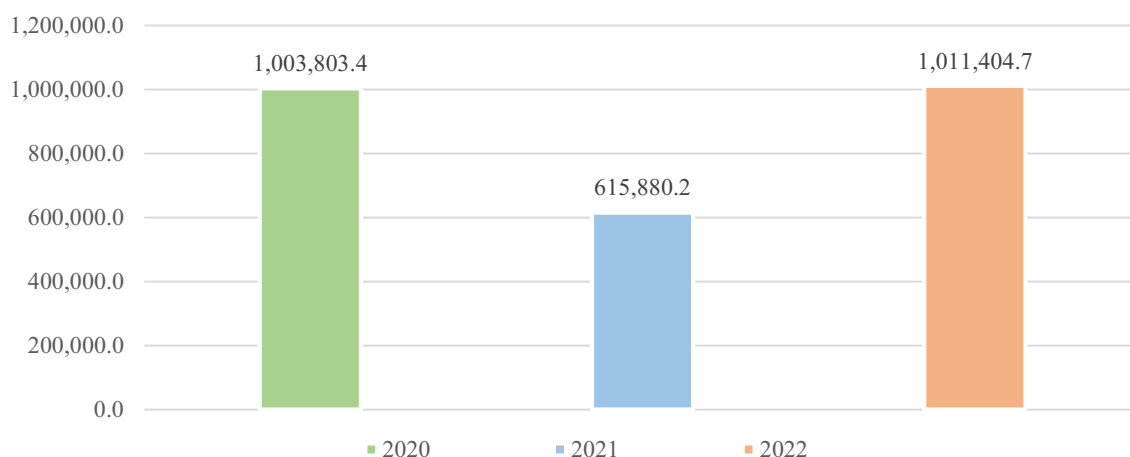

Figura 48. Dinamica investițiilor planificate în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare, aprobate/avizate de ANRE pentru anii 2020-2022, mii lei

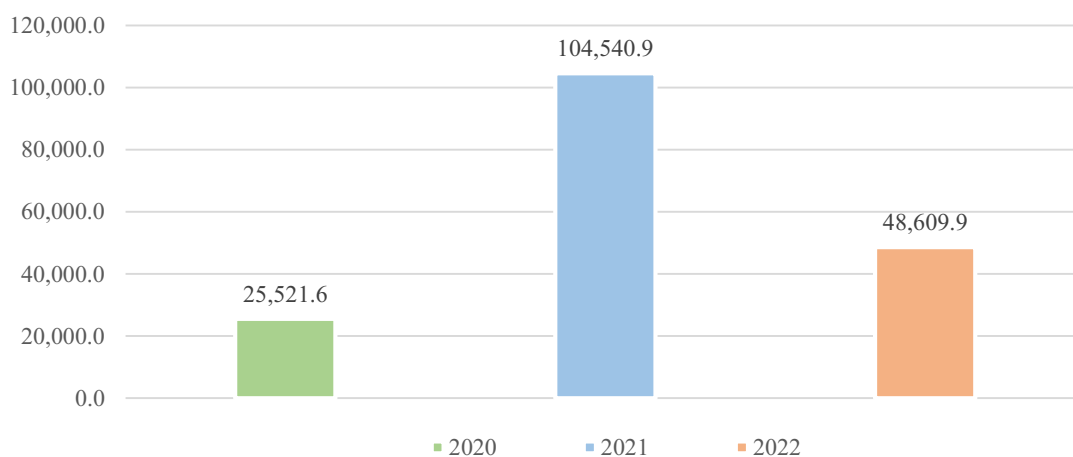

Figura 49. Dinamica investițiilor realizate în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare, acceptate de ANRE în scopul recuperării prin tarife pentru anii 2020-2022, mii lei

Conform datelor prezentate în Figurei 48 și 49 ANRE denotă că valoarea investițiilor realizate față de valoarea celor planificate este foarte redusă, a. 2020 - 2,5 %, a. 2021 - 17,0 %, a. 2022 - 16,2%.

Este important de menționat, că 8 operatori, titulari de licențe nu au prezentat Planurile de investiții pentru anul 2022, care în corespundere cu actele normative de reglementare urmau a fi examinate și aprobate/avizate de către ANRE. Astfel, ANRE nu poate să reflecte date privind planificarea și realizarea investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare de către toți operatorii pe parcursul perioadei de referință.

ANRE a atenționat operatorii privind termenele de prezentare a Planurilor de investiții pentru aprobare/avizare, cerințele minime în procesul de elaborare, categoriile de investiții etc. și a solicitat tuturor operatorilor să prezinte Planurile anuale de investiții și ulterior Rapoartele privind realizarea investițiilor, însă nu toți operatorii s-au conformat.

Lipsa surselor financiare pentru realizarea investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare nu permite dezvoltarea, modernizarea, reabilitarea, rețehnologizarea acestor sisteme. Infrastructura tehnico-edilitară este cu termenul de utilizare depășit, rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare au un grad înalt de uzură, fapt ce denotă nivelul crescut al pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă.

Pe parcursul anului 2022 au fost în examinare 93 solicitări ale titularilor de licențe privind avizarea/aprobarea Planurilor de investiții pentru anul 2022, avizarea/aprobarea Planurilor de

investiții pentru anul 2023, aprobarea/avizarea modificării Planurilor de investiții pentru anul 2022, examinarea Rapoartelor privind realizarea Planurilor de investiții pentru anul 2021.

În rezultatul examinării solicitărilor prezentate de operatori au fost aprobate:

- 21 de hotărâri privind Planurile de investiții pentru anul 2022;
- 25 de hotărâri privind Planurile de investiții pentru anul 2023;
- 30 de hotărâri privind modificarea Planurilor de investiții pentru anul 2022;
- 17 de hotărâri privind acceptarea în scopuri tarifare a investițiilor realizate în anul 2021.

6.2.2. Monitorizarea activității operatorilor, titulari de licențe pentru furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

În procesul de reglementare și monitorizare a activității operatorilor care prestează/furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, titulari de licențe, au fost identificate următoarele probleme și dificultăți aferente activității operatorilor:

1. Transparență insuficientă în activitatea operatorilor care prestează/furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, ce nu permite consumatorilor să beneficieze de informație privind serviciile prestate/furnizate, tarifele la serviciile prestate/furnizate, actele normative de organizare și funcționare a serviciului public etc.;
2. Protecția drepturilor legitime ale consumatorilor, inclusiv la încheierea contractelor individuale de prestare/furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare de către proprietarii/chiriașii apartamentelor din blocurile locative;
3. Nerespectarea de către operatori, titularii de licențe a indicatorilor de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și a angajamentelor contractuale față de consumatori;
4. Neprezentarea în termen a rapoartelor solicitate de autoritatea de reglementare sau prezentarea cu erori a datelor raportate;
5. Nerespectarea de către operatori a obligațiilor de achiziționare, instalare, înlocuire și verificare metrologică a contoarelor de apă la consumatorii casnici cu care sunt încheiate contracte de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, sau la încheierea contractelor cu operatorii;
6. Perfectarea contractelor de delegare a gestiunii necorespunzătoare prevederilor Legii nr. 303/2013 în privința reglementării redevenței, fondului de dezvoltare, evidenței sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare;
7. Incertitudine în crearea Fondului de dezvoltare și modul de utilizare;
8. Din 44 de titulari de licențe, doar pentru 22 au fost aprobate de către autoritățile administrației publice locale Regulamentele de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, iar Indicatori de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, doar pentru 15 operatori.

De asemenea au fost identificate un șir de dificultăți care nu permit operatorilor, titulari de licențe să se dezvolte și să fie profitabili, cum ar fi:

1. Participarea insuficientă și ineficientă cu mijloace financiare și/sau cu bunuri la constituirea patrimoniului operatorilor din partea autorităților administrației publice locale, precum și administrarea nesatisfăcătoare a sistemului public de alimentare cu apă și de canalizare ca parte a structurii tehnico-edilitare;
2. Lipsa unor politici de atragere a investițiilor, a planurilor de dezvoltare, reconstrucție, de reabilitare și reparație capitală a sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare, de sporire a fiabilității și de asigurare a continuității serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare furnizat/prestat consumatorilor;
3. Insuficiența resurselor financiare pentru efectuarea investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare, care ar permite majorarea eficienței funcționării sistemelor și a calității serviciilor publice furnizate/prestate;

4. Lipsa unor politici de reducere a consumului tehnologic și a pierderilor, iar în consecință – nivelul înalt al pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă, la unii operatori chiar peste 50 % din volumul apei captate, ce duce la cheltuieli nejustificate pentru operatori;
5. Lipsa personalului calificat la operatori, care să soluționeze problemele ce țin de dezvoltarea și eficientizarea funcționării sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare;
6. Uzura înaltă a elementelor sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare, care duce la întreruperi frecvente și afectează calitatea furnizării/prestării serviciului public;
7. Nerespectarea de către operatori a prevederilor actelor normative de reglementare și neprezentarea în termenele stabilite a planurilor anuale de investiții, a rapoartelor privind realizarea acestora, a calculului privind consumul tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă, pentru aprobare/avizare, precum și neprezentarea cererilor de actualizare a tarifelor.

Pentru a depăși neajunsurile stabilite în activitatea operatorilor din sectorul public de alimentare cu apă și de canalizare sunt necesare și urmează a fi promovate următoarele acțiuni:

1. Eficientizarea funcționării operatorilor prin regionalizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare și dezvoltarea structurilor organizatorice similare întreprinderilor performante din domeniu. Astfel, va fi posibilă analiza și evidența parametrilor tehnico-economici ai întreprinderii, identificarea verigilor slabe și elaborarea planurilor de măsuri pentru asigurarea fiabilității, continuității și calității serviciilor publice prestate/furnizate consumatorilor;
2. Elaborarea de către operatori, în colaborare cu autoritățile administrației publice locale a planurilor de dezvoltare, de reabilitare, reparație capitală, reconstrucție a sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare, aprobarea lor în conformitate cu prevederile Legii nr. 303/2013 și, ulterior, elaborarea și aprobarea/avizarea planurilor anuale de investiții, accentul fiind pus pe majorarea eficienței sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare, reducerea consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă;
3. Identificarea surselor financiare necesare pentru efectuarea investițiilor în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare de către operatori și autoritățile administrației publice locale, inclusiv prin atragerea granturilor și a împrumuturilor, sau a mijloacelor din bugetele publice locale și/sau centrale;
4. Prezentarea de către operatori a planurilor anuale de investiții și a rapoartelor privind realizarea investițiilor în conformitate cu Regulamentul privind principiile de efectuare a investițiilor în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 357/2019 din 27.09.2019, aprobarea/avizarea acestora de către ANRE și întreprinderea de către operatori a măsurilor ce vor permite efectuarea investițiilor;
5. Prezentarea de către operatori a calculului consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă pentru aprobare conform Regulamentului cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 180 din 10.06.2016. Operatorii trebuie să trateze această activitate de primă importanță, prin prisma planurilor anuale de investiții în infrastructura sistemului public de alimentare cu apă și de canalizare și a planurilor de reducere a pierderilor;
6. Solicitarea de către operatori a avizării/aprobării cheltuielilor de bază, a tarifelor la serviciile publice de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate și tarifelor pentru serviciile auxiliare în conformitate cu prevederile Legii privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și a Metodologiilor tarifare, în termenele și conform exigențelor prevăzute;

7. Atragerea personalului calificat și creșterea în permanență a calificării personalului de către operatori, stimularea activității conștiințioase a personalului în vederea dezvoltării și eficientizării funcționării sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare;
8. Soluționarea problemelor cu care se confruntă consumatorii, inclusiv la încheierea contractelor de prestare/furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare de către proprietarii/locatarii apartamentelor din blocurile locative și excluderea plăților volumelor suplimentare de apă în facturi, altele decât cele înregistrate de contoarele de apă.
9. Întreprinderea de către operatorii titulari de licențe a măsurilor pentru a informa consumatorii despre serviciile prestate, calitatea serviciilor, modalitățile de soluționare a neînțelegerilor cu consumatorii, inclusiv prin crearea paginilor web și alte modalități. În prezent doar 29 de operatori din 44 (titulari de licențe) au elaborat pagini web.
10. Respectarea de către operatori în raport cu consumatorii a prevederilor contractelor de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, a Legii nr. 303/2013 și altor acte normative în domeniu.

6.3. Calitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

6.3.1. Indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Evaluarea de către ANRE a performanței serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare s-a realizat în conformitate cu prevederile Regulamentului-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 356/2019 din 27.09.2019.

Scopul monitorizării și evaluării performanței serviciului public prestat de către operatorii care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, este asigurarea continuității din punct de vedere cantitativ și calitativ a serviciului public furnizat/prestat, adaptarea permanentă la cerințele consumatorilor, excluderea oricărei discriminări privind accesul la serviciile de alimentare cu apă și de canalizare și respectarea reglementărilor specifice din domeniul gospodăririi apelor și protecției mediului.

Conform Regulamentului, operatorii titulari de licențe prezintă Agenției rapoarte cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare pentru anul precedent, care se referă la fiecare dintre componentele activității desfășurate:

- Asigurarea continuității serviciului (întreruperi planificate/întreruperi neplanificate);
- Eliberarea avizului de branșare/racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare;
- Avizarea documentației de proiect pentru montarea instalației interne de alimentare cu apă și de canalizare;
- Branșarea/racordarea instalațiilor interne ale potențialilor consumatori la rețeaua publică de alimentare cu apă și de canalizare;
- Reconectarea instalațiilor interne ale consumatorilor;
- Încheierea contractelor de furnizare/prestare a serviciului public;
- Facturarea și achitarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- Examinarea și soluționarea petițiilor consumatorilor.

Gradul respectării indicatorilor de performanță prevăzuți de Regulament reflectă în ce măsură consumatorii au beneficiat de serviciul public calitativ și cantitativ, furnizat/prestat de către operatori.

Analiza indicatorilor de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare s-a efectuat în baza datelor din rapoartele cu privire la indicatorii de performanță prezentate de către toți operatorii (44 titulari de licențe) care furnizează/prestează serviciul public.

2.6.2. Continuitatea furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Operatorii sunt obligați să asigure funcționarea, la parametri proiectați, a sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare, să respecte indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare stabiliți și să asigure continuitatea serviciului respectiv la punctul de delimitare a rețelelor la parametri fizici și calitativi.

Indicatorii de performanță ai serviciului, care reflectă continuitatea furnizării/prestării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, sunt: durata unei întreruperi planificate/neplanificate și gradul de informare a consumatorilor cu privire la întreruperile planificate/neplanificate.

În scopul realizării indicatorilor de performanță stabiliți, operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare sunt obligați:

1) să asigure:

- a) menținerea în stare funcțională a sistemului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- b) reluarea în termen normativ a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- c) informarea consumatorilor despre întreruperile planificate/neplanificate.

2) să înregistreze:

- a. numărul total și caracterul întreruperilor înregistrate;
- b. durata întreruperii (din momentul înregistrării întreruperii și până la momentul reluării serviciului);
- c. numărul de consumatori afectați.

În urma analizei datelor raportate de către titularii de licențe, în anul 2022, au fost înregistrate 14 477 de **întreruperi neplanificate** ale furnizării serviciului public de alimentare cu apă. Din totalul acestora, în 11 757 cazuri, furnizarea serviciului public de alimentare cu apă a fost reluată în termen, ce constituie 81 %. Celelalte 2 720 de întreruperi neplanificate înregistrate au fost remediate cu depășirea termenului stabilit în Regulament.

Comparând indicatorii de continuitate înregistrați în anul de activitate 2022 cu cei din anul 2021, se constată o creștere a numărului de întreruperi neplanificate cu 38 %. Numărul întreruperilor neplanificate pentru fiecare operator este prezentat în tabelul de mai jos.

**Tabelul 41. Întreruperi neplanificate în sistemul public de alimentare cu apă
 în anii 2021-2022 (activitatea reglementată)**

Nr. crt.	Denumirea întreprinderii	2021	2022	Dinamica 2021/2020, %
1	S.A. „Apă-Canal Chișinău”	5 571	8 640	155
2	Î.M. Regia „Apă-Canal-Bălți”	-	630	-
3	Î.M. „Apă-Canal Cantemir”	16	19	118,7
4	S.A. „Apă-Canal” Cahul	438	464	105,9
5	Î.M. „Apă-Canal” din Ungheni	375	229	61
6	Î.I.S. „ACVA-NORD”	-	-	-
7	S.A. „Regia Apă Canal-Orhei”	288	267	92,7
8	Î.M. „Apă-Canal” Vulcănești	49	42	85,7
9	S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești”	267	232	86,8
10	D.P. „Apă-Canal” din or. Ștefan Vodă	51	117	229,4
11	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Telenești	85	60	70,5
12	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Anenii Noi	131	131	100
13	S.A. „Servicii Comunale Florești”	388	370	95,3
14	Î.M. „Apă-Canal” Căușeni	274	22	8
15	ÎM „Apă-Canal Taraclia”	85	95	111,7
16	Î.M. „Apă-Canal din Drochia”	193	163	84,4
17	S.A. „Apă-Termo”	55	38	69
18	S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”	194	201	103,6
19	Î.M. „Gospodăria Comunală Rîșcani”	74	54	72,9
20	S.A. „Apă-Canal Leova”	67	75	111,9
21	Î.M. „Regia Comunal-Locativă Cricova”	57	119	208,7
22	Î.M. „Apă-Canal Ocnîța”	-	101	-
23	Î.M.D.P. „Apă-Canal” Singerei	109	101	92,6
24	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Briceni”	72	158	219,4
25	Î.M. „Direcția de Producție Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești	215	185	86
26	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	-	279	-
27	Î.M. „Su-Canal” Comrat	402	269	66,9
28	Î.M. „Servicii Comunal-Locative” Rezina	60	175	291,6
29	Î.M. „Comunservice” Criuleni	69	73	105,7
30	Î.M. „Gospodăria Comunal-Locativă Călărași”	51	117	229,4
31	Î.M. „Aqua Basarabeasca”	115	80	69,5
32	Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”	29	19	65,5
33	Î.M. „Apă-Canal” Strășeni	203	193	95
34	Î.M. „Apă-Canal” Edineț	219	163	74,4
35	S.A. „Apă-Canal Nisporeni”	13	17	130,7
36	Î.M. „Apă - Canal din Basarabeasca”	178	195	109,5
37	Î.M. „Apă-Canal Măgdăcești”	14	10	71,4
38	S.R.L. „Petcom Lux”	13	-	-
39	Î.M. „Regia Apă Șoldănești”	61	160	262,2
40	Î.M. „Pro Mediu-Cocieri”	23	36	156,5
41	Î.M. „Apă-Canal Dondușeni”	-	79	-
42	Î.M. „Servcom Căinari”	-	96	-
43	Î.M. „Iurceni Servicii”	6	3	50
44	SRL „Glorin Inginering”	-	-	-
	TOTAL	10 510	14 477	

În cazul **întreruperilor planificate** ale serviciului public de alimentare cu apă, în total fiind efectuate 1 108, s-a constatat, că toți 44 titulari de licențe, au respectat normele de reglementare privind durata întreruperilor. Datele prezentate indică încadrarea în limitele admisibile ale duratei întreruperilor planificate specificate pentru fiecare tipuri de lucrări în parte, cu reluarea serviciului public în termen și în volum deplin.

Conform Regulamentului, operatorul este obligat să informeze consumatorii despre data întreruperii și termenul de reluare a serviciului public. În urma examinării datelor raportate de titularii de licențe cu privire la obligația acestora de informare a consumatorilor în cazul întreruperilor planificate, în prealabil cu cel puțin 3 zile lucrătoare, prin notificare, cu indicarea zilei

când va avea loc întreruperea și perioadei de întrerupere, se constată că 94 % din operatori respectă acest termen.

Totodată, se constată abateri în ceea ce privește informarea consumatorilor în cazul întreruperilor neplanificate, și anume:

- a) *Neinformarea consumatorilor despre întreruperile neplanificate – 11 operatori din 44 titulari de licențe (25%);*
- b) *Lipsa evidenței consumatorilor afectați de întreruperile neplanificate – 5 operatori (11%).*

Dinamica numărului înregistrat de întreruperi planificate/neplanificate, în perioada anilor 2021-2022 este prezentată în figura de mai jos.

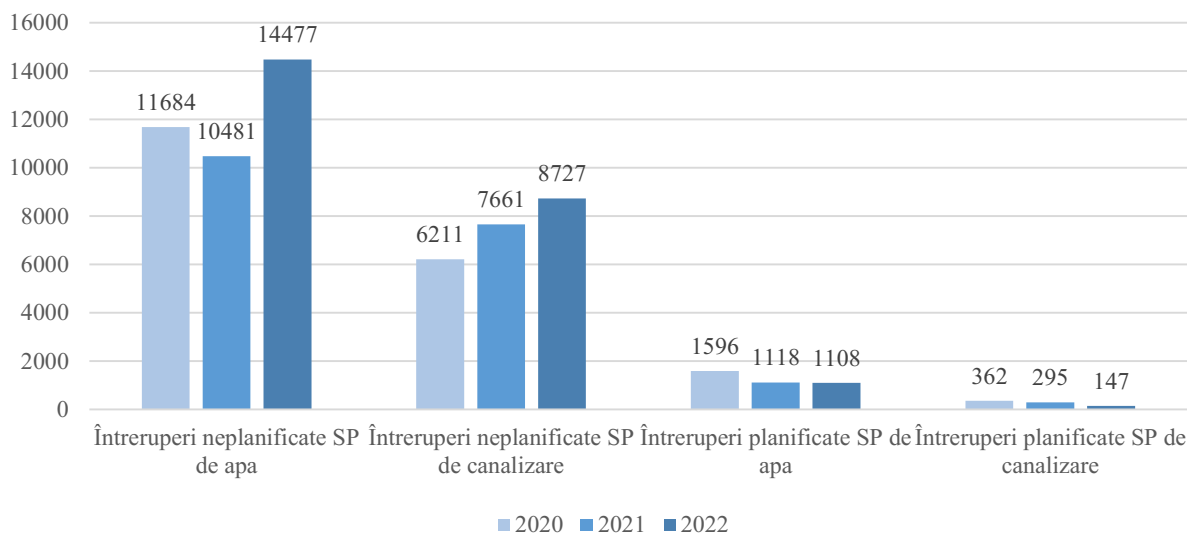

Figura 50. Numărul înregistrat de întreruperi planificate/neplanificate în anii 2021 - 2022

Calitatea relației Operator - Consumator

Calitatea relației dintre operatori și consumatori, în sensul Regulamentului, se apreciază în baza următorilor indicatori:

Accesul la rețea

- a) Eliberarea în termen a avizului de branșare/racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare;
- b) Avizarea în termen a documentației de proiect pentru montarea instalației interne de apă;
- c) Branșarea/racordarea instalațiilor interne ale potențialilor consumatori la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare;
- d) Reconectarea în termen a instalațiilor interne a consumatorilor deconectați;
- e) Facturarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- f) Examinarea și soluționarea petițiilor consumatorilor.

Eliberarea Avizului de branșare/racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare

Avizul de branșare/racordare la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare se eliberează de către operator în termen de cel mult 20 de zile din data înregistrării cererii. Operatorul poate să refuze eliberarea avizului de branșare/racordare, cu condiția că refuzul este unul întemeiat legal.

Ca urmare a examinării datelor prezentate în rapoarte, se observă o îmbunătățire în ce privește eliberarea avizelor solicitate în termen. La nivel de țară, din numărul de 8 998 de solicitări, 7 741 de solicitări, sau 86 % au fost eliberate în termen. Pentru 473 de refuzuri privind eliberarea

avizului de branșare/racordare, operatorul a informat Agenția, că temeiul refuzului a fost neprezentarea de către solicitanți a setului integral de documente (actul ce atestă dreptul la proprietate, sau actul care atestă împuternicirea reprezentantului acestuia).

Avizarea documentației de proiect pentru montarea instalației interne de apă și de canalizare

Operatorul este obligat, în termen de cel mult 10 zile din data prezentării proiectului să coordoneze proiectul instalațiilor interne de apă și de canalizare ale solicitantului, elaborat în baza avizului de branșare/racordare. Pentru anul de referință avizarea documentației de proiect s-a realizat în termen pentru toate 3 291 de solicitări.

Deși operatorii au obligația de a coordona proiectele instalațiilor interne de apă și de canalizare, o bună parte din operatori nu coordonează aceste proiecte invocând lipsa specialiștilor în proiectare. Astfel, lucrările de construcție-montaj a instalațiilor se execută în baza condițiilor tehnice eliberate și a recomandărilor verbale oferite de specialiștii tehnici ai întreprinderii, prezenți la locul desfășurării lucrărilor. Din 5 569 de branșări/racordări ale instalațiilor interne de apă și de canalizare, au fost coordonate 1 686 proiecte (30 %). Din 44 de titulari de licență doar 18 au asigurat servicii de coordonare a documentației de proiect pentru montarea instalațiilor interne de apă și de canalizare.

Branșarea/racordarea instalațiilor interne ale potențialilor consumatori la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare

Operatorul este obligat să branșeze/racordeze instalațiile interne de apă și de canalizare ale solicitantului la sistemul public de alimentare cu apă și de canalizare în termen de cel mult 4 zile din ziua semnării de către solicitant a contractului de furnizare/prestare a serviciului solicitat și după efectuarea plății pentru branșare/racordare.

Diagrama de mai jos, reflectă situația cu privire la indicatorii ce se referă la branșarea/racordarea instalațiilor interne ale solicitanților:

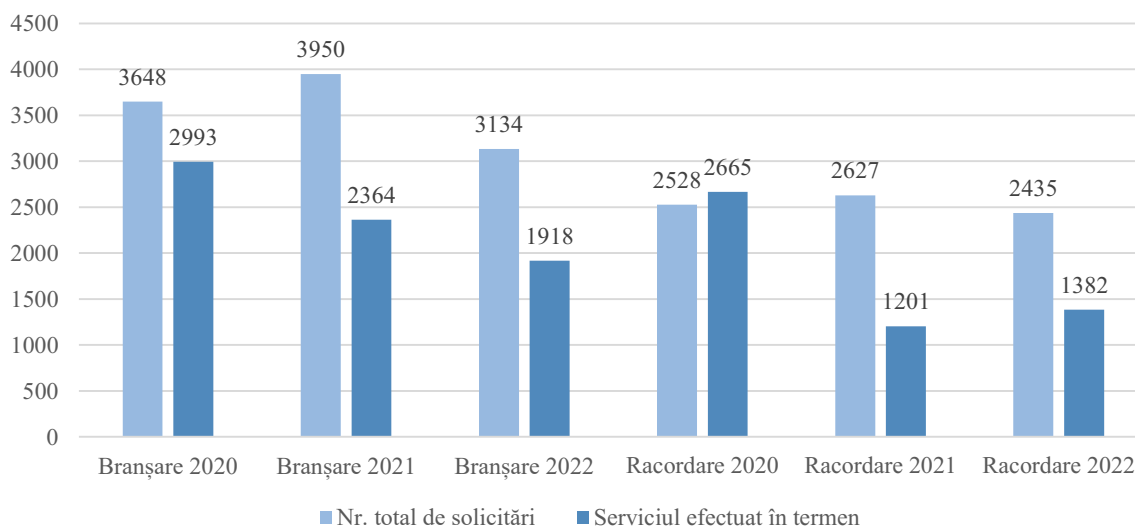

Figura 51. Branșarea/racordarea instalațiilor interne ale solicitantului, la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare

Datele reflectate în diagramă, indică o scădere a gradului de receptivitate a operatorilor la solicitările de branșare (conectarea la rețeaua publică de alimentare cu apă) a instalațiilor interne ale solicitanților. Astfel, dacă în anul 2020 branșarea instalațiilor interne de apă, cu respectarea termenului de patru zile, era realizată în număr de 2 993 (82,0 %), apoi în ultimii doi ani se observă o scădere simțitoare a indicatorului dat: în 2021 – 2 364 (59,8 %), iar în 2022 – doar 1 918 (61,2 %)

din solicitări au fost executate în termen. De remarcat că, din totalul de 3 134 solicitări de branșare a instalațiilor interne ale solicitantului la sistemul public de alimentare cu apă, 833 de solicitări îi revin operatorului S.A. „Apă Canal-Chișinău”, care a depășit termenul de branșare de 4 zile lucrătoare la rețeaua de alimentare cu apă pentru toate solicitările potențialilor consumatori. O atitudine similară s-a constatat și la alți 5 operatori: Î.M. „Apă-Canal” Edineț – 58 de solicitări; Î.M. „Apă-Canal Cantemir” – 53 de solicitări, Î.M.D.P. „Apă-Canal” Sîngerei – 33 de solicitări; Î.M. „Apă-Canal Măgdăcești” – 31 de solicitări, și Î.I.S. „ACVA-NORD” – 2 solicitări.

Depășirea termenelor de realizare a branșării instalațiilor interne ale solicitanților la rețeaua publică de apă în anul 2022 au fost înregistrate de operatorii: Î.M. „Apă-Canal Dondușeni” (34 %), S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești” (65 %), Î.M. „Apă-Canal Cahul” (70 %), S.A. „Regia Apă-Canal Orhei” (75 %).

Situație similară s-a înregistrat și la executarea racordării instalațiilor interne la rețeaua publică de canalizare. Operatori de mai jos au demonstrat în anul 2022 cel mai scăzut indicator în ce privește realizarea în termen a racordării instalațiilor interne ale solicitantului la rețeaua publică, motivând că executarea lucrărilor peste termen a fost din cauza condițiilor climaterice și lipsa personalului calificat, astfel:

- I. SA „Apă-Canal Chișinău”, ÎM „Apă-Canal Cantemir”, ÎM DP „Apă-Canal” Sîngerei, ÎM „Apă-Canal” Edineț, ÎM „Comunservice Criuleni” – 0 %;
- II. ÎM „Apă-Canal Cahul” – 64 %;
- III. ÎM „GCL Călărași” – 83 %.

La capitolul Reconnectarea instalațiilor interne ale consumatorilor la rețeaua de alimentare cu apă se constată respectarea termenului reglementat de 3 zile de către 19 de operatori din totalul de 22 care au efectuat lucrări de reconnectare. În același timp, 3 dintre operatori nu respectă deloc, sau respectă parțial termenul stabilit:

- I. SA „Apă-Canal Chișinău” – 0 %,
- II. SA „Operator Regional Apă-Canal Hîncești” – 64 %,
- III. ÎM „GCL Călărași” – 67 %.

Cu referire la *Reconnectarea instalațiilor interne de canalizare ale consumatorului la rețeaua publică de canalizare* se constată respectarea termenului reglementat de 3 zile de către 3 operatori din 6 care au efectuat lucrări de reconnectare. În același timp, 3 dintre operatori nu respectă termenul stabilit:

- I. S.A. „Apă-Termo”, S.A. „Operator Regional Apă-Canal Hîncești” – 0 %;
- II. Î.M. „GCL Călărași” – 67 %.

Contractarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Conform Regulamentului de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, operatorul este obligat să încheie contract de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în termen de cel mult 5 zile lucrătoare din data primirii cererii de încheiere a contractului și prezentării documentelor necesare. Totuși, au fost constatate și unele abateri de la procedura legală, cum ar fi încheierea contractelor în lipsa cererii depuse de solicitanți și depășirea termenului prevăzut pentru încheierea contractelor

Astfel, pentru încheierea contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă au fost depuse 13 100 de cereri, însă, conform datelor prezentate de către operatori au fost încheiate 14 893 de contracte, iar în termenul reglementat de 5 zile lucrătoare - doar 12 216 contracte. De notat, că Î.M. „Servcom Căinari” a încheiat 1 329 de contracte în lipsa cererilor și cu depășirea termenului, Î.M. „Comunservice” Criuleni – 222 de contracte încheiate în lipsa cererilor solicitanților, iar Î.M. „Apă-Canal din Basarabeasca” – 44 de contracte încheiate și doar o cerere înregistrată.

Cu referire la încheierea contractelor în termen de 5 zile lucrătoare, S.A. „Apă-Canal Chișinău” a comunicat că din numărul de 1 088 cereri depuse – 1 056 de contracte au fost încheiate

cu depășirea termenului prevăzut. Situație similară a fost înregistrată și în cazul Î.M. „Apă-Canal Taraclia” - 55 de contracte încheiate peste termen.

La contractarea serviciului public de canalizare s-a constatat depășirea termenului în proporție de 57 %. Or, operatorii precum SA „Apă-Canal Chișinău”, SRL „Gloring Inginering”, ÎM „Apă-Canal Căușeni”, ÎM „Apă-Canal Taraclia”, ÎM „DP GCL” din or. Fălești, ÎM „SU-Canal” Comrat, ÎM „Servcom Căinari” au raportat 0 % la indicatorul cu privire la încheierea contractului în termen de 5 zile lucrătoare.

Examinarea și soluționarea petițiilor adresate de către consumatorii finali

Pentru examinarea petițiilor consumatorilor referitor la regimul de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, personalul operatorului este obligat în funcție de complexitatea cazului, să se deplaseze la fața locului în termen de cel mult 2 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii.

De asemenea operatorii sunt obligați să organizeze serviciul telefonic 24/24 ore pentru preluarea petițiilor consumatorilor, să organizeze înregistrarea automatizată a apelurilor telefonice la serviciul telefonic 24/24 ore, iar informația înregistrată urmează a fi păstrată timp de 2 ani.

Operatorii se conformează parțial cerințelor în ce privește clasificarea petițiilor înregistrate după tematică. În cazul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, reclamațiile adresate se clasifică după cum urmează: I) branșare/racordare; II) contractare; III) facturare; IV) calitatea apei potabile; V) alte cauze.

Cota petițiilor examinate și soluționate de către operatori în termenele stabilite de Regulament constituie *48 % pentru serviciul public de alimentare cu apă și 66 % pentru serviciul public de canalizare*. Impactul asupra acestui indicator este cauzat de lipsa registrului de înregistrare a petițiilor, acestea fiind înregistrate în registrul comun de evidență a corespondenței.

Referitor la obligația operatorilor de a asigura funcționarea unui serviciu telefonic pentru preluarea apelurilor consumatorilor referitoare la serviciul public de alimentare și de canalizare, de relevat, că nu toți titularii de licențe au organizat funcționarea serviciului telefonic 24/24 ore, cu respectarea evidenței apelurilor aferente categoriilor de probleme semnalate. Astfel, 41 de operatorii din cei 44 au preluat 124 755 apeluri, din care 29 464 au fost cu privire la lipsa apei, 17 216 cu privire la scurgerile de apă, în cazul a 27 203 de apeluri consumatorii au sesizat problema defecțiunilor sistemului de canalizare, iar pentru alte cazuri au fost înregistrate 628 de apeluri.

7. Piața produselor petroliere

7.1. Evoluția pieței produselor petroliere

Piața produselor petroliere din Republica Moldova este asigurată din importul acestora de la principalii furnizori din regiune.

În anul 2022, cantitatea totală importată de produse petroliere a constituit 861 408,75 tone, inclusiv: motorină 636 447,12 tone, benzină 169 508,32 tone și gaz lichefiat 55 453,31 tone.

În anul 2022 se atestă o ușoară diminuare a cantităților totale importate de produse petroliere principale și de gaze lichefiate cu 2,48%, inclusiv: cantitatea de benzină importată a scăzut cu 3 817,29 tone sau cu 2,2% față de anul 2021, cantitatea de motorină s-a diminuat față de anul 2021 cu 12 420,01 tone sau cu 1,9%, iar cea de gaz lichefiat a scăzut cu 5 641,45 tone sau cu 9,2% în comparație cu anul 2021.

Tabelul 42. Cantitățile de produse petroliere importate în ianuarie-decembrie 2022

Tipul Produsului	2021		2022		2022/2021	
	Cantitate	Cota parte	Cantitate	Cota parte	Tone	%
	(tone)	(%)	(tone)	(%)		
Benzină	173 325,61	19,62	169 508,32	19,68	- 3 817,29	-2,2
Motorină	648 867,13	73,46	636 447,12	73,88	- 12 420,01	-1,91
Gaz lichefiat	61 094,75	6,92	55 453,31	6,44	- 5 641,44	-9,23
Total	883 287,49	100	861 408,75	100	- 21 878,74	-2,48

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate și importurile înregistrate de Serviciul Vamal

Furnizorul principal de produse petroliere este România, deținând 100,0% din importul benzinei, 84,4% din importul motorinei și 64,7% din importul gazului lichefiat. Această tendință se explică prin prezența pe piața autohtonă a companiilor petroliere ce dețin rafinării proprii în statul vecin. Din celelalte țări furnizoare de motorină pot fi menționate: Federația Rusă cu 8% (cantitate importată aproape integral în trimestrul I al anului 2022), Bulgaria cu 2,4% și Turcia cu 2,2% din importul total. Este de menționat că, odată cu invazia Federației Ruse în Ucraina, cantitatea importată de motorină rusească a scăzut comparativ cu anul precedent cu 76,8%. Tot în anul 2022, a fost înregistrat importul unor cantități de motorină din țări precum: Grecia, India și Israel, cota cumulată a cărora nu depășește 3% din total, în grafic fiind ilustrate ca „Altele”.

Figura 52. Distribuția după țara de origine a benzinei importate în anul 2022:

Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

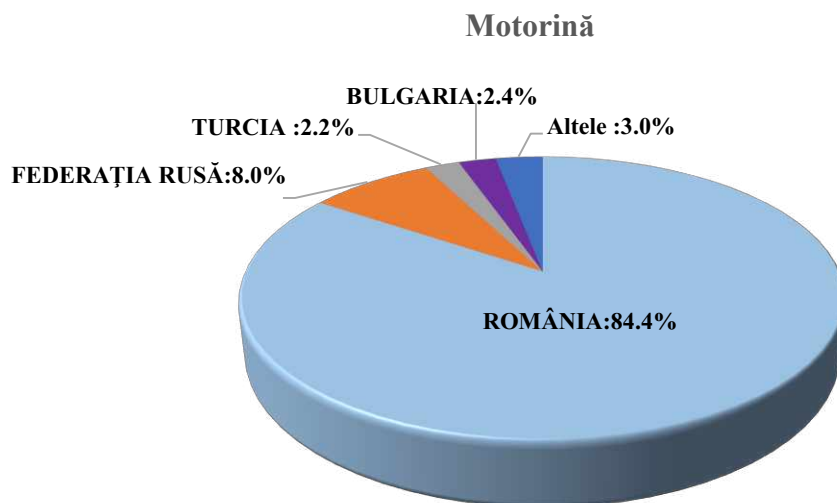

Figura 53. Distribuția după țara de origine a motorinei importate în anul 2022:
Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Importurile de gaz lichefiat din anul 2022 provin în marea parte din România cu o pondere de 64,7%, urmată de Kazahstan cu 19,9% și Federația Rusă cu 4,6%. La fel ca în cazul motorinei, importul de gaz lichefiat din Federația Rusă a scăzut în anul 2022 față de anul 2021 cu 78,4%.

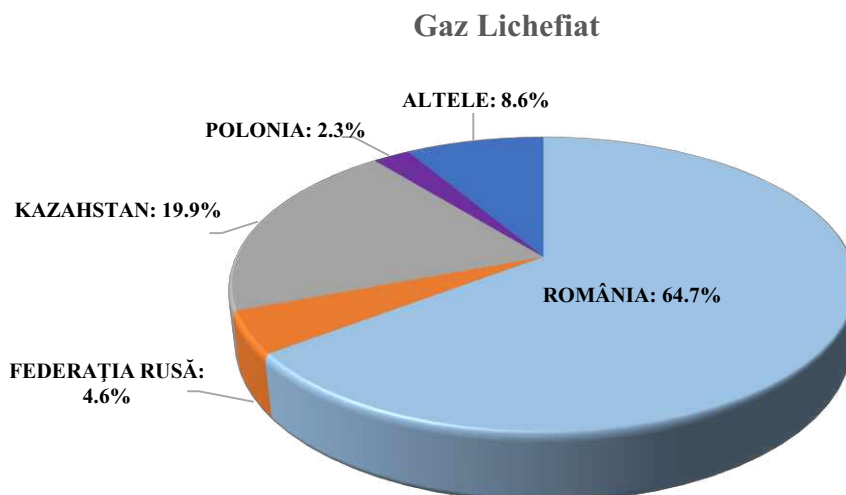

Figura 54. Distribuția după țara de origine a gazului lichefiat importat în anul 2022:
Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

În graficele de mai jos sunt reflectate prețurile medii de import exprimate în dolari SUA și în monedă națională

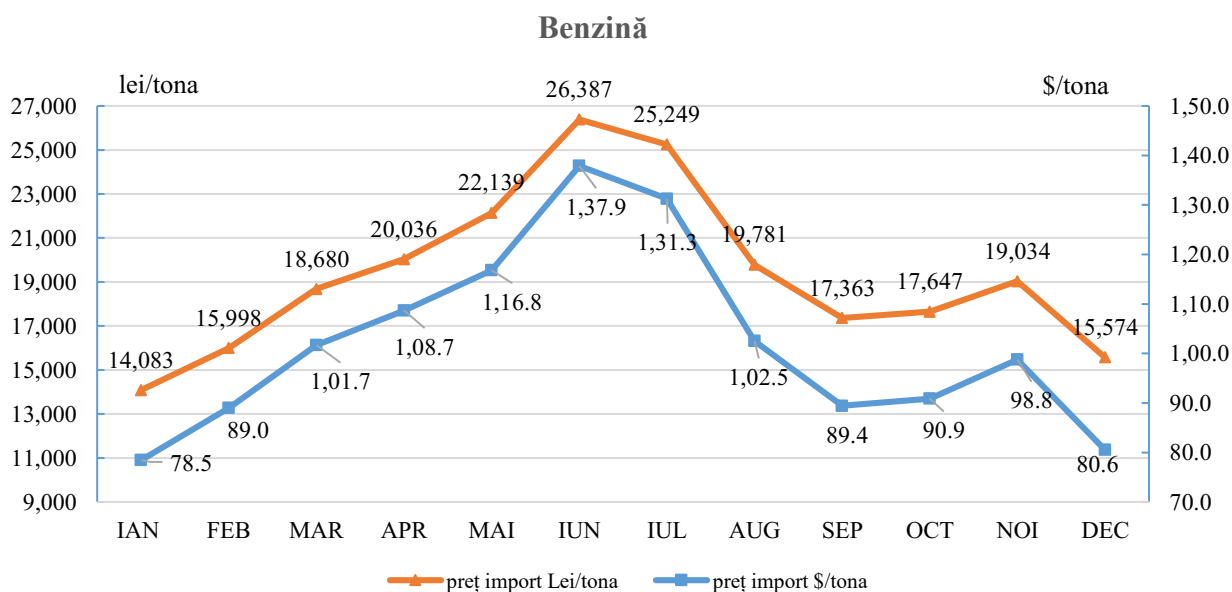

Figura 55. Prețul mediu de import al benzinei, pentru anul 2022

Sursa: statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Prețul mediu anual pentru importul unei tone de benzină a constituit 1 021,7 dolari SUA/tonă (19 331 lei/tonă), înregistrând o creștere de 47,3% comparativ cu anul 2021. Prețul de vârf a fost atins în luna iunie, ajungând la 1379,0 dolari SUA/tonă (26 387 lei/tonă), fiind cu 75,7 % mai mare comparativ cu prețul minimal de 784,8 dolari SUA/tonă (14 083 lei/tonă) înregistrat în luna ianuarie 2022. În a doua jumătate al anului evoluția prețurilor reprezintă o dinamică descrescătoare relativ constantă, iar în luna decembrie 2022 prețurile practic s-au echivalat cu cele din luna februarie 2022, constituind 805,5 dolari SUA/tonă (15 574 lei/tonă).

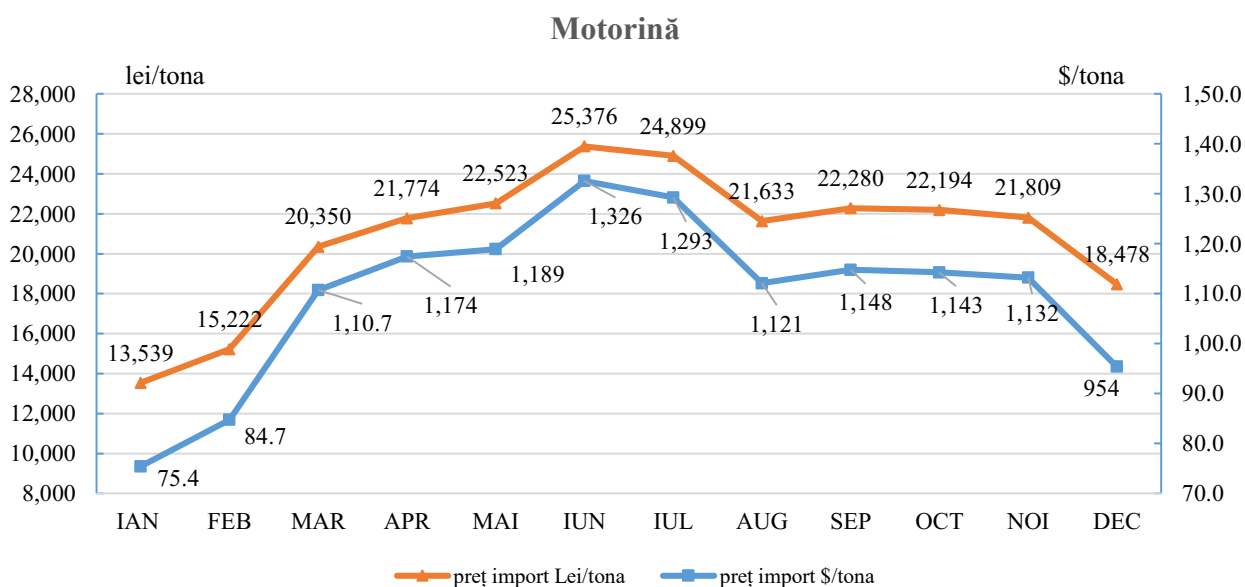

Figura 56. Prețul mediu de import al motorinei, pentru anul 2021

Sursa: statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Prețul mediu anual pentru importul unei tone de motorină a constituit 1 099,00 dolari SUA/tonă (20 840,00 lei/tonă), înregistrând o creștere de 75,3% comparativ cu cel din anul 2021. La fel ca benzina, prețul maxim de import al unei tone de motorină a fost atins în luna iunie,

constituind 1 325,7 dolari SUA/tonă (25 376 lei/tonă) sau cu 75,8% mai mare față de prețul minim de import de 754,1 dolari SUA/tonă (13 539 lei/tonă) înregistrat în luna ianuarie 2022.

La finele anului se atestă o diminuare a prețului de import la o tonă de motorină constituind 954 dolari SUA/tonă, corespunzător prețurilor medii din lunile februarie-martie 2022.

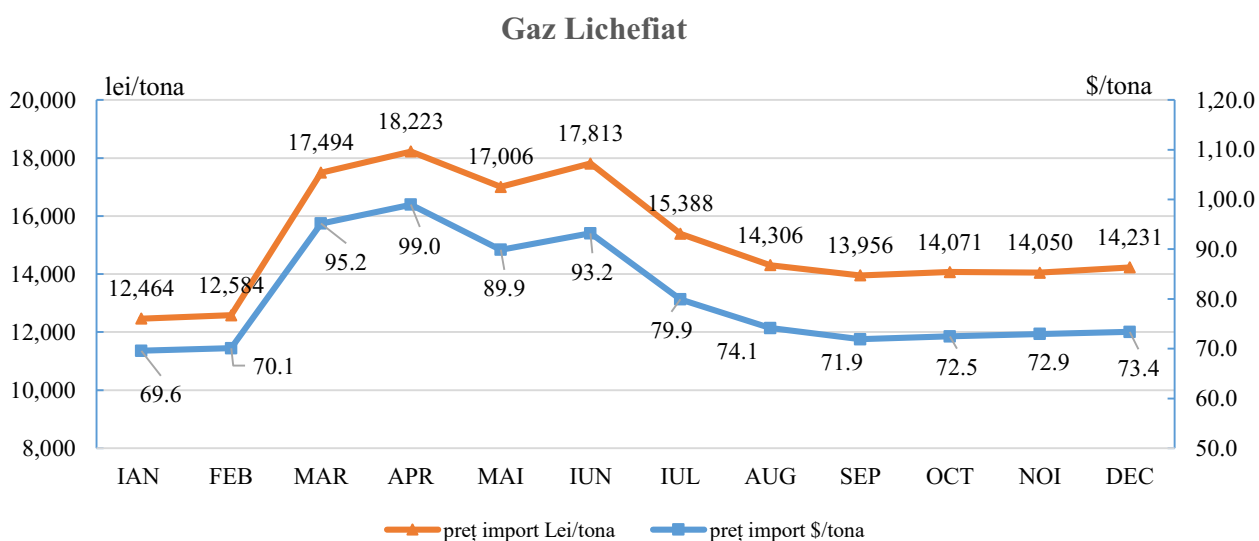

Figura 57. Prețul mediu de import al gazului lichefiat, pentru anul 2021:

Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Evoluția prețului mediu de import al gazului lichefiat a fost puțin mai diferită de cea a produselor petroliere principale. Astfel, cu toate că prețul mediu de import al gazului lichefiat la fel s-a majorat cu 18,6% comparativ cu anul precedent, constituind 801,4 dolari SUA/tonă (15 132 lei/tonă), curba de ascensiune a fixat prețul maxim în luna aprilie, constituind 989,6 dolari SUA/tonă (18 223 lei/tonă) și nu în luna iunie, după cum s-au poziționat prețurile maxime de import ale produselor petroliere principale. Prețul minim de import al gazului lichefiat în anul 2022 a fost înregistrat în luna ianuarie și a constituit 695,8 dolari SUA/tonă (12 464 lei/tonă), fiind cu 42,2% mai mic decât valoarea maximală anuală înregistrată în luna aprilie.

Începând cu semestrul II al anului 2022, prețul mediu de import al gazului lichefiat a înregistrat o scădere constantă, ajungând către luna septembrie la 718,9 dolari SUA/tonă (13956 lei/tonă) și ulterior cu o ușoară creștere în luna decembrie până la 733,7 dolari SUA/tonă (14 231 lei/tonă).

Cu certitudine, principalul factor care a influențat volatilitatea excesivă a prețurilor de import la produsele petroliere principale și la gazul lichefiat a constituit războiul declanșat la 24 februarie 2022 de către Federația Rusă împotriva Ucrainei. În consecință, până în luna iunie piața a înregistrat creșteri fără precedent al prețurilor și perturbări constante ale lanțurilor logistice, situație care a început să se decongestioneze începând cu a doua jumătate a anului.

Tabelul 43. Volumele de produse petroliere comercializate cu ridicata și cu amănuntul în anul 2022 (incl.TVA)

Produsul	comerț cu ridicata						comerț cu amănuntul					
	2021		2022		2022/2021 %		2021		2022		2022/2021 %	
	tone	lei/tona	tone	lei/tona	cantitate	preț	mii litri	lei/litru	mii litri	lei/litru	volum	preț
Benzină	94,623.3	23,298.9	81,724.5	32,222.33	-13.6%	38.3%	226,056.5	19.5	217,529.7	26.24	-3.8%	34.4%
Motorină	572,582.5	17,031.3	571,413.6	29,412.80	-0.2%	72.7%	452,823.4	16.2	515,593.4	25.87	13.9%	59.7%
Gaz lichefiat	42,712.5	18,012.7	39,059.2	24,068.56	-8.6%	33.6%	103,460.3	11.6	93,525.6	15.92	-9.6%	36.7%
Total	709,918.3		692,197.3		-2.5%		782,340.2		826,648.7		5.7%	

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor trimestriale prezentate de companiile licențiate

Comparativ cu anul 2021, prețurile de comercializare cu ridicata a unei tone de benzină au crescut cu 38,3%, pentru o tonă de motorină cu 72,7%, iar pentru o tonă de gaz lichefiat s-au majorat cu 33,6%.

Aceeași dinamică s-a înregistrat și la prețurile de comercializare cu amănuntul la produsele petroliere principale și la gazul lichefiat. Astfel, comparativ cu anul 2021, prețurile pentru un litru de benzină s-au majorat cu 34,4%, pentru un litru de motorină cu 59,7%, iar pentru un litru de gaz lichefiat prețurile s-au majorat cu 36,7%. Principala cauză a majorării prețurilor la produsele petroliere principale și a gazului lichefiat, în perioada anului 2022, a constituit fluctuațiile prețurilor Platts pe piețele regionale, precum și deprecierea monedei naționale în raport cu dolarul SUA.

În ceea ce privește volumele de produse petroliere comercializate cu ridicata, în anul 2022 s-au diminuat cu 2,5%, în timp ce volumele de produse petroliere comercializate cu amănuntul au crescut cu 5,7% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Tabelul 44. Stocurile și consumul intern ale produselor petroliere și gazului lichefiat pentru anul 2022 (tone)

Produsul	Stoc la începutul anului**	Importat	Consum intern	Stoc la finele perioadei
Benzină	9 464,17	169 508,32	168 927,80	10 044,70
Motorină	24 543,09	636 447,12	645 560,07	15 430,14
Gaz lichefiat	4 603,70	55 453,31	56 757,00	3 300,01
Total	38 610,96	861 408,75	871 244,86	28 774,85

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor trimestriale prezentate de companiile licențiate

Stocurile de produse petroliere la finele anului 2022 asigură consumul mediu intern pentru o perioadă de:

- 22 zile la benzină;
- 9 zile la motorină;
- 21 zile la gazul lichefiat.

Pe parcursul anului 2022 prețurile de comercializare cu amănuntul la produsele petroliere au fost stabilite reieșind din prevederile Metodologiei de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere aprobate prin HCA ANRE nr. 446/2021 din 12.10.2021, care reglementează modul de calculare a prețurilor maxime de comercializare cu amănuntul la produsele petroliere principale de tip standard (benzina COR 95 și motorină), modalitatea de calculare a marjei comerciale specifice, modul în care agenții economici stabilesc prețurile reieșind din prețurile maxime publicate de Agenție.

La baza formării prețurilor maxime de comercializare a produselor petroliere principale de tip standard stau 4 componente:

1. Valoarea medie a cotațiilor medii Platts pentru 14 zile anterioare zilei efectuării calculului, care se modifică zilnic, în funcție de prețul la bursă și cursul de schimb (leu MD/dolar SUA);
2. Acciza;
3. Taxa pe valoare adăugată;
4. Marja comercială specifică, aprobată/modificată semestrial de către Agenție.

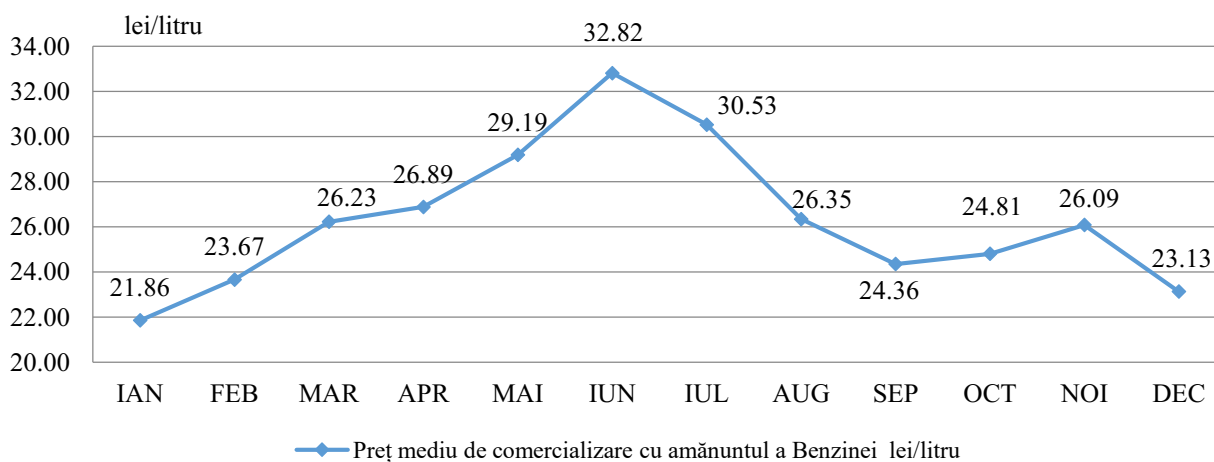
Cota accizei, pentru anul 2022 a fost stabilită la nivelul de 7 082 lei pentru o tonă de benzină (cu o majorare de 9% față de 2021), 2 980 lei pentru o tonă de motorină (cu 9% mai mult comparativ cu 2021) și 3 947 lei pentru o tonă de gaz lichefiat (cu 5% mai mult față de anul precedent). Taxa pe valoare adăugată a constituit tradițional 20% pentru motorină și benzină și 8% pentru gazele lichefiate. Pe parcursul anului 2022 mărimea marjei comerciale specifice a rămas nemodificată constituind 2,62 lei/litru.

Astfel, mecanismul existent aplicat de ANRE asigură ca prețul stabilit zilnic la produsele petroliere principale să reflecte corect și fidel atât tendința de creștere, cât și cea de descreștere a cotațiilor medii Platts.

Totodată, în scopul de a asigura o transparență și o claritate deplină pentru consumatori referitor la domeniul reglementării pieței produselor petroliere, pe lângă comunicatele de presă, Agenția zilnic oferă informații publice, prin intermediul paginii web oficiale și platformei electronice gestionate „e-Carburanți” referitor la mecanismul de formare și plafonare a prețurilor maximale de vânzare cu amănuntul a produselor petroliere, precum și a prețurilor aplicate la comercializarea produselor petroliere de către fiecare titular de licență pentru fiecare stație de alimentare amplasată pe teritoriul Republicii Moldova.

Evoluția prețului mediu ponderat de comercializare cu amănuntul, incluzând TVA, a benzinei, motorinei și gazului lichefiat pentru anul 2022 este prezentată în graficele care urmează.

Evoluția prețului mediu pentru Benzină

*În urma actualizării informației pe parcursul anului, sunt prezentate inclusiv corecțiile pentru perioadele anterior raportate.

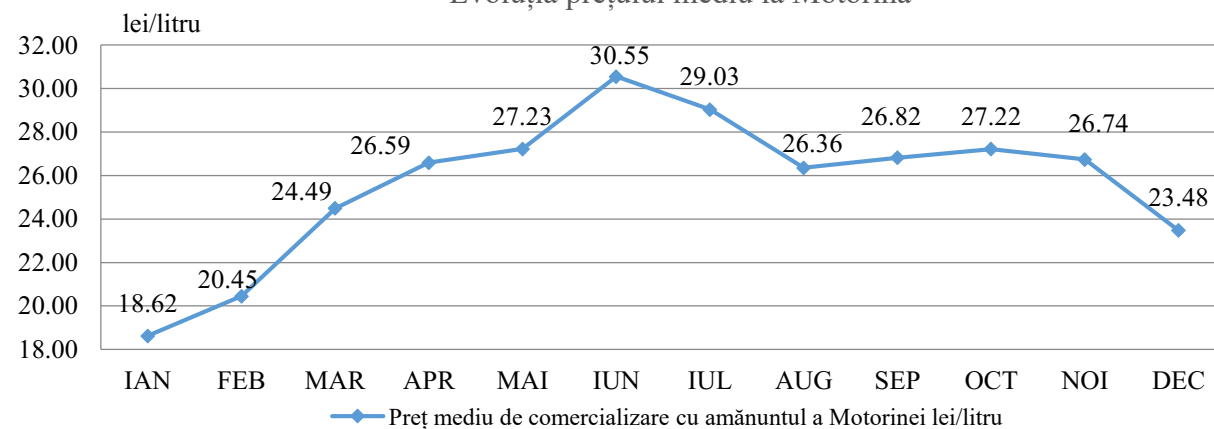
Figura 58. Prețul mediu de comercializare a Benzinei, pentru anul 2022

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

În luna iunie 2022 prețul mediu de comercializare a benzinei a atins pragul maxim istoric de 32,82 lei/litru, ceea ce reprezintă o creștere de 50,1% comparativ cu cel din luna ianuarie, care, reprezintă limita de jos pe axa de evoluție a prețurilor.

La finele anului, se observă o ușoară descreștere a prețului mediu de comercializare a benzinei cu 11,4% față de valoarea lunii noiembrie, revenind la nivelul prețurilor medii din luna februarie 2022.

Evoluția prețului mediu la Motorină

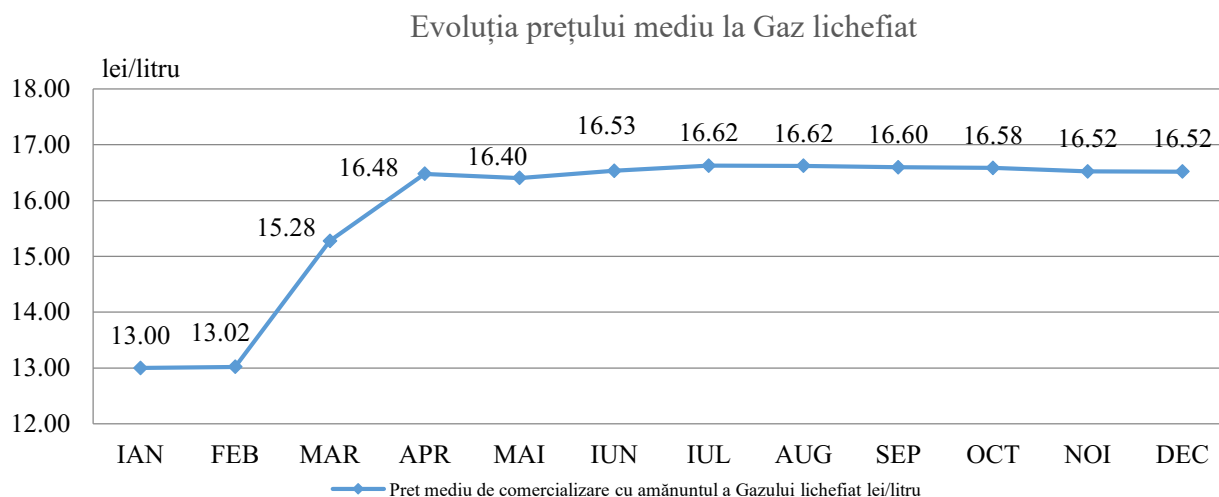

*În urma actualizării informației pe parcursul anului, sunt prezentate inclusiv corecțiile pentru perioadele anterior raportate.

Figura 59. Prețul mediu de comercializare a Motorinei, pentru anul 2022

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

Pentru motorină, cu mici excepții, se atestă o dinamică similară prețurilor medii de comercializare a benzinei. Prin urmare, valoarea maximală a prețului mediu pentru un litru de motorină comercializat la pompă a fost înregistrată la fel în luna iunie, constituind 30,55 lei/litru, fiind cu 64,1% mai mare decât cel mai mic preț înregistrat în luna ianuarie 2022. La fel ca și în cazul benzinei, a fost înregistrată o reducere a prețului mediu către luna decembrie, acesta scăzând până la valorile medii din lunile februarie – martie 2022.

*În urma actualizării informației pe parcursul anului, sunt prezentate inclusiv corecțiile pentru perioadele anterior raportate.

Figura 60. Prețul mediu de comercializare a Gazului lichefiat, pentru anul 2022

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate

O ascendență rapidă a prețurilor medii pentru comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat se atestă în lunile februarie - aprilie 2022, de la 13,02 lei/litru până la 16,48 lei/litru, ceea ce constituie o majorare de 26,6%, prețul maxim fiind atins în luna iulie (16,62 lei/litru). Ulterior, deși prețurile medii pentru importurile gazului lichefiat constant s-au redus până la finele anului, evoluția prețurilor de comercializare cu amănuntul s-a menținut relativ fără schimbări, în luna decembrie fiind înregistrat prețul de 16,52 lei/litru.

În anul 2022, după cum s-a menționat și anterior, piața carburanților a fost puternic influențată de factori externi, precum războiul din Ucraina, modificarea surselor și căilor logistice de aprovizionare, de sancțiunile impuse de comunitatea internațională Federației Ruse și incertitudinea generală existentă pe piețele petroliere. Aspectele date au avut un impact puternic asupra prețurilor la petrol și la produsele derivate din acesta, care și-au găsit în consecință reflecția directă și în prețurile din Republica Moldova.

În aspect general, în anul 2022, la benzină și motorină au fost înregistrate două valori puternice de scumpiri (martie - aprilie și iunie - iulie), fiind atinse și cele mai mari niveluri de prețuri la carburanți din istoria țării. În același timp, în anumite perioade prețul la motorină în mod atipic s-a poziționat la un nivel mai înalt în comparație cu benzina.

8. Activitatea Normativă

Reglementarea sectorului energie electrică și regenerabilă

1. Hotărârea ANRE nr. 74 din 25.02.2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale și modificarea unor acte normative aprobate de ANRE

Regulamentul în versiunea actuală prevede îmbinarea unor informații lipsă în redacția precedentă și anume:

- calcularea consumului de energie electrică în cazul, când echipamentul de măsurare nu este instalat în punctul de delimitare;
- calcularea consumului de energie electrică cauzat de factorul de putere;
- acțiunile operatorului de sistem și consumatorului final în cazul expertizei extrajudiciare a echipamentului de măsurare;
- expertiza metrologică a echipamentului de măsurare și altele.

Astfel, a fost atins scopul, ca noul act normativ să reprezinte o redacție exhaustivă, clară și aplicabilă pentru aplicare în relațiile dintre consumatorii finali și operatorii de sistem, oferindu-le posibilitatea facilitării soluționării cazurilor și depășirea situațiilor apărute în procesul de măsurare a energiei electrice.

La capitolul modificarea unor acte normative, în scopul eliminării duplicării normelor și prevederilor contradictorii, datorate dispersării cerințelor privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale în mai multe acte normative, au fost operate modificări în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 169/2019 din 31.05.2019 și în Regulamentul privind racordarea la rețelele electrice și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 168/2019 din 31.05.2019.

Totodată au fost operate modificări la Regulamentul privind confirmarea statutului de producător eligibil, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 251/2019 din 5 iulie 2019, în scopul excluderii unor norme interpretabile ce ar putea crea situații de litigiu și ar intra în contradicție prevederile legislației secundare cu cele ale legislației primare.

Impactul

În conformitate cu noile cerințe, echipamentele de măsurare vor asigura pe termen lung măsurarea energiei electrice în timp real, fiind posibilă utilizarea acestora și decontarea pe piața angro de energie electrică, conform prevederilor Regulilor pieței energiei electrice, folosind ca bază intervalele de dispecerizare și intervalele de tranzacționare.

Utilizarea sistemelor inteligente de măsurare a energiei electrice vor da posibilitatea evaluării reflectării indicatorilor de calitate și de continuitate a serviciilor de transport și distribuție a energiei electrice în baza valorilor efectiv măsurate.

Prin concentrarea cerințelor privind măsurarea energiei electrice într-un singur act normativ se vor exclude situațiile ce creează dificultăți pentru operatorii de sistem, furnizorii de energie electrică, producătorii de energie electrică și consumatorii finali în a găsi soluții la problemele apărute în procesul de activitate legat de măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale.

De asemenea, se vor evita neînțelegerile legate de aplicarea Regulamentului privind confirmarea statutului de producător eligibil.

2. Hotărârea ANRE nr. 111 din 18.03.22 privind modificarea Hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 283/2020 din 07.08.2020 cu privire la aprobarea Regulilor pieței energiei electrice

În conformitate cu pct.18.5 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr.2 din 25 februarie 2022, Comisia a obligat Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică să modifice data intrării în vigoare a Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020 din 07.08.2020, astfel încât acestea să intre în vigoare începând cu 1 mai 2022.

Impactul

Amânarea intrării în vigoare a Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020, până la 01.05.2022 a ajutat participanții la piața de energie electrică să își evalueze riscurile de activitate ținând cont de condițiile noi de operare, care includ fără a se limita:

1. Criza de energie;
2. Deconectarea sistemului energetic național și cel al Ucrainei de la sistemul IPS/UPS;
3. Războiul declanșat în Ucraina.

3. Hotărârea ANRE nr. 232 din 29.04.22 privind modificarea Hotărârii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 283/2020 cu privire la aprobarea Regulilor pieței energiei electrice

În conformitate cu pct. 4 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova din 29.04.2022, Comisia a obligat Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică să modifice data intrării în vigoare a Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr.283/2020 din 07.08.2020, astfel, încât să nu se aplice până la 31.05.2022.

Impactul

Amânarea intrării în vigoare a Regulilor pieței energiei electrice, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020, până la 01.06.2022 a servit ca un suport pentru participanții la piața de energie electrică, oferindu-le posibilitatea să își evalueze riscurile de activitate ținând cont de condițiile noi de operare, care includ fără a se limita:

1. Criza de energie;
2. Deconectarea sistemului energetic național și cel al Ucrainei de la sistemul IPS/UPS;
3. Războiul declanșat în Ucraina.

Reglementarea sectorului gaze naturale

Potrivit art. 12 alin. (2) din Legea cu privire la energetică nr. 174/2017 și Regulamentul de organizare și funcționare al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 334/2018, în scopul exercitării atribuțiilor și funcțiilor prevăzute de lege, ANRE elaborează și aprobă regulamente, metodologii și alte acte normative de reglementare.

La elaborarea și aprobarea actelor normative de reglementare, ANRE a respectat principiul consultărilor publice a proiectelor de acte, care au impact semnificativ asupra piețelor reglementate. Acest proces are loc în conformitate cu Legea nr. 239-XVI/2008 privind transparența în procesul decizional, Legea cu privire la actele normative nr. 100/2017 și legile speciale aplicabile în sectorul energetic.

1. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 297 din 03.06.2022 privind aprobarea Regulamentului privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale

Regulamentul privind măsurarea gazelor naturale în scopuri comerciale stabilește condițiile în care se realizează măsurarea gazelor naturale produse, transportate inclusiv în contextul fluxurilor transfrontaliere, distribuite, furnizate și consumate în punctele de măsurare comercială (stabilirea punctelor de măsurare și a cerințelor tehnice minime față de echipamentele de măsurare, colectarea datelor cu privire la echipamentele de măsurare și a indicațiilor echipamentelor de măsurare, cerințele privind funcționarea și clasa de precizie a echipamentelor de măsurare ș.a).

Prevederile Regulamentului se aplică raporturilor juridice la care participă producătorii, operatorii de sistem, furnizorii și consumatorii finali, inclusiv la eliberarea avizelor de racordare la rețeaua de gaze naturale, proiectarea, montarea și exploatarea echipamentelor de măsurare.

Impactul

Noul Regulament stabilește modalitatea de conversie a volumelor de gaze naturale în cantități de energie. Furnizorii de gaze naturale vor avea obligația de informa consumatorii finali prin intermediul facturilor lunare, despre consumul de gaze naturale exprimat în metri cubi, valoarea puterii calorifice superioare folosită la facturare și cantitatea totală de energie consumată.

2. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 673 din 16.08.2022 cu privire la modificarea Regulamentului privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 112/2019.

Intervenția propusă a avut drept scop ajustarea prevederilor Regulamentului privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale cu noile modificări operate la Legea cu privire la gaze naturale nr. 108/2016 care aduc claritate noțiunii de “distribuție a gazelor naturale”. Astfel, distribuția gazelor naturale reprezintă ansamblul de activități și operațiuni desfășurate de operatorul sistemului de distribuție (OSD) al gazelor naturale în vederea livrării gazelor naturale prin rețelele de distribuție de gaze naturale către consumatorii finali ai utilizatorului de sistem sau transmiterea gazelor naturale către furnizor, la punctele de măsurare comercială altor OSD.

Modificările la Regulament aduc la un raport benefic în soluționarea neînțelegerilor apărute în relațiile dintre utilizatorii de sistem și operatorii de sistem în legătură cu accesul reglementat la rețeaua de gaze naturale, negocierea și încheierea contractelor pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale.

Impactul

Prin operarea modificărilor la Regulament sa asigurat realizarea următoarelor măsuri:

- reducerea numărului petițiilor la ANRE din partea OSD;
- evitarea limitării sau întreruperii furnizării de gaze naturale pentru consumatorii finali;
- evitarea potențialelor obstacole la schimbarea furnizorului de gaze naturale.

3. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 727 din 13.09.2022 privind modificarea Metodologiei de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 355/2021;

Prin modificările operate la Metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, a fost asigurată transpunerea prevederilor art. 99–99² din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale. Un alt motiv de modificare a Metodologiei a fost situația excepțională pe piața gazelor naturale declarată pe perioada anului 2022, în care, în condițiile variațiilor majore a prețului de procurare a gazelor naturale, furnizorii care procurau gaze naturale de la furnizorii externi se confruntau cu un deficit de numerar la achiziționarea gazelor naturale, fapt ce ducea la periclitarea capacității de plată a acestora.

Impactul

Modificările la Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru furnizarea gazelor naturale, au asigurat intervenția promptă prin ajustarea prețurilor reglementate în vederea evitării situației de incapacitate de plată a furnizorilor reglementați.

4. Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 938 din 16.12.2022 privind modificarea Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 443/2020

Finalitățile urmărite prin elaborarea proiectului de modificare a Metodologiei:

- ajustarea cadrului de reglementare secundar la noile prevederi ale legislației primare;
- excluderea echivocului la interpretarea și aplicarea unor prevederi metodologice;
- stabilirea de reguli și criterii obiective, transparente și de aplicabilitate unică la determinarea și aplicarea costurilor și tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale;
- asigurarea funcționării eficiente și asigurarea viabilității financiare a întreprinderilor de gaze naturale prin stabilirea tarifelor reglementate care să acopere costurile minime, reale și necesare în legătură cu desfășurarea activităților reglementate;
- asigurarea includerii în tarifele reglementate a cheltuielilor justificate, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanță și pe criterii obiective și o rată rezonabilă de rentabilitate.
- reglementarea modalității de determinare a consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de distribuție a gazelor naturale.

Impactul

Aplicarea modificărilor Metodologiei asigură:

- viabilitatea financiară a OSD prin stabilirea tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale în baza cheltuielilor strict necesare pentru desfășurarea activității, cu excluderea din calcul a tuturor costurilor și cheltuielilor economic nejustificate și/sau care, nu sunt necesare pentru prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale;
- interpretările corecte referitor la includerea în tarifele reglementate a cheltuielilor justificate, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanță și pe criterii obiective și o rată rezonabilă de rentabilitate;
- transparență în procesul de reglementare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale.

Acte de reglementare

Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 172 din 07.04.2022 privind aprobarea platformei de tranzacționare a gazelor naturale operată de SRL „BRM East Energy”

Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat platforma de tranzacționare a gazelor naturale operată de SRL „BRM East Energy” în condițiile prevăzute de pct. 70 din Regulile pieței gazelor naturale (Hotărârea ANRE nr. 534/2019) și Codului rețelelor de gaze naturale (Hotărârea ANRE nr. 420/2019). În conformitate cu noțiunea definită de Codul rețelelor de gaze naturale, *platforma de tranzacționare* - platformă electronică pusă la dispoziție și exploatată de un operator al platformei de tranzacționare, prin intermediul căreia participanții la tranzacționare pot plasa și accepta, incluzând dreptul de revizuire și de retragere, oferte pentru achiziționarea/vânzarea gazelor naturale necesare pentru a răspunde fluctuațiilor pe termen scurt ale cererii sau ofertei de gaze naturale, în conformitate cu termenii și condițiile aplicabile platformei de tranzacționare, conform cărora OST realizează tranzacții în scopul desfășurării acțiunilor de echilibrare.

Reglementarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

1. Hotărârea ANRE nr. 18 din 18 ianuarie 2022 privind modificarea Regulamentului cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 180/2016

Obiectivele de bază ale modificării Regulamentului au constat în:

- determinarea unor consumuri tehnologice și pierderi de apă cât mai corecte, care să stea la baza calculării tarifelor ce reflectă cheltuielile strict necesare, justificate ale operatorilor;
- eficientizarea proceselor tehnologice de captare, tratare, transport și distribuție a apei către consumatori în baza planurilor de măsuri de diminuare a consumului tehnologic și a pierderilor de apă elaborate de titularii de licențe;
- creșterea, în final, a eficienței sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare în scopul reducerii cheltuielilor financiare și materiale și a optimizării utilizării resurselor energetice.

Impactul

Modificările la Regulament stimulează eficientizarea activității operatorilor, prin stabilirea unor proceduri clare de determinare și reflectare a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare. Totodată, elaborarea de către titularii de licențe a planurilor de măsuri de micșorare a consumului tehnologic și a pierderilor de apă, prin efectuarea investițiilor în infrastructura tehnico-edilitară, este menită să sporească eficiența sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare, iar investițiile justificate urmează să fie recuperate prin tarifele pentru serviciul public prestat.

2. Hotărârea ANRE nr. 937 din 16 decembrie 2022 privind modificarea Metodologiei de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 489/2019

Modificarea Metodologiei a avut drept scop îmbunătățirea structurii componentelor tarifare, prin reflectarea corectă, la timp și în mărimea strict necesară, în tarife a cheltuielilor justificate aferente activităților de furnizare/prestare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, cum ar fi:

- eliminarea impedimentelor aferente includerii nivelului redevenței în tarif;
- posibilitatea ajustării unor cheltuieli de bază în limitele ciclului alternat de cinci ani în funcție de creșterea prețurilor la materiale, la serviciile prestate de terți, de modificare a procesului de producție;
- majorarea ratei reglementate de rentabilitate în vederea oferirii posibilității operatorilor de a avea surse pentru înlocuirea și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare;
- asigurarea oportunității de includere a devierilor tarifare formate pe parcursul anului de gestiune pentru ca cheltuielile justificate să fie recuperate până la finele anului;
- posibilitatea intervenției operative prin actualizarea extraordinară a tarifelor în perioada stării de urgență în caz dacă devierile tarifare depășesc 1,0 %.

Impactul

Modificările menționate vor avea impact pozitiv asupra activității operatorilor din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și asupra tuturor consumatorilor serviciului dat din țară. De relevat prevederea intervenției operative de modificare a tarifelor la apă în condițiile actuale de creștere, în unele cazuri substanțială, a prețurilor la resursele energetice. În așa mod, și în cumul cu celelalte modificări, operatorilor din sector le este asigurată posibilitatea să-și acopere prompt și pe deplin cheltuielile suportate la desfășurarea activității licențiate, precum și de a obține o rată rezonabilă de rentabilitate.

9. Protecția consumatorilor

9.1 Examinarea petițiilor consumatorilor

Misiunea ANRE în vederea protecției consumatorilor pe parcursul anului 2022 a fost realizată pe diferite dimensiuni: prin aprobarea mai multor acte de reglementare care vizează drepturile consumatorilor în relațiile cu întreprinderile din sectoarele reglementate, în cadrul examinării petițiilor adresate ANRE întru soluționarea neînțelegerilor dintre aceștia și întreprinderile energetice sau operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, prin consultarea directă a consumatorilor la linia telefonică de informare sau audiență în incinta sediului Agenției, precum și în procesele judiciare cu participarea ANRE în calitate de intervenient accesoriu de partea consumatorilor.

Potrivit art. 7 alin. (4) lit. d) și e) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, art. 7 alin. (4) lit. d) și e) al Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, art. 9 alin. (2) lit. o) al Legii nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, art. 7 alin. (2) lit. q) din Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, ANRE monitorizează respectarea de către titularii de licențe a drepturilor consumatorilor finali, examinează și soluționează, în limitele competenței, în procedură extrajudiciară neînțelegerile apărute între consumatori și furnizori/operatori, examinează petițiile consumatorilor în conformitate cu prevederile Codului administrativ. Suplimentar, atribuțiile ANRE privind protecția intereselor legitime ale consumatorilor sunt prevăzute la art. 28 din Legea 105/13.03.2003 privind protecția consumatorilor.

La fel, pe parcursul anului 2022 Agenția a examinat 471 petiții din partea consumatorilor serviciilor publice prestate de titularii de licențe din sectoarele reglementate.

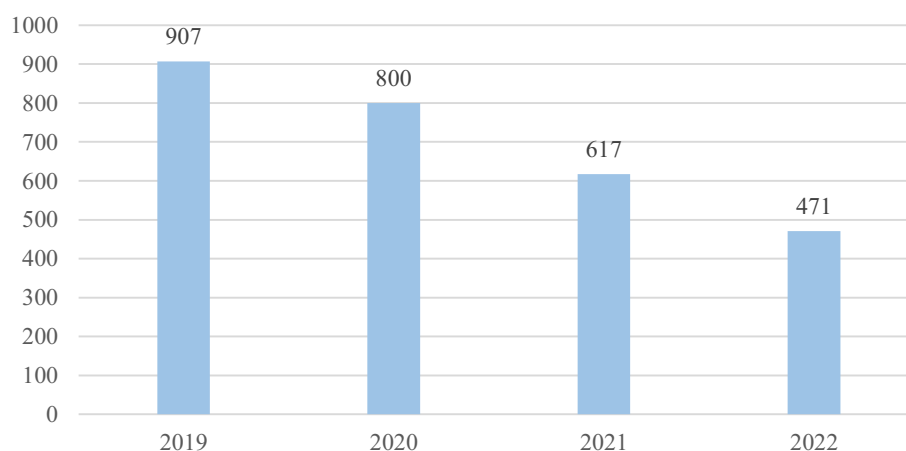

Figura 61. Statistica numărului de petiții examinate de ANRE, anii 2019-2022.

Este de menționat că, dinamica în scădere din ultimii ani a numărului de petiții adresate/examinate de către ANRE este invers proporțională cu creșterea numărului de apeluri parvenite de la consumatori la Linia de informare. În acest context, evidențiem că prin intermediul Liniei de informare consumatorii pot obține operativ aceleași consultații la întrebările adresate sau pot reclama anumite încălcări, într-un timp util și fără necesitatea depunerii unei adresări scrise.

În rezultatul examinării petițiilor adresate pe parcursul anului 2022, au fost identificate mai multe probleme, unele din care sunt frecvent reclamate de către consumatorii din sectoarele reglementate, după cum urmează:

1) Facturarea pentru serviciile prestate (energie electrică, gaze naturale, energie termică, apă și canalizare), corectarea facturilor eronate, citirea datelor contoarelor și controlul în regim de lucru a echipamentelor de măsurare, aplicarea corectă a tarifelor în vigoare etc.;

2) Plângeri împotriva gestionarilor fondului locativ - GFL (ÎMGFL, CCL, ACC, APLP), ca de exemplu: administrarea proastă din partea GFL, neîndeplinirea obligațiilor legale din partea GFL ce ține de administrarea și întreținerea proprietății comune, instalațiilor și rețelelor ingineresti care au legătură directă cu calitatea serviciilor comunale prestate, repartizarea plății pentru serviciile comunale intermediare (apă și canalizare, energie termică), lipsa contractelor între locatarii blocurilor și gestionarii fondului locativ, după cum prevede Legea nr. 75/2015 cu privire la locuințe (pentru intermedierea serviciilor comunale precum: serviciul aprovizionare apă și de canalizare, energie termică, iluminare spații comune și lift, salubritate spații comune, evacuare deșeuri etc.);

3) Debransarea locatarilor de apartamente de la sistemul colectiv de încălzire în vederea instalării sistemului autonom de încălzire pe bază de gaze naturale, precum și facturarea locatarilor în cazul debransării de la sistemul colectiv. În anul 2022 s-a constatat o creștere a petițiilor cu acest subiect, urmare a aprobării noii Metodologii privind repartizarea consumului de energie termică și a costului aferent acestui consum între consumatorii unui bloc locativ conectați la sistemul colectiv de alimentare cu energie termică, prin Ordinul Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale nr. 184 din 31.10.2022;

4) Extinderea rețelelor electrice, de gaze naturale, de alimentare cu apă și de canalizare. La acest capitol urmează a fi evidențiate adresările petiționarilor locatari ai blocurilor locative departamentale (blocuri aflate anterior în gestiunea unor întreprinderi, blocuri departamentale, cămine etc. ulterior, privatizate) care reclamează lipsa contractelor directe cu furnizorul de energie electrică, necesitatea reconstrucției rețelelor interne; la fel, petițiile consumatorilor/locatarilor blocurilor locative noi, care deși fiind date în exploatare, nu au încheiate contracte individuale de furnizare a energiei electrice cu furnizorul, pe motive imputabile antreprenorului care le-a construit;

5) Problema strămutării rețelelor electrice, de gaze naturale, energie termică de pe terenurile proprietate privată;

6) Calitatea serviciului de distribuție a energiei electrice (deconectări frecvente, întreruperi frecvente, nerespectarea parametrilor de calitate, șocurile de tensiune etc.);

7) Repararea prejudiciului cauzat (ieșirea din funcțiune a receptorilor electrice) ca urmare a șocurilor de tensiune;

8) Folosirea energiei electrice prin conectarea ilegală la instalațiile de utilizare a instalațiilor electrice ale altor persoane (furturile de energie electrică), consumul fraudulos;

9) Petiții din partea consumatorilor ce ține de deconectarea/reconectarea locurilor de consum, în cazurile existenței unor litigii între proprietari/posesorii bunurilor imobile la locul de consum;

10) Acordarea compensațiilor urmare a majorării tarifelor reglementate la gazele naturale și energia termică în conformitate cu prevederile Legii nr. 192/2021 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice, Regulamentului cu privire la atribuirea categoriilor de vulnerabilitate energetică și modul de stabilire și plată a compensațiilor pentru achitarea facturilor la energie, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 704/2022.

Astfel, pe parcursul anului 2022, din numărul total de 471 petiții, 164 de petiții au avut ca obiect probleme legate de furnizarea energiei electrice; 127 de petiționari au reclamat probleme din domeniul livrării gazelor naturale; 89 de petiționari au reclamat probleme ce ține de asigurarea cu energie termică; 84 – apă și canalizare și altele – 7 petiții.

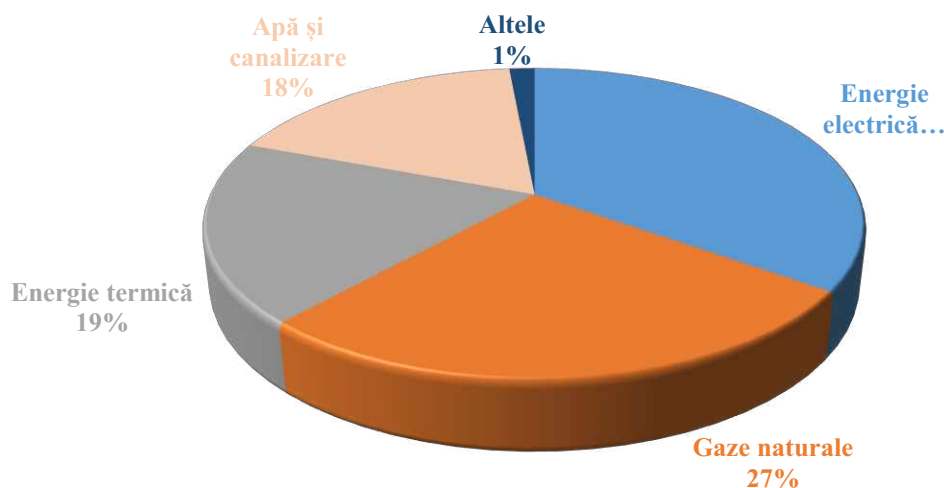

Figura 62. Repartizarea petițiilor pe sectoarele reglementate

Este de menționat că, urmare a acțiunilor întreprinse de ANRE pentru contracararea încălcărilor sistemice, anumite categorii de petiții nu au mai parvenit în adresa Agenției pe parcursul anului 2022. Un exemplu în acest sens fiind petițiile privind refuzul nejustificat din partea furnizorilor de a încheia contracte de furnizare a energiei electrice cu solicitanții/potențiali consumatori în cazurile în care se atestau datoriile acumulate de foștii proprietari/posesori la locurile de consum respective. Anterior, în cazurile respective de către Agenție au fost emise decizii de obligare a furnizorilor să încheie contracte cu solicitanții/potențiali consumatori. Totodată, furnizorii fiind sancționați contravențional în temeiul art. 169 lit. e) Cod contravențional pentru refuzul nejustificat de încheiere a contractului de furnizare a energiei electrice.

La fel, pe parcursul anului 2022 în adresa ANRE nu au fost înregistrate petiții ce țin de repartizarea volumelor suplimentare de apă sub formă de ”cotă-parte”. Anterior, pe parcursul anului 2020 – 2021, Agenția a documentat numeroase astfel de cazuri, în baza faptelor reclamate de către petiționari privind impunerea achitării volumelor suplimentare de apă sub formă de cotă-parte, fiind examinate prin prisma Codului contravențional. Toate procesele-verbale cu privire la constatarea contravenției, întocmite de către ANRE în privința gestionarilor fondului locativ (ÎMGFL, ACC, etc) și întreprinderii intermediare la decontări (ÎM „Infocom”) remise în adresa CNA, au servit temei pentru întocmirea de către CNA a proceselor-verbale cu privire la contravenție, în baza art. 313 Cod contravențional, cu remiterea acestora în instanțele de judecată conform procedurii.

Examinarea petițiilor consumatorilor prin care se invocă încălcarea drepturilor de către titularii de licențe din sectoarele reglementate de către ANRE a fost realizată în strictă conformitate cu procedura stabilită de Codul administrativ, fiind sesizate toate persoanele interesate, implicit furnizorii/operatorii serviciilor respective pentru a oferi explicațiile de rigoare.

În cazul încălcărilor flagrante de către titularii de licențe a drepturilor consumatorului, ANRE a intervenit prompt și imediat, fiind emise decizii obligatorii pentru întreprinderile reglementate pe durata examinării petițiilor în fond (precum în cazurile de deconectare nejustificată a consumatorilor, în care se impune reconectarea imediată a locului de consum sau a refuzului contractării serviciilor publice).

Toate petițiile au fost examinate în termene legale, petiționarilor fiindu-le oferite în scris informații exhaustive privind rezultatele examinării problemelor sesizate, după caz, măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru remedierea acestora. În cadrul examinării petițiilor consumatorilor, în scopul soluționării în procedură extrajudiciară a neînțelegerilor dintre consumatori și titularii de licențe, în legătură cu racordarea, contractarea, facturarea, deconectarea, calitatea serviciilor prestate de către ANRE au fost emise decizii, prescripții și hotărâri, în funcție de încălcările identificate în speță.

Pe parcursul anului 2022, în scopul soluționării extrajudiciare a neînțelegerilor survenite între consumatori și întreprinderile prestatoare de servicii în sectoarele reglementate, de către ANRE au fost adoptate 5 decizii în privința operatorilor și furnizorilor licențiați.

Anterior, prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 416 din 21.09.2021 s-a impus operatorilor serviciului de alimentare cu apă și de canalizare, titulari de licențe eliberate de către ANRE, să compenseze în termen de până la 31.12.2021 consumatorilor casnici (care cad sub incidența prevederilor art. 26 alin. (4) lit. a) și b) ale Legii nr. 303 din 13.12.2013) cheltuielile suportate pentru achiziționarea contoarelor de apă din surse proprii în perioada martie 2019 – septembrie 2021.

În anul 2022, urmare a monitorizării de către ANRE a gradului de executare a Hotărârii ANRE nr. 416 din 21.09.2021 de către titularii de licențe în domeniul prestării serviciului de alimentare cu apă și de canalizare, au fost constatate multiple abateri din partea operatorilor manifestate prin executarea necorespunzătoare sau neexecutarea hotărârii ANRE menționate.

Astfel, în privința a 25 de operatori a fost inițiată și desfășurată procedura de atragere la răspundere contravențională în baza art. 169 lit. m) Cod contravențional (*neexecutarea în termen a măsurilor dispuse, prin decizii sau prin hotărâri, dispuse de autoritatea de reglementare și control de stat în domeniul energiei ori de îndeplinirea în termen a prevederilor prescripției privind lichidarea încălcărilor constatate de această autoritate*).

9.2 Serviciul de consultare „Linia de informare”

Pe parcursul anului 2022, la „Linia de informare” a ANRE au fost înregistrate 1173 apeluri telefonice (comparativ cu 1039 recepționate în anul 2021), la care cetățenii au abordat diverse probleme precum: asigurarea cu energie electrică, gaze naturale, serviciul alimentare cu apă și de canalizare, energie termică, produse petroliere etc.

Apelurile la liniile telefonice specializate de informare ale ANRE au loc prin intermediul numărului de telefon **0 8001 0008 (apel gratuit)** <https://www.anre.md/linia-de-informare-3-256>, afișat pe pagina oficială a ANRE, care dispune de posibilitatea tehnică de redresare a apelului către linia specializată necesară, prin tastarea de către apelant a butonului corespunzător, conform indicațiilor robotului pentru ”Linia Verde”: *butonul 1* pentru asistență de specialitate și consultații de profil consumatorilor din sectoarele reglementate de către ANRE, iar pentru linia anticorupție *butonul 2* sau la numărul **0 8001 0007 (apel gratuit)**, care are drept scop recepționarea informației privind comiterea de către angajații ANRE a unor fapte de comportament cu caracter corupțional.

Toate apelurile parvenite la linia de informare sunt înregistrate în Registrul de evidență a apelurilor la linia verde, iar la linia anticorupție în Registrul de evidență a apelurilor la linia națională anticorupție. La fel, apelurile preluate sunt înregistrate audio în format digital, înregistrările convorbirilor fiind disponibile în caz de necesitate.

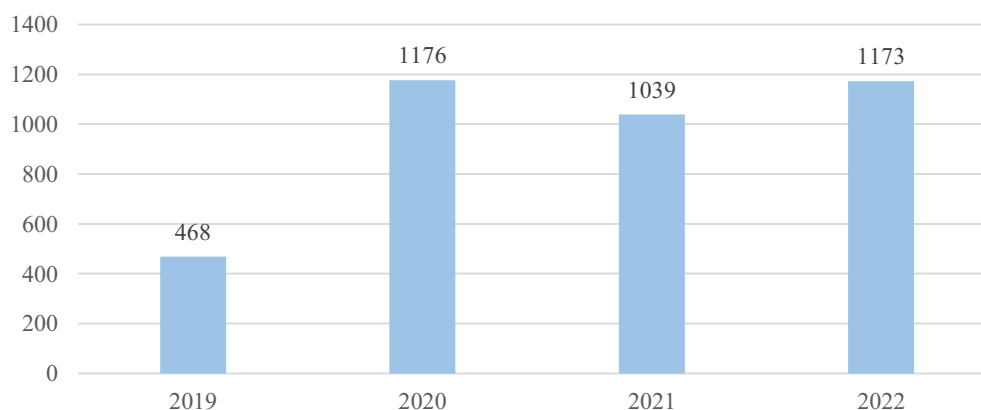

Figura 63. Numărul consultațiilor oferite prin intermediul serviciului liniei de informare a ANRE pe parcursul anilor 2019 - 2022

Din analiza comparativă a datelor apelurilor preluate la Linia de informare, vedem o apreciere constantă a numărului apelurilor, ceea ce denotă că, consumatorii cunosc despre acest instrument de informare și utilizează frecvent acest mijloc de informare.

Pe parcursul anului 2022, de la consumatorii finali de energie electrică au fost înregistrate 587 apeluri telefonice, iar printre problemele cele mai frecvent abordate sunt cele ce vizează facturarea consumului de energie electrică și tarifele aprobate de către ANRE. În perioada de referință au avut loc ajustări frecvente ale prețurilor și tarifelor reglementate, urmare a evoluțiilor de pe piața energetică, fapt ce a generat și un interes sporit din partea consumatorilor de a cunoaște informația actualizată. Printre alte subiecte abordate, sunt cele legate de neînțelegerile cu întreprinderile energetice în procedura de racordare, probleme legate de deconectări, căderile de tensiune, durata și frecvența deconectărilor, facturarea serviciilor pentru locurile de uz comun, procedura de schimbare a furnizorului etc. Nu în ultimul rând urmează a fi evidențiate întrebările ce țin de acordarea compensațiilor la energie.

De la consumatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare au parvenit 155 apeluri telefonice. Printre apelurile recepționate urmează a fi evidențiate reclamațiile ce țin de facturare, în special, în cazul prestării serviciului prin intermediul gestionarului fondului locativ; consultații ce se referă la procedura de contractare, inclusiv, încheierea contractelor individuale cu locatarii blocurilor de locuit; procedura racordării la rețeaua publică de alimentare cu apă și de canalizare, inclusiv, soluționarea diferitor litigii de ordin civil între vecini; probleme legate de verificarea metrologică a contoarelor de apă; calitatea serviciilor, întreruperi, etc.

De la consumatorii de energie termică au parvenit 90 apeluri, printre problemele abordate pot fi evidențiate cele legate de facturarea cantității de energie termică utilizată, inclusiv în cazurile debransării de la rețea a apartamentelor situate în blocurile locative cu multe etaje. Începând cu sezonul de încălzire 2022, urmare a aprobării noii Metodologii privind repartizarea consumului de energie termică și a costului aferent acestui consum între consumatorii unui bloc locativ conectați la sistemul colectiv de alimentare cu energie termică, prin Ordinului Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR), nr. 184 din 31.10.2022, s-a atestat o creștere a petițiilor cu acest subiect. Majoritatea consumatorilor nu erau informați despre aprobarea de către MIDR a acestei Metodologii, considerând că nu ar trebui să achite pentru energie termică în cazul debransării prin prisma prevederilor Hotărârii Curții Constituționale nr. 4 din 03.03.2022 prin care au fost declarate neconstituționale punctele 8, 8¹, 8², 8³, 8⁴ și 8⁶ din Anexa nr.7 la Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002.

Cu referire la serviciul de furnizare a gazelor naturale au fost recepționate 108 apeluri, printre subiectele abordate de apelanți pot fi evidențiate problemele ce țin de facturare, racordarea și extinderea rețelilor; probleme legate de deconectare; solicitarea de informații privind acordarea compensațiilor ca urmare a majorării tarifului în perioada rece a anului.

Printre alte subiecte frecvent abordate de către consumatori la linia de informare, pot fi evidențiate: solicitarea de informații privind condițiile de instalare a panourilor fotovoltaice pentru consum propriu (98 apeluri). Urmare a majorării prețurilor la energie din ultima perioadă s-a atestat o creștere semnificativă a apelurilor la acest subiect. Printre alte subiecte, solicitarea informațiilor privind contactarea electricienilor autorizați, reclamații privind neînțelegerile dintre membrii întovărășirilor pomicole și administrația acestora, condițiile de livrare a energiei electrice, deconectări, etc.

În procesul examinării subiectelor abordate de către apelanții serviciului gratuit „Linia de informare”, angajații ANRE încearcă să soluționeze problemele reclamate, prin oferirea informațiilor/consultațiilor solicitate, inclusiv, explicațiilor exhaustive legate de cadrul normativ de reglementare, acțiunile ce urmează a fi întreprinse în cazul în care sunt necesare a fi întreprinse anumite acțiuni din partea consumatorului (de exemplu: depunerea unei cereri în adresa operatorului/furnizorului).

În cazul în care este abordată o problemă mai complexă, ce nu poate fi soluționată telefonic și necesită o examinare minuțioasă, consumatorul este îndemnat să depună o petiție în scris la ANRE

(prin poștă sau la adresa electronică), în care să expună detaliat problema invocată, cu anexarea actelor doveditoare, eventual, corespondenței cu titularul de licență respectiv.

Având în vedere utilitatea și comoditatea pentru consumatori de informare prin intermediul Liniei telefonice de informare, ANRE în continuare va acorda o atenție sporită funcționării acestui serviciu, prin majorarea numărului de persoane din cadrul ANRE la recepționarea apelurilor, astfel încât să fie preluate toate apelurile de la consumatori și să se reducă timpul de așteptare a apelantului.

9.3 Audiența consumatorilor

În incinta sediului ANRE, de către specialiștii Secției relații cu consumatorii este asigurată constant activitatea de primire și consultare a consumatorilor care se confruntă cu diferite probleme în domeniile serviciilor reglementate de ANRE. La fel, în cadrul examinării petițiilor din partea consumatorilor, aceștia pot fi invitați pentru audieri suplimentare sau pentru a participa la ședințele de lucru cu participarea titularilor de licențe. Audiența consumatorilor este realizată la sediul ANRE din str. Alexandr Pușkin, 52 A, în limita orelor de program, de luni până vineri, de la orele 8:00 până la 17:00 (pauză: 12:00 – 13:00), fără a fi necesară vreo înscriere sau programare preventivă.

Pe parcursul anului 2022, la sediul ANRE au fost primiți în audiență 103 consumatori. Din analiza dinamicii în comparație cu perioadele precedente se atestă o scădere a numărului de consumatori care solicită audiență la sediul Agenției. Scăderea comparativă cu perioada anilor precedenți, se datorează tendinței apelării mai frecvente la linia de informare a ANRE pentru a primi consultații.

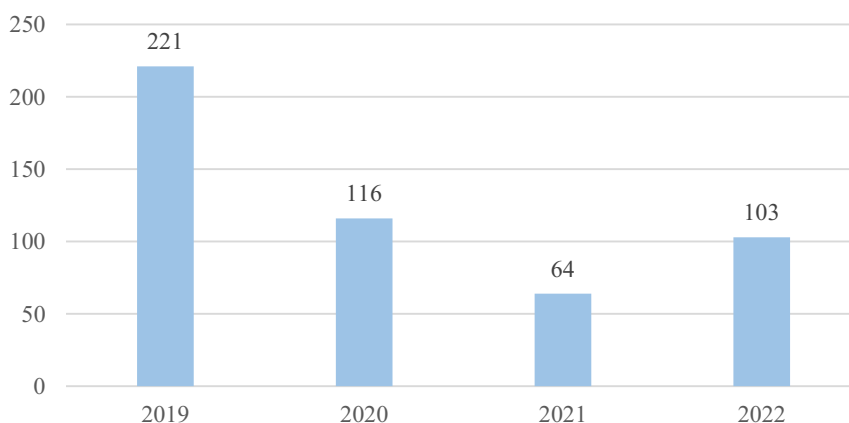

Figura 64. Numărul de persoane primite în audiență la ANRE pe parcursul anilor 2019 - 2022

În cadrul audiențelor au fost discutate problemele consumatorilor și materialele prezentate, fiindu-le acordate consultații privind modul de soluționare a problemelor abordate, suport tehnic și informațional referitor la procedura de depunere a petițiilor la prestatorii de servicii sau la ANRE. În acest context, foarte frecvent se atestă că, consumatorii nu au încercat să soluționeze problema reclamată în prealabil prin adresarea față de furnizor/operator, adresându-se direct ANRE. În astfel de cazuri, consumatorii primiți în audiență au fost instruiți referitor la drepturile sale și procedurile de adresare către furnizori/operatorii vizați pentru soluționarea problemei abordate, precum și pentru atingerea rezultatului scontat. În același timp, consumatorii au fost îndemnați să sesizeze Agenția în caz de nesoluționare a problemei de către furnizor/operator în termenele stabilite.

Primirea în audiență a consumatorilor este înregistrată într-un registru separat, în care se face mențiunea privind problemele sesizate și rezultatul consultației/soluției oferite.

Astfel, pe parcursul anului 2022, consumatorii primiți în audiență au invocat: probleme legate de facturarea energiei electrice, gazelor naturale, mecanismul de acordare a compensațiilor, probleme la debransarea de la sistemul colectiv de încălzire și facturarea energiei termice la apartamentele debransate, probleme ce țin de prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de

canalizate, racordarea la rețelele publice de alimentare cu apă și de canalizare, inclusiv situații de litigii cu vecinii.

Este de menționat că, în cazul în care se constată existența unei probleme mai complexe ce nu poate fi soluționată în cadrul audienței consumatorului sau este necesară antrenarea operatorilor serviciilor, acesta este îndemnat să formuleze o petiție în scris către ANRE, fiind asistat de către un reprezentant al ANRE la întocmirea acesteia, pentru a fi expuse toate detaliile relevante soluționării cazului. Tot în cadrul biroului de audiență a consumatorilor este asigurat accesul petiționarilor pentru a lua cunoștință de dosarul administrativ inițiat pe marginea petiției depuse, în conformitate cu prevederile art. 83 al Codului administrativ, iar la solicitare, petiționarului i se eliberează copiile solicitate din dosar. La fel, pe lângă consultația specialiștilor Secției relații cu consumatorii, în caz de necesitate, persoana poate fi consultată și de specialiștii altor departamente din cadrul ANRE.

9.4 Activitatea de informare a consumatorilor

În activitatea ANRE privind promovarea și protecția drepturilor consumatorilor, un rol important îi revine informării consumatorilor pentru familiarizarea acestora cu drepturile lor legitime, pornind de la premisa că un consumator informat este un consumator protejat.

În acest context, pe parcursul anului 2022 Agenția a acordat o atenție sporită actualizării informațiilor cu interes pentru consumatori plasată pe pagina web a Agenției.

Pagina web oficială a ANRE (anre.md) reprezintă un instrument efectiv de informare a consumatorilor, care conține informații utile pentru vizitatorii acesteia, precum: tarifele și prețurile reglementate aprobate de către ANRE, cadrul normativ de reglementare, numărul de telefon al liniei de informare, datele de contact și adresa electronică pentru depunerea petiției electronice, structura ANRE, lista electricienilor autorizați, domeniile de reglementare, pagina consumatorului.

La rubrica pagina consumatorului de pe pagina web a ANRE, pot fi vizualizate cele mai utile informații destinate consumatorului, privind drepturile și obligațiile consumatorului, furnizorului, operatorului de sistem, informații privind racordarea și contractarea. La fel, poate fi accesat Ghidul consumatorului, care este împărțit pe compartimente, pe domeniile serviciilor reglementate de ANRE (energie electrică, gaze naturale, energie termică, apă și canalizare). La pagina consumatorului, la rubrica întrebări/răspunsuri pot fi găsite soluțiile la cele mai frecvente cazuri cu care se confruntă consumatorii.

Pagina web a ANRE este în permanență actualizată, fiind reflectate informațiile esențiale privind activitatea decizională a Consiliului de Administrație al ANRE (anunțuri privind ședințele publice, plasarea proiectelor actelor de reglementare), evenimentele organizate, comunicate informative.

Este de menționat că, în anul 2022 Agenția a continuat colaborarea cu alte autorități publice pe diferite dimensiuni, inclusiv în scopul consolidării eforturilor pentru promovarea drepturilor consumatorilor. În acest context, este de remarcat participarea reprezentanților ANRE la diferite ședințe de lucru cu participarea altor autorități centrale și locale. La fel, în perioada de referință, reprezentantul ANRE a participat la conferința organizată de Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței (reorganizată în Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea produselor nealimentare și Protecția Consumatorilor) cu prilejul marcării zilei internaționale a protecției consumatorilor – la 15 martie.

Totodată, Agenția este reprezentantă în cadrul Grupului de lucru privind piața cu amănuntul și consumatorii din cadrul Secretariatului Comunității Energetice Europene, precum și în cadrul Grupului de lucru privind protecția consumatorilor din cadrul Asociației Regionale a Reglementatorilor din domeniul Energetic (ERRA). În cadrul respectivelor grupuri de lucru, angajații ANRE fac schimb de cele mai bune practici în domeniul de activitate pe care ulterior le implementează în procesele interne de lucru, astfel încât consumatorii finali să dispună de un serviciu public calitativ din partea autorității de reglementare.

10. Activitatea de Licențiere și Control

Procesul de licențiere se asigură în prezent prin recepționarea cererilor direct la sediul ANRE, prin scrisoare recomandată sau prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat de Gestionare și Eliberare a Actelor Permisive (SIA GEAP). Solicitanții de licențe/autorizații pot beneficia de următoarele servicii acordate de ANRE prin intermediul sistemului informațional dedicat:

1. Licență pentru importul și comercializarea cu ridicata și/sau cu amănuntul a benzinei, motorinei și/sau a gazului lichefiat la stațiile de alimentare;
2. Licență pentru producerea energiei electrice; operarea pieței energiei electrice; transportul energiei electrice; conducerea centralizată a sistemului electroenergetic; distribuția energiei electrice; furnizarea energiei electrice;
3. Licență pentru producerea gazelor naturale; transportul gazelor naturale; distribuția gazelor naturale; stocarea gazelor naturale; furnizarea gazelor naturale; tradingul de gaze naturale; vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;
4. Licență pentru furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare la nivel de regiune, raion, municipiu, oraș și, după caz, sat, comună;
5. Licență pentru activitatea de producere, distribuție și furnizare a energiei termice;
6. Licență pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile; producerea energiei termice din surse regenerabile; producerea biogazului ce urmează a fi livrat în rețelele de gaze naturale; producerea biocarburantului care urmează a fi procurat de importatorii de produse petroliere principale;
7. Autorizație de import al motorinei.

Pe parcursul anului 2022, prin intermediul (SIA GEAP), au fost procesate 208 dosare (dintre care 110 dosare de eliberare și prelungire a licențelor, 83 dosare de reperfectare a licențelor și la cererea titularilor au fost procesate 15 dosare privind retragerea licențelor).

10.1.1. Licențierea pe piața produselor petroliere

În scopul realizării funcției de licențiere, pe parcursul anului 2022, ANRE a eliberat în total 35 licențe pentru activitățile pe piața produselor petroliere, inclusiv 51 licențe fiind prelunghite pentru activitățile în domeniu pentru următorii 5 ani (Tabelul 45).

Totodată, pentru perioada raportată au fost reperfectate 66 licențe în vederea includerii sau excluderii din Anexa nr. 2 a adreselor autorizate de desfășurare a activității licențiate pe piața produselor petroliere.

Tabelul 45. Licențe eliberate/prelungite pentru desfășurarea activităților pe piața produselor petroliere în 2022

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul licențelor eliberate	Numărul licențelor prelunghite
1	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei	13	8
2	Importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat	7	3
3	Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare	8	30
4	Comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare	7	10
	Total		86

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

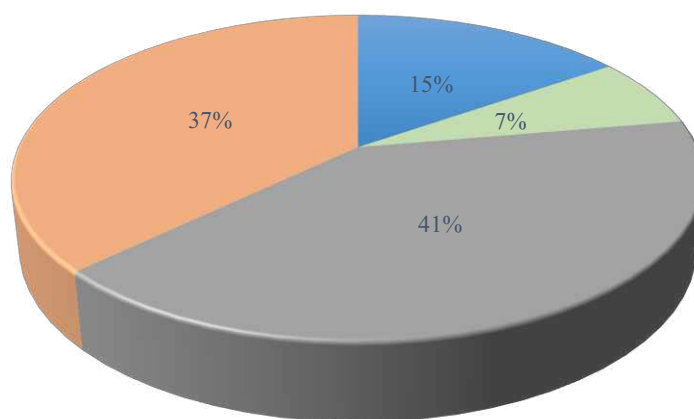
Pentru perioada raportată, ANRE a autorizat pentru desfășurarea activității licențiate în domeniul comercializării cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare, au fost autorizați 82 de titulari de licențe, care desfășoară activitatea licențiată prin intermediul a 635 stații SAC.

Pentru desfășurarea activității în domeniul comercializării cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare, sunt autorizați 75 de titulari de licențe, care desfășoară activitatea licențiată prin intermediul a 547 de stații SAAG.

Tabelul 46. Numărul titularilor de licențe care activează pe piața produselor petroliere la 31.12.2022

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licențe	Numărul copiilor autentificate de pe licență, eliberate titularilor de licențe pentru fiecare stație de alimentare
1	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei	31	-
2	Importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat	14	-
3	Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare	82	635
4	Comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare	75	547
	Total	202	1182

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

- Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei
- Importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat
- Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare
- Comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare

Figura 65. Ponderea titularilor de licențe care activează pe piața produselor petroliere

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

Așadar, din numărul total de stații de alimentare a produselor petroliere la situația din 31.12.2022 putem evidenția 507 de stații mixte, 128 de stații de alimentare cu benzină și motorină și 40 stații de alimentare cu gaz lichefiat.

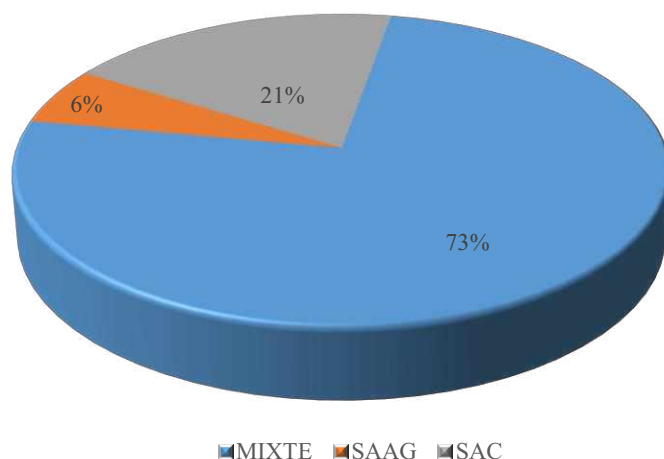

Figura 66. Ponderea stațiilor de alimentare în funcție de produsele petroliere comercializate

În temeiul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 815 din 02.08.2005 cu privire la regularizarea fluxurilor de mărfuri ce constituie obiectul activității de comerț exterior a Transnistriei, ANRE a eliberat pe parcursul anului 2022 – 2 licențe pentru importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei și 4 licențe pentru importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat. Licențele au fost eliberate pentru o perioadă de 6 luni.

10.1.2. Licențierea în sectorul electroenergetic

Pe parcursul anului 2022 au fost eliberate 16 licențe pentru furnizarea energiei electrice și au fost reperfectate 3 licențe prin modificarea adresei juridice a companiilor.

Tabelul 47. Numărul titularilor de licențe care activează în sectorul electroenergetic la data de 31.12.2022

Nr	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licență
1	Producerea energiei electrice	5
2	Transportul energiei electrice	1
3	Distribuția energiei electrice	2
4	Furnizarea energiei electrice	62
5	Conducerea centralizată a sistemului electroenergetic	1
Total		71

În perioada raportată, ANRE a realizat în continuare măsurile necesare transpunerii în practică a prevederilor art. 41 al Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, care obligă operatorii sistemului de distribuție a energiei electrice să elaboreze și să prezinte ANRE pentru aprobare programul de conformitate și proiectul contractului cu persoana fizică sau juridică, denumit agent de conformitate, care va monitoriza acest program.

Astfel, pe parcursul anului 2022, ANRE a examinat programele de conformitate a 3 operatori din sector, care reprezintă un set de măsuri menite să garanteze excluderea de comportament și/sau de practici discriminatorii în relațiile cu utilizatorii de sistem, precum și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență.

În scopul verificării monitorizării condițiilor de independență a agenților de conformitate a operatorilor sistemelor de distribuție a energiei electrice, ANRE a aprobat 3 propuneri privind desemnarea agenților de conformitate.

10.1.3. Licențierea în sectorul gazelor naturale

Pe parcursul anului 2022 au fost eliberate 3 licențe pentru furnizarea gazelor naturale și au fost reperfectate 5 licențe pentru distribuția gazelor naturale prin includerea în Anexa nr. 2 a localităților solicitate.

Comercializarea gazului natural comprimat pentru vehicule la stațiile de alimentare (GNCV) este desfășurată de 5 titulari de licențe prin intermediul a 18 stații de alimentare.

În perioada raportată, ANRE a realizat în continuare măsurile necesare transpunerii în practică a prevederilor art. 34 și 45 ale Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, care obligă operatorii sistemului de transport și de distribuție a gazelor naturale, precum și operatorii depozitelor de stocare a gazelor naturale să elaboreze și să prezinte ANRE pentru aprobare programul de conformitate și proiectul contractului cu persoana fizică sau juridică, denumit agent de conformitate, care va monitoriza acest program.

În acest context, ANRE a examinat programele de conformitate a 12 operatori din sector, care reprezintă un set de măsuri menite să garanteze excluderea de comportament și/sau de practici discriminatorii în relațiile cu utilizatorii de sistem, precum și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență.

În scopul verificării monitorizării condițiilor de independență a agenților de conformitate a operatorilor sistemului de transport și de distribuție a gazelor naturale, ANRE a aprobat 12 propuneri privind desemnarea agenților de conformitate.

Tabelul 48. Numărul titularilor de licențe care activează în sectorul gazelor naturale la 31.12.2022

Nr	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licențe
1	Transportul gazelor naturale	2
2	Distribuția gazelor naturale	21
3	Furnizarea gazelor naturale	25
4	Furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare	5
	Total	53

10.1.4. Licențierea în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Pe parcursul anului 2022 au fost reperfectate 4 licențe pentru furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare prin includerea în Anexa nr. 2 a localităților solicitate.

Astfel, potrivit situației din 31.12.2022, în sectorul furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, activează 44 titulari de licențe.

10.1.5. Licențierea în sectorul termoeenergetic

Pe parcursul anului 2022, ANRE a eliberat o licență pentru desfășurarea activității de producere, distribuție și furnizare a energiei termice.

La situația din 31.12.2022 în sectorul energiei termice activau **10** titulari de licențe.

10.1.6. Licențierea în sectorul energiei regenerabile

Pe parcursul anului 2022 Agenția a eliberat 1 (una) licență pentru producerea energiei regenerabile. Potrivit situației din 31.12.2022, în sectorul energiei regenerabile activează 4 titulari de licență.

10.1.7.1. Certificarea operatorilor sistemului de transport a energiei electrice

Conform prevederilor art. 27 din Legea nr. 107/27.05.2016 cu privire la energia electrică, având ca bază cererea privind certificarea operatorului sistemului de transport al energiei electrice Î.S. „Moldelectrica” conform modelului operatorului sistemului independent și documentele

anexate în conformitate cu cerințele stabilite, urmare a unei evaluări multiaspectuale, ANRE a emis la data de 9.12.2022 Hotărârea nr. 921 privind certificarea provizorie a OST Î.S. „Moldelectrica”. Hotărârea ANRE și Nota de motivare au fost remise către Secretariatul Comunității Energetice pentru evaluare și emiterea Avizului său cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor de certificare.

10.2. Activitatea de control

În conformitate cu prevederile art.12 alin. (1) lit. (b) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică monitorizează și controlează, în modul și în limitele prevăzute de prezenta lege și de legile sectoriale, respectarea de către titularii de licențe, de autorizații a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate, autorizate, a prevederilor prezentei legi, ale legilor sectoriale, inclusiv ale celor menite să asigure protecția drepturilor consumatorilor și calitatea serviciilor prestate. Totodată, în conformitate cu art.15 aliniatele (2) și (3) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 Agenția efectuează controale planificate, în baza planului de control aprobat de Consiliul de Administrație al ANRE, sau controale inopinate din oficiu sau la cerere.

Astfel, bilanțul de încheiere pentru anul 2022 cuprinde 16 misiuni de control, inclusiv 4 inopinate, care au fost finalizate prin întocmirea Rapoartelor de control cu reflectarea constatărilor și concluziilor cu privire la abaterile de la cadrul normativ-legal, precum și alte informații relevante domeniului verificat și 3 controale inițiate conform planului pentru anul 2022, care sunt în proces de executare și vor fi încheiate în anul 2023.

Tablelul 49. Lista titularilor de licențe supuși controlului în anul 2022

Nr.	Denumirea titularului de licență supus controlului	Genul de activitate	Perioada supusă controlului	Statut
1	S.R.L. „Petcom-Lux”	Furnizarea serviciului public de alimentare cu apă la nivel de oraș	2019-2021	finalizat
2	S.R.L. „Moldovatrangaz”	Transportul gazelor naturale	Aprilie 2021 și septembrie 2021	finalizat
3	S.A. „Moldovagaz”	Furnizarea gazelor naturale	Aprilie 2021 și septembrie 2021	finalizat
4	Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.	Distribuția energiei electrice	2019-2021	finalizat
5	Î.M. „Termogaz Bălți”	Producerea, distribuția și furnizarea energiei termice	2019-2021	finalizat
6	„Vero-Nadina” S.R.L.	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei, motorinei și a gazului lichefiat; Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare	2019-2021	finalizat
7	„Romp petrol Moldova” S.A.	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei, motorinei și a gazului lichefiat; Comercializarea cu amănuntul a benzinei, motorinei și a gazului lichefiat la stațiile de alimentare; Furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare	08.06.2022 - 09.06.2022	finalizat
8	Î.C.S. „Lukoil Moldova” S.R.L.	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei, motorinei și a gazului lichefiat; Comercializarea cu amănuntul a benzinei, motorinei și a gazului lichefiat la stațiile de alimentare; Furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare	08.06.2022 - 09.06.2022	finalizat
9	Î.M. „SU-Canal” Comrat	Furnizarea serviciului public de alimentare cu apă la nivel de oraș	2019-2021	finalizat
10	„Vento Retail” S.R.L.	Comercializarea cu amănuntul a benzinei, motorinei și a gazului lichefiat la stațiile de alimentare	08.06.2022 - 09.06.2022	finalizat
11	„Tirex Petrol” S.R.L.	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei, motorinei și a gazului lichefiat; Comercializarea cu amănuntul a benzinei, motorinei și a gazului lichefiat la stațiile de alimentare	08.06.2022 - 09.06.2022	finalizat

12	Î.M. „Servicii comunale Glodeni”	Producerea, furnizarea și distribuirea energiei termice; Furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare la nivel de oraș	2019-2021	finalizat
13	Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	Furnizarea serviciului public de alimentare cu apă la nivel de oraș	2019-2021	finalizat
14	Î.C.S. „Nord Gaz Sîngerei” S.R.L.	Furnizarea gazelor naturale, obligația serviciului public; Distribuția gazelor naturale	2019-2021	finalizat
15	„Euro LPG” S.R.L.	Importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat	2020-6 luni 2022	finalizat
16	„Avante” S.R.L.	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei; Comercializarea cu amănuntul a benzinei, motorinei și a gazului lichefiat la stațiile de alimentare	2020-6 luni 2022	finalizat
17	„Energocom” S.A.	Furnizarea gazelor naturale și furnizarea energiei electrice (furnizor central)	2019-2021	în execuție
18	„Rotalin Gaz Trading” S.R.L.	Furnizarea și distribuția gazelor naturale, obligația serviciului public	2019-2021	în execuție

Misiunile de control au fost desfășurate la titularii de licențe pentru perioade distincte: anul 2021, anii 2019 - 2021, anii 2020 - 6 luni 2022, iar cele inopinate pentru perioada unei zile (de la data de 08.06.2022 și până la data de 09.06.2022).

Toate misiunile de control s-au desfășurat în colaborare cu specialiștii operatorilor la fața locului (în unele cazuri la distanță), cu respectarea de către angajați a prevederilor legale și de reglementare aplicabile în domeniu. Misiunile de control au fost desfășurate la titularii de licențe, care activează în sectoarele energiei electrice, energiei termice, alimentare cu apă și canalizare și a pieței produselor petroliere, având drept scop verificarea respectării de către titularii de licențe a legislației în domeniul reglementat a condițiilor licenței pentru activitatea desfășurată, asigurării principiului costurilor necesare și justificate la calcularea și prezentarea spre aprobare a prețurilor și tarifelor pentru activitățile reglementate și principiului eficienței maxime la cheltuieli minime în cadrul procedurilor de achiziții, asigurării obligațiunilor achitării taxei pentru licență, corectitudinii formării și aplicării prețurilor la produsele petroliere, în funcție de prețurile de achiziție, consumurile/cheltuielile reale și strict necesare pentru activitatea reglementată, precum și verificarea corectitudinii și plenitudinii raportării veniturilor și cheltuielilor pe diferite genuri de activități licențiate desfășurate în cadrul activității agenților economici. Constatările de control, abaterile și încălcările de la prevederile legale au fost documentate, prin întocmirea Rapoartelor de control, în baza cărora CA al ANRE a aprobat hotărâri, cu înaintarea respectivă a cerințelor de înlăturare a încălcărilor sau recomandărilor de rigoare în adresa operatorilor economici.

Printre cele mai importante constatări reflectate în Rapoartele de control din anul 2022 pot fi menționate la:

- „Petcom-Lux” S.R.L.: prestarea serviciului de alimentare cu apă potabilă din satul Semionovca din raionul Ștefan-Vodă, în lipsa dreptului autorizat; lipsa contractului pentru delegarea dreptului de gestiune a serviciului public autorității administrației publice locale din satul Semionovca; lipsa documentelor primare pentru confirmarea valorii contabile aferente rețelei de alimentare cu apă cu lungimea totală de 28,67 km; diminuarea nejustificată cu 72,0 mii lei a valorii de amortizare a mijloacelor fixe;
- Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.: denaturarea valorilor raportate în sumă de 23 950,6 mii lei aferent fondului de remunerare a muncii pentru perioada 2019 – 2021; nefacturarea plăților de 5 156,0 mii lei furnizorului serviciului universal pentru serviciul de distribuție a cantităților de energie electrică; suportarea unor cheltuieli ineficiente în sumă de 5 407,9 mii lei în cadrul achizițiilor de bunuri materiale care au generat majorarea valorii investițiilor și stocurilor; pentru anul 2021 s-au constatat 186 cazuri privind depășirea termenului de eliberare a avizului de racordare a consumatorilor; stabilirea restanțelor de la 25,3% până la 81,2% privind gradul de executare a lucrărilor de reparații planificate și mentenanță a rețelelor electrice;

- Î.M. „Termogaz Bălți”: raportarea eronată a datelor cu privire la consumurile și cheltuielile activității reglementate, care au fost neîntemeiat majorate cu 1 133,9 mii lei; nerespectarea principiului de eficiență maximă la cheltuieli minime în cadrul achizițiilor bunurilor materiale, în lipsa planificării necesarului, fără concurs, achiziții directe, la solicitare, iar uneori în lipsa contractelor; neprezentarea spre aprobare a Raportului privind efectuarea investițiilor pe anul 2019;
- Î.M. „SU-Canal” Comrat: neprezentarea spre aprobare către ANRE a Raportului privind realizarea Planului de investiții pentru anii 2020-2021; neasigurarea creșterii eficienței sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare prin reechiparea, reutilizarea și re tehnologizarea acestora; majorarea valorii investițiilor realizate și reflectate la active în curs de execuție cu suma de 1 190,8 mii lei, din contul suportării unor cheltuieli ineficiente în cadrul achizițiilor de bunuri materiale; nerespectarea regulamentului ANRE privind procedurile de achiziție nr. 24/2017 în cadrul realizării lucrărilor de reconstrucție a colectorului principal de canalizație din mun. Comrat și a lucrărilor de reconstrucție a rețelei de apeduct și canalizare a „regiunii Geofizicilor”;
- Î.M. „Servicii comunale Glodeni”: neasigurarea totalității activităților de utilitate publică aferente captării, tratării, transportului, înmagazinării și distribuirii apei potabile sau tehnologice la consumatorii din or. Glodeni, în lipsa unui sistem public de alimentare cu apă și de canalizare, acestea fiind prestate de către fabrica de zahăr din localitate, fără a deține drepturi legale sau alte autorizări pentru astfel de genuri de activitate; lipsa documentelor primare privind drepturile de proprietate asupra rețelelor publice cu o lungime de 19,132 km; suportarea unor cheltuieli ineficiente, neadmise în scopuri tarifare, în sumă de 851,4 mii lei prin depășirea consumului tehnologic și pierderilor efective în rețelele publice de alimentare cu apă față de cele aprobate de către ANRE; neajustarea fondului de salarizare în conformitate cu prevederile legale aferente cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real, ceea ce a generat economii neîntemeiate la capitolul retribuirii muncii; nerespectarea prevederilor legale în cadrul procedurilor de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor; neprezentarea spre aprobare către ANRE a planurilor de investiții și achiziții pentru anii 2019-2021;
- Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”: neasigurarea creșterii eficienței sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare prin reechiparea, reutilizarea și re tehnologizarea acestora; lipsa planurilor de investiții pentru anii 2019-2021; nerespectarea procedurilor de achiziție; prestarea serviciilor de alimentare cu apă potabilă în sectorul blocurilor de locuit și gospodăriilor casnice de către un agent economic care nu deține licență pentru acest gen de activitate;
- Î.C.S. „Nord Gaz Sîngerei” S.R.L.: nerespectarea procedurilor de achiziție la executarea lucrărilor de construcție a rețelelor de distribuție a gazelor naturale în valoare totală de 741,0 mii lei, precum și la achiziționarea contoarelor de gaz în valoare totală de 519,3 mii lei;
- „Euro LPG” S.R.L., „Avante” S.R.L și „Vero-Nadina” S.R.L.: raportarea eronată a consumurilor și cheltuielilor aferente activităților licențiate în domeniul produselor petroliere; stabilirea neconformă/incorrectă a prețurilor unitare medii stabilite pentru comercializarea carburanților, precum și omiterea/devierea datelor cu privire la cantitățile procurate/comercializate etc.;
- „Romp petrol Moldova” S.A., Î.C.S. „Lukoil Moldova” și S.R.L. „Tirex Petrol” S.R.L., în cadrul controalelor inopinate privind existența stocurilor de carburanți: nesistarea activității de comercializare a carburanților în lipsa produselor petroliere principale de tip standard cu întocmirea raportului respectiv, fiind vândută motorină Efix în volum total de 387,31 litri de către „Romp petrol Moldova” S.A., motorină ECTO în volum total de 4 823 litri de către Î.C.S. „Lukoil Moldova” S.R.L. și benzină A-98 în volum total de 409,44 litri de către „Tirex Petrol” S.R.L.

În rezultatul controalelor efectuate au fost emise hotărâri ale Consiliului de Administrație al ANRE, cu indicarea încălcărilor stabilite și măsurile ce urmează a fi întreprinse de titularii de licență pentru corectarea acestora și neadmiterea lor pe viitor.

Totodată, au fost întocmite 8 procese verbale cu privire la contravenție în conformitate cu art. 169 lit. (b) al Codului Contravențional și emisă o singură prescripție pentru înlăturarea încălcărilor constatate.

11. Activitatea de reprezentare și asistență juridică

Accesul la justiție reprezintă un principiu fundamental într-un stat de drept, care asigură posibilitatea părților să solicite instanțelor de judecată verificarea legalității acțiunilor sau inacțiunilor autorităților publice. Corespunzător, având în vedere activitatea Agenției îndreptată spre reglementarea domeniului energetic și cel al aprovizionării cu apă și canalizare prin emiterea actelor administrative cu caracter individual, pe parcursul anului 2022, în instanțele de judecată naționale s-au aflat 56 de cauze privind contestarea actelor emise de către ANRE. De notat că, urmare a examinării cauzelor menționate, instanțele de judecată au menținut în vigoare actele administrative ale Agenției, astfel confirmând legalitatea acțiunilor instituției în coraport cu destinatarii acestora.

În același timp, în litigiile dintre consumatorii finali și întreprinderile energetice, Agenția este atrasă în proces atât în calitate de intervenient accesoriu cât și autoritate publică. Pe parcursul anului 2022, ANRE a participat la 33 astfel de cauze, prezentând referințe și concluzii referitor la speța dedusă judecătii. Totodată, în perioada de raportare, Agenția a fost implicată în 5 cauze civile în calitate de pârât, precum și într-o cauză în calitate de reclamant.

În total, reprezentarea judiciară a intereselor ANRE pe parcursul anului 2022 a fost asigurată în cadrul a 100 de cauze judiciare, cu participarea la - 189 ședințe de judecată.

Conform tipului cauzelor judiciare derulate cu participarea ANRE în anul de referință, acestea pot fi clasificate după cum urmează:

- 56 cauze de contencios administrativ, în care ANRE are calitatea de pârât.
- 39 de cauze civile, dintre care ANRE are calitatea de reclamant în 1 cauză, pârât în 5 cauze, iar în restul 33 de cauze, – intervenient accesoriu sau autoritate publică.
- 5 cauze de insolabilitate în care Agenția are calitatea de creditor.

Tabelul 50. Clasificarea litigiilor judiciare cu participarea ANRE în funcție de tipul cauzei (2018 - 2022)

Anul	2018	2019	2020	2021	2022
Contencios administrativ	26	27	41	41	56
Civile	24	35	36	60	39
Insolvabilitate	1	4	3	4	5
Total	51	66	80	105	100

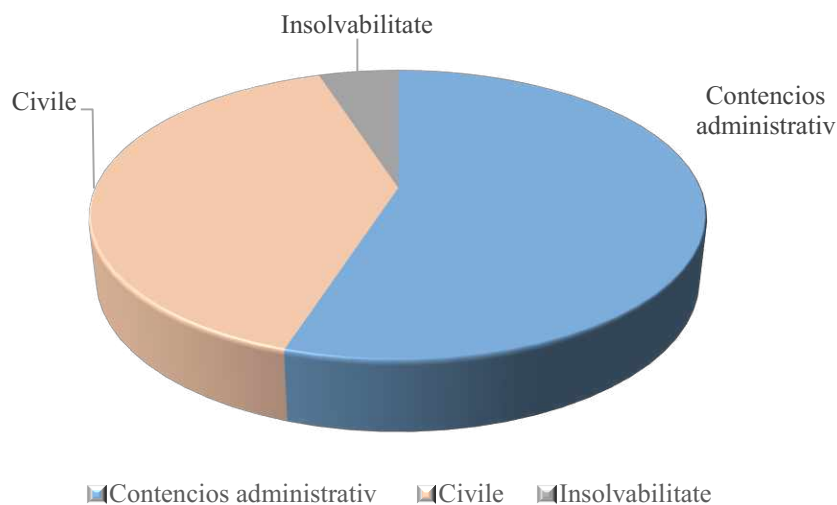

Figura 67. Clasificarea litigiilor

Activitățile specifice desfășurate în rezolvarea litigiilor s-au materializat în principal prin pregătirea strategiei privind apărarea în fiecare cauză, redactarea actelor procedurale (de exemplu: cereri de chemare în judecată, referințe, concluzii scrise, căi de atac ordinare și extraordinare etc.), reprezentarea în instanță a intereselor instituției, monitorizarea circuitului actelor procedurale emise în dosare. Cauze finalizate definitiv și irevocabil, prin care ar fi fost prejudiciate interesele Agenției, nu au fost înregistrate.

Reprezentarea intereselor instituției nu se limitează la susținerea poziției instituției în fața instanței de judecată. Procesul de reprezentare are loc inclusiv prin participarea la ședințele de lucru organizate atât de către ANRE cât și la cele organizate de alte instituții (Guvern, Parlament, etc.), în care se necesită implicarea subdiviziunii cu profil juridic. Astfel, pe parcursul anului 2022 a fost asigurată participarea la mai multe ședințele de lucru interne organizate la ANRE, dar și de alte instituții.

În același timp, activitatea Departamentului juridic din cadrul ANRE are o importanță majoră în procesul de asigurare a respectării cadrului legal de către subdiviziunile Agenției. În acest sens, Departamentul asistă subdiviziunile Agenției în activitatea de reglementare, asigurând avizarea atât a proiectelor de acte normative elaborate de către ANRE, cât și a proiectelor actelor normative elaborate de către Guvern sau Parlament. În acest sens, de către Secția asistență juridică și reprezentare, în calitate de subdiviziune responsabilă de avizarea proiectelor de acte normative, a fost supuse avizării 33 proiecte tangențiale activității ANRE.

Examinarea și soluționarea faptelor contravenționale

În calitate de autoritate responsabilă de monitorizarea activității întreprinderilor reglementate cât și de supravegherea energetică de stat, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a fost împuternicită de a constata faptele contravenționale atribuite în competența sa.

Având în vedere numărul crescând de fapte contravenționale constatate de către ANRE pe parcursul anilor precedenți precum și în scopul optimizării procedurii de sancționare a persoanelor care încalcă legislația din domeniul energetic, prin Legea nr. 102 din 14.04.2022 (în vigoare din 20.04.2022), Agenției i-a fost atribuită competența de emitere a deciziilor de aplicare a sancțiunilor contravenționale. În acest sens, conform art. 411 alin. (3) al Codului contravențional, sunt în drept să examineze cauzele contravenționale și să aplice sancțiuni directorul general și directorii Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.

Până la operarea noilor modificări legislative, procesele-verbale cu privire la contravenție erau expediate pentru examinare în fond în adresa instanțelor de judecată. Totuși, respectiva practică s-a dovedit a fi ineficientă în timp, întrucât datorită numărului mare de dosare aflate pe rol în cadrul Judecătoriei Chișinău, instanțele nu se încadrau în termenul legal de atragere la răspundere contravențională, motiv pentru care multe din procesele contravenționale inițiate de către Agenție, erau încetate de către instanța de judecată ca urmare a expirării termenului de un an de tragere la răspundere contravențională.

Având în vedere noile prerogative acordate de către legiuitor Agenției, s-a impus necesitatea creării unei subdiviziuni distincte în cadrul Departamentului juridic, responsabilă de documentarea cauzelor contravenționale – Secția contravenții, din care fac parte 4 agenți constatatori împuterniciți de către Directorul general, în conformitate cu art. 411 alin. (2) al Codului contravențional. De notat că anterior, în cadrul Agenției erau împuterniciți cu astfel de atribuții un număr de 18 agenți constatatori din cadrul Departamentului juridic și Departamentului supraveghere energetică.

Conform atribuțiilor de bază ale subdiviziunii noi create în cadrul ANRE, aceasta este responsabilă de examinarea sesizărilor cu privire la săvârșirea contravențiilor, acumularea probelor, audierea participanților la procedura contravențională, întocmirea actelor procesuale precum și a proceselor-verbale cu privire la contravenție. În același timp, având în vedere competența de emitere a deciziilor de sancționare de către Directorii Agenției Naționale pentru Reglementare în

Energetică, angajații Secției contravenții monitorizează modul de executare a acestora, precum și întreprind măsuri necesare în vederea transmiterii materialelor dosarului în adresa executorilor judecătorești pentru inițierea procedurilor de executare silită. Totodată, în caz de necesitate, angajații subdiviziunii participă la ședințele de judecată inițiate ca urmare a contestării deciziilor asupra cauzelor contravenționale de către persoanele care se consideră lezate în drepturi prin soluția adoptată pe caz.

Cu referire la datele statistice, menționăm faptul că pe parcursul anului 2022, agenții constatatori din cadrul ANRE au întocmit 71 de procese-verbale cu privire la contravenție, dintre care 26 de procese-verbale au fost remise spre examinare în instanța de judecată, iar 45 de procese verbale – în adresa Directorilor ANRE, conform noilor competențe prevăzute de art. 411 al Codului contravențional.

Din numărul de 45 de procese-verbale cu privire la contravenție, de către Directorii Consiliului de Administrație au fost adoptate 36 de decizii asupra cauzelor contravenționale, fiind aplicate amenzi în sumă totală de 320500 lei, marea majoritate dintre acestea fiind achitate în jumătate, conform prevederilor art. 34 alin. (3) al Codului contravențional.

Contravențiile constatate de către agenții constatatori din cadrul ANRE în anul 2022 în sectoarele reglementate, sunt repartizate, după cum urmează:

1. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare – 35;
2. Energie electrică – 20;
3. Gaze naturale – 8;
4. Produse petroliere – 6;
5. Energie termică – 2.

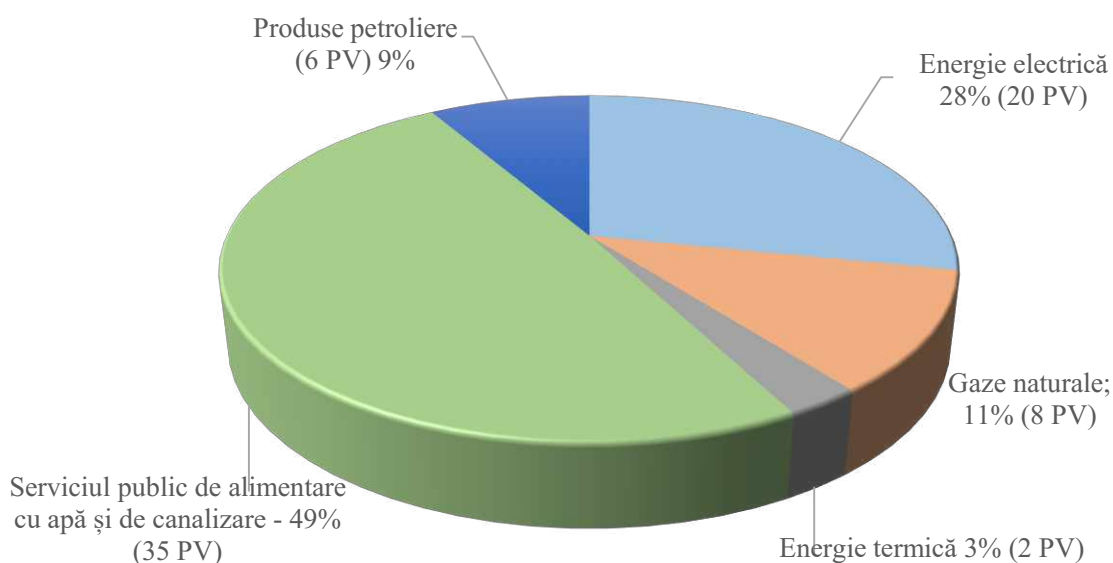

Figura 68. Repartizarea cauzelor contravenționale pe sectoarele reglementate

Cu referire la obiectul proceselor-verbale de constatare a contravențiilor, menționăm că, acestea au vizat sancționarea titularilor de licențe, persoanelor cu funcții de răspundere, persoanelor fizice și juridice pentru contravențiile prevăzute de Codului contravențional, după cum urmează:

- Art. 161 - deconectarea neautorizată a energiei electrice, energiei termice sau gazelor naturale – 2 procese-verbale contravenționale;
- Art. 163 - încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice – 1 proces-verbal cu privire la contravenție;
- Art. 164 - folosirea ilegală a energiei electrice, energiei termice sau gazelor naturale – 22 procese-verbale contravenționale;

- Art. 165 - încălcarea dreptului de acces la echipamentele de măsurare - 1 proces-verbal contravențional;
- Art. 168 - Încălcarea regulilor cu privire la protecția rețelelor termice - 1 proces - verbal contravențional.
- Art. 169 - încălcarea normelor de desfășurare a activității de către participanții la piața energiei electrice, piața gazelor naturale, piața produselor petroliere, la furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și/sau de canalizare – 39 procese-verbale contravenționale.
- Art. 169¹ - încălcarea normelor de desfășurare a activității de către participanții la piața produselor petroliere – 3 procese verbale contravenționale

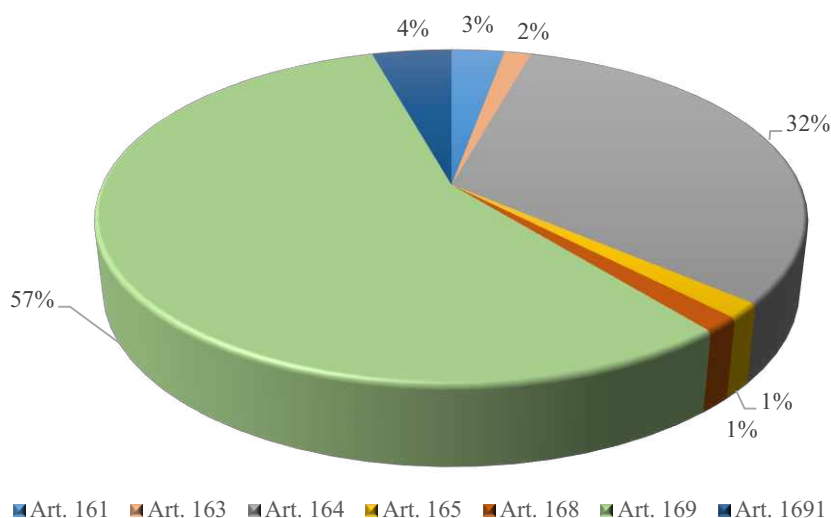

Figura 69. Repartizarea cauzelor contravenționale pe articole

Potrivit art. 2 al Codului contravențional, scopul Legii contravenționale constă în apărarea drepturilor și libertăților legitime ale persoanei, apărarea proprietății, ordinii publice, a altor valori ocrotite de lege, în soluționarea cauzelor contravenționale, precum și în prevenirea săvârșirii de noi contravenții.

Totodată, conform art. 381 alin. (4) al Codului contravențional, autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția persoanei, cât și cele care dezvinovătesc persoana în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional, precum și circumstanțele atenuante sau agravante.

Astfel, în cadrul procesului contravențional, atribuțiile agentului constatator nu se rezumă doar la acumularea probelor în vederea demonstrării vinovăției persoanei bănuite de săvârșirea contravenției, dar și cele care concluzionează asupra nevinovăției acesteia.

Corespunzător, în cazul existenței temeiurilor de încetare a procesului prevăzute de art. 441 al Codului contravenționale, agentul constatator sau după caz, persoana abilitată să soluționeze cauza contravențională, urmează să emită o decizie de încetare a procesului contravențional.

În acest sens, pe parcursul anului 2022, au fost emise 47 decizii de încetare a procesului contravențional, marea majoritate din care având ca temei lipsa faptei contravenționale.

Totodată, pe parcurs anului 2022, agenții constatatori din cadrul ANRE au participat la 173 de ședințe de examinare a cauzelor contravenționale în instanțele de judecată naționale, atât în cele de fond, cât și cele de recurs.

12. Supravegherea energetică de stat

Realizarea planului controalelor tehnice

În conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1) lit. (o) al Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică, ținând cont și de prevederile Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, precum și a Metodologiei de planificare a controlului de stat în baza analizei criteriilor de risc, ANRE a elaborat Planul controalelor tehnice pentru anul 2022, care a fost aprobat de Consiliul de Administrație al ANRE prin Hotărârea nr. 645 din 17.12.2021 și plasat pe pagina oficială a ANRE.

Pentru anul 2022 au fost planificate 1300 controale tehnice, dintre care 354 controale tehnice a rețelelor electrice ale operatorilor de sistem, 418 controale tehnice ale instalațiilor electrice din posesia agenților economici și 528 controale tehnice ale instalațiilor electrice din posesia instituțiilor publice.

Tabelul 51. Numărul controalelor tehnice planificate pe Servicii teritoriale

Nr.	Servicii Teritoriale	Numărul controalelor tehnice			
		Operatori de sistem	Consumatori		Total
			Agenți economici	Instituții publice	
1.	ST Chișinău	88	139	142	369
2.	ST Călărași	24	27	38	89
3.	ST Bălți	59	71	93	223
4.	ST Edineț	37	45	47	129
5.	ST Soroca	43	49	77	169
6.	ST Cahul	24	28	37	89
7.	ST Comrat	38	23	42	103
8.	ST Căușeni	41	36	52	129
	Total	354	418	528	1300

Pe parcursul anului 2022 nu au fost realizate 2 controale tehnice din cauza sistării activității unui agent economic și înstrăinării imobilului de către un alt agent economic.

Suplimentar, de către ANRE în anul 2022 au fost efectuate 20 de controale tehnice inopinate a instalațiilor și rețelelor electrice inițiate în baza solicitărilor proprietarilor acestora, precum și în cadrul examinării petițiilor. Ponderea controalelor tehnice efectuate la consumatori și la operatorii de sistem este reprezentată în Figura 70.

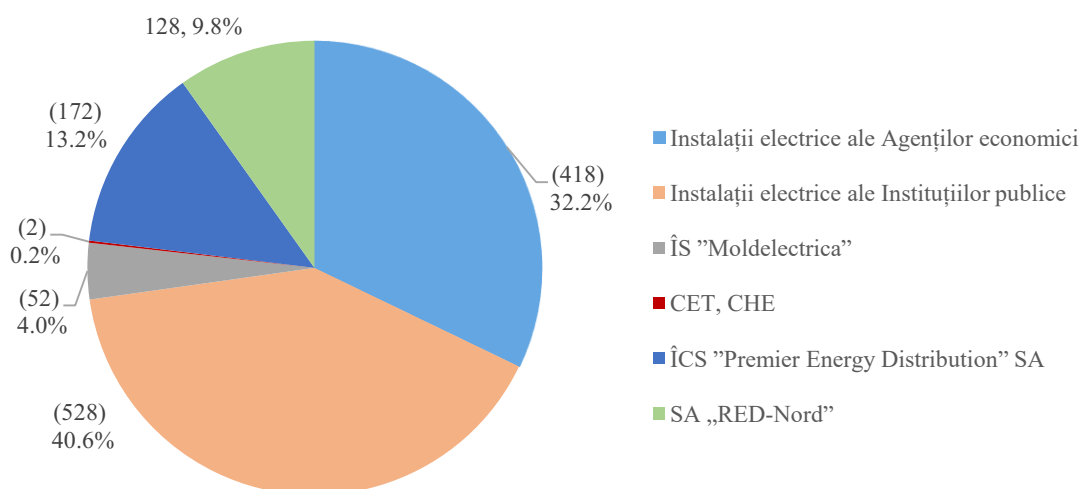

Figura 70. Ponderea numărului de controale tehnice efectuate în anul 2022

În Tabelul 52 este prezentată distribuția controalelor tehnice efectuate la consumatorii de energie electrică și la operatorii de sistem pe Servicii teritoriale.

Tabelul 52. Controale tehnice efectuate pe Servicii teritoriale

	Efectuate controale		Servicii Teritoriale								Total
			Chișinău	Călărași	Bălți	Edineț	Soroca	Cahul	Comrat	Căușeni	
1	Instalații electrice ale Agenților economici	un	139	27	71	45	49	28	23	36	418
2	Instalații electrice ale Instituțiilor publice	un	142	38	93	47	77	37	42	52	528
3.1	Stații electrice ale ÎS "Moldelectrica"	un	2	3	7	1	8	3	3	6	33
3.2	Linii electrice aeriene ale ÎS "Moldelectrica"	un	5	2	2	2	2	2	2	2	19
4	CET, CHE		1	-	1	-	-	-	-	-	2
5.1	Stații electrice ale ÎCS "Premier Energy Distribution" SA	un	3	-	-	-	-	1	-	-	4
5.2	Linii electrice aeriene 35-110 kV ale ÎCS "Premier Energy Distribution" SA	un	10	-	-	-	-	1	1	-	12
5.3	PD-10 kV ale ÎCS "Premier Energy Distribution" SA	un	3	-	-	-	-	-	-	-	3
5.4	Rețelele electrice de distribuție din Primării ale ÎCS "Premier Energy Distribution" SA	un	61	10	-	-	-	17	32	33	153
6	Rețelele electrice de distribuție din Primării ale SA „RED-Nord”	un	3	9	49	34	33	-	-	-	128
7	Efectuate controale tehnice inopinate	un	8	1	1	2	-	5	3	-	20
	TOTAL		377	89	223	131	169	94	106	129	1318

Astfel, Planul controalelor tehnice pentru anul 2022 a fost realizat totalmente.

În urma controalelor au fost întocmite Rapoarte privind rezultatele controalelor tehnice și în cazul constatării abaterilor de la documentele normativ-tehnice au fost emise Prescripții, cu termene de executare, pe numele proprietarilor sau gestionarilor rețelelor electrice și instalațiilor electrice ale consumatorilor finali.

Analiza stării tehnice a rețelelor electrice de transport și de distribuție

Controlul tehnic al rețelelor electrice de distribuție

În anul 2022 au fost efectuate controale tehnice ale rețelelor electrice din posesia operatorilor sistemelor de distribuție (OSD), amplasate în teritoriul a 281 primării, care au în componența lor 422 localități, fiind examinate 3383 posturi de transformare (PT-10/0,4 kV).

Tabelul 53. Rezultatele controalelor tehnice efectuate la OSD

Denumirea lucrărilor	Unitatea	TOTAL
Planificate/efectuate controale tehnice	un / un	281/281
Examinat localități/din care alimentate pe un fider	un / un	422/87
Numărul PT din proprietatea OSD din primării, total/examinate:	un / un	3383/3287
Linii electrice aeriene (LEA) 6-10 kV examinate	Fider	548
din care nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice	Fider	302
Linii electrice în cablu (LEC) 6-10 kV examinate	Fider	138
din care nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice	Fider	39
Acces liber la părțile active aflate sub tensiune	caz	184
Necorespunderea aparatelor de protecție sau conectări directe, total:	caz	295
Conectări directe în PT, ID 0,4 kV	caz	31
Conectări directe în PT, ID 10 kV	caz	27
Scurgeri de ulei la transformator	caz	324
Necorespunderea nivelului de ulei în conservatoare	caz	665
Prezența tronsoanelor de linie fără legătură dublă a conductoarelor	caz	383
Existența stâlpilor LEA 10 kV care nu corespund documentelor normativ-tehnice (DNT)	un	895
Existența stâlpilor LEA 0,4 kV care nu corespund DNT	un	2568
Existența PT pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ	un	60
Existența LEA 10 kV pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ	un	23
Existența LEA 0,4 kV pe teritoriile instituțiilor preșcolare și de învățământ inclusiv LEAI pe teritoriul terenurilor de joacă și sportive	un	34
Fișe de control a inspectărilor periodice a PT 10/0,4 kV	un	1951
Fișele de control a inspectărilor periodice a LEA 0,4 kV și 10 kV	un / un	2304/325
Efectuarea măsurărilor și încercărilor de laborator la PT-10(6)/0,4 kV	nr. de PV	2092
Determinarea rezistenței instalației de legare la pământ	nr. de PT	1036
Verificarea continuității electrice dintre priza de pământ și elementele legate la pământ	nr. de PT	600
Verificarea acționării protecției liniilor cu tensiunea mai mică de 1000 V, sistem TN	nr. de fid.	1035
Efectuarea măsurărilor și încercărilor de laborator autorizat LEA 0,4 kV	nr. de PV	1186
Efectuarea măsurărilor și încercărilor de laborator autorizat LEA 10 kV	nr. de PV	186
Lipsa protecției împotriva supratensiunilor atmosferice PT 10/0,4 kV	un	223
Lipsa protecției împotriva supratensiunilor atmosferice LEA 0,4 kV	fid.	711
Lipsa protecției împotriva supratensiunilor atmosferice LEA 10 kV	caz	66

În cadrul controalelor tehnice realizate, în mod prioritar s-a atras atenția asupra respectării categoriei de alimentare cu energie electrică a consumatorilor finali din localități.

În rezultatul analizei documentației tehnice, a schemelor de alimentare cu energie electrică a localităților, s-a depistat că din cele 422 localități, rețelele electrice de distribuție ale cărora au fost supuse controalelor, 87 localități se alimentează de la o singură sursă de energie electrică, ceea ce reprezintă 20,6 % din totalul lor.

Conform repartizării pe rețele electrice de distribuție gestionate de operatorii de sistem, se poate de menționat că, în cazul a 45 de localități deservite de către ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, energia electrică este distribuită de la o singură sursă de energie electrică, iar în cazul SA „RED Nord” - 42 localități, ceea ce diminuează categoria de alimentare cu energie electrică a receptoarelor sau grupelor de receptoare de categoria a I și II din posesia consumatorilor.

Abaterile respective au fost reflectate în Rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice, fiind emise și Prescripții în acest sens, cu indicarea termenelor de înlăturare a lor.

Unele abateri și încălcări ale prevederilor documentelor normativ-tehnice depistate în cadrul controalelor tehnice ale IE gestionate de OSD în anul 2022 comparativ cu anii precedenți sunt prezentate în Figura 71.

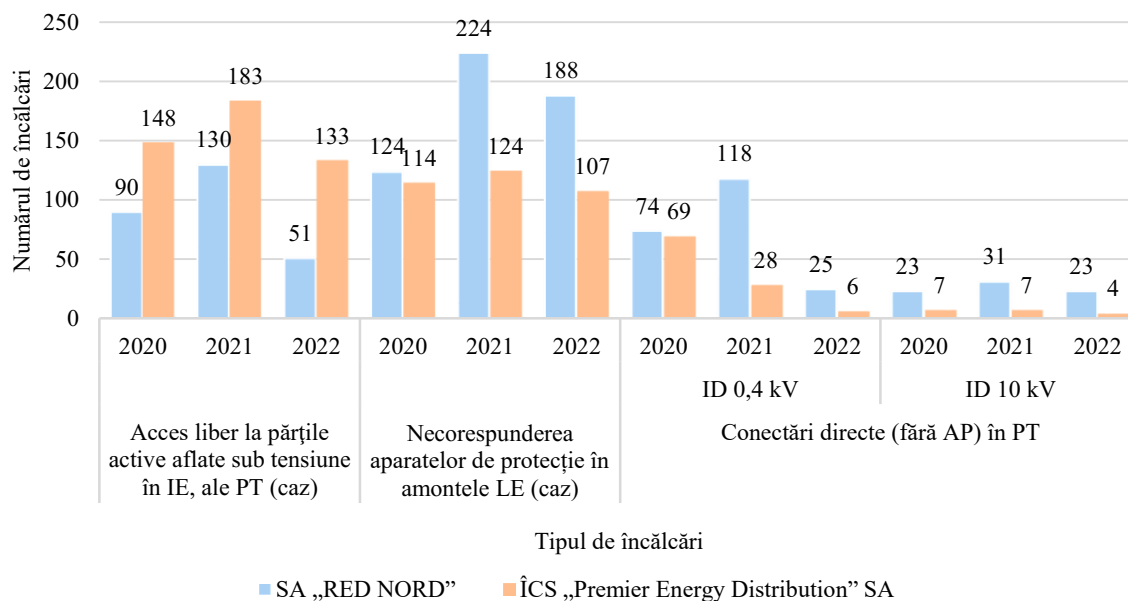

Figura 71. Analiza dinamicii numărului de abateri cu privire la nerespectarea prevederilor documentelor normativ-tehnice în rețelele electrice de distribuție ale OSD în anii 2020-2022

În anul 2022 se atestă o reducere a cazurilor de acces liber la părțile active aflate sub tensiune în comparație cu anul 2021, atât la SA „RED Nord” – de la 130 până la 51 cazuri, cât și la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA – de la 183 cazuri la 133 cazuri.

De asemenea, se atestă o reducere a cazurilor de necorespundere a aparatelor de protecție la ambii operatori ai sistemelor de distribuție, iar cazurile de conectări directe în lipsa aparatelor de protecție în anul 2022 au fost unitare, fiind emise prescripții în perioada de control cu termen restrâns de executare.

În Figura 72 este prezentată analiza numărului de cazuri de existență a stâlpilor LEA 10 și 0,4 kV avariați la OSD pentru anii 2020-2022.

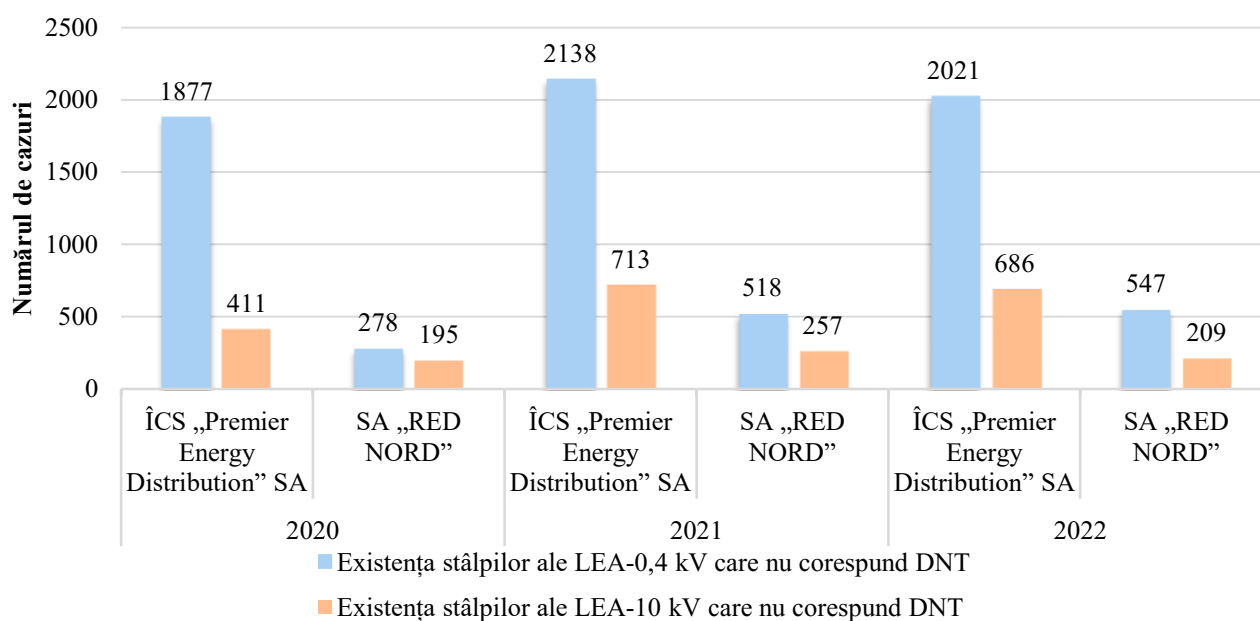

Figura 72. Analiza numărului de cazuri de existență a stâlpilor LEA 10 și 0,4 kV care nu corespund documentelor normativ-tehnice la operatorii de sistem pentru anii 2020-2022

Controlul tehnic al rețelelor electrice de distribuție cu tensiunea 35-110 kV din proprietatea ÎCS "Premier Energy Distribution" SA

În anul 2022 la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA au fost efectuate 19 controale tehnice ale rețelelor electrice de distribuție la tensiune înaltă cu scopul verificării respectării prevederilor actelor normative și documentelor normativ-tehnice privind modul de exploatare și starea tehnică.

Astfel, reieșind din planul de activitate au fost examinate 4 stații electrice (SE) 35/10 kV, 6 LEA 110 kV și 6 LEA 35 kV.

În urma efectuării controalelor tehnice ale SE și LEA au fost depistate abateri și încălcări care sunt prezentate în Tabelul 54.

Tabelul 54. Rezultatele controalelor tehnice a rețelelor de tensiune înaltă a ÎCS „Premier Energy Distribution”SA

Tipul lucrărilor		un	Total	
Nr. controale efectuate	SE	110/10 kV (6)	un	0
		35/10 kV (6)	un	4
	LEA	35 kV	un	6
		110 kV	un	6
Nr. de încălcări depistate în cadrul controalelor (incluse în Prescripții)			un	109
Lipsa documentației (scheme, instrucțiuni, registre etc.)			un	6
Efectuarea încercărilor și măsurărilor de LET, (PV prezentate)			un	44
Prezența fișelor de examinare vizuală			un	15
Încălcări depistate la ID 110, 35 kV:			un	22
a) Izolatoare defectate			un	27
b) Portaluri, stâlpi defectați			un	7
c) Defecte la întrerupătoare			un	0
d) Defecte la separatoare			un	0
Încălcări depistate la transformatoarele de putere din SE:			un	2
a) Scurgeri sau insuficiență de ulei la transformatoarele de putere			un	2
b) Necorespunderea rigidității uleiului (conform PV)			un	0
c) Neconformități la sistemul de limitare a umidității			un	1
d) Neconformități la sistemul de răcire			un	0
e) Neconformități la sistemul de captare a uleiului.			un	0
Încălcări depistate la ID 10 (6) kV			un	3
Prezența accesului liber SE			un	3
Neconformități la sistemul de iluminat exterior și interior			un	0
Salubritatea teritoriului SE			un	2
Alte încălcări			un	73

Abaterile respective au fost reflectate în Rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice, fiind emise și Prescripții în acest sens, cu indicarea termenelor de înlăturare a lor.

Controlul tehnic al rețelelor electrice de transport din proprietatea ÎS „Moldelectrica”

În perioada de referință, ANRE a efectuat 53 controale tehnice ale rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport (OST) ÎS „Moldelectrica”, cu scopul verificării respectării prevederilor actelor normative și documentelor normativ-tehnice privind modul de exploatare și starea tehnică.

Astfel, reieșind din planul de activitate au fost examinate 34 stații electrice, dintre care 20 SE 110/10 kV, 9 SE 110/35/10 kV și 5 SE 35/10 kV. Concomitent, au fost examinate 19 LEA 110 kV.

În urma efectuării controalelor tehnice ale SE și LEA au fost depistate abateri și încălcări care sunt prezentate în Tabelul 55.

Tabelul 55. Rezultatele controalelor tehnice efectuate la ÎS „Moldelectrica”

Tipul lucrărilor			un	Total
Nr. controale efectuate	SE	110/10 kV (6)	un	20
		110/35/10 kV (6)	un	9
		35/10 kV (6)	un	5
	LEA	110 kV	un	19
Nr. de încălcări depistate în cadrul controalelor (incluse în PR)			un	261
Lipsa documentației (scheme, instrucțiuni, registre etc.)			un	12
Efectuarea încercărilor și măsurărilor de LET, (PV prezentate)			un	502
Prezența fișelor de examinare vizuală			un	69
Încălcări depistate la ID 110, 35 kV:			un	23
a) Conductoare defectate			un	1
b) Portaluri, stâlpi defectați			un	21
c) Defecte la întrerupătoare			un	7
Încălcări depistate la transformatoarele de putere:			un	33
a) Scurgeri sau insuficiență de ulei			un	24
b) Neconformități la sistemul de limitare a umidității			un	5
c) Neconformități la sistemul de răcire			un	2
d) Neconformități la sistemul de captare a uleiului			un	16
Încălcări depistate la ID 10 (6) kV:			un	9
a) Neconformități ale celulelor în ID			un	4
b) Neconformități la întrerupătoare 10 (6) kV			un	3
c) Neconformități la echipamentul de protecție, semnalizare și automatizare.			un	7
Neconformități la sistemul de iluminat exterior și interior.			un	13
Alte încălcări.			un	137

Abaterile respective au fost reflectate în Rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice, fiind emise și Prescripții în acest sens, cu indicarea termenelor de înlăturare a lor.

Supravegherea pregătirii rețelelor electrice de distribuție și transport pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice

Conform prevederilor NAIE și Normelor minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice, rețelele electrice trebuie să fie asigurate cu protecție contra supratensiunilor atmosferice, inclusiv contra loviturilor directe ale trăsnetului și de undele supratensiunilor atmosferice care se răspândesc pe liniile electrice.

În același timp, în conformitate cu prevederile pct. 893 din Normele minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice, anual, până la începerea perioadei SISA, este necesar de verificat starea protecției contra supratensiunilor atmosferice a instalațiilor de distribuție, liniilor electrice în scopul asigurării funcționalității aparatelor de protecție contra supratensiunilor atât atmosferice, cât și de altă natură.

În acest sens, în anul 2022 sarcina privind supravegherea pregătirii rețelelor electrice ale operatorilor de sistem pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice a fost stabilită prin Dispoziția cu nr. 02 din 31.01.2022 a Directorului general al ANRE, în care a fost stabilită perioada pregătirii rețelelor electrice, termenul limită de raportare, măsurile organizatorice și tehnice necesare de întreprins și controlul realizării măsurilor de pregătire a rețelelor electrice ale OS și instalațiilor electrice de utilizare ale consumatorilor.

În urma controalelor tehnice și activității de supraveghere inspectorii ANRE în anul 2022 au stabilit rețele electrice ale operatorilor sistemului de distribuție la care nu se asigură protecția împotriva supratensiunilor atmosferice, rezultatele fiind prezentate în Tabelul 56.

Tabelul 56. Numărul de rețele electrice de distribuție ale OSD pentru care nu se asigură protecția împotriva supratensiunilor atmosferice pentru anii 2019-2022

Anul	Operator de sistem	Rețele electrice de distribuție ale OSD			
		PT 10(6)/0,4 kV	LEA 10 kV	LEA 0,4 kV	Total, un.
2022	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	150	18	524	692
	SA „RED Nord”	73	48	187	308
	Total	223	66	711	1000
2021	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	270	48	447	765
	SA „RED Nord”	88	28	186	302
	Total	358	76	633	1067
2020	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	251	25	280	556
	SA „RED Nord”	55	12	84	151
	Total	306	37	364	707
2019	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	432	25	592	1049
	SA „RED Nord”	215	39	295	549
	Total	647	64	887	1598

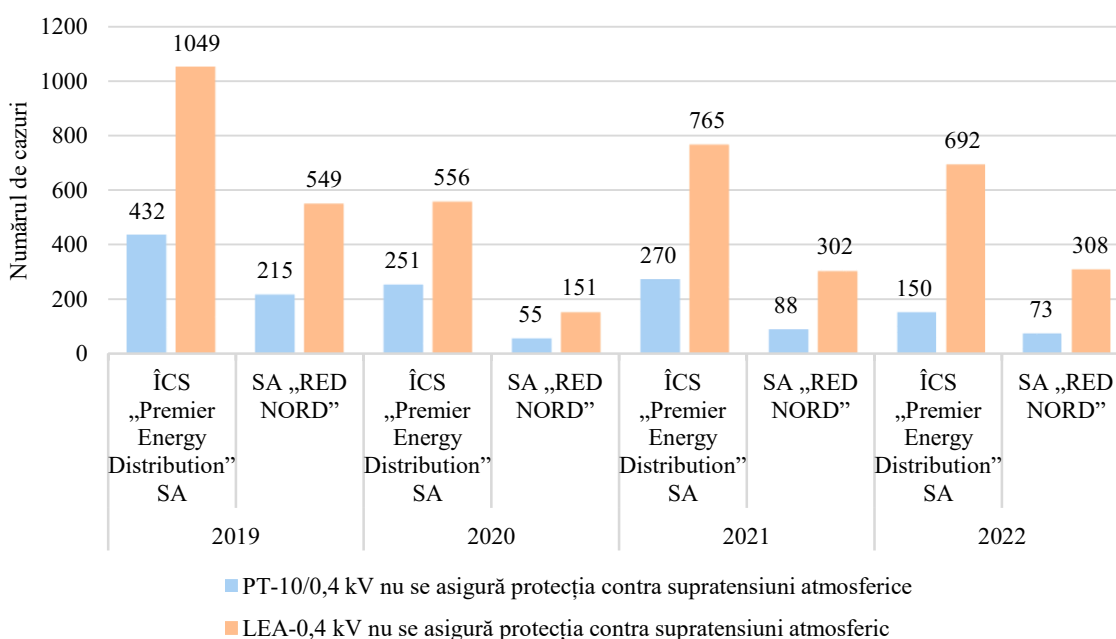

Figura 73. Analiza dinamicii numărului de PT-10/0,4 kV și LEA-0,4 kV la care nu era asigurată protecția contra supratensiunilor atmosferice în anii 2019-2022

În anul 2022 s-a redus numărul de PT-10/0,4 kV la care nu se asigura protecția contra supratensiunilor atmosferice în comparație cu anul 2021, atât la SA „RED Nord” – de la 88 până la 73 cazuri, cât și la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA – de la 270 cazuri la 150 cazuri.

Prin urmare, odată cu activitatea de supraveghere asupra pregătirii și funcționării rețelelor electrice în perioada de intensificare a supratensiunilor atmosferice s-a stabilit:

ÎS „Moldelectrica”

Conform Raportului cu privire la pregătirea rețelelor electrice de transport din gestiunea ÎS „Moldelectrica” au fost planificate 61 măsuri organizatorice și tehnice în vederea pregătirii rețelelor electrice pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice.

Operatorul de sistem ÎS „Moldelectrica” a raportat la data de 29.04.2022, un grad de realizare a măsurilor de pregătire a rețelelor electrice de transport pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice în proporție de 97%.

În același timp, în conformitate cu informațiile prezentate de OST, în baza informațiilor acumulate în cadrul controalelor tehnice planificate efectuate în perioada februarie-aprilie 2022 și în rezultatul monitorizării executării prescripțiilor emise de ANRE anterior, s-a constatat un grad înalt de pregătire a rețelelor electrice de transport pentru funcționare în SISA, cu toate că, conform planurilor de reparații și mentenanță anuale ale întreprinderii urmează să fie executate și alte lucrări de verificare a instalațiilor de legare la pământ a stâlpilor LEA, măsurări, care nu diminuează însă fiabilitatea în continuitatea alimentării cu energie electrică și activității de transport.

SA „RED Nord”

Conform Raportului cu privire la pregătirea rețelelor electrice de distribuție din gestiunea SA „RED Nord” au fost planificate 215 măsuri organizatorice și tehnice în vederea pregătirii rețelelor electrice pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice.

La finele perioadei de pregătire, SA „RED Nord” a raportat îndeplinirea lucrărilor pentru pregătirea rețelelor electrice de distribuție pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice în proporție de 96 % din volumul planificat și gradul de executare a prescripțiilor emise de ANRE pe tematica în cauză realizate în proporție de 72 %. Estimarea gradului de pregătire a rețelelor electrice de distribuție pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice a fost stabilit prin Proces-verbal semnat de Directorul tehnic al întreprinderii.

În urma informațiilor analizate și ca rezultat a conlucrării inspectorilor ANRE cu reprezentanții operatorului s-a constatat că întreprinderea de distribuție este pregătită către sezonul de supratensiuni atmosferice cu grad satisfăcător și măsurile trasate pe întreprindere au fost îndeplinite.

ÎCS „Premier Energy Distribution” SA

Conform Raportului cu privire la pregătirea rețelelor electrice de distribuție din gestiunea ÎCS „Premier Energy Distribution” SA au fost planificate 1402 măsuri organizatorice și tehnice în vederea pregătirii rețelelor electrice pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice.

Prin urmare, s-a stabilit că ÎCS „Premier Energy Distribution” SA a elaborat planuri de lucru ample pentru fiecare centru de muncă, raion, respectiv pe tipuri de lucrări necesare de efectuat, totuși în urma analizei lor, s-au constatat cazuri de încălcări a prevederilor documentelor normativ-tehnice, respectiv prescripții emise de ANRE care nu au fost incluse în planurile de lucru.

Ca exemplu poate fi menționat faptul că în Planul de măsuri elaborat de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA pentru pregătirea rețelelor electrice de tensiune înaltă au fost indicați termeni de realizare a lucrărilor de reparație și măsurare a rezistenței instalațiilor de legare la pământ a stâlpilor LEA-35 kV și LEA-110 kV în trimestrul III al anului 2022, termeni ce depășesc perioada de pregătire a rețelelor electrice pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice.

Concomitent, în perioada de pregătire a rețelelor electrice de distribuție din gestiunea ÎCS „Premier Energy Distribution” SA către funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice, inspectorii ANRE au monitorizat complexitatea planurilor și realizarea acestora cu respectarea termenelor limită, precum și realizarea prescripțiilor emise anterior de ANRE în cadrul controalelor tehnice planificate efectuate.

Cu toate că ÎCS „Premier Energy Distribution” SA a raportat, la data de 29.04.2022, un grad de realizare a măsurilor de pregătire a rețelelor electrice de distribuție pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice în proporție de 80%, punctele prescripții emise la controlul precedent al OSD cu privire la asigurarea protecției rețelelor electrice împotriva supratensiunilor constituie doar 19 %. Realizarea curățirii traseelor de vegetație perenă din zona de protecție a LEA 6/10 kV din totalul de volum planificat care este realizat doar în proporție de 63%, pentru LEA 0,4 kV în proporție de 49%, verificarea corespunderii și după caz instalarea

limitatoarelor de supratensiune la PT-urile 10/0,4 kV la nivelul de tensiunea 10 kV care este realizată în proporție de 92% și 66% la nivelul de tensiune 0,4 kV.

Prin urmare din cele relatate, se denotă faptul că rețelele electrice de distribuție ale ÎCS „Premier Energy Distribution” SA nu au fost pregătite în volum complet pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice în volum complet.

În scopul înlăturării încălcărilor depistate în cadrul acestei activități, ANRE a emis Prescripții în adresa operatorilor de sistem. Astfel, în adresa ÎCS „Premier Energy Distrbuiton” SA a fost emisă prescripția nr. 000387 din 01.07.2022 în care au fost stipulate 12 puncte prescripții cu termenul de 90 zile din data recepționării prescripției. Concomitent la adresa SA „RED Nord” a fost emisă prescripția nr. 000388 din 01.07.2022 cu stabilirea a 12 puncte prescripții spre înlăturare cu termenul de 90 zile din data recepționării prescripției.

Tabelul 57. Realizarea prescripțiilor emise în urma verificării OSD pentru pregătirea către SISA

Anul	OSD	Numărul de puncte prescripții emise, total	Data emiterii	Termen limită de realizare	Gradul de realizare a prescripțiilor la finele anului 2022
2022	ÎCS „Premier Energy Distrbuiton” SA	12	01.07.2022	90 zile	84 %
	SA „RED Nord”	12	01.07.2022	90 zile	100 %

Supravegherea respectării cerințelor Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice

Nerespectarea cerințelor *Regulamentului privind protecția rețelelor electrice* în rețelele electrice ale operatorilor de sistem este o problemă care rămâne nesoluționată.

În rezultatul analizei de către ANRE a fișelor de examinare a instalațiilor din posesia operatorului de sistem, s-a stabilit că în procesul examinării LEA, în majoritatea cazurilor nu sunt reflectate obiectele situate în zonele de protecție a LEA, atât cele în construcție, cât și cele existente, pentru a fi posibilă identificarea acestora și întreprinderea măsurilor ce se impun întru restabilirea zonei de protecție a LEA.

În Tabelul 58 este prezentată analiza privind numărul cazurilor de încălcări a zonelor de protecție, depistate în urma controalelor IE ale OSD pentru perioada anilor 2019-2022 și repartizarea acestora pe nivele de tensiune a rețelei electrice.

Tabelul 58. Analiza numărului cazurilor de încălcări a zonelor de protecție

Încălcări ale Regulamentului privind protecția rețelelor electrice, din care:	Anul de referință	2020	2021	2022
		un	1657	2139
construcții capitale neautorizate în zona de protecție a LEA:	un	594	714	645
- cu tensiunea de până la 0,4 kV	un	276	324	320
- cu tensiunea de până la 10 kV	un	315	381	313
- cu tensiunea de 35 - 110 kV	un	3	9	12
Depozitări, parcări, terenuri sportive, livezi etc. în zona de protecție.	un.	88	57	69
Lipsa lucrărilor de curățire a traseului LEA de arbori	un.	975	1368	1225

Pe parcursul anului 2022, ca rezultat au fost reevaluate 645 cazuri a construcțiilor capitale în zonele de protecție a LEA, fiind depistate și cazuri noi de încălcare a zonei de protecție.

În Figura 74 este prezentată evoluția cazurilor depistate în cadrul controalelor tehnice de nerespectare a Regulamentului privind protecția rețelelor electrice pentru perioada anilor 2020-2022.

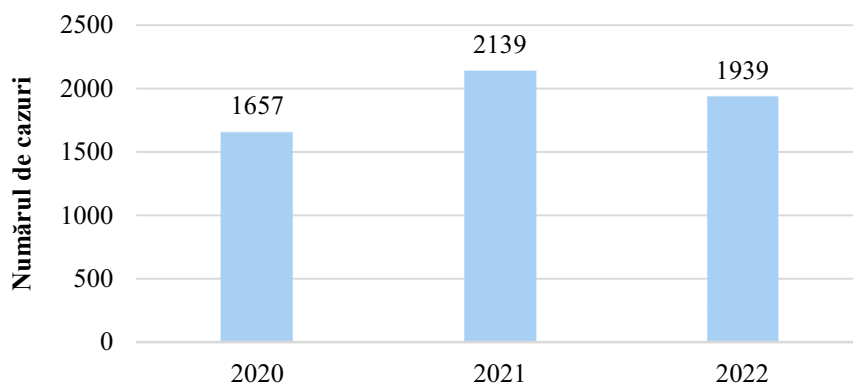

Figura 74. Analiza cazurilor de nerespectare a Regulamentului privind protecția rețelelor electrice depistate în cadrul controalelor tehnice la operatorii de sistem pentru perioada anilor 2020-2022

De asemenea, în Figura 75, se efectuează analiza cazurilor ce țin de construcțiile capitale neautorizate în zona de protecție a LEA cu repartizarea pe niveluri de tensiuni.

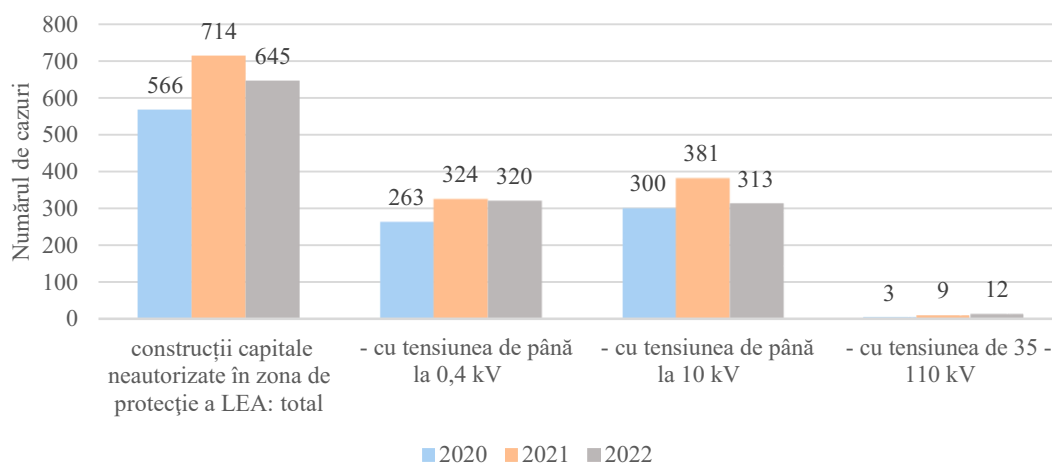

Figura 75. Analiza cazurilor de nerespectare a RPRE privind construcțiile capitale neautorizate în zona de protecție a LEA, depistate în perioada anilor 2020-2022

Pentru anul 2022, în Tabelul 59, este prezentată analiza cazurilor de nerespectare a Regulamentului privind protecția rețelelor electrice pentru operatorii sistemului de distribuție cu repartizarea pe nivele de tensiune.

Tabelul 59. Numărul cazurilor de încălcări a zonei de protecție pentru anul 2022

Nr. d/o		Operator de sistem	
Încălcări ale Regulamentului privind protecția rețelelor electrice:		SA „RED Nord”	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA
construcții capitale neautorizate în zona de protecție a LEA: total	un	299	346
- cu tensiunea de până la 0,4 kV	un	118	202
- cu tensiunea de până la 10 kV	un	177	136
- cu tensiunea de până la 35-110 kV	un	-	12

Cele mai frecvente încălcări ale cerințelor Regulamentului care au fost depistate sunt:

- *executarea construcțiilor capitale (case de locuit, magazine, garaje, șoproane etc.) în zona de protecție a rețelelor electrice;*
- *plantarea arborilor și pomilor, inclusiv și celor fructiferi în zona de protecție a rețelelor electrice, precum și necurățarea traseelor ale LEA de crengile copacilor.*

O mare parte a încălcărilor au loc pe motiv că organele administrației publice locale, la eliberarea autorizațiilor de construcție, nu țin cont de cerințele pct. 13 al Regulamentului nominalizat, iar la emiterea acestor decizii, nu se solicită coordonarea proiectelor de construcție cu OSD.

Din partea operatorilor sistemelor de distribuție a energiei electrice nu se întreprind măsuri la nivelul corespunzător pentru a evita apariția acestor cazuri, dar și pentru înlăturarea celor existente.

În rezultatul analizei efectuate de către ANRE s-a stabilit că OSD și OST la examinarea periodică a rețelelor electrice conform pct. 786 a Normelor minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice, nu acordă atenția corespunzătoare ocolirii și examinării LEA, nu intervin la timp pentru a depista aceste încălcări și a sista lucrările de construcție, nu prezintă materialele în organele de drept pentru a trage la răspundere persoanele ce încalcă cerințele DNT.

La solicitarea și insistența ANRE, în cadrul controalelor tehnice și menționării repetat în prescripție privind restabilirea zonei de protecție pe parcursul ultimilor 5 ani au fost remediate 377 cazuri.

Subiectul privind nerespectarea *Regulamentului privind protecția rețelelor electrice* rămâne în continuare o problemă prioritară a ANRE, iar soluționarea acesteia ține nemijlocit de stabilirea unui complex de măsuri la nivel atât de reglementare cât și la nivelul organului central de specialitate.

Verificarea investițiilor realizate de operatorii de sistem

În conformitate cu Programul de activitate al ANRE, în luna iunie 2022 s-a efectuat verificarea selectivă a obiectelor de investiții realizate și puse în funcțiune în anul 2021 de către operatorii sistemelor de distribuție și operatorul sistemului de transport. Procesul de evaluare a investițiilor s-a efectuat în comun cu Departamentul energie electrică și regenerabile.

La examinarea proiectelor și obiectelor de investiții realizate de operatorii sistemului de distribuție, s-a atras atenția atât la echipamentele tehnice de bază aferente rețelelor electrice de distribuție (linii electrice aeriene și subterane, posturi de transformare, sisteme de control și protecție), cât și la echipamente și dispozitive de control și testare a echipamentului electric necesare mentenanței și exploatării corecte a rețelei electrice de distribuție, la documentația de proiect, de recepție finală, precum și rezultatele măsurărilor și încercărilor de laborator, în vederea asigurării unui grad de securitate și fiabilitate în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor finali.

De menționat că, a fost efectuată verificarea obiectului de investiție porțiunea LEA-110 kV Florești- Șoldănești, stâlpii 102 – 115, cu o lungime de 3,9 km, sector reconstruit conform planului de investiții, nr. de inventar 3000136, care aparține operatorului sistemului de transport ÎS „Moldelectrica”.

Deși, conform formularelor și informațiilor prezentate de inspectorii a fost raportat un nivel complet de realizare a investițiilor la obiectele verificate, vizualizate și analizate cantitativ în teren, sub aspect calitativ, menționăm că la unele dintre acestea au fost stabilite neconformități, care țin atât de partea tehnică cât și de documentele tehnice de proiectare și recepție finală. Din obiecțiile și neconformitățile care au o pondere mai mare pot fi menționate:

– Nu au fost prezentate procesele-verbale de măsurări și încercări de reglare-recepție pentru echipamentele obiectelor de investiție LEA-10 kV, LEA-0,4 kV, LEC-0,4 kV, în volumul stabilit de NAIE și PD34.45-51.300-97;

– Nu la toate obiectele de investiție (PT 10/0,4 kV) este asigurată protecția împotriva supratensiunilor prin montarea limitatoarelor de supratensiune în ID 10 și 0,4 kV conform proiectului de execuție, fapt ce poate cauza defectarea echipamentului PT în cazul apariției unor supratensiuni considerabile;

– Lipsa legăturilor metalice dintre priza repetată de pământ și construcțiile metalice ale stâlpilor LEA 10 kV;

– La proiectarea și montarea LEA 10 kV nu s-au respectat prevederile pct. 6.3.2 NAIE ce ține de amenajarea corpurilor de iluminat pe stâlpii LEA;

– Necorespunderea aparatelor de protecție a fiderelor LEA 0,4 kV care sunt montate în realitate cu cele care sunt prevăzute în proiectul de execuție, în majoritatea cazurilor fiind cu curentul nominalul majorat;

– Nu au fost executate regulamentar intersecții LEA 10 kV cu conducte aeriene de gaze naturale din care motiv nu se respectă prevederile pct. 2.5.280, 2.5.283, 2.5.284 NAIE;

– Au fost depistate scurgeri de ulei pe cuva transformatoarelor de putere la PT 10/0,4 kV obiecte de investiție.

Din cele menționate majoritatea neajunsurilor țin de obiectele de investiție realizate la SA „RED Nord” și la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA.

În scopul de prevenire a apariției situațiilor de electrocutare, șoc electric, focar de incendii etc., atât în rândul populației cât și persoanelor implicate în activități de deservire și mentenanță a rețelelor electrice a fost dispusă emiterea prescripțiilor operatorilor de sistem.

Prin urmare, în corespundere cu prevederile art. 8 alin. (1) lit. l) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, precum și art. 13 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, în numele ANRE au fost emise Prescripții privind lichidarea încălcărilor în adresa operatorilor de sistem. Astfel, în adresa ÎCS „Premier Energy Distrbuiton” SA a fost emisă prescripția nr. 000404 din 27.07.2022 în care au fost stipulate 106 puncte prescripții cu termenul de înlăturare până la data de 20.09.2022. Concomitent, la adresa SA „RED Nord” a fost emisă prescripția nr. 000403 din 27.07.2022 cu stabilirea a 41 puncte prescripții spre înlăturare cu termenul limită de 20.09.2022.

Conform informațiilor prezentate de operatorii de sistem, gradul de realizare a prescripțiile emise este de 100 %, încălcărilor depistate fiind înlăturate totalmente.

Tabelul 60. Realizarea prescripțiilor emise în urma verificării investițiilor

Anul	OSD	Numărul de puncte prescripții emise, total	Data emiterii	Termen limită de realizare	Gradul de realizare a prescripțiilor la finele anului 2022
2022	ÎCS „Premier Energy Distrbuiton” SA	106	27.07.2022	20.09.2022	100 %
	SA „RED Nord”	41	27.07.2022	20.09.2022	100 %

Analiza stării tehnice a instalațiilor electrice de utilizare ale consumatorilor

Examinarea instalațiilor electrice de utilizare din posesia instituțiilor publice

În anul 2022 au fost efectuate 536 controale tehnice conform planului controalelor tehnice, precum și inopinate, a instalațiilor electrice și termice din posesia instituțiilor publice (instituții de învățământ, sociale, medicale, culturale ș.a.) cu privire la verificarea respectării prevederilor documentelor normativ-tehnice la exploatarea acestora.

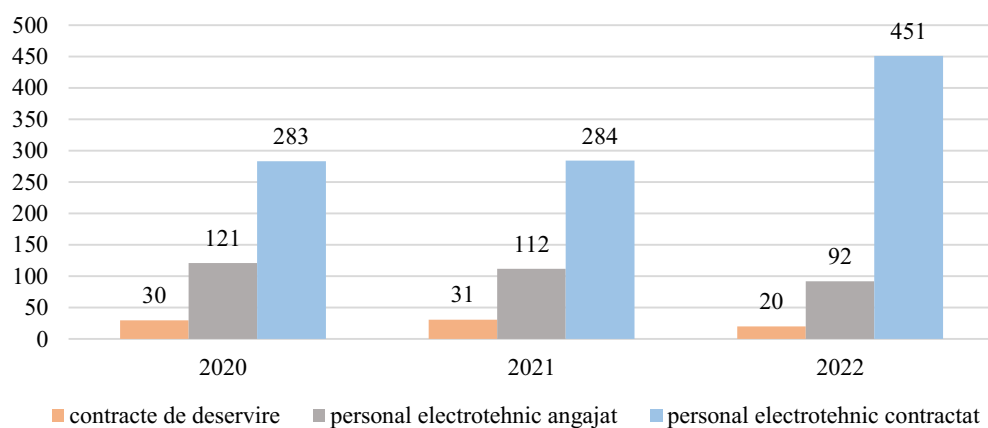

Figura 76. Modul de exploatare a instalațiilor electrice ale instituțiilor publice examinate

Starea tehnică a instalațiilor electrice de utilizare (IEU) ale instituțiilor publice, cât și inofensivitatea exploatării lor, în mare parte depinde de asigurarea exploatării lor de personal electrotehnic calificat și autorizat în modul stabilit. În urma analizei rezultatelor controalelor tehnice efectuate s-a constatat că, la 92 instituții publice este angajat personal electrotehnic pentru exploatarea IEU, iar 20 instituții au încheiate contracte de deservire a instalațiilor electrice din posesie cu întreprinderi prestatoare de servicii în domeniul deservirii instalațiilor electrice. Respectiv, la 451 de instituții publice sau 84,1 % din totalul lor personalul electrotehnic nu este angajat, iar deservirea instalațiilor electrice se efectuează de electricienii autorizați contractați la necesitate, însă în lipsa planurilor anuale de reparații și modernizare a instalațiilor electrice. În acest sens, instituțiilor au fost emise prescripții pentru asigurarea deservirii instalațiilor electrice din posesie conform prevederilor Normelor de exploatare a instalațiilor electrice ale consumatorilor noncasnici.

Din numărul total al instituțiilor publice supuse controlului în anul 2022, 17 instituții dețin receptoare care necesită categoria I de alimentare cu energie electrică, din care - 10 instituții publice nu asigură categoria I de alimentare cu energie electrică.

De menționat că, în rezultatul conclucrării inspectorilor atât cu managerii instituțiilor publice, cât și cu responsabilii de gospodăria electrică, la majoritatea instituțiilor publice supuse controlului, timpul acționării protecției contra curenților de scurtcircuit și suprasarcină a instalațiilor electrice de utilizare este corelat cu timpul acționării protecțiilor operatorului de sistem, astfel se evită atât ieșirea din funcție avariata a echipamentelor electrice ale OSD, cât și se asigură continuitatea alimentării cu energie a altor consumatori, care se alimentează de la aceeași sursă.

De asemenea s-a constatat că, la 50 de instituții publice (9,33 %) se exploatau receptoare electrice (cu o putere totală de 271,6 kW), starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice, prezentând pericol de avarii și/sau incendii cu consecințe imprevizibile. La cererea inspectorilor, receptoarele în cauză au fost debransate de la rețelele electrice de către personalul instituțiilor respective. În Rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice au fost menționate consecințele ce pot avea loc la exploatarea instalațiilor electrice care nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice și despre responsabilitățile conducătorilor în aceste cazuri. La acest capitol se atestă o îmbunătățire a situației față de anii 2020 și 2021, astfel procentul instituțiilor la care se exploatau receptoare electrice starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice s-a micșorat de la 70 % până la 9,33 %.

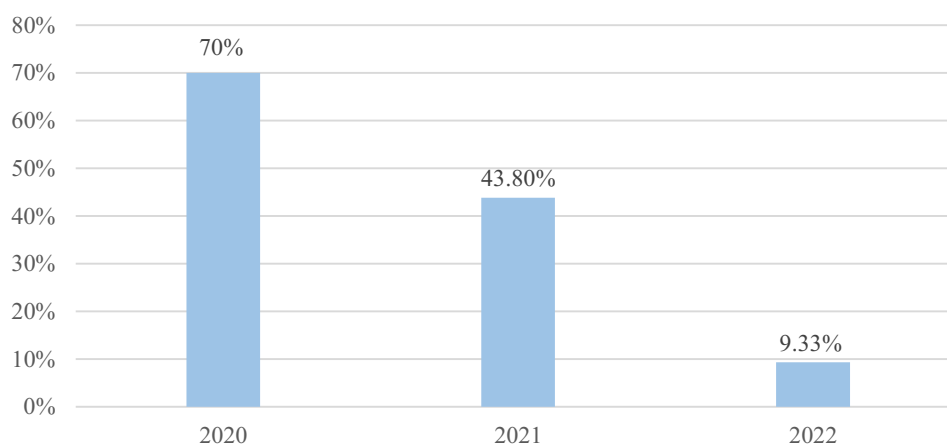

Figura 77. Procentul de instituții publice examinate la care se exploatau receptoare electrice starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice

În urma analizei Rapoartelor cu rezultatele controalelor tehnice s-a mai constatat că:

- la 141 de instituții publice (26,3 %) în schemele electrice se utilizează aparate de protecție defectate sau majorate față de sarcinile existente;
- din 35 de LEA (LEC) 6-10 kV ce se află în proprietatea instituțiilor publice examinate în perioada de referință s-a depistat că 19 LEA (LEC) 6-10 kV (54,3 % din totalul lor) se exploatează cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice;
- 443 de instituții publice supuse controlului (82,6 % din totalul lor) nu au asigurat instalațiile electrice de utilizare cu scheme electrice operative, precum și cu alte documente tehnice de exploatare aprobate în modul stabilit, care sunt necesare pentru asigurarea organizării inofensive a lucrărilor operative și de reparație a instalațiilor electrice;
- la 456 de instituții publice (85 % din total), nu se planifică preventiv lucrările de reparație a instalațiilor electrice din posesie, iar dacă se planifică - lucrările nu se execută sau nivelul de executare a lucrărilor planificate este scăzut;
- la 472 de instituții publice supuse controlului (88 %) nu se execută măsurări și încercări de laborator în instalațiile electrice de utilizare;
- din 72 transformatoare de putere ce se află în proprietatea instituțiilor publice supuse controlului, 40 transformatoare (55,5 % din total), se întrețin cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice;
- la 399 din instituțiile publice supuse controlului (74,4 % din total) instalațiile electrice de utilizare nu sunt asigurate cu mijloace de protecție.

Examinarea instalațiilor electrice de utilizare din posesia agenților economici

Conform planului controalelor tehnice, precum și inopinat, în anul 2022 au fost efectuate 425 controale tehnice la agenții economici cu privire la verificarea respectării prevederilor documentelor normativ-tehnice la exploatarea instalațiilor electrice de utilizare.

În urma analizei rezultatelor controalelor tehnice efectuate s-a constatat că, la 86 agenți economici este angajat personal electrotehnic pentru exploatarea IEU, iar la 38 agenți economici au încheiate contracte de deservire a instalațiilor electrice din posesie cu întreprinderi prestatoare de servicii în domeniul deservirii instalațiilor electrice. Respectiv, la 301 agenți economici (70,8 % din totalul lor) personal electrotehnic nu este angajat, iar deservirea instalațiilor electrice se efectuează de electricienii autorizați contractați la necesitate, însă în lipsa planurilor anuale de reparații și modernizare a instalațiilor electrice. În acest sens, agenților economici au fost emise prescripții pentru asigurarea deservirii instalațiilor electrice din posesie conform documentelor normativ-tehnice.

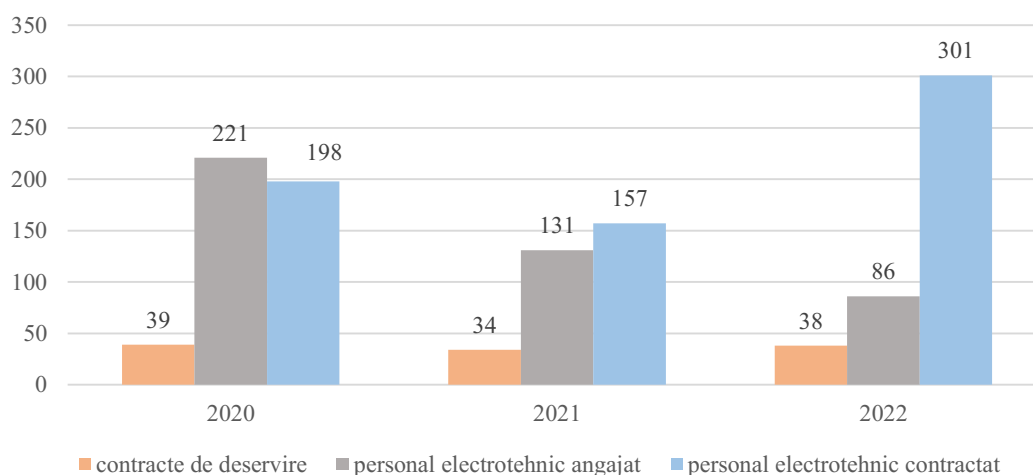

Figura 78. Modul de exploatare a instalațiilor electrice ale agenților economici examinați

Din numărul total al agenților economici supuși controlului în perioada de referință, 17 agenți economici dețin receptoare care necesită categoria I de alimentare cu energie electrică, din care - 3 agenți economici nu asigură categoria I de alimentare cu energie electrică.

Din 369 de LEA (LEC) 6-10 kV ce se află în proprietatea agenților economici examinați în perioada de referință s-a constatat că 140 LEA (LEC) 6-10 kV (38 % din totalul lor) se exploatează cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice.

În același timp, s-a constatat că la 31 agenți economici, instalațiile cărora au fost supuse controlului tehnic se exploatau receptoare electrice cu o putere totală de 172 kW, starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice, prezentând pericol de avarii și/sau incendii cu consecințe imprevizibile. La cererea inspectorilor din cadrul ANRE, receptoarele în cauză au fost debransate de la rețelele electrice de către personalul agenților economici respectivi. Totodată, în rapoartele privind rezultatele controalelor tehnice au fost menționate consecințele ce pot avea loc la exploatarea instalațiilor electrice care nu corespund prevederilor documentelor normativ-tehnice și despre responsabilitățile conducătorilor în aceste cazuri.

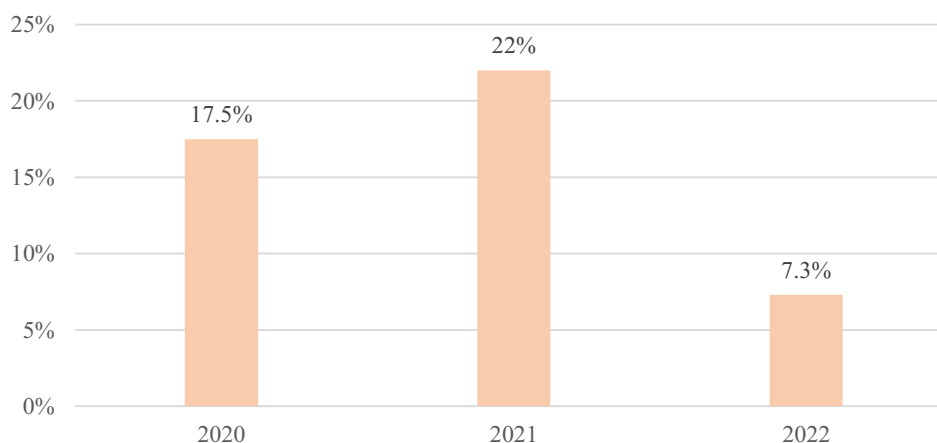

Figura 79. Procentul de agenți economici examinați la care se exploatau receptoare electrice starea tehnică a cărora nu corespundea prevederilor documentelor normativ-tehnice

S-a mai constatat că:

- 326 agenți economici supuși controlului (76,7 % din totalul lor) nu au asigurat instalațiile electrice de utilizare cu scheme electrice operative, precum și cu alte documente tehnice de

exploatare aprobate în modul stabilit, care sunt necesare pentru asigurarea organizării inofensive a lucrărilor operative și de reparație a instalațiilor electrice;

- la 327 agenți economici supuși controlului sau 77 % din totalul agenților economici, nu se planifică preventiv lucrările de întreținere a instalațiilor electrice din posesie, iar dacă se planifică - lucrările nu se execută sau nivelul de executare a lucrărilor planificate este scăzut, ceea ce condiționează înrăutățirea stării tehnice a instalațiilor electrice pe care le dețin consumatorii și poate fi afectată atât fiabilitatea funcționării, cât și inofensivitatea exploatării lor;

- la 334 agenți economici sau 78,6 % din total nu se execută măsurări și încercări de laborator în instalațiile electrice de utilizare;

- la 92 agenți economici sau 21,6 % din total în schemele electrice se utilizează aparate de protecție defectate sau majorate față de sarcinile existente;

- din 717 transformatoare de putere ce se află în proprietatea agenților economici supuși controlului, 170 transformatoare (23,7 % din total), se întrețin cu abateri de la prevederile documentelor normativ-tehnice;

- la 276 din agenții economici supuși controlului (65 % din totalul lor) instalațiile electrice de utilizare nu sunt asigurate cu mijloace de protecție.

Pregătirea instalațiilor electrice și termice ale instituțiilor publice către sezonul rece

În perioada lunilor septembrie-noiembrie 2022, în cadrul activității de supraveghere energetică, o atenție deosebită a fost acordată pregătirii instalațiilor electrice și termice din posesia instituțiilor publice pentru funcționare în perioada rece a anului.

Astfel, în cadrul pregătirii instalațiilor electrice ale instituțiilor publice către sezonul rece au fost efectuate lucrări de restabilire a categoriei de fiabilitate în alimentarea cu energie electrică la Centrul de Sănătate Publică din mun. Comrat, Centrul de Sănătate Publică din mun. Ungheni, Centrul de Sănătate Publică din or. Căușeni, IMSP Institutul Oncologic, mun. Chișinău, care au fost asigurate cu surse autonome de energia electrică.

De asemenea, în perioada lunilor octombrie și noiembrie instituțiile publice au desfășurat lucrări de profilaxie și reglare a cazanelor din centralele termice. În majoritatea cazurilor aceste lucrări au fost efectuate de întreprinderi specializate în reparația și deservirea centralelor termice.

Suplimentar, pentru alimentarea eficientă și inofensivă în perioada rece a anului cu energie termică a instituțiilor publice în perioada de referință au fost construite/reconstruite centrale termice, cum ar fi:

- Casa de cultură s. Căinari, r-nul Căușeni, centrală termică pe biomasă - 120 kW energie termică (combustibil peleți);
- IP Liceul Teoretic „Ștefan cel Mare și Sfânt” s. Taraclia, r-nul Căușeni centrală termică cu trei cazane - 345 kW energie termică (combustibil gaz natural).

De asemenea, în conformitate cu Hotărârea Guvernului RM nr. 606 din 24.08.2022, ANRE a asigurat realizarea măsurilor necesare a fi întreprinse în vederea prevenirii și atenuării impactului în caz de limitare a furnizării gazelor natural, prin verificarea activităților întreprinse de instituții/autorități în scopul pregătirii obiectelor și a sistemelor de alimentare cu energie termică și energie electrică ale instituțiilor bugetare, precum și ale operatorilor de sistem, unităților termoenergetice. Despre rezultatele realizării măsurilor ANRE a informat Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale prin scrisorile nr. 01-01/3049 din 15.09.2022 și nr. 08-01/3500 din 20.10.2022.

Pregătirea instalațiilor electrice de utilizare pentru funcționarea în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice

Pentru atenționarea consumatorilor finali despre necesitatea pregătirii instalațiilor electrice de utilizare pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice, la data de 10.02.2022, pe pagina oficială a ANRE a fost plasat un comunicat informativ, care conține un set minim de măsuri organizatorice și tehnice necesare pentru planificare și executare până la începutul

sezonului de intensificare a supratensiunilor atmosferice, precum și solicitare de prezentare ANRE a informațiilor în acest sens.

În conformitate cu graficele lucrărilor de reparație ale consumatorilor finali au fost elaborate Planuri de acțiuni și măsuri, aprobate de conducătorii întreprinderilor, pentru pregătirea instalațiilor electrice către perioada intensificării supratensiunilor atmosferice a anului 2022, respectiv au fost emise Ordine cu privire la numirea persoanelor responsabile de îndeplinirea acestor lucrări.

În Tabelul 61 este prezentat un extras din Raportul cu privire la pregătirea pentru funcționare în sezonul de intensificarea a supratensiunilor atmosferice a instalațiilor electrice ale consumatorilor la situația din 12.05.2022.

Tabelul 61. Pregătirea pentru funcționare în sezonul de intensificarea a supratensiunilor atmosferice a instalațiilor electrice ale consumatorilor

Nr.	Date informaționale	Total	
1	Nr. consumatorilor, care necesită pregătirea IEU către sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice (SISA)	2954	
1.1.	Nr. consumatorilor examinați în perioada de referință (de la SISA precedent), un.	318	
1.2.	Puncte prescripții cu privire la protecția IEU în SISA (în perioada de referință), un.	emise	504
		executate	286
2	Protejarea ieșirilor (fiderelor) 6,10 kV de la SE 35-110 kV.	73	
2.1.	total fidere examinate, un	73	
2.2.	fidere neprotejate, un	0	
3	Nr. PT, care necesită pregătire către SISA	3850	
3.1.	Nr. PT examinate, în perioada de referință, un.	320	
3.2.	Nr. PT care nu sunt dotate cu descărcătoare, limitatoare, un.	10 kV	3
		0,4 kV	118
3.3.	Nr. PT la care instalația de legare la pământ nu corespunde DNT, un.	30	
3.4.	Nr. PT care nu sunt pregătite pentru funcționare normală în SISA, un.	86	
4	Nr. total LEA-(6)10 kV, un/km	1335/904	
4.1.	Nr. LEA-(6)10 kV examinate în perioada de referință, un/km	112/111,29	
4.2.	Nr. LEA-(6)10 kV cu traseele necurățite de crengile copacilor, un/km	21/9	
4.3.	Nr. LEA-(6)10 kV la care starea tehnică a izolatoarelor, traverselor, conductoarelor nu corespunde prevederilor DNT, un/km	0/0	
4.4.	Nr. LEA-(6)10 kV care nu sunt pregătite pentru funcționare în SISA, un./km	21/7,3	
5	Nr. total LEA-0,4 kV, un/km	2477/802,87	
5.1.	Nr. LEA-0,4 kV examinate în perioada de referință, un/km	292/96,6	
5.2.	Nr. LEA-0,4 kV cu traseele necurățite de crengile copacilor, un./km	54/11,56	
5.3.	Nr. LEA-0,4 kV la care starea tehnică a izolatoarelor, traverselor, conductoarelor nu corespunde prevederilor DNT, un./km	8/0,84	
5.4.	Nr. LEA-0,4 kV care nu sunt pregătite pentru funcționare în SISA, un./km	137/42,8	
6	Tronsoane de LEC-(6)10 kV, care necesită pregătire către SISA, un./km	420/232,28	
6.1.	Tronsoane de LEC-(6)10 kV, examinate în perioada de referință, un./km	28/9,75	
6.2.	Tronsoane de LEC-(6)10 kV care nu sunt dotate cu aparate de protecție contra supratensiunilor atmosferice, un./km	0/0	
6.3.	nr. LEC-(6)10 kV, care nu sunt pregătite pentru funcționare în SISA, un./km	20/6	
7.	Nr. consumatorilor care nu au efectuat măsurări și încercări de laborator de profilaxie, nr.	540	
8.*	Nr. consumatorilor, IE ale cărora nu erau pregătite pentru funcționare normală în SISA, un.	265	

Pentru înlăturarea încălcărilor depistate în cadrul activității de monitorizare a pregătirii instalațiilor electrice pentru funcționare în perioada sezonului de intensificări a supratensiunilor atmosferice, proprietarilor au fost emise prescripții, inclusiv prescripții repetate cu coordonarea termenilor de executare.

Examinarea instalațiilor electrice din posesia instituțiilor de învățământ în vederea pregătirii către noul an de studii

În luna august 2022, inspectorii ANRE, la cerere, au participat în comisiile instituite de către autoritățile administrațiilor publice locale în scopul evaluării gradului de pregătire și funcționarea inofensivă a instalațiilor electrice ale instituțiilor educaționale în noul an de studii 2022-2023.

În total au fost examinate instalațiile electrice și termice din 396 instituții de învățământ, inclusiv grădinițe de copii din majoritatea raioanelor Republicii Moldova. Abaterile documentelor normativ-tehnice depistate în cadrul examinărilor au fost notate în Procesele verbale ale ședințelor Comisiilor de evaluare.

De asemenea, în cadrul ședințelor Comisiilor de evaluare au fost expuse și analizate prescripțiile emise de inspectorii ANRE în cadrul controalelor tehnice efectuate anterior la instituțiile de învățământ, precum și fiind accentuată necesitatea deservirii instalațiilor electrice de personal electrotehnic autorizat prin angajarea sau contractarea acestuia.

Emiterea prescripțiilor și analiza executării lor

Analiza executării prescripțiilor emise OSD

În anul 2022, în adresa OSD au fost emise 12931 puncte prescripții în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD, din care au fost executate 5217 puncte prescripții. Gradul de executare a prescripțiilor la finele anului 2022 constituie 49,9 %.

În Tabelul 62 este prezentată analiza numărului total de puncte prescripții emise și gradul de executare acestora, în dinamică pe parcursul anilor 2018-2022.

Tabelul 62. Numărul total de puncte prescripții emise și gradul de executare în dinamică pe perioada 2018-2022

Anul	Numărul total de prescripții			Grad executare
	Total emise (cumulativ)	Executate (cumulativ)	Cu termen neexpirat la finele anului	%
2022	12931	5217	2477	49,9
2021	12197	7113	1939	69,34
2020	8639	2212	1970	33,17
2019	18232	6830	2769	37,46
2018	26389	10269	3375	44,63

În Figura 80 este reprezentată dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD pentru perioada anilor 2018-2022.

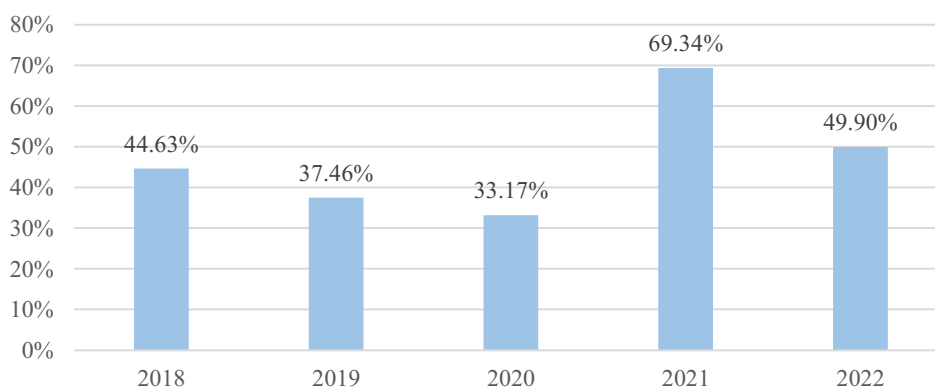

Figura 80. Dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise OSD în perioada anilor 2018-2022

Prescripțiile emise OSD în mare măsură țin de neajunsuri legate de realizarea măsurilor tehnice precum: înlăturarea accesului liber la PT; asigurarea protecției fiderelor 0,4 și 10 kV; înlăturarea scurgerilor de ulei din transformatoare de putere; asigurarea PT 10/0,4 kV cu aparate de protecție împotriva supratensiunilor; curățarea traseelor LEA de crengile arborilor în zona de protecție; restabilirea legăturilor repetate a conductorului de protecție cu priza repetată de pământ; respectarea gabaritelor LEA; înlocuirea pilonilor cu grad de putrefacție avansat și/sau deteriorați; efectuarea măsurărilor și încercărilor a echipamentului și utilajului de laboratoare electrotehnice autorizate, cu întocmirea proceselor-verbale respective etc.

Analiza gradului de executare a prescripțiilor de către fiecare OSD, vizualizarea grafică a numărului total de prescripții emise în urma controalelor rețelelor electrice de distribuție separate și a numărului de executare a acestor prescripții, pentru fiecare OSD separat, sunt reprezentate în Tabelul 63.

Tabelul 63. Numărul total de puncte prescripții emise separat pe OSD și procentul de executare

Anul	Operatorul sistemului de distribuție	Numărul total de puncte prescripții			Procentul de executare a prescr. (%)
		Total emise	Executate	Cu termen neexpirat la finele anului	
2022	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	8539	2728	1348	37,9
	SA „RED NORD”	4392	2489	1129	76,2
2021	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	7298	3860	1303	64,39
	SA „RED NORD”	4899	3253	636	76,31
2020	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	5903	694	1579	16,38
	SA „RED NORD”	2736	1518	391	65,23
2019	ÎCS „Premier Energy Distribution” SA	10593	1651	1821	15,6
	SA „RED NORD”	7639	5179	948	67,8
2018	ÎCS „RED Union Fenosa” SA	16947	4758	1830	31,5
	SA „RED NORD”	9439	5511	1545	69,8

În Figura 81 este reprezentată dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de distribuție ale OSD ÎCS „Premier Energy Distribution” SA și SA „RED NORD”, pe perioada anilor 2018-2022.

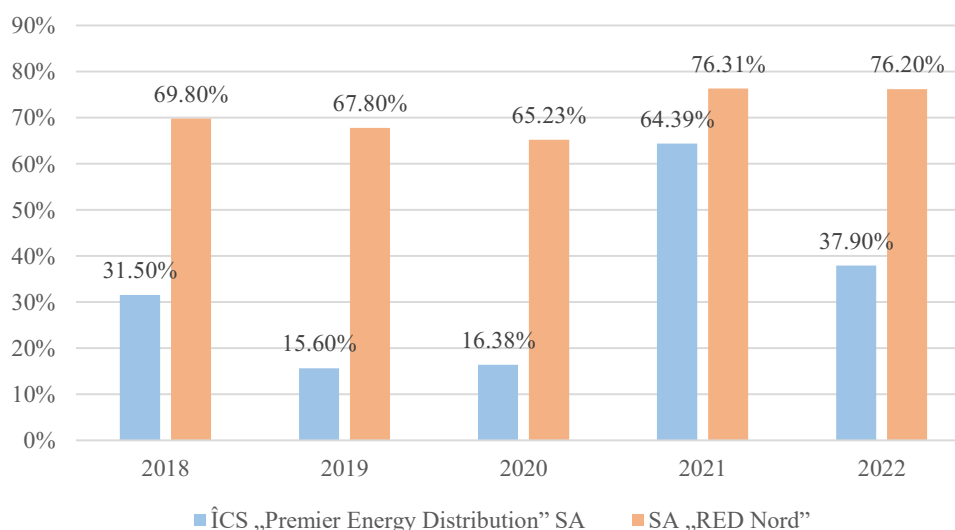

Figura 81. Dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise OSD separat în perioada anilor 2018-2022.

De asemenea, în urma evaluării investițiilor efectuate, în adresa OSD ÎCS „Premier Energy Distribuitor” SA a fost emisă Prescripția nr. 000404 din 27.07.2022 cu 106 puncte prescripții cu

termenul de înlăturare până la data de 20.09.2022, la finele anului 2022 fiind realizate 94 % din acestea. Concomitent, în adresa OSD SA „RED Nord” a fost emisă Prescripția nr. 000403 din 27.07.2022 cu 41 puncte prescripții cu termenul limită de 20.09.2022, care au fost executate integral.

Astfel, în urma analizei dinamicii de executare a prescripțiilor emise OSD, în cazul SA „RED Nord” se atestă menținerea unui procent înalt de executare a prescripțiilor în comparație cu anul precedent, iar în cazul ÎCS „Premier Energy Distribution” SA se atestă o scădere semnificativă a procentului de realizare a prescripțiilor emise de ANRE.

Analiza executării prescripțiilor emise OST

În perioada de referință, Departamentul supraveghere energetică a efectuat 53 controale ale rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport (OST) ÎS „Moldelectrica”.

În rezultatul examinării rețelelor electrice de transport ale OST au fost emise 261 puncte prescripții, în scopul înlăturării încălcărilor cerințelor documentelor normativ-tehnice în vigoare. Din numărul de prescripții emise au fost executate 189 puncte prescripții, ceea ce constituie 82,5 %, ținând cont de faptul că 32 puncte prescripții aveau termenul de executare neexpirat la finele anului 2022.

Numărul de puncte prescripții emise și executate în urma controalelor rețelelor electrice de transport pentru OST, pentru perioada anilor 2018-2022 este prezentat în Tabelul 64.

Tabelul 64. Procentul de executare a prescripțiilor emise OST pentru perioada anilor 2018-2022

Nr. d/o	Operatorul sistemului de transport	Numărul total de puncte prescripții			Gradul de executare a prescripțiilor (%)
		Total emise	Executate	Cu termen neexpirat la finele anului	
2022	ÎS „Moldelectrica”	261	189	32	82,5
2021		178	118	35	82,52
2020		34	24	7	88,88
2019		139	68	0	49
2018		200	89	31	53,7

Dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise în urma controalelor tehnice ale rețelelor electrice de transport este prezentată în Figura 82.

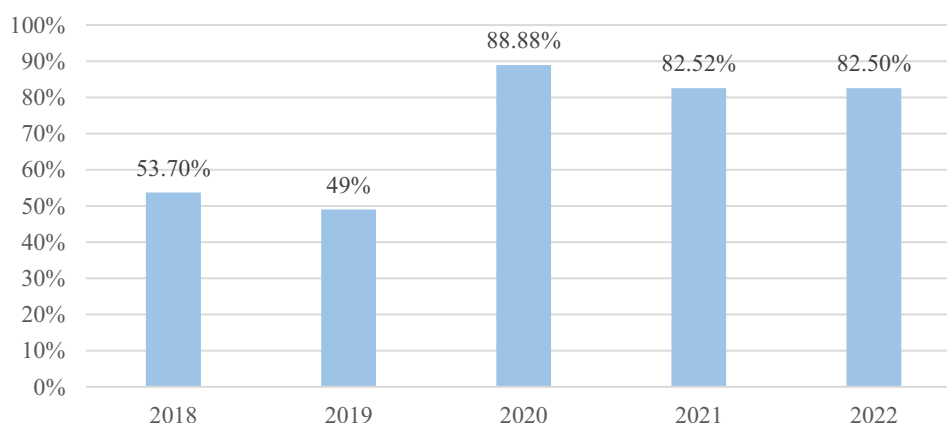

Figura 82. Dinamica gradului de executare a prescripțiilor emise OST, pentru perioada anilor 2018-2022

Din analiza dinamicii gradului de executare a prescripțiilor emise ÎS „Moldelectrica” se atestă menținerea unui grad înalt de îndeplinire a acestora. Deși gradul de execuție este la un nivel înalt, există la moment prescripții care nu sunt executate, aceasta se datorează faptului că la asemenea tipuri de obiective durata de efectuare a lucrărilor de deservire și mentenanță necesită termeni mai

mari, investiții care urmează a fi aprobate și implementate în conformitate cu planurile de dezvoltare și respectiv, cele anuale de investiții.

Analiza executării prescripțiilor emise instituțiilor publice

Pentru înlăturarea neajunsurilor depistate în cadrul controalelor tehnice, pe parcursul anului 2022 de către inspectori au fost emise instituțiilor publice 8206 puncte prescripții, pentru asigurarea inofensivității exploatării instalațiilor electrice din posesie.

Tabelul 65. Gradul de executare a prescripțiilor emise instituțiilor publice

Instituții publice	Anul		
	2020	2021	2022
Puncte prescripții emise	5346	6772	8206
din care cu termenul neexpirat la finele anului	1097	1531	1646
executate puncte prescripții	2143	3259	3624
% de realizare a prescripțiilor	49,3 %	62,1 %	55,2 %

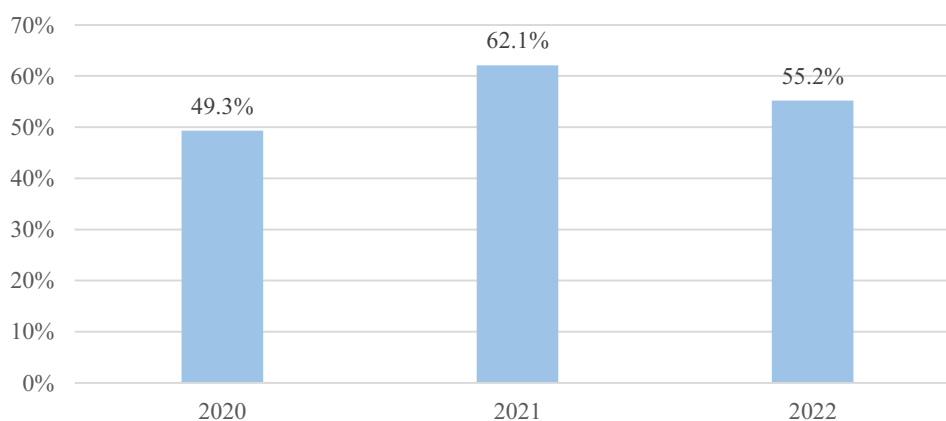

Figura 83. Procentul de îndeplinire a prescripțiilor emise instituțiilor publice

Analiza executării prescripțiilor emise agenților economici

Pentru înlăturarea neajunsurilor depistate în cadrul controalelor tehnice, pe parcursul anului 2022 de către inspectori au fost emise agenților economici 6319 puncte prescripții, pentru asigurarea inofensivității exploatării instalațiilor electrice din posesie.

Tabelul 66. Monitorizarea executării prescripțiilor emise agenților economici.

Agenți economici	Anul		
	2020	2021	2022
Puncte prescripții emise	5899	5571	6319
din care cu termenul neexpirat la finele anului	829	781	1279
executate puncte prescripții	3577	3513	3438
% de realizare a prescripțiilor	69,5 %	73,3 %	68,2 %

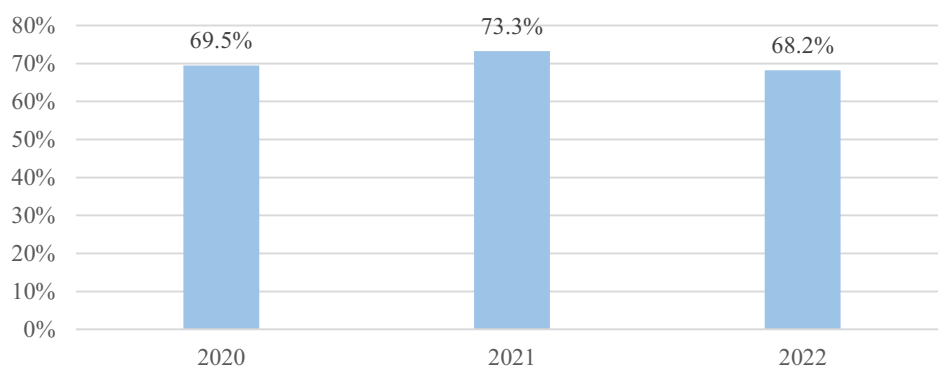

Figura 84. Procentul de îndeplinire a prescripțiilor emise agenților economici.

Admiterea în exploatare a centralelor și instalațiilor electrice și emiterea Actelor de corespundere

Conform prevederilor art. 48 alin. 7), 8) și art. 50 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, ANRE în calitate de organ al supravegherii energetice de stat, emite acte de corespundere la racordarea la rețeaua electrică de distribuție a centralelor electrice sau a locurilor de consum cu o putere contractată ce depășește valoarea de 150 kW sau care au o putere mai mică, dar fac parte din categoria: grădinițe, școli, spitale, aziluri de bătrâni și orfelinat.

De asemenea, ANRE emite acte de corespundere a instalațiilor electrice pentru transmiterea în proprietatea OSD și a instalațiilor electrice ce reprezintă sisteme de distribuție închise.

Astfel, pe parcursul anului 2022 ANRE a emis în total 820 acte de corespundere, dintre care 33 acte pentru IEU noi sau reconstruite a instituțiilor publice, 78 de acte pentru IEU noi sau reconstruite a agenților economici, 644 de acte pentru centralele electrice fotovoltaice, 3 acte pentru centralele electrice eoliene și 52 acte de corespundere a IE pentru transmiterea în proprietatea OSD.

Tabelul 67. Numărul actelor de corespundere emise pe parcursul anului 2022

Tipul instalației		Emise Acte de corespundere	Putere, MW
IE de utilizare noi sau reconstruite	Instituții publice	33	2,58
	Agenți economici	78	28,38
Centrale electrice fotovoltaice		644	37,49
Centrale electrice eoliene		3	8,7
IE pentru transmiterea în proprietatea OSD		52	-
IE a consumatorilor pentru obținerea autorizației de sistem de distribuție închis		4	13,44
IE de utilizare provizorii		6	1,454
Total		820	92,06

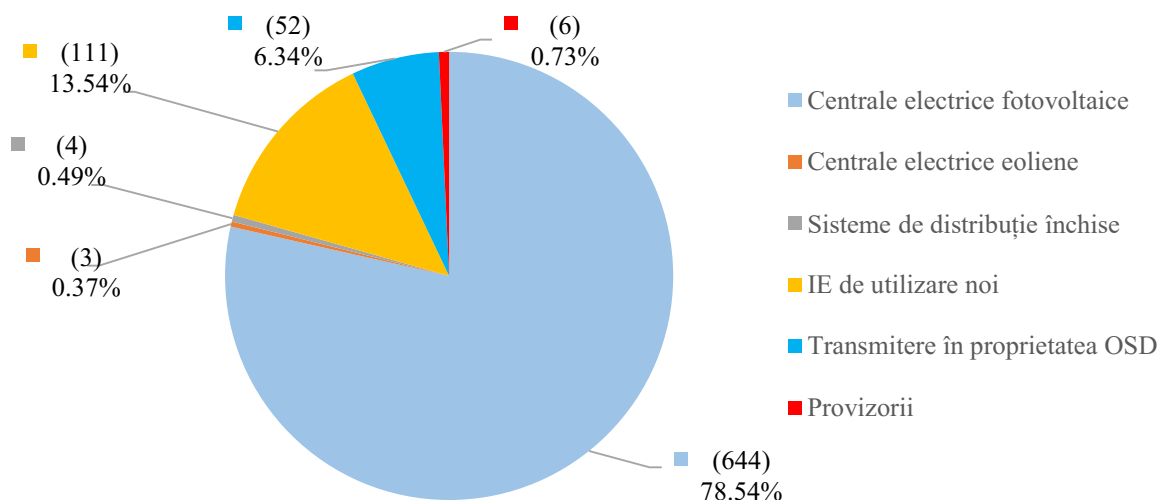

Figura 85. Ponderea actelor de corespundere după tipul de instalații.

În anul curent s-a atestat o creștere semnificativă a numărului actelor de corespundere emise pentru centralele electrice pe bază de module fotovoltaice, de la 146 acte în 2020, 249 acte în 2021 până la 644 acte de corespundere în anul curent.

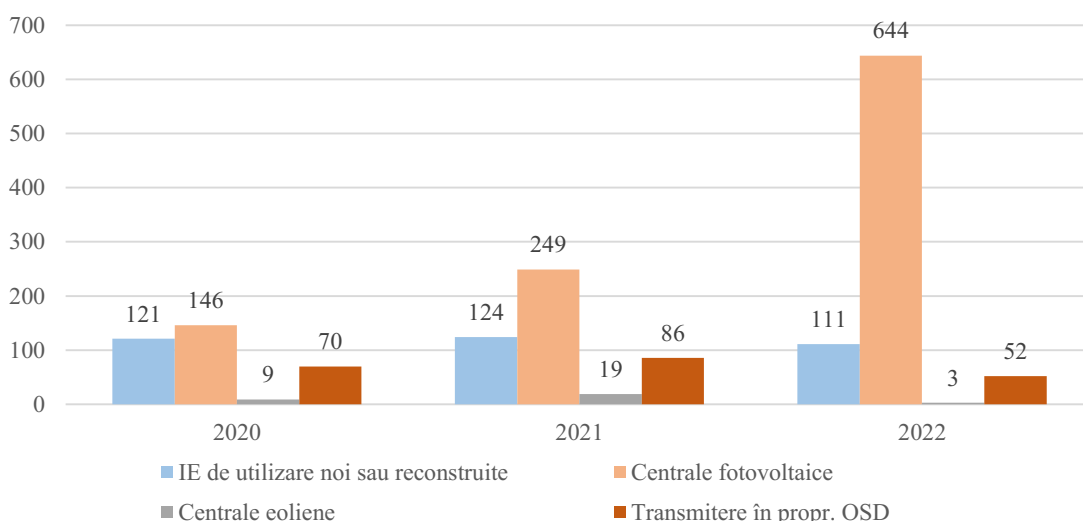

Figura 86. Numărul de acte de corespundere emise comparativ anii 2020-2022

În același timp, la examinarea a 96 de cereri de emitere a Actelor de corespundere s-a constatat lipsa totală sau parțială a documentației de proiect și de execuție, a proceselor verbale de măsurări și încercări de laborator în instalațiile electrice sau necorespunderea instalațiilor electrice din teren conform proiectelor etc. Astfel, celor 96 de solicitanți au fost remise scrisori de răspuns cu indicarea măsurilor necesare de întreprins și documentația necesară pentru prezentare în adresa ANRE, pentru a fi reluată procedura de emitere a Actului de corespundere. Dintre acestea, 93 de cereri au fost depuse repetat și respectiv emise Acte de corespundere.

Pentru asigurarea livrării energiei electrice prin sistemele de distribuție închise și alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemelor de distribuție închise conform prevederilor art. 50 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică au fost examinate 5 cereri de la persoane juridice, potențiali operatori ai sistemelor de distribuție închise în vederea obținerii actului de corespundere care confirmă corespunderea sistemului de distribuție închis cu cerințele de securitate. În urma examinării documentației prezentate și controlului tehnic la locul amplasării instalațiilor electrice au fost eliberate 4 acte de corespundere.

Autorizarea electricienilor autorizați și laboratoarelor electrotehnice

În conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1), lit. l, m) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE eliberează, suspendă sau retrage autorizațiile electricienilor autorizați și autorizațiile cu privire la laboratoarele electrotehnice.

Procesul de autorizare include verificarea cunoștințelor candidaților de către Comisia de examinare cu adoptarea deciziilor respective referitor la rezultate. Comisia de examinare a fost instituită prin ordinul Directorului general al ANRE, nr. 07A din 09.02.2022.

Începând cu anul 2022, verificarea cunoștințelor solicitanților de autorizații are loc sub formă de test susținut la calculator, iar solicitantul are posibilitatea de a vizualiza rezultatul imediat după finalizarea examenului. În același timp, a fost realizată posibilitatea de procesare digitală a cererilor și de eliberare de către ANRE a autorizațiilor electronice.

În conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la autorizația de electrician autorizat și ale Regulamentului cu privire la autorizarea laboratoarelor electrotehnice, sesiunile de examinare ale solicitanților de autorizații se organizează lunar. Astfel, pe parcursul anului 2022 au fost organizate:

- 12 sesiuni pentru verificarea cunoștințelor solicitanților autorizației de electrician autorizat;
- 4 sesiuni pentru verificarea cunoștințelor șefilor de laborator electrotehnic.

În Tabelul 68 este prezentată situația pentru anii 2020 - 2022 privind rezultatele sesiunilor de verificare a cunoștințelor solicitanților de Autorizații de electrician autorizat.

Tabelul 68. Rezultatele sesiunilor de verificare a cunoștințelor solicitanților de Autorizații de electrician autorizat

Anul	Persoane examinate	Decizia Comisiei de examinare									
		Calificativ "Satisfăcător"					Calificativ "Nesatisfăcător"				
		Grad I	Grad II	Grad III	Grad IV	Total	Grad I	Grad II	Grad III	Grad IV	Total
2020	104	8	18	33	3	62	10	19	11	2	42
2021	85	4	19	24	2	49	1	21	14	0	36
2022	74	4	19	30	1	54	6	8	6	0	20

În cadrul procedurii de autorizare a laboratoarelor electrotehnice, ANRE a efectuat 4 verificări la locul amplasării laboratoarelor electrotehnice, inclusiv în ce privește dotarea laboratoarelor electrotehnice cu încăperi, aparate pentru măsurări și încercări, mijloace de protecție verificate și încercate etc. În rezultatul examinărilor au fost emise Rapoarte de examinare a laboratoarelor electrotehnice, cu concluzii referitor la corespunderea acestora prevederilor documentelor normativ-tehnice.

În rezultatul verificării de către Comisia de examinare a cunoștințelor, în anul 2022 au promovat examenul 4 șefi de laborator și respectiv au fost eliberate 4 autorizații cu privire la laboratorul electrotehnic.

De notat că la finele anului 2022 pe teritoriul Republica Moldova erau înregistrate și aveau dreptul de a activa 95 laboratoare electrotehnice pentru efectuarea măsurărilor și încercărilor profilactice și de reglare-recepție în rețelele și instalațiile electrice.

Tabelul 69. Verificarea cunoștințelor șefilor laboratoarelor electrotehnice

Anul	Persoane examinate (inclusiv pentru verificarea repetată a cunoștințelor)	Decizia Comisiei de examinare	
		Calificativ "Satisfăcător"	Calificativ "Nesatisfăcător"
2020	83	75	8
2021	30	23	7
2022	5	4	1

Autorizațiile de electrician autorizat și privind laboratoarele electrotehnice se eliberează de către Departamentul supraveghere energetică, după aprobarea Hotărârii de către Consiliul de Administrație și semnarea lor de către Directorul general al ANRE.

Numărul autorizațiilor aprobate de CA al ANRE și eliberate în anul 2022:

- Electricieni autorizați – 54;
- Laboratoare electrotehnice – 4.

În Tabelul 70 este reflectată informația privind autorizațiile de electricieni autorizați valabile la finele fiecărui an în perioada 2020-2022.

Tabelul 70. Numărul de autorizații valabile la finele anului

Anul	Numărul de autorizații valabile, în funcție de grad				Total
	I	II	III	IV	
2020	23	61	82	6	172
2021	15	49	83	6	153
2022	14	53	82	5	154

Pe parcursul anului 2022 au fost retrase 10 autorizații ale electricienilor autorizați, din motivul eliberării unor autorizații cu grad superior, cât și 1 autorizație a laboratorului electrotehnic, în legătură cu eliberarea unei autorizații noi.

Verificarea cunoștințelor personalului electrotehnic pentru acordarea grupeii de securitate electrică

Verificarea cunoștințelor membrilor comisiilor întreprinderilor electroenergetice, agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. n), din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE verifică, la solicitare, cunoștințele membrilor comisiilor întreprinderilor electroenergetice, agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic și eliberează talonul de autorizare în acest sens.

Pentru autorizarea personalului electrotehnic al întreprinderilor electroenergetice, termoenergetice și al agenților economici care prestează servicii de deservire și întreținere a obiectivelor din sectorul energetic, pe parcursul anului 2022 ANRE a organizat **23** ședințe ale Comisiei de examinare referitor la verificarea cunoștințelor membrilor de comisii ale întreprinderilor electroenergetice și agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic, fiind elaborate 163 procese-verbale (76 procese-verbale referitor la verificarea ordinară a cunoștințelor, 87 procese-verbale referitor la verificarea extraordinară a cunoștințelor în legătură cu aprobarea documentului normativ-tehnic "Norme minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice" publicat la 13.05.2022 în Monitorul Oficial nr. 141-150, art. 539, cu intrarea în vigoare în termen de 6 luni de la data publicării) din cadrul a **33** companii din sectorul electroenergetic.

În Tabelul 71 este prezentată situația privind autorizarea membrilor comisiilor din cadrul întreprinderilor.

Tabelul 71. Verificarea cunoștințelor membrilor de comisii ale întreprinderilor electroenergetice și agenților economici prestatori de servicii în domeniul electroenergetic

Anul	Ședințe de examinare	Comisii ale întreprinderilor electroenergetice	Comisii ale agenților economici prestatori de servicii	Decizia Comisiei de examinare		Total persoane examinate
				Calificative ale membrilor comisiilor "Satisfăcător"	Calificative ale membrilor comisiilor "Nesatisfăcător"	
2019	5	3	9	43	0	43
2020	13	5	24	115	0	115
2021	12	3	19	71	0	71
2022	23	6	27	162	1	163

Verificarea cunoștințelor personalului electrotehnic al consumatorilor noncasnici

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. n), din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, ANRE verifică, la solicitare, cunoștințele personalului electrotehnic al agenților economici, cu acordarea grupei de securitate electrică și eliberarea talonului de autorizare în acest sens.

Tabelul 72. Verificarea cunoștințelor personalului electrotehnic al consumatorilor în Comisiile Serviciilor teritoriale ale ANRE

Grupa de Securitate electrică	Total		
	2020	2021	2022
II	305	351	312
III	1405	1305	1209
IV	834	727	665
V	744	660	669
Total autorizați	3288	3043	2855
neautorizați	20	22	6
Total solicitanți	3308	3065	2861

Procesul de constatare a contravențiilor

Pe parcursul perioadei ianuarie – octombrie a anului 2022 de către agenții constatare din cadrul DSE în temeiul adresărilor, sesizărilor, precum și în cazul neexecutării prescripțiilor au fost inițiate și se aflau în examinare 43 dosare contravenționale pentru contravențiile prevăzute de Codul contravențional, după cum urmează:

- 24 dosare - cu privire la încălcarea prevederilor Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice (art. 163 Cod Contravențional);
- 11 dosare - cu privire la neîndeplinirea prescripțiilor emise de ANRE în rezultatul controalelor tehnice efectuate (art. 163¹ Cod Contravențional);
- 7 dosare - cu privire la încălcarea zonei de protecție a rețelelor termice (art. 168 Cod Contravențional);
- 1 dosar – cu privire la nerespectarea normelor tehnice de exploatare a rețelelor electrice (art. 169 lit. n) și lit. r) Cod Contravențional).

Pe parcursul anului 2022 agenții constatare din cadrul DSE au participat la 21 ședințe de judecată pe marginea dosarelor contravenționale întocmite și înaintate anterior.

În luna octombrie 2022 dosarele contravenționale au fost transmise spre examinare către Secția contravenții din cadrul Departamentului juridic.

Elaborarea actelor normative și documentelor normativ-tehnice. Transparența decizională

Elaborarea documentelor normativ-tehnice

Pe parcursul anului 2022 a fost finalizată elaborarea și au fost aprobate Normele minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 155 din 01.04.2022.

În procesul elaborării Normelor, în conformitate cu cerințele Legii nr. 100 cu privire la actele normative, Legii nr.235 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător și Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe pagina web a ANRE la rubrica Transparența decizională / Consultări Publice a fost plasat proiectul Normelor minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice, Nota informativă și Analiza Impactului de Reglementare, Sinteza obiecțiilor și propunerilor pentru examinare și avizare, astfel, încât orice persoană interesată a avut acces la documentele respective pentru a prezenta propuneri și obiecții pe marginea lor.

În total au fost prezentate avize de la 13 autorități publice și părți interesate cu un număr de 179 propuneri. Din acestea, au fost acceptate 119 propuneri, ceea ce constituie 66% din numărul total de propuneri. Au fost parțial acceptate 23 propuneri, acestea constituind 13% din numărul total de propuneri, iar 37 propuneri care reprezintă 21% din numărul total de propuneri, nu au fost acceptate.

Normele minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice au fost publicate în Monitorul Oficial nr. 141-150/539 din 13.05.2022 și au intrat în vigoare din data de 13.11.2022.

Obiectivele de bază ale acestei intervenții de reglementare au constat în următoarele:

- asigurarea funcționării sigure, fiabile și eficiente a centralelor și rețelelor electrice, menite să asigure furnizarea neîntreruptă a energiei electrice și satisfacerea cererilor de energie electrică ale consumatorilor finali;
- asigurarea efectuării măsurărilor și încercărilor de punere în funcțiune și periodice ale echipamentelor și aparatelor ale centralelor și rețelelor electrice;
- asigurarea creșterii nivelului de calificare și formare profesională continuă a personalului din domeniu, inclusiv al personalului agenților economici ce prestează servicii de deservire la operatorii de sistem prin intermediul instruirilor;
- reducerea numărului cazurilor de electrocutări și incendii produse în cadrul centralelor și rețelelor electrice;
- reducerea numărului de prescripții emise și ridicarea gradului de executare a acestora.

Modificarea actelor normative

În trimestrul IV al anului 2022 a fost inițiată procedura de modificare a Regulamentului de admitere în exploatare a instalațiilor electrice pentru aducerea prevederilor acestuia în concordanță cu art. 48 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, care a fost modificat prin Legea nr. 255/2022 pentru modificarea unor acte normative.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative pe parcursul trimestrului IV al anului 2022 a fost asigurată consultarea publică a modificărilor efectuate la Regulamentul de admitere în exploatare a instalațiilor electrice, expertizarea Analizei impactului de reglementare la Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, precum și expertizarea proiectului Hotărârii Consiliului de Administrație la CNA și Ministerul Justiției.

Elaborarea instrucțiunilor interne

Prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 337 din 10.06.2022 a fost aprobată Instrucțiunea privind efectuarea controalelor tehnice în domeniul supravegherii energetice de stat, care a fost modificată în scopul actualizării acesteia prin prisma digitalizării procesului de efectuare a controalelor tehnice și utilizării aplicației „Controale tehnice” de pe platforma E-portal.

De asemenea, noua versiune a Instrucțiunii a fost suplinită cu aspecte tehnice referitor la examinarea diverselor tipuri de echipamente electrice atât din posesia operatorilor de sistem, cât și din posesia consumatorilor.

Organizarea webinarilor de instruire a personalului electrotehnic

Pe parcursul anului ANRE a organizat 9 webinar de instruire la care au participat electricienii autorizați, șefii laboratoarelor electrotehnice, personalul electrotehnic al întreprinderilor care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice, personalul electrotehnic al operatorilor de sistem.

Temele discutate în cadrul acestor webinar au fost:

1. Prevederi ale Regulamentului de autorizare a laboratoarelor electrotehnice;
2. Particularități cu privire la procedura de admitere în exploatare a instalațiilor electrice;
3. Pregătirea instalațiilor electrice și rețelelor electrice pentru funcționare în sezonul de intensificare a supratensiunilor atmosferice;
4. Măsurile tehnice care asigură securitatea la executarea lucrărilor cu scoaterea tensiunii;
5. Procedura de acordare a grupei de securitate electrică;
6. Particularități cu privire la procedura de admitere în exploatare a instalațiilor electrice;
7. Prevederi ale Legii nr. 255/2022 pentru modificarea unor acte normative ce țin de admiterea în exploatare a centralelor electrice care utilizează surse regenerabile de energie;
8. Prevederi ale Normelor minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice;
9. Prevederi generale cu privire la elaborarea Metodichilor de efectuare a măsurărilor și încercărilor în instalațiile electrice.

La fiecare din webinarile de instruire menționate au participat de la 50÷100 persoane din cadrul personalului electrotehnic.

Examinarea circumstanțelor producerii accidentelor în rețelele și instalațiile electrice

Examinarea circumstanțelor producerii avariilor/incidentelor

În scopul cercetării circumstanțelor deconectării avariate în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor finali din 23.11.2022 și a acțiunilor de remediere, ANRE, a instituit o Comisie de cercetare cu participarea reprezentanților Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, operatorilor de sistem și producătorilor de energie electrică, care în perioada 05÷16.12.2022 a analizat cauzele, circumstanțele și consecutivitatea acțiunilor de restabilire a alimentării cu energie electrică, precum și a identificat dificultățile întâmpinate de personalul operativ în cadrul acestor acțiuni.

La finele cercetării Comisia a elaborat un Raport cu privire la rezultatele cercetării circumstanțelor deconectării avariate din 23.11.2022 în sistemul electroenergetic național, în care au fost menționate măsurile de atenuare a consecințelor eventualelor deconectări avariate realizate de întreprinderile electroenergetice, precum și unele măsuri necesare de realizat, în scopul prevenirii situațiilor excepționale în sistemul electroenergetic din Republica Moldova.

În acest sens, prin Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 3 din 05.01.2023 a fost dispusă realizarea unor măsuri pentru atenuarea consecințelor deconectărilor avariate în sistemul electroenergetic, au fost desemnate entitățile responsabile și stabiliți termeni de realizare. Cele mai importante măsuri care urmează a fi realizate sunt elaborarea Convenției de colaborare între serviciile de dispecerat ale operatorilor sistemelor de transport a energiei electrice din Republica Moldova, România și Ucraina, actualizarea Planului de restabilire a funcționării sistemului electroenergetic și Instrucțiunilor de interacțiune operativă la nivelul serviciilor de dispecerat dintre operatorii de sistem, asigurarea circuitelor de comandă din cadrul nodurilor critice a rețelele electrice de transport și distribuție cu surse de alimentare cu energie electrică neîntreruptibile și altele.

De asemenea, reprezentantul ANRE a participat în cadrul Comisiei de cercetare a incidentului produs la 11.11.2022 la SA „Termoelectrica”, cu deconectarea generatorului electric nr. 3. Cercetarea s-a efectuat în corespundere cu Instrucțiunea cu privire la examinarea și evidența deranjamentelor tehnologice în funcționarea centralelor și rețelelor electrice (termice), aprobată prin ordinul Ministerului industriei și infrastructurii nr. 120 din 12 iunie 2006.

Cercetarea s-a finalizat prin întocmirea Actului nr. 1 din 01.12.2022 de examinare a deranjamentului tehnologic produs pe data de 11.11.2022 la turbogeneratorul nr. 3 de tip TBΦ 120-2Y3, cu descrierea circumstanțelor și cauzelor producerii.

Examinarea circumstanțelor producerii șocurilor electrice și electrocutărilor

În conformitate cu prevederile art. 14, alin. (1), lit. i), din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, ANRE participă la examinarea circumstanțelor și a cauzelor electrocutărilor provocate de instalațiile electrice.

Pe parcursul anului 2022 au avut loc 20 de accidente în rețelele electrice de distribuție sau în instalațiile electrice ale consumatorilor:

- 16 cazuri de electrocutări cu decesul persoanelor;
- 4 cazuri de șocuri electrice soldate cu arsuri.

Tabelul 73. Statistica cazurilor de electrocutări

Categorია de accidentați		2020	2021	2022	
Cu populația	Copii	cazuri	-	3	1
		accidentați	-	3	1
		decedați	-	2	1
	Maturi	cazuri	8	9	13
		accidentați	9	9	13
		decedați	8	9	11
Cu personal angajat		cazuri	9	3	4
		accidentați	10	3	4
		decedați	6	1	2
Cu personal electrotehnic		cazuri	3	1	2
		accidentați	3	1	2
		decedați	1	-	2
TOTAL		cazuri	17	16	20
		accidentați	19	16	20
		decedați	14	12	16

În rezultatul examinărilor circumstanțelor producerii cazurilor de electrocutare de către inspectorii din cadrul ANRE au fost elaborate Acte de examinare a accidentelor și Buletine Informative cu circumstanțele producerii accidentelor și măsuri necesare pentru evitarea acestora pe viitor.

De asemenea, inspectorii ANRE au examinat 8 cazuri de șocuri electrice minore, fără impact asupra sănătății persoanelor, cu emiterea a 8 scrisori informative referitor la măsurile de securitate electrică.

Cauzele principale ale electrocutării persoanelor:

- exploatarea prelungitoarelor electrice și receptoarelor electrice cu izolație deteriorată;
- efectuarea lucrărilor în instalațiile electrice de persoane neinstruite și neautorizate;
- nerespectarea cerințelor de securitate electrică la exploatarea receptoarelor electrice;
- intervenția neautorizată în instalațiile electrice;
- efectuarea lucrărilor în zonele de protecție a liniilor electrice aeriene (LEA).

Examinarea circumstanțelor producerii incendiilor provocate de instalațiile electrice

În conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 174 din 21.09.2017 cu privire la energetică, ANRE participă la examinarea circumstanțelor incendiilor provocate de instalațiile electrice.

În urma sesizărilor Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (IGSU), cât și a informațiilor parvenite din partea Serviciului național unic pentru apelurile de urgență 112, în baza Acordului de colaborare încheiat cu ANRE la data de 12 octombrie 2021, inspectorii ANRE au participat la examinarea circumstanțelor a 106 incendii, în urma cărora au fost elaborate 106 Acte de examinare, dintre care 94 Acte cu concluzii ce confirmă implicarea instalațiilor electrice sau receptoarelor electrice la cauzele producerii incendiilor și 12 Acte cu concluzii ce exclud implicarea instalațiilor electrice la cauzele producerii incendiilor.

Cele 94 cazuri de implicare a instalațiilor electrice la cauzele producerii incendiilor țin de:

- 36 cazuri – starea tehnică a IE de utilizare din posesia consumatorilor casnici;
- 23 cazuri – utilizarea receptoarelor electrice defectate;
- 30 cazuri – starea tehnică a IE de utilizare a agenților economici;
- 5 cazuri – starea tehnică a instalațiilor electrice din posesia OSD.

În Actele de examinare au fost stabilite circumstanțele și cauzele producerii incendiilor, au fost menționate încălcările documentelor normativ-tehnice care au dus la producerea incendiilor.

De asemenea, în Actele de cercetare au fost stabilite măsuri de lichidare a consecințelor incendiilor și de prevenire pe viitor a acestor cazuri.

Activități de informare referitor la securitatea electrică

Pe parcursul anului 2022 ANRE, în scopul promovării securității electrice în rândul populației, a elaborat și plasat pe pagina web a ANRE 13 Buletine informative ce conțin circumstanțele producerii cazurilor de electrocutări recente și măsuri de prevenire a acestora.

De asemenea, Buletinele informative au fost diseminate în cadrul controalelor tehnice efectuate și prin intermediul adreselor de email a instituțiilor publice.

Pe parcursul lunii mai a anului 2022 ANRE a desfășurat o serie de activități de instruire a elevilor din peste 50 instituții de învățământ cu privire la regulile de securitate electrică în ajunul vacanței de vară. Aceste activități au avut scopul de a reaminti elevilor despre pericolul cel îl prezintă curentul electric, precum și principalele măsuri de protecție, indicatoare de securitate electrică. În acest sens pe pagina web a ANRE a fost publicat un comunicat de presă cu un set de măsuri de securitate electrică.

Despre regulile de securitate electrică s-a discutat și cu reprezentanții primăriilor, instituțiilor de învățământ, instituțiilor medicale, precum și a agenților economici, dar și în cadrul ședințelor organizate cu privire la implementarea măsurilor de economisire a resurselor energetice.

Examinarea demersurilor și petițiilor agenților economici și consumatorilor

În perioada de referință în conformitate cu prevederile Codului administrativ au fost examinate 447 de petiții și adresări din partea agenților economici, operatorilor de sistem sau consumatorilor.

Tabelul 74. Petițiile și adresările examinate de inspectorii ANRE

Nr.	Tipul petiției, adresări	Nr.
1	Cu privire la starea tehnică a rețelelor electrice de distribuție	94
2	Cu privire la racordarea IEU la rețelele electrice de distribuție	66
3	Cu privire la starea tehnică a instalațiilor electrice de utilizare	40
4	Cu privire la zona de protecție a LEA și rețelelor termice	25
5	Cu privire la parametrii de calitate a energiei electrice	18
6	Scrisori de informare	56

7	Cu privire la solicitarea participării reprezentantului ANRE în comisii de examinare a circumstanțelor producerii incendiilor și cazurilor de șoc electric și electrocutare	26
8	Cu privire la solicitarea participarea la ședințe de lucru	10
9	Cu privire la recuperarea prejudiciului în urma defectării receptoarelor electrice	2
10	Alte solicitări	110
	Total	447

Conlucrarea cu autoritățile administrației publice locale și alte autorități

Pe parcursul anului 2022, inspectorii din cadrul ANRE au participat la:

- 8 ședințe ale Consiliului Consultativ al Cancelariei de Stat din raioane;
- 24 ședințe ordinare ale Consiliilor raionale;

În cadrul ședințelor s-a adus la cunoștință informația cu privire la starea tehnică a instalațiilor electrice de utilizare din posesia instituțiilor publice, a consumatorilor de importanță vitală, cu privire la modul de deservire a instalațiilor electrice, lipsa personalului electrotehnic, s-au prezentat comunicatele informative privind cazurile de electrocutare recente ș.a.

Suplimentar, șefii de Servicii teritoriale au participat în cadrul a 7 comisii de recepție la terminarea lucrărilor la obiective de menire socială.

De asemenea, în contextul crizei energetice inspectorii ANRE au informat reprezentanții AAPL și instituțiilor publice cu privire la măsurile de economisire a resurselor energetice și de atenuare a impactului crizei energetice în caz de limitare a furnizării gazelor naturale și energiei electrice.

Pe parcursul anului reprezentanții ANRE au participat la ședințe de lucru organizate de:

- Ministerul Educației și Cercetării – cu privire la procedura de admitere în exploatare a surselor autonome de energie electrică la instituțiile de învățământ;
- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare – cu privire la procedura de amenajare și racordare a centralelor electrice fotovoltaice;
- Agenția Proprietății Publice – cu privire la procedura de obținere a autorizației sistemului de distribuție închis.

Concluzii

Planul controalelor tehnice a fost îndeplinit totalmente, iar controale tehnice inopinate au fost executate doar la strictă necesitate, în baza petițiilor, solicitărilor proprietarilor instalațiilor electrice sau autosesizării ANRE.

În rezultatul analizei schemelor de alimentare cu energie electrică a localităților, rămâne actuală problema asigurării categoriei de alimentare cu energie electrică a consumatorilor finali. Din cele 430 localități examinate, 87 se alimentează cu energie electrică de la o singură sursă de energie electrică, ceea ce diminuează categoria de alimentare cu energie electrică a receptoarelor sau grupelor de receptoare de categoria a I și II din posesia consumatorilor.

În urma analizei numărului de prescripții realizate și a dinamicii de executare a acestora în comparație cu anul precedent s-a constatat că:

- la operatorii de sistem SA „RED Nord” și ÎS „Moldelectrica” se menține stabil același grad de executare a prescripțiilor - de 76 %, respectiv de 82 %;
- la operatorul de sistem ÎCS „Premier Energy Distribution” SA s-a atestat o scădere a gradului de realizare a prescripțiilor – de la 64 % în anul 2021 la aproximativ 38 % în anul 2022;
- la consumatorii de energie electrică de asemenea s-a atestat o scădere a gradului de realizare a prescripțiilor – la instituții publice de la 62 % la 55 %; la agenți economici de la 73 % la 68 %.

Prescripțiile emise operatorilor sistemelor de distribuție cu privire la realizarea măsurărilor și încercărilor de laborator au fost realizate în proporție de: ÎCS „Premier Energy Distribution” SA – 20 %, SA „RED Nord” – 47,4 %.

Astfel, la operatorul sistemului de distribuție ÎCS „Premier Energy Distribution” SA se constată un grad scăzut de realizare a prescripțiilor emise de ANRE în rezultatul controalelor tehnice, ceea ce reflectă modul de deservire a rețelelor electrice cu încălcări a prevederilor documentelor normativ-tehnice.

În privința entităților care nu au realizat prescripțiile emise de ANRE au fost inițiate 11 dosare contravenționale conform art. 163¹ Cod Contravențional, proces care se desfășoară continuu în funcție de realizarea prescripțiilor de către entitățile suspuse controlului.

Continuă să persiste un număr considerabil de cazuri de nerespectare a cerințelor Regulamentului privind protecția rețelelor electrice, în anul 2022 fiind depistate 645 de cazuri. Cauzele sunt extinderea neautorizată de către persoanele fizice și juridice a terenurilor din contul zonelor de protecție a rețelelor electrice, executarea construcțiilor în aceste zone și eliberarea terenurilor pentru construcție în zona de protecție a rețelelor electrice prin decizii ale organelor publice locale.

Gradul de pregătire a rețelelor electrice de transport și de distribuție ale operatorilor de sistem pentru funcționare în perioada intensificării supratensiunilor atmosferice poate fi considerat satisfăcător, inclusiv după realizarea prescripțiilor emise pentru înlăturarea încălcărilor depistate.

Principala problemă cu care se confruntă instituțiile publice în ceea ce privește deservirea fiabilă și inofensivă a instalațiilor electrice este lipsa de personal calificat pentru deservirea instalațiilor electrice, la 84 % din instituțiile examinate nefiind stabilit modul de deservire a instalațiilor electrice, iar la necesitate stringentă fiind contractați electricieni autorizați sau personal neautorizat.

Analizând neajunsurile și abaterile de la documentele normativ-tehnice, depistate în anul 2022, se atestă o situație alarmantă la capitolul efectuării încercărilor și măsurărilor de laborator profilactice în instalațiile electrice ale consumatorilor finali, unde la 88 % din instituțiile publice examinate și la 78,6 % din agenții economici examinați nu se efectuează măsurări și încercări.

În perioada de referință s-a atestat o creștere semnificativă a numărului de cereri cu privire la emiterea Actului de corespundere al centralelor fotovoltaice instalate, inclusiv la consumatorii casnici, pentru producerea energiei electrice atât pentru consum propriu, cât și pentru livrare în rețelele electrice de distribuție. În anul 2022 au fost emise acte de corespundere pentru centrale fotovoltaice cu o putere instalată totală de 37,49 MW, în comparație cu o putere instalată totală de 18,66 MW în anul 2021.

În perioada de referință s-a avansat pe domeniul de elaborare a actelor normative, în special Normele minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice, implementarea cărora va avea un impact pozitiv asupra amenajării și exploatării fiabile și inofensive a centralelor și rețelelor electrice.

13. Cooperarea internațională

După o perioadă lungă de restricții provocate de pandemia COVID-19, care a afectat organizarea evenimentelor cu prezență fizică, reprezentanții ANRE și-au reluat regimul normal de activitate pe plan extern în anul 2022 prin participarea la conferințe, seminare și cursuri de instruire.

Pe parcursul anului ANRE a continuat colaborarea strânsă cu Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice (**ECRB**) în scopul elaborării și aplicării actelor normative și principiilor pieței energetice a Uniunii Europene pe piața energetică. Reprezentanții ANRE au participat în cadrul activităților ECRB, inclusiv în calitate de membri ai Grupului de lucru pentru electricitate (EWG), Grupului de lucru cu privire la piața cu amănuntul în sectorul energetic și a Grupului de lucru pentru gaze naturale (GWG).

Secretariatul Comunității Energetice a continuat să acorde asistență tehnică ANRE în scopul transunerii eficiente a directivelor europene în legislația națională și implementarea celor mai bune practici europene în domeniul energetic. Pe parcursul anului au fost organizate o serie de ședințe, training-uri și seminare cu implicarea specialiștilor ANRE pe subiecte prioritare pentru activitatea de reglementare în energetică.

ANRE a continuat să colaboreze activ cu **Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei din România** (ANRE) în baza *Programul de Cooperare și Asistență*, semnat în 2019. Pe parcursul anului, conducerea ANRE România a efectuat 2 vizite la Chișinău pentru a identifica care sunt provocările ce țin de transpunerea directivelor UE și a stabili noi modalități de transfer de expertiză colegilor de la Chișinău. Astfel, specialiștii din 3 departamente ale ANRE s-au deplasat la București pentru a prelua cele mai bune practici ce țin de implementarea *Regulilor pieței energiei electrice, aspectele funcționării pieței de echilibrare, tratarea costurilor pentru dezechilibre în tarifele reglementate la energia electrică, aspecte legate de reglementarea surselor regenerabile de energie, modalitatea de echilibrare a rețelelor de gaze naturale, reglementarea serviciilor de echilibrare oferite de operatorul sistemului de transport, implementarea regulamentului privind integritatea și transparența pieței angro de energie (REMIT), etc.* Deplasarea la București a fost realizată cu suportul Asociației Naționale a Comisiilor de Reglementare a Utilităților Publice din SUA (NARUC) și Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Pe parcursul anului NARUC, prin intermediul experților internaționali a acordat asistență tehnică la elaborarea actelor normative și metodologiilor din sectorul gaze naturale.

În luna iunie 2022, ANRE a început colaborarea cu experții internaționali din cadrul proiectului USAID Securitatea Energetică a Republicii Moldova (MESA – Moldova Energy Security Activity). Experții locali și internaționali din cadrul proiectului acordă asistență tehnică instituțiilor cheie din Republica Moldova pentru a ajusta actele normative conform acquis-ului comunitar, cu scopul de a contribui la procesul de diversificarea surselor de furnizare a energiei.

Pe lângă asistența acordată instituțiilor din sectorul energetic, proiectul MESA a organizat pentru câțiva reprezentanți ai ANRE un curs de instruire la Viena privind egalitatea de gen în rândul angajaților instituției. Cursul de instruire va contribui la elaborarea de noi politici și inițiative de angajare a femeilor în sectorul energetic.

În aprilie 2022, conducerea ANRE a avut o întâlnire de lucru cu Președintele Consiliului Concurenței din România în cadrul căreia oficialii au făcut un schimb de opinii referitor la conlucrarea dintre regulatorul național și mediul concurențial din Republica Moldova. Consiliul Concurenței din România este dispus să acorde consultanță și suport în transpunerea Regulamentului UE privind integritatea și transparența pieței energetice (REMIT).

Reprezentanții ANRE au continuat să participe online la programele de instruire și perfecționare a cunoștințelor în domeniul de reglementare oferite de Asociația Regională a Reglementatorilor în domeniul Energetic (**ERRA**). În calitate de membru-fondator al ERRA, ANRE a participat în 2022 la Adunarea generală ERRA, în cadrul căreia au fost abordate subiecte ce țin de creșterea prețului la sursele energetice și gestionarea riscurilor de aprovizionare cu surse

energetice. Totodată, urmare a solicitării ERRA, ANRE a prezentat ultimele informații privind regulamente și metodologii aprobate de ANRE în ultima perioadă, care ulterior au fost publicate în buletinul informațional ERRA.

În domeniul reglementării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, ANRE a participat la mai multe evenimente online organizate de Asociația Autorităților Europene de Reglementare în sectorul apei potabile și al apelor uzate (**WAREG**), în calitate sa de membru al acestei asociații. La solicitarea WAREG la 15 septembrie 2022, ANRE a făcut o prezentare de țară cu privire la Reglementarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în cadrul unui atelier de lucru organizat de WAREG, la care au participat mai mulți reprezentanți ai instituțiilor europene din domeniu.

Pe parcursul anului conducerea ANRE a avut câteva întreveneri cu reprezentanții Misiunii Fondului Monetar Internațional (FMI), la care au fost abordate progresele înregistrate de autoritățile din Republica Moldova, responsabile de implementarea obiectivelor trasate în Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare (MPEF). Reprezentanții FMI au apreciat modul în care ANRE a aplicat mecanismele de ajustare a tarifelor la gazele naturale în contextul creșterii semnificative a prețurilor de import din ultimele luni.

Totodată, ANRE a menținut un dialog activ și cu echipa Băncii Mondiale responsabilă de sectorul energetic, privind evoluția sectoarelor de energie electrică, gaze naturale și energie termică, în contextul creșterii masive a tarifelor care afectează consumatorii, în special familiile vulnerabile.

14. Comunicare instituțională

În anul 2022, ședințele Consiliului de Administrație al ANRE, publice și ordinare, au fost desfășurate în continuare în regim online. Astfel, informația despre activitatea ANRE a fost reflectată pe pagina web oficială a instituției și difuzată în alte surse media. Pentru a informa corect și la timp consumatorii, au fost elaborate și difuzate 218 comunicate prin intermediul site-ului Agenției și a paginii de Facebook.

De asemenea, ședințele publice ale Consiliului de Administrație au fost difuzate pe site-ul privesc.eu.

Având în vedere creșterea semnificativă a prețurilor la resursele energetice ANRE prin intermediul Serviciilor Teritoriale a desfășurat 15 ședințe de informare cu privire la importanța și necesitatea implementării măsurilor de economisire a resurselor energetice. La aceste ședințe au participat reprezentanți ai primăriilor, instituțiilor de învățământ, instituțiilor medicale, precum și ai unor agenți economici.

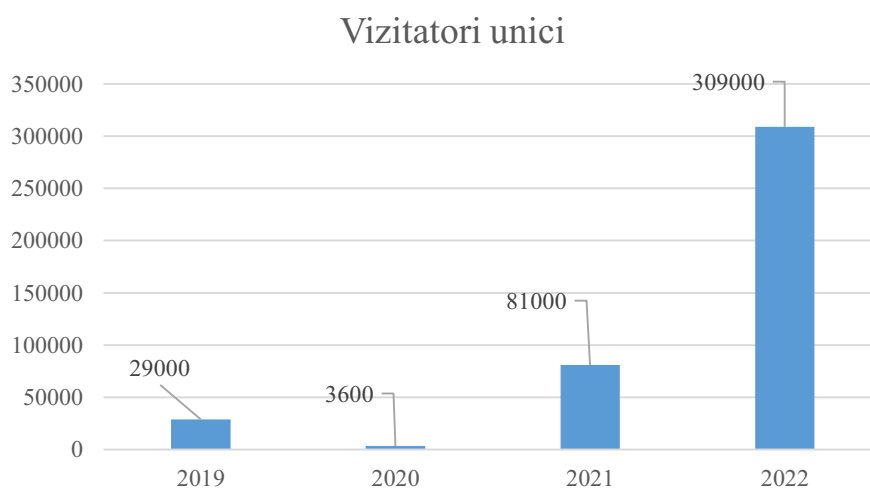
Totodată, ANRE a organizat un șir de conferințe de presă, în special, în legătură cu ajustarea tarifelor/prețurilor reglementate, pentru a explica mecanismul și necesitatea efectuării ajustărilor respective.

Membrii Consiliului de Administrație și specialiștii Agenției au participat în mod constant la emisiuni televizate, în cadrul cărora erau abordate subiecte de interes public.

Pentru a asigura menținerea unui dialog permanent cu instituțiile media, ANRE a organizat, în premieră, un offline cu jurnaliștii care s-au arătat interesați de domeniile reglementate de Agenție.

În acest context, au fost mediatizate pe larg cele 4 spoturi informative elaborate de Agenție, care au înregistrat 21 116 vizualizări.

Pe parcursul anului 2022 pagina web a ANRE a avut 309 000 de vizitatori unici, fapt care confirmă creșterea interesului față de informațiile plasate pe site-ul ANRE (Figura 87).

Sursa: Google Analytics

Figura 87: Numărul de vizitatori unici care accesat pagina web a ANRE în perioada 2019 - 2022

Impactul paginii de Facebook – 187 712 utilizatori.

Pentru diversificarea surselor de informare a consumatorilor, în luna mai a fost lansat canalul oficial de telegram, cu 683 de urmăritori.

15. Bugetul ANRE

Bugetul ANRE se aprobă anual în temeiul art. 11 al Legii cu privire la energetică nr. 174/2017, art. 25 lit. b) al Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 334/2018. Bugetul Agenției este elaborat în condițiile cadrului de reglementare în vigoare, care stabilește normele (cantitative și valorice) de formare a costurilor și cheltuielilor, corelat cu indicatorii macroeconomici care asigură o funcționalitate relativă a Agenției.

Veniturile Agenției se formează în baza plăților regulatorii, aplicate de ANRE, titularilor de licențe. Agenția stabilește mărimea plăților regulatorii pentru anul următor la un nivel suficient, încât să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității sale conform legii.

Mărimea plăților regulatorii se determină după cum urmează:

a) pentru energia electrică – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea energiei electrice, al titularului de licență pentru operarea pieței energiei electrice, al titularului de licență pentru transportul energiei electrice, al titularului de licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, al titularului de licență pentru distribuția energiei electrice, precum și al titularului de licență pentru furnizarea energiei electrice;

b) pentru gazele naturale – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea gazelor naturale, al titularului de licență pentru transportul gazelor naturale, al titularului de licență pentru distribuția gazelor naturale, al titularului de licență pentru stocarea gazelor naturale, al titularului de licență pentru furnizarea gazelor naturale, precum și al titularului de licență pentru furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

c) pentru energia termică – din venitul de vânzări al titularului de licență pentru producerea energiei termice, al titularului de licență pentru distribuția energiei termice, precum și al titularului de licență pentru furnizarea energiei termice;

d) pentru produsele petroliere – din valoarea în vamă a produselor petroliere principale și al gazelor lichefiate importate;

e) pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare – din venitul titularului de licență, obținut din furnizarea/prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Potrivit Hotărârii Consiliului de Administrație al ANRE nr.570 din 24.11.2021, cu privire la aprobarea bugetului pentru anul 2022, la capitolul venituri a fost estimată suma totală de 97242,00 mii lei. Prin urmare, pentru anul 2022, veniturile calculate au constituit 91035,39 mii lei, venituri încasate efectiv 114153,62 mii lei.

Tablelul 75. Structura veniturilor planificate/executate pentru anul 2022

VENITURI		Venituri planificate mii lei	Venituri calculate mii lei	Venituri * încasate mii lei
1.	Plata regulatorie pentru activitatea sectorului electroenergetic	40803,00	30036,54	42225,91
2.	Plata regulatorie pentru activitatea sectorului gazelor naturale	18835,00	28133,76	22058,16
3.	Plata regulatorie pentru importul produselor petroliere	27441,00	26375,97	36824,48
4.	Plata regulatorie pentru activitatea serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	2191,00	1099,85	1528,29
5.	Plata regulatorie pentru activitatea sectorului termoelectric	7972,00	5389,27	8766,67
6.	Alte venituri (casarea MF, diferența/comision, alte)			2750,11
	Total venituri	97242,00	91035,39	114153,62

* veniturile încasate includ veniturile pentru tr. 1 și tr.2 anul 2022, tr.4 anul 2021 și alte venituri

Pentru obținerea veniturilor planificate în anul 2022 Agenția a aplicat următoarele cote % după cum urmează:

Domeniile reglementate	Mărimea plății regulatorii, % 2022
Piața energiei electrice	0,30
Piața gazelor naturale	0,30
Piața produselor petroliere	0,30
Serviciul public de alimentare cu apă, canalizare	0,20
Sectorul termoenergetic	0,30

Urmare a analizei veniturilor calculate pentru trimestrul I și II al anului 2022, comparativ cu datele prezentate de către titularii de licențe în prognoze, s-a constatat un decalaj pozitiv în proporție de 79%.

Eminamente, factorii obiectivi au condus la necesitatea revizuirii cuantumului plăților regulatorii pentru anul 2022, printre care cei mai importanți țin de majorarea semnificativă a:

- prețului de achiziție și producere a energiei electrice;
- prețului de achiziție a gazelor naturale;
- prețului de import a produselor petroliere;
- prețului de livrare a energiei termice.

Ținând cont de tendința de majorare continuă a prețurilor la resursele energetice, s-a operat la modificarea rubricii mărimii plăților regulatorii, stabilite și percepute de la titularii de licențe începând cu 01.07.2022.

Astfel, în anexa la Hotărârea ANRE nr. 570 din 24 noiembrie 2021 cu privire la aprobarea bugetului Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică pentru anul 2022, sa modificat rubrica mărimea plății regulatorii după cum urmează:

Domeniile reglementate	Mărimea plății regulatorii, % 2022
Piața energiei electrice	0,00
Piața gazelor naturale	0,00
Piața produselor petroliere	0,00
Serviciul public de alimentare cu apă, canalizare	0,00
Sectorul termoenergetic	0,00

La capitolul cheltuieli totale, conform Hotărârii Consiliului de Administrație a ANRE nr. 570 din 24 noiembrie 2021, cu privire la aprobarea bugetului pentru anul 2022 au fost bugetate (rectificate și precizate) cheltuieli în sumă de 97242,00 mii lei.

Potrivit datelor Raportului privind executarea bugetului în perioada de gestiune a anului 2022, cheltuielile sumare au constituit 93352,65 mii lei, având nivelul de executare comparativ cu planul precizat, în proporție de 96 la sută cu un nivel de neexecutare de 4 la sută. Această neexecutare a fost influențată în mare parte de măsurile întreprinse de conducerea ANRE, cu scopul diminuării cheltuielilor, precum limitarea în procurarea mijloacelor fixe, stocuri consumabile, servicii. La subcapitolul de remunerarea muncii conducerea ANRE a recurs la optimizarea numărului de angajați, acesta fiind redus pe parcursul perioadei 2019-2021.

Cu titlu de precizare, menționăm că numărul angajaților ANRE s-a majorat considerabil prin preluarea în anul 2019 a atribuțiilor de supraveghere energetică de stat și a angajaților Inspectoratului Energetic de Stat în conformitate cu art. 32 alin. (2) al Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică și art. CX alin.(5) din Legea nr. 185/2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Tabelul 76. Structura cheltuielilor precizate și executate

Denumirea	Aprobat	Blocat	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
1	2	3	4	5	6
Cheltuieli, totale	97242,00		97242,00	93352,65	96,00
Remunerarea personalului conform statelor inclusiv:	80245,56		80245,56	79215,64	98,72
prestații sociale				519,64	
indemnizații la concediere					
indemnizații de incapacitate de munca				269,40	
Bunuri și servicii inclusiv:	16996,43		16996,44	14138,24	83,18
plăți pentru servicii	13499,19		12684,15	11454,22	90,30
plăți pentru imobilizări corporale	1680,00		1680,00	1123,00	66,84
plăți pentru stocuri de materiale circulante, OMVSD	1817,24		2632,29	1561,02	59,30

Tabelul 77. Descifrarea serviciilor

Denumire	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
1	2	3	4
Servicii locațiune și comunale	8004,6	7832,8	97,85
Deplasări de serviciu	362,40	445,72	123,0
Cotizații internaționale	210,00	198,40	94,50
Cotizații informaționale PLATTS	1400,0	1287,5	92,00
Formarea profesională	290,00	23,20	10,00
Servicii informaționale	315,80	347,40	110,0
Servicii de telecomunicații	276,00	234,20	84,85
Servicii poștale	120,00	99,18	82,65
Servicii de transport	460,00	388,96	84,55
Servicii de reparații curente	0,0	0,0	
Servicii editoriale	200,0	82,55	41,27
Servicii de protocol	139,47	108,71	77,95
Servicii de pază	56,40	55,40	100,0
Servicii bancare comisioane	30,0	12,90	43,00
Servicii neatribuite altor aliniate	818,68	337,30	41,20
Total	12684,15	11454,22	90,30

La subcapitolul cheltuielilor ce țin de plata serviciilor necesare pentru desfășurarea activității Agenției, pentru perioada de gestiune a fost precizată suma 12684,15 mii lei, executate fiind în sumă de 11454,22 mii lei sau 90,3 % din totalul cheltuielilor precizate.

Din informația prezentată observăm că ponderea cea mai mare din totalul serviciilor în anul 2022 o au serviciile de locațiune și comunale, serviciile de transport, precum și alte servicii. Ținem să menționăm că ANRE nu deține imobil la evidență și prin urmare este impusă să preia spațiu în locațiune pentru desfășurarea activității atât pentru sediul central cât și pentru subdiviziunile din teritorii. Aceasta se datorează modificării legislației prin care s-a preluat atribuțiile de supraveghere energetică de stat în anul 2019. Urmare acestei modificări este necesară contractarea

(achiziționarea) unui volum mai mare de servicii, deoarece aria de acoperire este teritoriul integral al Republicii Moldova.

Pentru deplasări în interes de serviciu aferente participării angajaților Agenției la congrese, seminare, reuniuni, întâlniri desfășurate de organizațiile internaționale în perioada de gestiune a anului 2022, au fost precizate mijloace financiare în sumă de 362,40 mii lei. Conform destinației au fost executate cheltuieli în sumă de 445,72 mii lei.

Ținem să menționăm că Agenția este parte contractantă a Tratatului de Instituire a Comunității Energetice, care participă la ședințele de lucru cum ar fi:

- Bordului Regulator al Comunității Energetice (ECRB);
- Secretariatului Comunității Energetice (Energy Community Secretariat).

În calitate sa de membru-fondator Asociației Regionale a Reglementatorilor din domeniul Energetic (ERRA) Agenția deține;

- statut de observator - la ședințele CEER;
- statut de membru la ședințele WAREG.

Activitatea în cadrul ECRB este o procedură permanentă de schimb de experiență în domeniul energetic cu reprezentanții diferitelor țări. Republica Moldova are obligația de a pune în aplicare acquis-ul în domeniul energetic în vigoare, care generează la rândul său diverse obligații de raportare. Conducerea și angajații ANRE sunt încadrați permanent în activitățile Comitetului de Reglementare al Comunității Energetice și, respectiv, ale grupurilor de lucru din cadrul acestui Comitet. În prezent, reprezentanții ANRE participă la următoarele grupuri de lucru: EWG (Grupul de lucru pentru electricitate), GWG (Grupul de lucru pentru gaze naturale) și grupul de lucru cu privire la piața cu amănuntul în sectorul energetic.

Deoarece aceste parteneriate necesită și costuri aferente achitării cotizației de membru internaționale, în perioada de gestiune a anului 2022 au fost precizate mijloace financiare în sumă de 210,00 mii lei. Conform destinației au fost executate cheltuieli în sumă de 198,40 mii lei. Achitarea cotizațiilor de membru este efectuat din contul bugetului propriu al ANRE. O altă obligațiune pentru Agenție a parvenit în urma completării cadrului legal, potrivit prevederilor Legii nr. 54/2021 cu privire la modificarea Legii privind piața produselor petroliere nr.461/2001, ANRE a elaborat Metodologia de calcul și aplicare a prețurilor la produsele petroliere în baza valorii medii a cotațiilor Platts MOD (Italy) pentru 14 zile anterioare zilei efectuării importului. Reieșind din obligația legală parvenită în urma intrării în vigoare a Legii, ANRE contractează anual servicii pentru a obține informația necesară cu privire la cotațiile Platts MOD. Prin urmare pentru anul 2022 au fost precizate mijloace financiare în sumă de 1400,00 mii lei, conform destinației au fost executate 1287,50 mii lei care au fost achitate integral din contul bugetul propriu al ANRE.

Tabelul 78. Prestații sociale

Denumire	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea
1	2	3	4
Indemnizații la încetarea contractului de munca, inclusiv: personalul		167,34	
membrii Consiliului de Administrare		82,90	
Indemnizații/incapacitate de muncă		269,40	
Total		519,64	

La subcapitolul prestații sociale pentru perioada anului 2022 nu au fost alocate/precizate mijloace financiare, însă suma executată de 519,64 mii lei a fost alocată de la economiile la retribuirea muncii.

Tabelul 79. Active nefinanciare

Denumire	Precizat (mii lei)	Executat (mii lei)	Executat față de precizat ponderea (%)
1	2	3	4
Procurarea mijloace fixe	1680,00	914,00	66,84
mijloace OMVSD		209,00	
Procurarea activelor nemateriale	740,00	100,00	13,51
Procurarea combustibilului	699,93	656,82	93,84
Procurarea bunuri de inventar, mobilier	240,00	160,42	68,84
Procurarea piese de schimb, materiale TI	198,12	97,95	100,0
Procurarea materialelor de uz gospodăresc, rechizite de birou	264,00	247,05	93,58
Procurarea altor materiale	379,04	298,78	85,68
Total	4312,29	2684,02	62,24

La subcapitolul active nefinanciare, pentru perioada de gestiune a anului 2022 au fost precizate mijloace financiare în sumă de 4312,29 mii lei, executată a fost suma de 2684,02 mii lei, sau 62,24 % din totalul cheltuielilor precizate. Din informația prezentată observăm că ponderea cea mai mare în totalul procurărilor în anul 2022 o au mijloacele fixe, combustibilul, precum și materialele de uz gospodăresc. Ținem să menționăm că în urma preluării atribuțiilor de supraveghere energetică de stat, este necesar de achiziționat mai multe consumabile deoarece aria de acoperire este teritoriul integral al Republicii Moldova.

La sfârșitul perioadei de gestiune, contul curent de mijloace financiare constituie – 29013,14 mii lei, astfel entitatea dispune de un sold financiar suficient pentru acoperirea cheltuielilor necesare perioadei ulterioare, până la încasarea plăților regulatorii viitoare. Totodată potrivit art. 11 ali. (4) al Legii cu privire la energetică nr. 174/2017 (mijloacele neutilizate în exercițiul financiar curent se transferă în bugetul anului următor).

Structura organizatorică și statele de personal ale Agenției pentru anul 2022 au fost aprobate în modul stabilit, în număr de 170 de unități. În perioada de gestiune, au activat în medie, 141 de angajați, la 01.01.2023 efectiv erau încadrate 158 de persoane, fiind vacante 16 posturi. Venitul mediu lunar pe instituție în anul 2022 a constituit – 35684,00 lei (conform raportul BNS, M1 - câștigurile salariale, pentru 4 trimestre la nivel de entitate).

Analiza bugetului cu referire la perioada de gestiune a Agenției, aprobat conform Hotărârii Consiliului de Administrație al ANRE nr. 570 din 24.11.2021, cu privire la aprobarea bugetului pentru anul 2022, denotă că acestea au fost direcționate preponderent pentru retribuirea muncii personalului, achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, servicii de locațiune și comunale. Astfel, nivelul executării cheltuielilor precizate a constituit 96,00 %. Totodată, conform datelor din bilanțul Agenției, la situația din 31.12.2022 activele de bilanț înregistrate la finele perioadei au constituit 52021,73 mii lei, care reprezintă:

- valoarea de bilanț a mijloacelor fixe – 4195,10 mii lei;
- stocuri de materiale circulante – 597,48 mii lei;
- creanțe curente – 17784,80 mii lei; (plata regulatorie calculată pentru tr. II a.2022)
- alte active circulante – 431,21 mii lei.
- numerar la cont de decontare – 29013,14 mii lei; (entitatea dispune de un sold financiar suficient pentru acoperirea cheltuielilor necesare perioadei ulterioare, până la încasarea plăților regulatorii viitoare).

Totodată din datele bilanțului Agenției, la finele perioadei de raportare suma datoriilor creditoare tranzitorii la situația din 31.12.2022 constituie 28,49 mii lei. Datoriile creditoare formate nu au termenul expirat și reprezintă:

- datorii comerciale – 28,49 mii lei; (datorii față de agenții economici cu termenul de achitare în luna ianuarie 2023).

Tabelul 80. BILANTUL contabil la data de 31.12.2022

Nr	ACTIV	Cod rd.	Sold la	
			Inceputul perioadei de gestiune	Sfirsitul perioadei de gestiune
1	2	3	4	5
A.	Active imobilizate			
	I. Imobilizari necorporale			
	1.Imobilizari necorporale in curs de executie (111)	010		
	2. Imobilizari necorporale in exploatare,total (112-113, 181-182) ,din care:	020	603 136.39	454 608.19
	2.1. concesiuni, licente si marci (1121-1131)	021		
	2.2. drepturi de autor si titluri de protectie (1122-1132)	022		
	2.3. programe informatice (1123-1133, 1125-1135)	023	603 136.39	454 608.19
	2.4. alte imobilizari necorporale (1124-1134, 1129-1139, 181-182)	024		
	3. Fond comercial (115-116-117)	030		
	4. Avansuri acordate pentru imobilizari necorporale (1631, 2241)	040		
	Total imobilizari necorporale (rd.010 + rd.020 + rd.030 + rd.040)	050	603 136.39	454 608.19
	II. Imobilizari corporale			
	1. Imobilizari corporale in curs de executie (121-127)	060		
	2. Terenuri (122-128)	070		
	3. Mijloace fixe, total (123-124) , din care	080	3 726 740.32	3 740 488.42
	3.1. cladiri (1231-1241)	081	43 263.60	41 698.20
	3.2. constructii speciale (1232-1242)	082		
	3.3. masini, utilaje si instalatii tehnice (1233-1243)	083	1 341 198.97	1 889 548.71
	3.4. mijloace de transport (1234-1244)	084	1 911 722.67	1 460 808.99
	3.5. inventar si mobilier (1235-1245)	085	430 555.08	348 432.52
	3.6. alte mijloace fixe (1239-1249)	086		
	4. Resurse minerale (125-126)	090		
	5.Active biologice imobilizate (131,132-133)	100		
	6.Investitii imobiliare (151-152)	110		
	7.Avansuri acordate pentru imobilizari corporale (1632,2242)	120		
	Total imobilizari corporale (rd.060 + rd.070 + rd.080 + rd.090 + rd.100 + rd.110 + rd.120)	130	3 726 740.32	3 740 488.42
	III. Investitii financiare pe termen lung			
	1. Investitii financiare pe termen lung in parti neafiliate (141 -1431)	140		
	2. Investitii financiare pe termen lung in parti afiliate, total, din care (142 -1432) :	150		
	2.1. actiuni si cote de participatie detinute in partile afiliate (1421)	151		
	2.2. imprumuturi acordate partilor afiliate (1422-1432)	152		
	2.3. imprumuturi acordate aferente intereselor de participare (1423)	153		
	2.4. alte investitii financiare (1424)	154		
	Total investitii financiare pe termen lung (rd.140 + rd.150)	160		
	IV. Creante pe termen lung si alte active imobilizate			
	1. Creante comerciale pe termen lung (161)	170		
	2. Creante ale partilor afiliate pe termen lung (162)	180		
	inclusiv: creante aferente intereselor de participare (1621)	181		
	3. Alte creante pe termen lung (1613)	190		
	4. Cheltuieli anticipate pe termen lung (171)	200		

	5. Alte active imobilizate (172)	210		
	Total creante pe termen lung si alte active imobilizate (rd.170 + rd.180 + rd.190 + rd.200 + rd. 210)	220		
	TOTAL ACTIVE IMOBILIZATE (rd.050 + rd.130 + rd.160 + rd.220)	230	4 329 876.71	4 195 096.61
B.	Active circulante			
	I. Stocuri			
	1. Materiale si obiecte de mica valoare si scurta durata (211- 2181, 213-214-2183)	240	515 004.33	597 483.96
	2. Active biologice circulante (212-2182)	250		
	2. Productia in curs de executie (215-2184)	260		
	3. Produse si marfuri (216-2185, 217-2186)	270		
	4. Avansuri acordate pentru stocuri (1633, 2243)	280	9 381.94	
	Total stocuri (rd.240 + rd.250 + rd.260 + rd.270 + rd.280)	290	524 386.27	597 483.96
	II. Creante curente si alte active circulante			
	1. Creante comerciale curente (221)	300	38 152 925.26	17 784 802.93
	2. Creante ale partilor afiliate curente (223)	310		
	inclusiv: creante aferente intereselor de participare (2231)	311		
	3. Creante ale bugetului (225)	320	142.31	
	4. Creantele ale personalului (226)	330		
	5. Alte creante curente (234)	340	7 984.24	47 072.38
	6. Cheltuieli anticipate curente (261)	350	300 569.06	316 652.67
	7. Alte active circulante (135,231,232,233,262,2244)	360	61 445.09	67 482.36
	Total creante curente si alte active circulante (rd.300 + rd.310 + rd.320 + rd.330 + rd.340 + rd.350 + rd.360)	370	38 523 065.96	18 216 010.34
	III. Investitii financiare curente			
	1. Investitii financiare curente dn parti neafiliate (251- 2541)	380		
	2. Investitii financiare curente in parti afiliate, total (252- 2542)	390		
	din care : 2.1. actiuni si cote de participatie detinute in partiile afiliate (2521)	391		
	2.2. Imprumuturi acordate partilor afiliate (2522-2542)	392		
	2.3. Imprumuturi acordate aferente intereselor de participare (2523)	393		
	2.4. Alte investitii financiare in parti afiliate (2524)	394		
	Total investitii financiare curente (rd.380 + rd. 390)	400		
	IV. Numerar si documente banesti (241,242,243,244,245,246)	410	8 302 541.29	29 013 136.60
	TOTAL ACTIVE CIRCULANTE (rd.290 + rd.370 + rd.400 + rd.410)	420	47 349 993.52	47 826 630.90
	TOTAL ACTIVE (rd.230 + rd.420)	430	51 679 870.23	52 021 727.51

Nr	PASIV	Cod rd.	Sold la	
			Inceputul perioadei de gestiune	Sfirsitul perioadei de gestiune
1	2	3	4	5
C.	CAPITAL PROPRIU			
	I. Capital social si neinregistrat			
	1. Capital social (311)	440		
	2. Capital nevarsat (313)	450		
	3. Capital neinregistrat (314)	460		
	4. Capital retras (315)	470		
	5. Patrimoniul primit de la stat de proprietate (316)	480		
	Total capital social si neinregistrat (rd.440 + rd.450 + rd.460 + rd.470 + rd.480)	490		
	II. Prime de capital (317)	500		
	III. Rezerve			
	1. Capital de rezerva (321)	510		
	2. Rezerve statutare (322)	520		
	3. Alte rezerve (323)	530		
	Total rezerve (rd. 510 + rd. 520 + rd. 530)	540		
	IV. Profit			
	1. Corectii ale rezultatelor anilor precedenti (331)	550		40297.17
	2. Profit nerepartizat (pierdere neacoperita) al anilor precedenti (332)	560	51 622 229.81	51 622 229.81
	3. Profit net (pierdere neta) al perioadei de gestiune (333)	570		303115.54
	4. Profit utilizat al perioadei de gestiune (334)	580		
	Total profit (pierdere) (rd. 550 + rd. 560 + rd. 570 + rd. 580)	590	51 622 229.81	51 965 642.52
	V. Rezerve din reevaluare (343)	600		
	VI. Alte elemente de capital propriu (344)	610		
	TOTAL CAPITAL PROPRIU (rd. 490 + rd. 500 + rd. 540 + rd. 590 + rd. 600 + rd. 610)	620	51 622 229.81	51 965 642.52
D.	DATORII PE TERMEN LUNG			
	1. Credite bancare pe termen lung (411)	630		
	2. Imprumuturi pe termen lung (412)	640		
	din care: 2.1 imprumuturi din obligatiuni (4123)	641		
	inclusiv: imprumuturile din emisiunea de obligatiuni convertibile (4121,4122,4124,4125)	642		
	2.2 alte imprumuturi pe termen lung (4126)	643		
	3. Datorii comerciale pe termen lung (421)	650		
	4. Datorii fata de partile afiliate pe termen lung (422)	660		
	inclusiv: datorii aferente intereselor de participare (4221)	661		
	5. Avansuri primite pe termen lung (423)	670		
	6. Venituri anticipate pe termen lung (424)	680		
	7. Alte datorii pe termen lung (414,425,427,428)	690		
	TOTAL DATORII PE TERMEN LUNG (rd. 630+ rd. 640 +rd. 660 + rd. 670 + rd. 680 + rd. 690)	700		
E.	DATORII CURENTE			
	1. Credite bancare pe termen scurt (511)	710		
	2. Imprumuturi pe termen scurt, total (512)	720		
	din care:			
	2.1 imprumuturi din emisiunea de obligatiuni (5123)	721		
	inclusiv: imprumuturi din emisiunea de obligatiuni convertibile (5121,5122,5124,5126)	722		
	2.2 alte imprumuturi pe termen scurt (5125)	723		
	3. Datorii comerciale curente (521)	730	30 051.93	28 496.50
	4. Datorii fata de partile afiliate (522)	740		
	inclusiv: datoriile aferente intereselor (5221)	741		

	5. Avansuri primite curente (523)	750		
	6. Datorii fata de personal (531,532)	760		
	7. Datorii privind asigurările sociale si medicale (533)	770		
	8. Datorii fata de buget (534)	780		
	9. Datorii fata de proprietari (536)	790		
	10. Venituri anticipate curente (535)	800		
	11. Alte datorii curente (513,541,542,543,544,537)	810		
	TOTAL DATORII CURENTE (rd. 710 + rd. 720 + rd. 730 + rd. 740 + rd. 750 + rd. 760 + rd. 770 + rd. 780 + rd. 790 + rd. 800 + rd. 810)	820	30 051.93	28 496.50
F.	PROVIZIOANE			
	1. Provizioane pentru beneficiile angajatilor (4261,5381)	830		
	2.Provizioane pentru garantii acordate cumparatorilor/clientilor (4262, 5382)	840		
	3. Provizioane pentru impozite (426,3 5383)	850		
	4. Alte provizioane (222,253,4264, 5384)	860	27 588.49	27 588.49
	TOTAL PROVIZIOANE (rd. 830 + rd. 840 + rd. 850 + rd. 860)	870	27 588.49	27 588.49
	TOTAL PASIVE (rd. 620 + rd. 700 + rd. 820 + rd. 870)	880	51 679 870.23	52 021 727.51

Rezultatul financiar

Rezultatul financiar al ANRE se formează din soldul bugetar al anilor precedenți și diferența dintre veniturile și cheltuielile ANRE ale anului de gestiune. Astfel, urmare a modalității de planificare a bugetului, excedentul veniturilor acumulate pe parcursul anilor reprezintă rezultatul financiar al instituției.

Sold bugetar - diferența dintre veniturile și cheltuielile bugetului. Soldul negativ al bugetului reprezintă deficit, soldul pozitiv - excedent, iar soldul „zero” reprezintă echilibrul bugetar.

Inventarierea

Inventarierea anuală s-a efectuat conform prevederilor Ordinului ministrului Finanțelor nr.60 din 29.05.2012 Cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului privind inventarierea, cu modificările respective. Procedura de inventariere în cadrul Agenției a fost desfășurată în perioada de referință în baza ordinului Directorului general nr.39-a din 15.09.2022.